Karanlıkta Körebe

MÜRSELİN KURT

AYRINTI

Türkçe Edebiyat Dizisi

MÜRSELİN KURT

1967 yılında Muğla'da doğdu. İlk ve ortaokulu Muğla'da, liseyi İstanbul'da, yüksekokulu ise Trabzon'da bitirdi. 1992'de işi nedeniyle Ankara'ya yerleşti. Halen Ankara'da oturuyor, evli ve bir çocuk annesi. *Kül Öykü*, *Lacivert*, *Her Şeye Karşın*, *Afrodisyas-sanat*, *Patika*, *Koridor* vb. dergilerde öykü, eleştiri, kitap tanıtım yazıları yayımlandı. *Adımdan Önce* (2. Baskı, Karınca Yay. 2010) ve *Akvaryumda Ölü Bir Balık* (Ayrıntı Yay. 2012) adlı iki romanı bulunmaktadır.

Ayrıntı: 766
Türkçe Edebiyat Dizisi: *27*

Karanlıkta Körebe
Mürselin Kurt

Yayıma Hazırlayan
Ahmet Büke

© 2014, Mürselin Kurt

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Kapak Fotoğrafı
Vasiliki Varvaki/E+/Getty Images Turkey

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No.: 244 Topkapı/İst.
Tel.: (0212) 612 31 85
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım *2014*
Baskı Adedi *1000*

ISBN 978-975-539-804-4
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım Tic. San. ve Ltd. Şti.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Mürselin Kurt

Karanlıkta Körebe

TÜRKÇE EDEBİYAT DİZİSİ

Melekler Evi
Göksel Yılmaz

Akbisar Düşerken
Mahmut Şenol

Kurumuş Nebrin Yatağında
Uğur Erkman

Gecedegiden
Hüseyin Kıran

Arıza Babaların Çatlak Kızları
Ayten Kaya Görgün

Zeval
Nihan Taştekin

Bir Zamanlar Bakırköy
Tahir Musa Ceylan

Önceki Çağın Akşamüstü
Ömer F Oyal

Akvaryumda Ölü Bir Balık
Mürselin Kurt

Fevkalbeşer Sair Bey ve Suskunluğu
Ömer İzgeç

Laf Evi
Serdar Aysev

Kayıp Taşlar
Asuman Bayrak

Fransız Balkon
Ahmet Coşkun

Boşluğun Sesi
Umut Dağıstan

Bir Tuhaf İntikam
Uğur Erkman

Karsuyu
Hüseyin Bul

Babamın En Güzel Fotoğrafı
Gönül Kıvılcım

Kedi ve Ölüm
Erhan Bener

Acemiler
Erhan Bener

Capon Çayevi
Mahmut Şenol

Ferahlık Anına Övgü
Ömer F Oyal

Benim Adım Meleklerin Hizasına Yazılıdır
Hüseyin Kıran

Jilet Sinan
Gönül Kıvılcım

Pas
Celal Güngördü

Kasabanın Laneti
Mustafa Şahin

Dalgalar
Serdar Rifat Kırkoğlu

Mürselin Kurt

Karanlıkta Körebe

1
Gece

Eğer anlatıcı becerebilirse bu bir değişim öyküsü olacak. Çünkü öykünün kahramanı Gülce, birkaç gün önce epey yüklü bir para karşılığında kitaplar aldı ve önce kocasına bir arkadaşım hediye etti diye yalan söyledi, sonra pişman oldu. Çoğu kadın hazır zayıflamışken yeni bir giysi, şu boş duran sehpaya yeni bir şamdan veya işleri kolaylaştıracak yeni bir mutfak gereci uğruna yapar bunu; bir evde estetik duygularla, zevk için alınmış birçok eşya ya hediyedir ya da kaçırılmayacak fırsat, kadınlar işlerini bilir. Ama işte Gülce, nedense bütün geceyi uykusuz geçirdi, üstelik yalanının kitap gibi yüce bir amaca hizmet ettiğini bilmek bile onu rahatlatmadı. Tam

aksine mali durumları yaptığını açıkça söylemekten utanacağı kadar kötüyken, kocası da büyük bir özveriyle kendi isteklerini hep erteliyorken gizli gizli para harcayarak kendini geliştirme düşüncesi gözüne ahlaksızca göründü; pişmandı, yaptığı adil de değil doğru da değildi, yanlıştı. Hadi canım! Yeryüzünde yaşayan sayısız kadının çevirdiği cinsten böyle küçük bir dolap, bildiğimiz kadarıyla ahlaki açıdan hiç de parlak bir geçmişi olmayan birinin uykularını kaçırsın, inanılır gibi değil! Öte yandan ilginç. Doğruluk, adalet gibi değerler bu Gülce denen kadının bile zihnini meşgul ediyorsa yokluğunun bedelini bir şekilde ödemiş olmalı, biraz araştıralım bakalım.

Şimdi İstanbul'dayız, yıl bin dokuz yüz seksen dört, henüz tek köprülü Boğaz'ı, sarayları, camileri, gece kulüpleri, çay bahçeleriyle o zamanın İstanbul'u; bilen bilir, manzara elbette bugünlerin manzarasından hayli uzak, yirmi sekiz yılda güzelim kente neler neler eklendi.

Gülce, Topkapı'dan Fındıkzade'ye doğru elinde küçük bir bavulla yürüyor, daha on sekizine girmemiş tazecik bir kız, sırtında basmadan, tuğla desenli çiğ mavi bir elbise var. Tekstil sektörünün tasarımcıları tuğlada ve doğada görmediğimiz bu rengi kullanmayı yaratıcı bir buluş sanmış ya da ellerinde kalan boyayı yoksullar için ucuz yollu bir şeyler üreterek değerlendirmek istemiş olabilirler. Köy pazarlarında böyle tuhaf renkli, tuhaf desenli bir yığın ucuz kumaşa rastlayabilirdik eskiden, anneler de zaten bunları ölü fiyatına diye alır, çoluğa çocuğa üst baş kotarırlardı. Artık bütün köşeleri Çin malı hazır giysiler tuttu, gerçi kumaşlarında kansere yol açan zehirli maddeler var deniyor ama söylentileri ciddiye almamalı, en azından kadınları kesip biçme derdinden, terzi parasından kurtardılar ya, o bile yeter; zaten Türklere bir şey olmaz, biz öyle biliriz.

Aylardan Temmuz, yapış yapış, nemli, sıcak bir hava. Gülce'nin alnı, saç dipleri, koltukaltları ter içinde kaldı; damlalar şakaklarından boynuna doğru süzülmeye başladı bile. Başka bir gün olsa çoktan huylanmıştı ama şimdi hiçbir şey neşesini kaçıramayacak çünkü o, işe başlayacağı üniversite hastanesine gidiyor. Bir eliyle kol çantasının sapını sıkıca kavramış; hırsızlardan, yankesicilerden korumalı, bu çok önemli. İçinde iki yüz lira, üzerinde zorunlu hizmetle görevlendirildiği yazılı bir belge, öyle ya, devlet parasız yatılı okuttu onu, bir karşılığı olacak elbet, bir de maaşını alabilsin diye babasıyla yargıç karşısına çıkarak kazandıkları reşit kabul edildiğini bildiren bir mahkeme kararı var. Eğer bir aksilik yaşanmazsa işbaşı yaptıktan sonra kırk bin liralık ilk maaşını peşin olarak alabilecek. Epeyce bir kısmını köydeki ana babasına göndermeye söz verdi ama olsun, kalanı yine de büyük para! İlk iş şu sırtındaki berbat şeyi yeni, modaya uygun giysilerle değiştirir, saçlarını kestirir şöyle aslan yelesi, o zamanların en gözde saç modası bu, tırnaklarını boyar; ayakkabı, çanta, yastık, nevresim, gecelik, terlik de alınacak, sıraya girmiş bekliyor hepsi. Yeni bir yaşam yeni gereksinimler demek, para her şeyi satın alabilir, insanları bile, sırf arkadaş edinebilmek uğruna ne çaylar, sigaralar, yemekler ısmarlamak zorunda kalacağını, elinde avucunda ne varsa nasıl eriyip gideceğini şimdilik bilmiyor bu kızcağız. Yeniyetme düşlerini hoş karşılamalı, genç bir insanın saflığını yüzüne vurmak ayıptır, öyle yetiştik biz, kibar olalım.

İstanbul'da dört yıl geçirecek ama koca bir sis çemberinin içine hapsolmuş o yıllar bugün Gülce'nin bellek kayıtlarında yok, yaşadıklarının çoğunu hatırlamıyor; demek ki, mutsuzdu, bilindiği gibi acı veren anıları bilincimiz belleğimizden uzağa iter. Yine de silik görüntülerin arasındaki birkaç çirkin ayrıntı, bugün bile canını yakacak biçimde boy gösteriyor. Uzun, upuzun yürüyüşlere çıkardı örneğin. Ayakkabıları ayağına vurur, parmakları su toplardı. Sarayburnu'ndan Bakırköy'e, sahil bo-

yunca saatlerce yürürdü, amaçsız, yorgun, sırf vakit geçirmek için; güneşin dik ışıklarını, denizden esen yakıcı rüzgârı, deri fabrikalarının pis kokusunu, ıssızlığı ve tekinsizliği hasta katının üstündeki lojman dedikleri üçte bir odaya tercih ederdi. Çünkü hastanedeki durum yeterince iç karartıcıydı: Başhemşirenin, servis sorumlusuna, Yeni mezun bir hemşire veriyorum sana, öğretmenlerinden aldığım bilgiye göre problemli bir kız, dikkat et dediği kulaktan kulağa uzunca bir yol katedip sonunda Gülce'ye ulaşmıştı. Öğretmenler yetmezmiş gibi zorunlu hizmet için aynı anda işe başlayan otuz iki sınıf arkadaşı da ortalıkta dolaşıyor şimdi çünkü bu üniversitenin özel hemşirelik okulunu bitirdiler, her biri bir şey söylese kötü ünü hastaneyi de aşıp göğe yükselir. İşyerleri böyledir. Hele burası bir köy gibi, üniversiteye bağlı kadrolarda çalışanların hemen hepsi birbirini tanıyor. Geçmişindeki ucuca eklenmiş yalanlardan sıyrılabileceği yeni bir çevre edinmesi zor. Okuldayken kendini acındırmak için evimiz yandı, annem yangında öldü filan diyormuşsun, öyle mi, okulda bir kızın elbisesini çalmışsın, ne rastlantı, en yakın arkadaşı burada çalışıyor, seninle aynı odayı paylaşmak istemiyormuş, sahi niye yüzme bilmediğin halde biliyorum demiştin ki, az daha boğuluyormuşsun Kumburgaz'da, senin için *problemli* diyorlar, psikiyatriyi kendin mi istedin, tam yerine gelmişsin, bir sürü de yalan söylüyormuşsun yoksa ilaç filan mı kullanıyorsun?

Bir yıl boyunca aday memursun unutma, başhemşiren ve servis sorumlun senin amirindir, onların emirlerine uymaz da hastabakıcılarla, hastalarla, hasta yakınlarıyla yüz göz olmaya devam edersen siciline işlenir; asilliğin onaylanmaz, maazallah meslekten bile atılırsın! Gülce'nin aldığı ilk uyarı değildi bu, yatılı okulda büyük sınıflarla birlikte kurtlu zeytinleri boykot ettiğinde, karnesindeki notlarla oynadığında, arkadaşının şiir defterini çalıp yırttığında, çarşı izninde genç oğlanlarla buluştuğu ortaya çıktığında hep buna benzer tehditlerle suratına işaret parmağı sallanmıştı. Ama hiçbiri Hem-

şirelik Müdürü'nün onu Dekanlık binasındaki makamına çağırıp meslekten atılabileceğini söylemesi kadar ürkütücü gelmemişti. Ne de olsa Değerli Anneciğim, Babacığım, Canım Ablacığım, diye başlayan mektubunu daha yeni yolladı köye. Herhalde mektup adrese varmadan kendini kapıya koyduracak değil, böylece hasta yakınlarıyla ahbaplık etmekten iş hayatının daha ikinci ayında vazgeçti; iyi de oldu, bu vazgeçiş onu ne büyük belalardan kurtarmıştır kim bilir, burası İstanbul! Aslında uzaydan bakıldığında İstanbul bir nokta, hastane bir nokta bile değil, bu nokta bile olmayan yerde küçücük bir kızın ne önemi olabilir? Keşke o da kendini bizim gördüğümüz gibi görebilseydi. Ne var ki o yaştaki bir kızdan bunu beklemek aşırılık olur, filancanın inadına üstümüze geldiğini, falancanın bizi ille de kafaya taktığını düşündüğümüz yaşlardan söz ediyoruz. Gülce, dünyanın, binlerce gözüyle şimdi ona baktığını sanıyor. Hastalarla, hasta yakınlarıyla ahbaplık etmekten vazgeçmekle kalmadı yalnız; hemen o saatte, yaşlı servis hemşireleriyle yürüttüğü cılız ilişkiyi de koparıverdi, iyi abla pozlarıyla ağzından laf alıp sonra onu sorumluya gammazlamışlardı besbelli; ya sorumluya ne demeli, dedikoducu kadın, ne duysa başhemşireye yetiştiriyordu demek, eh, bundan sonra avucunu yalayacak. Soluğu dosdoğru Hemşirelik Müdürlüğü'nde alan başhemşireye de yazıklar olsun, kendisiyle bir kerecik olsun konuşmaya gönül indirmeyen bu nemrut kadını görünce başını çevirip yolunu değiştirmeye başladı. Hastanede hiçbir şekilde ağzını açmıyordu artık, ne serviste ne lojmandaki odasında. Kabuğuna çekilmek çevresindekilere karşı bir çeşit kendini savunma, bir tepki, bir kafa tutuş olabilirdi belki ama o yaştaki bir kız için aynı zamanda çok da bunaltıcıydı. Aslında uzaklaşmak yerine önüne gelene bağırıp çağırsa, oraya buraya tekmeler savursa kendini daha iyi hissederdi çünkü öfke doluydu. Ancak umursamıyormuş gibi davranıyor, köyde kavurucu güneş altında çalışan değerli anneciğine, babacığına, canım ablacığına işler yolundaymış

gibi bilgilendirici mektuplar yazıyordu: Çalıştığım bölüm çok güzel, lojmanımız hemen üst katta, üç kişi bir odada kalıyoruz, evrak gitgeli yüzünden henüz maaşımı alamadım ama zaten yemeklerimizi serviste yiyoruz, oda arkadaşlarım çok iyi, bana biraz borç verdiler, sonra ödeyeceğim, Eylül sonuna kadar iznim olmayacakmış, hepinizin ellerinden öperim.

Belki de deli gibi durmaksızın yürümesi bundandır, yalnız başına yürüyüşlere çıkarak herkesten, her şeyden kaçıyor, rahatlıyordu. Diğer yandan yaşı gereği bu yalnızlık da ruhunu sıkıyor olmalı ki, lojmanda kimsecikler yokken santralden hat isteyip rastgele numaralar çevirir, erkek sesi duyarsa konuşur, tuhaf, şuh kadın taklitleri yapardı, hatta kimileriyle dışarıda buluştu bile. Belli ki, hani nasıl denir, kanının kaynadığı zamanlardı. Sigaraya o günlerde başladı, karşısındaki paketi uzatınca sanki alması gerektiğini hissederdi. Sigarayla birlikte bir bardak çay içer, sorulara bilmem, ya sen, diye yanıtlar verir, sıkıcı bulurdu kendini onların yanında, bir saatten fazla da oturamazdı. Sonra yine yürüyüş, bu kez Aksaray'dan yukarıya, Sultanahmet'e vururdu.

SÜRGÜN

Böyle böyle kış ortasına geldik. Yollar karlı, gökyüzü karanlık, yağmur pencere pervazlarını dövüyor, kaloriferli evler henüz tek tük ve pahalı olduğundan sobalar yandı, üzerinde çaydanlıklar kaynıyor, kestaneler patlıyor. Mevsim değişti. Ama Dekanlık binasının pırıl pırıl parlatılmış mermer koridorlu yönetim katında değişen bir şey yok. Ağır, kasvetli bir odada çatık kaşlı Hemşirelik Müdürü, maun masanın arkasında, sadece oturarak korku saçmaya devam ediyor. Başhemşiren senin psikiyatri hastalarına bakabilecek yetkinlikte olmadığını söylüyor, bu durumda sana bir süre hasta emanet etmeyeceğiz, Pazartesiden itibaren hastane girişinde, danışmada görev alacaksın, işin hastaneye gelenlere bölümlerin yolunu tarif etmek, lojmandaki yatağını da derhal bugün boşaltıp

anahtarı oda arkadaşlarından birine teslim et, sana başka bir lojmanda yeni bir oda ayarlanacak. Anlamadım, danışmada hemşire mi var, yani hemşire danışmada oturup yol mu tarif ediyor? Gayet tabii, niye şaşırdın, orası hastanemizin vitrinidir bir yerde, ayrıca bu konu tartışmaya açık değil küçük hanım, Dekan Bey öyle uygun buldular ve biz de dönüşümlü olarak eli yüzü düzgün bir hemşire seçip görevlendiriyoruz, evet, sıra senin, pazartesi sabahı sekizde git başla. Peki sayın müdürüm. Yalnız, yılbaşı nöbetini eski bölümünde tutacaksın, anlaşıldı mı? Bu müdür belki on dakika önce dekanın odasındaydı ve durumu Gülce'ninkiyle aynıydı, bilemeyiz ama her yönetici kendi odasında kesin bir biçimde yöneticidir, bunu hepimiz biliriz, Gülce de biliyor. Anlaşıldı, yılbaşına kadar danışmaya sürüldüm, sonra yine eski bölümüme döneceğim, tamam, anladım efendim. Hayır, anlamadın, yılbaşı nöbetinden sonra yine sürgün yerine döneceksin çünkü sana hasta emanet edemeyiz, yetkin değilsin. Ne yani iki hafta sonra dönüp bir günlüğüne yetkin mi olacağım, anlamıyorum nasıl olabilir bu? Aptal! Anlamayacak ne var, seni kullanıyorlar, insanlar kullanır. Sürgün etmek için yılbaşına kadar sabredemiyorlar çünkü sana katlanamıyorlar, büyüklerin hakkı vardır buna, anlaman da gerekmez ayrıca, biz büyükler karar verdik, yetkin değilsin, işte o kadar! Öte yandan ezilebilecek kadar da küçüksün, neden yılbaşı nöbetini tutmayasın ki; psikiyatri hastaları mı, canları cehenneme iki koğuş deli onlar, bilmiyor muydun, biz o hastaları isteklerimizi gerçekleştirmek için öne süreriz. Tabii bununla topuna birden boş verdiğimiz düşünülmesin, bazılarına özel ilgi gösteriyoruz, en başta hoca hastalarına, siz olsanız aynısını yapmaz mıydınız, yarın hısım akrabadan biri kafayı sıyırsa kime götüreceksiniz, hatır diye bir şey var, öyle öğrendik biz.

Danışmada geçirdiği görev süresi boyunca hatırladığı tek bir gün var Gülce'nin, kalan üç ayı sanki yaşamamış. O tek günün sabahı, kahvaltı ettikten sonra ikinci çay bardağını dol-

durup tam köşedeki piknik tüpünden sigarasını yakacağı sırada babasının sesiyle irkildi. Önce duyduğu sesi gerçekdışı, kâbus, karabasan gibi bir şey sandı ama hemen ardından onu gerçekten gördü. Tıpkı gideceği yeri soran bir hasta yakını gibi bölmeden başını uzatmıştı adam, basbayağı, kanlı canlı oradaydı. Kapıya koştu, babasının eline sarıldı, öptü; onu içeriye, işyeri olan küçük kulübeye aldı. Bu arada elindeki sigarayı ustalıkla saklamayı becerdi, tüm hemşirelerin sırayla bu kulübede görevlendirildiğini söylemeyi de ihmal etmedi. Ne olur ne olmaz. Ama yine de kalbi korkuyla çarpıyordu, sanki edepsiz bir şey yaparken suçüstü yakalanmıştı da sanki babası onu alıp götürüverecekti, bunun için gelmişti, tıpkı öğrenciyken karne notunu değiştirdiğinde okuldan almak üzere geldiği gibi, o zaman İngilizce öğretmeni araya girmişti de kararından caymıştı baba, şimdi o da yok. İyi de niye korkuyor ki bu kız durup dururken, gerçekten bir suç mu işledi? Laf aramızda Gülce şu telefonda tanıştığı adamlardan birine âşık oldu, (adam demeyelim Denizlili genç bir üniversite öğrencisi, Şehremini'de rahmetli dedesinden kalma dayalı döşeli bir apartman dairesinde oturuyor) geçenlerde geceyi oğlanın yanında geçirdi, gitmesen olmaz mı dedi oğlan, bilmem, dedi kız, yatakta giysileriyle, simetrik bir biçimde cenin pozisyonunda yattılar, burunları, dizleri, solukları birbirlerine değdi, kalp atışlarının gürültüsünden uyuyamayıp sabahı dipdiri tuttular. Sakın babası bunu haber almış olmasın, yerin kulağı vardır yoksa ansızın niye belirsin burada. Korkmasına gerek yok hâlbuki, babasının İstanbul'a gelişi bambaşka bir sebepten, tarla tapan işleri var, yeni alacakları tarlanın mirasçısıyla görüşüp pazarlık edecek. Tekel tütün paralarını verdi çok şükür, senin eylülde bıraktığını da ekledik Allah razı olsun, yalnız ablana para gönder her ay olur mu? Tıp kitapları pek pahalı, üniversitede çocuk okutmak zor ama kimin için çalışıyor onlar, bu tarlalar kime kalacak... Ha, az kaldı unutuyordu, geçen Cuma deden ölmüş, Çavuş deden, babanın babası, baban gitmemiş cenazeye, amcan göm-

müş, daha sağlığında çevirdiydi bütün malı mülkü, gömecek elbet. Yaa, gelininin sırtında sopa kıran mızrak gibi adam, yatmış, ölmüş. İnsanlar ölür. Hadi baban kaçtı, kal sağlıcakla, akıllı ol emi, sıkacağız biraz dişimizi, toprak gibisi yoktur, biz atalarımızdan öyle öğrendik.

Gülce'ye babasıyla geçirdiği çok çok bir saatlik süre uzadıkça uzadı, bitmek bilmedi. Veda anında babasının uzanan elini alnına götürürken eklemleri nasır tutmuş, derisi yer yer çatlamış parmaklarına baktı, acıdı ama hemen ardından hışımla hatırladı, şimdi acıyarak baktığı o elin ne çok tokadını yemiş, kim bilir kaç kere dudağı yarılıp burnu kanamış, gözü morarmıştı… İnsanın içini karartan konular bunlar, geçmişi deşmenin gereği yok ki, hem o zamanlar baba dayağı kutsaldı, doğru yaptığını sanmıştır ne bilsin adam. Bu arada hazır laf açılmışken Gülce, roman boyunca bir kez daha okkalı bir tokadını yiyecek babasının. Gerçi çocukluğundaki kadar canı yanmayacak ancak küçülmüş hissedecek kendini, o küçülürken öfkesi büyüyecek ve bir türlü boşaltamadığı bu duyguyla nasıl baş etmesi gerektiğini bilemeyecek. Neyse, biz şimdiye bakalım, kazasız belasız uğurladık adamcağızı, epeyce bir süre karşılaşmayacağız, doğru, bir dahaki sefer öyle tarla tapan işi için değil özellikle Gülce yüzünden gelecek ama Allahtan kız o olayda paçayı kolay sıyıracak, küçük bir tüyo, sözü edilen tokat o zamana dair değil.

AMELİYATHANE

Mevsim bahar, gökyüzü alabildiğine mavi, kırlardaki kuş cıvıltılarını duyamıyor, çiçek kokularını içimize çekemiyoruz ama olsun. Bu kez bir başka başhemşirenin odasındayız. Masanın ardında oturan, hemşirelik müdürünün aksine minyon yapılı, güleç yüzlü bir kadın bu kez, bahar gibi, üstelik kendini tanıtırken elini uzattı ve Gülce'ye hoş geldin dedi, Psikiyatri servisinde birtakım sorunlar yaşadığını biliyoruz, belki çalışma arkadaşlarına belki o ortama uyum sağlayamamışsındır.

Evet, hiç istememiştim orada çalışmayı, danışmada da iş yoktu, çok sıkıcıydı. Bir takım hatalı davranışların, kusurların da olmuş ama olabilir, eskiler beni ilgilendirmez, benim için sadece şimdi ve burası önemli, bugünden itibaren acil cerrahi ameliyathanesinde çalışacaksın, seni birazdan yeni sorumluna teslim edeceğim, biz idare olarak hepimiz kendisini çok sever, takdir ederiz, yaşını başını almış, deneyimli bir hemşiredir, her konuda sana elinden gelen yardımı edeceğinden emin olabilirsin. Hadi bakalım, kolay gelsin, işlediğin kusurlar geçmişte kaldı, sana güveniyorum, aynı hataları tekrarlamayacağını, Temmuza kadar sicilini düzelteceğini umuyorum, hatta biliyorum.

Gülce, yıllardır, hemşirelik okulunu saymazsak, gerçi haksızlık etmeyelim, orada da en yalın tanımıyla iyi kalpli öğretmenleri yok değildi, ortaokul yıllarından beri ilk kez şansının döndüğünü düşündü, ne dè olsa birileri ilk kez ona güveniyordu, insana insanca davranan büyükler de vardı demek, sevindi, mutlu oldu, içi umutla doldu. Sevgilisinin uğuruna yordu bunu, onu tanıyalı beri işleri hep yolunda gidiyordu işte, hayat ne güzel... Sorumlunun peşi sıra ameliyathaneye doğru yürürken neşeli hayallere daldı. Bu iyi insanların umutlarını boşa çıkarmayacak, sicilini düzeltecek, akıllı uslu, çalışkan, Temmuzda asaleti onaylanmış bir memur olacak. Zaten sonra evlenecek. Sevgilisi daha ikinci sınıfta olduğunu, okulunu bitirmeden evlenemeyeceklerini söylüyordu ama Gülce, ben okuturum seni dedi ona, burada, bu evde yaşamaya devam ederiz. Gerçi bir sorun var gibi ya, önemli değil. Belki de önemlidir, en azından kolayca halledilecek gibi görünmüyor. Gerçek şu ki Gülce sevgilisine büyük bir yalan söyledi, daha yüz yüze görüşmeden, telefonla konuştukları sıralarda oldu bu, benim ailem yok dedi, yetiştirme yurdunda büyüdüm. Gencin ilgisini çekmişti durum, her buluşmada bir şeyler sordu, onun da yalanını sürdürmek hoşuna gitti, okul arkadaşlarından birinin hayat hikâyesini çaldı, kendine uyarladı, tüm

soruları duraklamadan yanıtladı. Şimdi, ben bunları senin karakterini ölçmek için uydurdum demeyi düşünüyor, kimsesiz bir kızla karşılaşmış olsaydın faydalanmaya kalkışır mıydın bilmek, ona zarar verip vermeyeceğini anlamak istedim. Bir fırsatını bulursa açacak konuyu ama her geçen gün bunu yapmak ona daha zor geliyor, bekliyoruz, hayırlısı bakalım.

Sorumluyla birlikte ameliyathaneye adım attığı andan itibaren hummalı bir çalışma yaşamına da adım attı Gülce. Önce ameliyatlarda bir ameliyathane hemşiresinden neler beklendiğini öğrendi; bunun birkaç günlük çabayla halledilliverecek bir iş olmadığını herkes bilsin. Keşke hemşirelik okullarında birimlere özgü özel eğitim verilebilseydi, bu şekilde, işin kurallarını işyerinde öğrenmek çok zor. Şimdi anlatıcıyı teknik ayrıntılarla yormayalım, beş yüz çeşit cerrahi aletin tek tek Latince isimlerini, ne işe yaradıklarını, hangi ameliyat setinde her birinden kaçar tane olduğunu bilmek bile öyle sanıldığı kadar kolay değil, tek tesellisi sevgilisiyle o ara zaten sık görüşmelerinin imkânsız olmasıydı, iyi ki çocukcağızın sınav dönemine rastlamıştı, hepsini ezberlemek için birkaç ay boyunca gece gündüz bütün acil ameliyatlara girmesi gerekti. Olsun, her işin kendine göre zorlukları vardır, çalışacaksan öğreneceksin kardeşim, her şeyi okullarda öğretmeyi biz de bilirdik ama hazırcılık olurdu bu, eskiler de yenilere bildiklerini satabilmeli değil mi, iş tatmini diye bir şey var, bilgi en yüce değerdir, öğretiyorsan hükmedersin, küçükler bir kere şunu küçük kafalarına soksunlar, onlar da büyüyecek, sabırsızlanmanın gereği yok, zaman en iyi ilaçtır, öyle biliriz biz. Allahtan ortalama bir zekâsı var da çabuk kavrıyor, teknik öğrenmekle pek fazla zaman kaybetmedi, ameliyathane hemşirelerinin arasında belli bir yer edindi bile, henüz hoca takımının dikkatini çekmediyse de asistanların büyük bir çoğunluğu ona adıyla sesleniyor, öyle vasıfsız, kuru bir 'hemşire'anım' değil artık. Şimdi asıl iş o yeri koruyabilmek. Eğer kalıcı bir yere sahip olacaksa çalışmaktan fazlasını vermeli, yani o öyle sanıyor. Ço-

cukluktan kalma sanılar bunlar; örneğin köyde deli gibi çalışmıştı ama sevilen ablasıydı. Peki, nasıl bir tutum geliştirmeli acaba? İşte, ablası Gül, sadece çalışmakla kalmadı o, evdeki yerini dişiyle tırnağıyla elde etti; söz dinledi, kavgadan sakındı, dürüsttü, uyumluydu, uysaldı, büyüklerin hoşuna gidecek şeyleri iyi biliyordu. Hoşa gidecek şeyler... Böylece her sabah üşenmeden Millet Caddesi'nden karşıya geçip kahvaltı için şarküteriden tüm ekibe yetecek kadar tam yağlı beyaz peynir, ince dilimlenmiş Macar salamı, bir de fırından taze simit almaya başladı. Maaş gününde ameliyathaneye iki kilo kuru çay, beş kilo toz şeker getirmeyi de görev edindi; kimseye parasını verin demiyor, ayrıca sigarasız kalana hemen çıkarıp verebilmek için hazırda her zaman bir paket Maltepe bulunduruyor, o zamanlar yabancı marka sigara satışlarına izin yok yoksa kimseye pis kokulu ądi sigaralar ikram etmezdi herhalde, tıpkı tiryakiliğin insanı zavallılaştırdığını, sevilmenin özveri gerektirdiğini bildiği gibi kalitenin ne olduğunu da biliyor bu kız, dedik ya, çabuk kavrıyor. Aferin, tuttuğu iyi bir ipucu, hepimiz onu takdir etmeliyiz. Ablasına para göndermeyi aksattı, bugün yarın derken kaytarıyor ama olsun, insan kaytarabilir, en azından gayretli.

Gerçi hâlâ çok eksiği var, aynı gayreti lojmandaki oda arkadaşıyla iyi geçinmek için de gösterseydi isabetli olurdu, bu dikkatsizliği başına ne işler açacak. Ama ne yapsın, oda arkadaşıyla yıldızı bir türlü barışmadı, kız geldiği günden beri bir kez olsun bulaşık yıkamadı, odayı temizlemiyor, düzenli olarak kalmadığını bahane edip alışverişe de katılmıyor. Bir de kardeşi var, aslında öğrenci yurdunda kalan üniversiteli bir kız ama nasıl oluyorsa haftanın dört gününü hemşire lojmanında geçiriyor. Onlar geldiğinde odada bir türlü rahat edemiyor Gülce, sanki bu iki kardeşçe hep izleniyor; her yaptığına tersiyle yanıt veriyorlar. Işığı kapatsa açıyorlar, müziği açsa kısıyorlar, odayı paspas etse ayakkabılarıyla içeri dalıyorlar. Saygısızlıkları sinirini bozuyor. Aslında sinirini bozan şeyin

adını saygısızlık olarak koyabilmiş değil, şimdiki aklı olsa beni yok sayıyorlar derdi, o zaman şöyle düşünüyordu: mantıklı bir nedeni olmaksızın, belki uykusuzluktan, belki yorgunluktan batmaya başladı her şey. Birkaç kez rahatsızlığını dile getirdiyse de bir sonuç alamadı, sonunda başhemşireden odasını değiştirmesini talep etti, geçimsiz biriymiş gibi görünmek istemiyordu ama artık gerçekten dayanamıyordu.

Neye dayanamıyorsun diye sordu başhemşire, kız kardeşine dedi o da, zaten ya ikisi birlikte geliyor ya da hiç gelmiyorlar. Başhemşire konuşacağına söz verdi, Gülce huzursuz oldu. Ama Menekşe'nin şikâyet ettiğimi bilmesini istemiyorum, başka bir odaya geçemez miyim, kardeşiyle birlikte inatlaşıp kavga gürültü çıkarmalarından korkuyorum. Ne demek inatlaşırlarmış, burası hastanenin lojmanı, kimse dışarıdan gelip kalamaz, amme hizmeti mi veriyoruz canım biz burada! Ben onu çağırır gerekli uyarıda bulunurum, peki yemekhanede yemek yiyor mu bu kız? Kim? Tabii ki kardeşi, devleti her yönden mi kullanıyorlar diye soruyorum. Bilmem, görmedim, odada bir şey pişirmiyorlar ama benim pişirdiklerimi yiyorlar, bulaşıkları da öylece bırakıyorlar, yani dayanamıyorum, odamı değiştiremez miyim? Dayanamıyorum, dayanamıyorum, hemen en ufak şeyde pes edeceksen yandık ama! Hem boş oda yok, sen şimdi git, bir şekilde halledeceğiz sorununu merak etme, zırt pırt oda değiştiremeyiz, daha yıllarca bu lojmanda kalacaksın. Herhalde ne dediğini kulağı duymuyor bu kadının, yıllarca kalmayacak ki orada Gülce, çok çok yaza kadar konuk olacak, sonra evlenip kendi evinde yaşayacak, görürsünüz.

KUZEN

Hemen ertesi akşam kız kardeşler yine geldi, sıkı durun, bu kez yanlarında Gülce'nin kuzenini de getirmişlerdi! Bilmeyenlere söyleyelim, yıllardır küs oldukları Almancı teyzesi vardı bunun, işte onun kızı, ablasıyla yaşıt olan, İstanbul'da bir yerleri kazandığını duymuştu Gülce ama oda arkadaşının kardeşiy-

le aynı üniversitede okuyup aynı yurtta kaldığını söyleseler dünyada inanmazdı. Biz de inanmak istemiyoruz, fazla kurgu kokuyor değil mi ama duyduklarınız bütünüyle gerçek, kaderin cilvesi denecek türden bir rastlantı, gerçekler bazen inanılmaz olabiliyor.

Ah canım, gözlerime inanamıyorum, sen burada mı çalışıyordun, nasılsın? Ya, demek sen de buradasın, iyiyim işte, sen nasılsın? Öylesine sorulmuş, yanıtı önemli olmayan sorular bunlar, kimse akrabalık ilişkilerinin sonradan sonraya gelişebileceğini söylemesin, kardeş gibi olmalarını istiyorsanız şimdiden ayarlayın, kuzenler birlikte büyümeli. Neyse, içeri geçiyorlar, kız kardeşlerden biri piknik tüpünün üzerine çay koyuyor, lojman katında mutfak yoktu, herkes odasının bir köşesine kendi portatif, özgür mutfağını yerleştirir, böylece odayı şimdilerde Amerikan salon diye adlandırılan modern bir mimariye dönüştürürdü, hemşireler yaratıcıdır. Çaydanlık tıslayadursun, diğer kardeş, başhemşireyle sohbet ettik bugün diyor, Türk Hemşireler Derneği İstanbul Şube Başkanı olduğumu öğrenince nasıl şaşırdı anlatamam, can ciğer kuzu sarma oluverdik. Gülce'nin beti benzi attı, şimdi düşünmeden edemiyoruz, birkaç yıl sonra bu şube başkanı bir örgüt evinin baskınında can verecek, bir sabah gazetelerde onun sekiz sütuna manşet fotoğraflarını görünce başhemşirenin nasıl beti benzi atmıştır kim bilir, elbette korkudan... Gülüyor Menekşe, kardeşimden de bahsettim, istediği kadar kalabilirmiş lojmanda diyor, hatta istersek bize ayrı bir oda ayarlayabileceğini bile söyledi ama gerek yok buna, biz böyle çok rahatız. Sonra kuzen Gülce'ye sesleniyor oturduğu yerden, dedemin öldüğünü biliyor muydun, belki ilgini çeker diye söylüyorum? Ne! Hayır, bilmiyorum, bizimkiler mektup yazmaz ki, ameliyatlarda oluyorum diye postaneden telefon da bağlatmıyorlar, ah, iki dedem de göçtü gitti şu dünyadan, bir tuhaf oldum şimdi, çok üzüldüm, ne zaman öldü? Kuzen, uzun yıllar boyunca kendisine sokaktaki kaldırım taşları kadar yakın ama bir o kadar ya-

bancı olan Gülce'ye nedense kinle, nefretle bir bakış fırlatıyor. Sen, üzülebiliyorsun demek, duyguların var yani, hayır, annen, teyzem demeye dilim varmıyor, cenazenin başında bize etmediğini bırakmadı da, haberin vardır belki ne bileyim. Annem mi, o öyle işte, değişik biraz biliyorsun. Sen, sen değişik değil misin, geceleri kalkıp kalkıp nereye gidiyorsun açıkla bakalım, bir de koluna takmışsın birini, evleneceğiz filan diyormuşsun, telefon çaldığında o adama mı gidiyorsun geceleri yoksa o seni başkalarına mı götürüyor?

Bu insanlar çok acımasız, nasıl da davul çalar gibi düşünmeden dan dan vuruveriyorlar. Tanrı biliyor ya, geceleri ameliyathaneye gidiyor bu kız, acil ameliyat çıktığında nöbetçi hemşire telefonla Gülce'yi çağırıyor, *apandisit, mide perforasyonu, dalak rüptürü, obstrüksiyon,* iyice öğrenmelisin Gülceciğim bunları, gel diyor; nöbetçiler kendileri uyuyor, onu çalıştırıyorlar. Bunu iyilik olsun diye yapmadıklarını hissettiği halde Gülce kızmıyor onlara, -öfkelenmek için hissetmek yetmez, hiç olmazsa birazcık farkında olmak gerekir- aranmak, adının söylenmesi, ucuna *ciğim* eklenmesi, ona gereksinim duyulması hoşuna gidiyor. Oysa şimdi kötü niyetin farkında, çok öfkelendi, aralarında bunca uzaklık varken kuzeninin düşmanlığını fark edince öfkeden gözlerinin içi yanarak, bağırarak söylediği sözlere kendi bile şaştı: Sana ne, nereye gidersem giderim, arkadaşların çok mu merak etmiş, sana sorduracaklarına dedektif tutsunlar! Evet, taktım koluma bir adam ne olmuş, ayıp değilse evleneceğim!

Ah keşke altında ezileceği sözler etmeseydi, öfkeyle insan katil bile olabilir, hadi sakınmadan konuştu diyelim, sonraki gün kuyumcudan bir yüzük alıp parmağına geçirmeseydi bari. Hiç iyi etmedi, hem herkes onu damat hakkında sorulara boğdu hem de sevgilisi pek bozuldu bu işe. Tamam, seni seviyorum ama öyle yüzük takmak filan, aileden habersiz olmaz

böyle şeyler, evleneceğimiz de kesin değil ki hani, dedi, hayır, canım ayrılmak istediğimi nereden çıkardın, terk etmeyi aklına koyduysa bile o anda olmazdı zaten, öyle, sıkıldım, kalbim ilk günlerdeki gibi çarpmıyor, artık konuşacak fazla bir şey bulamıyorum diye bir kızı kolayca terk edemezdin o yıllarda, üstelik yazık, anasız babasız bir kızı, öyle görmedik biz, incitmeden, kırmadan, uygun bir yol bulunur elbet, her şeyin bir zamanı vardır, sadece oldubittilerden hoşlanmıyorum dedi oğlan, sıkboğaz edildiğimi hissediyorum.

Önce telefonlar çaldı açılmadı, sonra verilen randevulara geç kalındı, unutuldu, başka işler çıktı, derken neşem yok bilmiyorum, galiba bunalımdayım, zaten sınavlarım da iyi gitmiyorlar eklendi, öpücüklerde baş isteksizce yana çevrildi, omuza ardılmış el yavaşça uzaklaştırıldı. Ardından bir gün küçücük bir şeyden olmadık bir kavga patlak verdi. Sınavlar bitmiş, tatil başlamış, yaz günleri evin duvarlarını çoktan ısıtmıştı. Ne güzel, bir Cumartesi akşamı yaşlı karıkocalar gibi kanepeye oturmuş müzik dinliyor, televizyon seyrediyorlardı, hani aşkla sarmaş dolaş olmamakla birlikte böyle dingin, hoş bir akşam geçirmeyeli çok olmuştu, Gülce'nin içi huzur doluydu. Mutfağa geçtiler sonra, menemen yaptılar, çay içtiler, adam dergi karıştırırken kadın kalkıp masayı topladı, küllükleri boşalttı, çaydanlıktaki sıcak suyla bulaşıkları yıkadı; tam durulamaya başlamıştı ki, sular kesildi, olabilir, o zamanlar İstanbul'da sık kesilirdi bu sular, dert değil, mutfaklarda her zaman yedek su bidonu bulundurulurdu. Köpüklü bardakları, tabakları bidondan doldurduğu leğene batırıp seleye diziyordu Gülce, mutluydu, sevdiği bir şarkıyı mırıldanıyor, kendini evin biricik hanımefendisi gibi hissediyordu, sanki koca bir konağın erkeğini, üniversiteli küçük beyini, salonunu, mutfağını, hizmetçilerini çekip çeviren hanımefendisi. Ne yapıyorsun sen, öyle bir batırıp çıkarmayla bulaşık mı durulanır! Gülce, birden tepesine balyoz yemiş gibi oldu, sersemledi, bazen en hafif sözler, sırf söylenme zamanı yüzünden değişir, ağırlaşır ama daha bi-

tirmedim ki, bir kere daha durulayacağım. Yalan söyleme, bir kere daha durulayacak olsan seleye koymazdın. Yalan söylemiyorum. Söylüyorsun, her zaman yalan söylüyorsun. Hayır! Bağırma öyle, bak, üstüne basa basa tekrar ediyorum; her zaman, yalan, söylüyorsun, tamam mı sana güvenmiyorum!

Tanrım, ne heyecanlı bir bölüm, devamını izleyemezsek çatlayacağız!

Hadi kızım, çabuk, fırsata dönüştür şu dakikaları, ileriyi düşün, çalıştır aklını, de ki, evet, yalan söyledim, ta başından beri ama dinlersen neden yaptığımı anlatacağım, yetiştirme yurdunda büyümüş olmayı hayal ettim çünkü çocukluğum çok daha beter bir evde geçti, işte bu! Anlayıp anlamamak ona kalmış, sonra tüm acıları göze alıp dimdik çıkıp gideceksin kapıdan, gerisini o düşünsün. Herkes tahmin etmeye çalışsın, yakaladığı fırsatı değerlendirmeyi akıl edecek mi Gülce, bunu yapacak mı?

Yapmadı, kendini sevmiyor bu kız, yemin olsun bizim kadar bile düşünmüyor kendini ama bağışlamalıyız onu, yalanlarının nedenini kendi de bilmiyor, manzaranın bütününü göremiyor çünkü henüz çok genç, gençler göremeyebilir. Sevgilisinin hangi yalandan söz ettiğini anlamaya çalışıyor, sıkıştı, günü kurtaracak. Yüzük taktığım için böyle düşünüyorsun ama bilmiyorsun, beni üniversitelilerle yatıp kalkan şey kadınlar gibi sanmalarını istemiyorum, zaten hemşirelere kötü gözle bakıyorlar. Utanma söyle, ne kadınlar gibi, eğer utanman varsa, onların hiç değilse dürüst insanlar olduğunu kabul eder, kendinden utanırsın, mesele yüzük değil, üniversite kantininde herkes seni konuşuyor, biliyor muydun, bu sana bir şey ifade ediyor mu? Eh, bu çocuk da elinde dev bir süpürgeyle dev bir adama dönüştü, önündekini sanki süpürüp atıverecek. Kız çaresizce soruyor, Nasıl yani? Kuzenin mesela, onun arkadaşı, sen hiç üniversite gördün mü, haberim olmayacağını, büyük sınıflarla bir araya gelmeyeceğimi mi sanıyordun? Aaa! Doğru ya, aynı üniversitede okuyor bunlar, yuh yani, rastlantı-

nın da bu kadarı... Gülce sandalyeye çöktü, bilgiç bilgiç başını sallamaya başladı, Menekşe'nin kardeşi, şimdi anlıyorum, hepsi o geri zekâlının başının altından çıktı, ben onu şikâyet etmiştim başhemşireye, intikam almaya çalışıyor inan bana, hasta o, kafasından neler uyduruyordur kim bilir, dedi. Allah aşkına biri bize anlatsın, o küçücük beyniyle neler planlıyor bu kız? Yapma Gülce, arkadaşlarım onlar benim, ne yani, onlara değil de bir telefonla hayatıma giren topu topu üç aydır görüştüğüm bir kıza mı inanacağım! Şimdi öyle mi oldu, hani âşıktın kıza, yazıklar olsun!

Gülce daha fazla küçülüp yok olmadan kapıyı çarpıp çıktı, sevgilisi ardından merdivenleri çifter çifter atlayarak yetişip yakalayacak onu, ne de olsa gecenin geç bir saati, insanlık ölmedi ya, deli misin sen, sabah gidersin, diyerek kolundan çekip eve geri götürecek. Baksanıza, kız yürüyemiyor zaten, sallanmaya başladı, basamaklar ayaklarının altından kayıyor, ha düştü ha düşecek. Dış kapının otomatiğine basmadan önce başını yukarı çevirip bir süre bekledi, tık ses yok. Kulağında sevgilisinin o *Gülce* diyen, adını herkeslerden daha ahenkli tekrarlayan sesiyle dışarıya adımını atıp apartmanı terk etti.

DEĞERSİZLİK DUYGULARI

İstanbul'un geceleri temmuza açılıyor, kıpırtısız, sıcak, nemli. Şu bir yılda neler oldu, bitti. Keşke İstanbul'a hiç gelmeseydi, keşke hemşirelik okulunda okumasaydı, İzmir'de kalıp Anadolu Lisesine devam etseydi, o da sınavı kazanabilir, üniversitenin nasıl bir yer olduğunu bilebilirdi o zaman. Sen mi kazanacaktın *mürai şebek, nerde sende o sebat, sırtlan simalı*, annen bile o cahil aklıyla sınırlarını göstermişti senin, hatırlamıyor musun, gerçekte ne menem bir şey olduğunu herkes biliyordu işte, herkes onu konuşuyordu, ne kadar yalancı, ne kadar ahlaksız bir yaratık olduğunu. Gecenin sessizliğinde peşine çocukluk lakapları takılıyor, güçlükle attığı her adımda eteklerine sarılıp aşağı çekiyorlardı onu, *kapaksız, cibilliyetsiz,*

şeytan çarpığı, patlak gözlü, yalancı, hırsız, inleyesice, toprak silesice, kara yerlere gark olasıca değil miydi, tertemiz bir üniversite öğrencisinin onu seveceğini nasıl hayal edebilmişti? Tökezliyordu, fırtınanın bir hışımla fırlattığı yerde yapışıp kalmış bir kâğıt parçasına benziyordu, küçük ve önemsiz, gelip geçenlerin dikkatini çekemeyecek kadar önemsiz. Yitik, korunmasız, şanssızlıkla doğmuş gibi hissediyordu kendini, doğmasa daha iyi olurdu. Millet Caddesi'ne dönünce çişi gelir gibi oldu, sırtını dikleştirdi biraz, bir zor attığı şu adımları hızlandırması eksikti.

Lojmanda kız kardeşlerin keyfi yerindeydi, vakit gece yarısını geçtiği halde yatakta oturmuş, hâlâ çay içiyor, bol kahkahalı sohbetler ediyorlardı, demek ki, Menekşe ertesi gün nöbetçi değildi, bütün bir Pazarı onlarla geçirecek olmak zaten yeterince taze olan yarasına dokundu; geceliğini hızlıca giyip yorganı başına çekti, ses çıkarmamaya, hıçkırıklarını tutmaya çalışarak, uzun uzun ağladı.

Gece rüyasında havada asılı bir merdivenden inmeye çalıştığını, son basamağı fark etmeden ayağını boşluğa attığını, dar, kara bir kuyuya düşmekte olduğunu gördü ve sabah uyanır uyanmaz kurulmuş oyuncak bir bebek gibi robotsu hareketlerle ve boş gözlerle karşıya bakarak dosdoğru Şehremini'deki apartmanın üçüncü katına yollandı. Kapıyı açan sevgilisiyle başını kaldırmaksızın konuştu, eğer kaldırsaydı genç adamın mahmur gözlerindeki bıkkın ama sevecen bakışı görebilir, bu da onu bir derece rahatlatırdı, yine de kaldırmadığı daha iyi çünkü ağladığı hemen göze çarpmıyordu böyle, yanağından süzülen gözyaşı yüzünün ifadesini bozmuş ve ona her zaman olduğundan daha acınası bir anlam yüklemişti. Gerçi Gülce'nin durumunda bu neyi değiştirirdi ki, ağlamanın acındırma gibi bir etkisi varsa şimdi kullanmamak aptallık olur, üstelik sesi de boğuk çıkıyor. Lütfen izin ver gireyim, omzuna yaslanıp ağlamak istiyorum. Nitekim saçmalamışız, gördüğünüz gibi kızın zaten acındırmamak gibi bir kaygısı yok, bu durumun onu de-

likanlının gözünden iyice düşürüp düşürmeyeceğini birazdan anlayacağız.

İçeri giriyorlar, işte şimdi geceleyin televizyon izledikleri kanepeye oturdular. Kız, başını oğlanın omzuna dayadı gerçekten, önce uğrun uğrun, gitgide sesli, hıçkıra hıçkıra, salya sümük ağladı, oğlan, kızın kolunu sıvazlıyor, arada eğilip sehpadan aldığı kâğıt mendille yüzünü, burnunu siliyordu. Sonra kız birdenbire açılıverdi, yanağını oğlanın henüz tıraş olmamış sert yanağına yapıştırdı ve teşekkür ederim, dedi, ağlarken yalnız olmak istemedim, insana çok koyuyor. Ah Gülce, dedi o da, beni o kadar şaşırttın ki, o kadar, yani nasıl o kadar; dur, toparlanalım önce, çay içer misin? Şimdi beyefendinin ardından iş çevirmek istemeyiz çünkü gerçek bir beyefendi gibi davranıyor ama Gülce azıcık kafasını kullansa yeniden fitilleyebilir ateşi, baksanıza kıza hâlâ zaafı var, nikâh masasına oturur bu oğlan, yeter ki aptal yerine konduğunu düşünmesin.

Normal bir şey değil bu, nasıl bunca yalan uydurabildin anlamıyorum, ben de dinlerken gerçek sanıp üzülüyordum, çok mu saf görünüyorum, gizlice eğleniyor muydun bilmiyorum ki, ne düşünüyordun, tamam, telefonda laf olsun diye dalganı geçtin diyelim, ilk buluşmamızda, olmadı sonrakinde, o da olmadı evlilikle ilgili planlar yaparken gerçeği söyleseydin, sen kendini benim yerime koyabiliyor musun, sevdiğin kişinin meğer o kişi olmadığını öğrenseydin ne hissederdin, bunu hiç düşündün mü, tek suçum inanmaktı, seni sevdim ama sen benim sevgimi kötüye kullandın.

Oğlan haklı, söze ilk başlayan haklıdır, ilk o başlamasaydı belki farklı olurdu, buraya kadar Gülce'nin diyebileceği bir şey yok, o da demedi zaten, gücü de yoktu, ruhu acıyla kaplıydı, yeniden ağlamaya başladı, nasıl ağlamasın, bütün umutları bir günde havaya uçup gitmişti.

Hadi diyelim ki kendini benim yerime koyamıyorsun, anneni babanı da mı düşünmedin, kim bilir onların kulağına gitse nasıl üzülürler, yazık, insan kendi öz annesine babasına

bunu nasıl yapar? İşte tam burada bu genç üniversiteliye şapka çıkarmalıyız, büyüklerinin kıymetini bilen biri her zaman belli eder kendini, günün birinde herkes büyüyüp ana-baba olacak, tartışmamız gerekmeyen doğrular bunlar, biz öyle biliriz.

Gülce utanmalı; çünkü annesiyle babası kızın bu yaptığını hak etmiyorlar, daha dün onu anmışlardı köyde, onları duyduk. Komşuları uğramıştı dün, karı koca *hayattaki* ağacın gölgesinde tütün diziyorlardı, derken laf lafı açtı, kadın, ayol yine tarla almışsınız ama büyük kızın tıpta haliyle masrafı yüksektir, şükür ihtiyacınız da yok, sıkışmasaydınız dedi. Yok, sıkışmıyoruz diye yanıtladı annesi, ötekiceğizimin eli ekmek tuttu ya artık, ablasına da yolluyor Allah razı olsun, her çocuk yollamaz, dövüp mü alacaksın elinden parayı, maşallah o hayırlı çıktı. Komşu bu kez de tütünün çokluğundan girdi söze, büyük kız gelecek mi diye sordu. Gül bu sene intörün mü oluyormuş ne, öyle bir şey, yazın hastanede staj yapacakmış; ama ötekinin yirmi gün izni var dedi annesi, o gelir yardım eder, pek merhametlidir, öyle, gelmese boynuna yular mı takıp getireceksin, çok şükür sözümüzden çıkmaz Allah esirgesin. Babası da söze girdi, yardım etmez mi canım, dedi, bu tarlalar onlara kalmayacak mı zaten, biz kimin için çalışıyoruz. Yazgıya bakın, hani kimi anne babalar vardır, bugün kazanır bugün yer, yarınını, evlatlarını düşünmez, bunlar öyle değil, çocukları için çırpınıyorlar. Durum bu, kulağımızla duyduğumuza inanırız biz.

Gelgelelim evlatların ikisi de yalancı, biri hepten bu anneyle babayı inkâr etmiş yetimhaneden geldim diyor, diğerinin de yazın staj göreceği yalan. Ama yalancılar hakkında hemen birtakım önyargılara kaptırmayalım kendimizi, ne de olsa yalan aslında bir başka gerçeğin söyleniş şeklidir. Neyse, sanıldığı gibi değil, gerçek şu ki büyük kız, üniversiteli arkadaşlarıyla İzmir'de kalmaya karar verdi çünkü aylık bir dergi çıkarmak için hazırlık yapıyorlar, on iki eylülün nimetlerini göreceğiz gerçi ama daha erken, toplumun tamamen değişmesi yılları bulur, üniversitelerde hâlâ devrimci gruplara rastlanıyor, ya-

kında kısmetse bitecek bu sorunlar, devrimciliğin de içi boşalacak. Gül bir yandan dergi için uğraşırken diğer yandan bir hamburgercide çalışıyor, ne yapsın, öyle annesinin babasının sandığı gibi kardeşi ona para yollamıyor ki, borç kısacık boyunu çoktan aşmış, yazın dişiyle tırnağıyla kazanacak biraz, kalanını yine bir yerlerden bulup buluşturmak zorunda kalacak. Şimdi herkes küçük kardeşe kızar, kızmasın, adil olalım, bir diğer gerçek de şu ki ablasını Gülce doğurmadı, sorumluluğunu almayabilir. Annesiyle babası yanılıyor, büyükler yanılır.

Yanılan sadece büyükler değil; Gülce'nin sevgilisi, bu arada eski demeyi unutmayalım, o da yanıldı, kızın doğrudan vicdanına seslenip suçluluk duymasını sağlayacak sözler sarf ederek gerçeği ortaya çıkaracağını umuyor. Eski bir taktik bu, çok kullanıldı, en çok da gözaltına alınan gençler üzerinde kullanıldı, anneni babanı düşün bir haber salsak neler olur iyice bir düşün diye başlardı polis, hâlâ aynı sözleri mi ediyorlardır acaba, aslına bakılırsa yararsızlığı bilimsel verilerle de kanıtlandı. Keşke başka bir yöntem izleseydi bu oğlan, anneni babanı düşün diyeceğine seni bu yalana neyin ittiğini merak ediyorum, tüm bunların bir nedeni olmalı deseydi keşke. Kız, o konuşurken sözünü kesmedi, dinlerken haykırarak karşı çıkacağı şeyler de oldu üstelik ama sabretti ne var ki, sıra ona geldiğinde konuşma isteği kaçmıştı, sustu kaldı, bu vicdan sahibi, pirüpak, çiçek gibi delikanlıya içini açamazdı, bunun yerine, n'olur, seviş benimle dedi, lütfen, son bir kez sevişelim. Olmaz dedi oğlan, artık olmaz, yalvarıyorum dedi kız, bak bu kez yarıda kesmeyeceğim, sonuna kadar... Olmaz, dedi yine oğlan, ya gebe kalırsan? Kalmam. Ama ya kalırsan, kalmasan bile kaldım diye yalan söyleyip beni evlenmeye zorlarsan, sana güvenemem ki! Son zamanlarda iki lafın başı sözün bittiği yer demek neredeyse gelenek oldu, gelenekler toplumların tutkalıdır, öyleyse biz de sürdürelim, iki gözümüz önümüze aksın ki hakiki sözün bittiği yer burasıydı; konuşulacak bir şey kalmamıştı artık, Gülce'ye kuyruğunu kısıp gitmek düştü. Hadi güle güle.

Peki, şimdi ne olacak, her şey bitti mi gerçekten? Onca insan, asistanlar, hemşireler, hastabakıcılar, el gün Ağustos sonu bir düğünde oynayıp kurtlarını dökmeyi hayal ederken Gülce'nin parmağındaki yüzüğü çıkarıp atması olmazdı. Denizli'ye gidecekmiş oğlan, annesi nedense evlenmesine razı gelmiyormuş, daha tanımadan etmeden, anneler öyledir, oğulları için hep de başka bir kız alma düşünceleri vardır, kız anneleri kendi kızlarını kıskanırken ötekiler müstakbel gelinleri kıskanır. Ne cin fikirli bir kız şu Gülce, bizim aklımıza gelmez bu türden bir hikâye uydurmak, oğlan gidecek ve yumruğunu masaya vuracak, ölürüm de başka kız almam diyecek, ya Gülce olur ya da hiç! Böylece gerçek ortaya çıkmayacak, yüzük parmakta çevrilerek uzaklara dalınıp gidilecek, hasret çekmek zordur, vuslata kadar herkes sevenlerin yanındadır, biz de genç olduk, askere nişanlımızı gözü yaşlı koyduk da gittik, halden anlarız çok şükür. Gülce'nin de bir annesi babası var, ağaç kovuğundan çıkmadı ya, bakalım onlar ne diyecek bu işe, dertli dertli başını sallaması ondan kızcağızın, bırakmıyorlar ki herkes yuvasını istediğiyle istediği zaman istediği şekilde kursun, ne yapalım o da memleketine gidip meseleyi anneciğine açsın bakalım. Ay, onlar da razı gelmezse ya, al sana bir çepel daha, işin gücün yoksa ikna edeceğim diye uğraş dur ama yok, annem kıyamaz bana, önce ölümü gör inat edersen filan der ama sonra hemencecik yumuşayıverir. Allah Allah, biz mi yanlış hatırlıyoruz, bunu babası İstanbul'a, özel hemşirelik okulu sınavına getirirken annesi arkasından bağırmamış mıydı, gözünü bile kırpmadan, kazanamazsa şart olsun eve sokmam, boğaz köprüsünden at gitsin dememiş miydi? Canım, olabilir, ciddiye alınacak, kötü niyetle söylenmiş sözler değil ki onlar, yanlış anlaşılmış, ne de olsa işlerin en civcivli zamanıydı, bu bir annenin kızına kıyabildiğini göstermez, büyükler yapar öyle bazen.

Ablası hamburgercide terleyedursun, hiç olmazsa ona çıkardığı işe göre para veriyorlar, gerçi Gülce onun staj yaptığını sanıyor, evin doğruluk timsali, medar-ı iftiharı ablasının gizli saklı işler becerdiği aklına bile gelmez, kendiyse şu yazın sıcağında kalktı, köye yirmi günlük bedavadan ameleliğe gitti. İş, alabildiğine iş, inekler damda, tarlada tütün, harman dövülmemiş, bir de tepede kızgın güneş olmasaydı bari, dayanılır gibi değil, daha memurların mesai saati başlamadan gün ışığı enseyi, kulakları kavurmuş oluyor. Köyü uzun uzun anlatmayalım, nasılsa zaman zaman bu konuya dönülecek, şu kadarıyla yetinelim, annesi kucağında, kucağı geçtik, kendi dünyasında Gülce'ye bir türlü yer açmıyordu. O da ne yapsın, kendini düşünceleri, duyguları, zevkleriyle yaşayan bir varlıktan, canlı olduğuna dair hiçbir iz taşımayan bir hücreye dönüştürdü ve yirminci günün sabahına kadar makineleşmiş bir şekilde kalktı, çalıştı, yedi, içti, yattı. Bir bakıma iyi, yakıcı güneş ve ruhsal yok oluş aşk acısını azalttı biraz ama sahilde güneşlenmenin de aynı etkiyi göstermeyeceğini kim iddia edebilir, burada sigara içebilseydi kıyaslamasına gerek bile kalmazdı, ha plaj ha tarla, ikisinin de işlevi aynı, tenini yakmak ve onu İstanbul'dan uzaklaştırmak. Ama günler geçmek nedir bilmedi, ablası köye gelseydi daha çabuk geçerdi, ona küçük yaşam deneyimlerini anlatamasa bile ikisinin aynı kaderin parçası olduklarını bilmek içini rahatlatırdı, aynaya bakma ihtiyacına benziyordu bu duygu biraz, aynalar insana yaşadığını, bir şekilde hayatta olduğunu hatırlatır. Neyse, izninin son günü bavulunu, ayakkabısını, kol çantasını, İstanbul'a dönüş biletini hatırlayınca ilk yaşam belirtisini gösteren derin bir solukla kendine geldi, canlandı.

GECE NÖBETLERİ

İşyerine döndüğünde ameliyathanedeki düzeninin o yokken bozulduğunu öğrendi, işler karışmış, genel ameliyathaneden acil nöbetine gelenler kazan kaldırmış, onlar yıllardır

nöbet tutarken bir yıllık Gülce niye gündüz çalışsınmış ki, adalet istiyorlarmış. İyi de aylardır geceleri nöbet tutacakları yerde fosur fosur uyurlarken bu kız onların işini yapmıyor muydu, o zaman neredeydi bu adalet ama öyle demeyin, öğretiyorlardı, bize bir harf öğretenin kırk yıl kölesi oluruz, o da bu işin tüm harflerini o gecelerde öğrendi, her şeyin bir bedeli var. Sorumlu, Gülce dönünce ben izne çıkacağım demiş, bütün iş ona kalacak, aletlerin bakımı, sarf malzemelerinin temini, depo sayımı, sterilizasyon, temizlik, benim görevimi o devralacak haliyle, hem nöbet sonrası izni ne olacak bu kızın, herhalde hafta içi burayı kapatacak değiliz. Onun yerine bu görevi bizlerden biri devralsın demişler, kıdemli değil miyiz, o da gitsin genel ameliyathanede çalışsın, herkes gibi buraya acil nöbetine gelsin, sorumlu araya girmiş, asla olmaz, buranın girdisini çıktısını Gülce biliyor, başkasına bırakmam, Neyse ki, başhemşire noktayı koymuş, Gülce Cuma günleri nöbet tutsun demiş, izinlerini de biriktirsin, sonra alsın. Sorumlunun dediğine göre meğer Gülce'nin yerine göz dikmiş bu kaşarlılar, eğer başhemşireyle önceden konuşmasaymış işi zormuş. Yokluğunda korunup kollanmış olmak kızı az daha ağlatıyordu, baştan ayağa minnetle doldu taştı, sırf bu yüzden sorumlusu izinliyken üstlendiği tüm işleri o döndükten sonra da yapmayı sürdürdü, gönül borcu böyle bir şey. Bu arada sorumlunun başhemşireye Gülce hakkında iletişim kurma becerisi yok, kalabalık birimlerde sorun yaratır gibilerinden pek de hoş kaçmayan sözler ettiğini ona duyurmayacağız elbet, bilmesi gerekmiyor.

Cumaları nöbet tutmak Gülce'yi rakiplerine karşı güçlendirdi, eli işleyenin dili işler. Herkes iznini kullanıyor kardeşim, benimki biriksin dursun, yanar bu izinler görürsünüz, doktor bey siz şahitsiniz, Nisandan beri sanki hangisi nöbette kalkıp da ameliyata girdi? Boş ver be Gülce, biz biliyoruz senin nasıl bir hemşire olduğunu, acildeki hemşireyi bir görün pire gibi diyor ya hocalar filan, kıskandılar seni. Ay doktor bey, hiçbir

şey gösteren olmadı ki bana, ezberlemişler papağan gibi, en iyi ameliyatta öğrenirsin diye diye kullandılar ama açıldı eniğin gözü, iki aydır bir rahatım, tutuyorum nöbetimi hadi eyvallah, gece çağırmalar da kesildi, diş ağrısı gibi kurtuluverdim, işinize geliyorsa, sabahları ameliyathaneyi bir dakika bile erken teslim almıyorum, artık böyle, herkes görevini bilsin. Afferin kız Gülce, o var ya, adını söylemeye lüzum yok, sen anlarsın, dün hocadan bir azar işitti, ulan kaç yıllık hemşiresin sen kalk portegüye iğneyi sağ tak, defol ameliyatımdan, solağım bilmiyor musun angut, ters takacaksın şu iğneyi, diye bir bağırdı hoca, bir görmeliydin seninki nasıl sindi. Ay, üstümüze iyilik sağlık, ne dedikoducu doktor bu ayol, sıdkımız sıyrıldı! Doktora dedikoducu denmez, ayıp, hemşirelik kalitesi hakkında yorumda bulunuyor sadece, hem oh olsun, Gülce'nin ayağını kaydırıp oraya kapağı atmak isteyen o kadın değil miydi, içimizin yağı eridi, şuna bak, neymiş efendim, kocası polismiş de, nöbetleri çakışınca üç yaşında bakıma muhtaç yavrusunu on bir yaşındaki büyüğüyle yalnız bırakıyormuş da, çocuksuz bekâr meslektaşları nöbetsiz bölümlerde çalışırken ister istemez ağırına gidiyormuş da... Kocan kendi amirlerinden böyle bir şey isteyebiliyor mu, zaten başhemşire lafı yapıştırdı hemen, işinin gereklerini biliyordun, doğururken bize mi sordun hemşire'anım! Buyurun. Kanunlarda yeri yok bunun, ülkede demokrasi var, meslek ayrımı gözetilmeksizin her evli çift özgürce yavrulayabilir, hatta iktidara göre en az üç kere yavrulamak tercihimizdir. Gülce sen ne zaman evleniyorsun, düğün tarihi kesinleşti mi? Ah sormayın bu soruyu rica ederim, zaten canım sıkkın, ben bizimkileri zar zor razı ettim, onunkiler nuh demiş peygamber dememiş, bir de annesi olacak cadaloz bir akraba kızına takmaz mı kafayı. Tüh, sorun annesiyse olmaz o iş, desene ayrılık kapıda. Ne kapısı doktor bey, girdi oturdu bile, yüzüğü çıkarıp fırlattım suratına, öteki kızla söz kesmiş annesi, bu kişiliksiz boyun eğmiş, zıtlaşmak istememiş de zamanla ikna edecekmiş güya, dedim ki yumruğu vuracaktın

hani masaya, erkek dediğin kararlı olur, ben kız halimle annemlerle bozuşmayı göze alıyorum da o alamıyor, istemem bitsin dedim, haksız mıyım? Erkek gibi kızsın vallahi, bravo, alan yaşadı kız seni, çok da egzotik bir güzelliğin var, pişman olur o, görürsün. Bu komplimana bütün kalbiyle inanmak isterdi Gülce ama biliyor ki öylesine söylenmiş sözler bunlar, ciddiyeti yok.

Doktor, ameliyattan çıkar çıkmaz gitti Gülce'nin odasına yattı, kapıda hemşire odası yazıyor ama kız bunca içli dışlı sohbet ettikten sonra ona çık git odamdan, kanepeye ben uzanacağım diyemez, eğer yeni bir acil ameliyat gelmezse girişteki tabureye tüneyip sabahı bekler artık. Zaten genellikle kendi odası uygun olsa bile ayaklarını uzatıp dinlenmek yerine acil serviste diğer gece kuşlarıyla vakit geçirmeyi tercih ediyor. O yıllarda sabaha kadar bu üniversite hastanesinde neler olduğunu merak edenlere kısaca anlatalım. Kentin sokakları yeni yılı nasıl geçirirse buranın her gecesi öyledir, saatlerin gösterdiği yeni gün, floresan lambalarla aydınlatılmış olarak ışıl ışıl karşılanır, bağırış çağırış, gıcırtıyla hareket eden sedyeler, sabo tıkırtıları, çalışanların sesi gündüzü aratmayacak haldedir. Saat üçten sonra ortalık sakinler biraz, Millet Caddesi'nin sesini duymaya başlarsınız, sahile vuran dalgalar gibi uzaktan, tekdüze uğultulardır onlar, dörde doğru kesilir. Saat beş, uykunun en ağır, en baştan çıkartıcı, Azrail'inse en sinsi, en kararlı olduğu andır, karabasan gibidir, tüm gece kuşları adına büyük bir eşitleyicidir. Hastasından çalışanına hiç fark etmez, saat beşi kazasız belasız atlatan biri mutlu sona ulaşmış demektir, tebrik ederiz. Gülce içinse saat beş, çay demleme zamanıdır, nöbetçilerce uykular kovalanır, inceden bir sohbet tutturulur, yıkılacak gecekondular, aşağılık müteahhitler, satılamayan köy arazileri, ödenemeyen borçlar, yeni bir buzdolabı, takas edilecek araba, haylaz hastabakıcılar, namusu zedelenmiş hemşireler, beceriksiz asistanlar, dalkavuk başasistanlar, sinirli hocalar; üçüncü bardaklara gelindiğinde o küçücük hemşire odası artık her tür-

den kirli çamaşırın ortaya döküldüğü yerdir. Kim derdi ki şu bacak kadar kız bir demlik çayla bütün acil ekibini ameliyathaneye toplasın, şaşılacak bir şey, bir de sorumlusu ilişki kurma becerisi yok demişti, gerçi yüz elli santim boyuyla ve olur olmaz kıkırdamasıyla kapladığı saygın bir yer değilse bile kadın yine de yanıldı. Daha önce değinmiştik, büyükler yanılır.

Ne ki bu şafak vakti toplantılarından rahatsız olanlar da vardı, herkesi memnun edemezsiniz, işleri bittikten sonra geceyi sedyeye kıvrılıp yatarak geçiren ameliyathane personeli o şamatayla uyanınca küfrü basıyordu. Cumartesileri ben mobilyacıda çalışıyorum, ekmek parası yetişmiyor sayın sorumlu hemşire hanımım, dirliğimiz kaçtı inanın, uyuduğumuzdan değil, iki saatçik gözümüzü dinlendirelim diyoruz, olmaz ki her Cuma, her Cuma, vallahi korkuyorum, parmaklarımı planyaya kaptıracağım. Hadi bakalım, geldi mi sana bir uyarı, sicilini düzeltmeye söz vermişti hani, neyse ki asaleti onaylanalı aylar oldu. Yine de dikkat etmeli, arkadaşlar lütfen sessiz olalım, Cimşitlerden biri gammazlamış bizi, uyuyamıyormuş beyefendi, nasıl yani, uyusun diye maaş almıyor herhalde bu çapsız, baksanıza buradaki hastabakıcıların çoğu Karslı, belli ki bilmem hangi rektör zamanında atmışlar kapağı, sürüyle Cimşit, pardon, Kastamonulular da var, onlar Baydar, yine sürüyle alınmış, devleti sömürüyor bunlar, ye babam ye, torpilleri sağ olsun. Herkes gözünü üç kuruş maaşla en pis işleri yapan hastabakıcılara dikmiş, büyükleri hiç araştıran yok. Bu çatlak sesi hemen susturalım, büyüklere laf ettiremeyiz, bu hastanede ilim irfan görmüş bütün büyüklerin soyadı, başı ister çilingir ister kilit olsun *oğlu* ile sonlanır ki gördüğünüz üzere bu da soylu olduklarını gösterir, ansiklopediye bakın, zade Osmanlıcada sözcüklerin sonuna eklenirdi, oğul demektir, Cumhuriyet döneminde bu ek yasaklanmış, soyadları oğlu ekini almıştır. Niye, dedi Gülce, ilim irfan görenlerin yalnız soylulardan çıktığını da kim söylemiş, ben okudum, kısmetse ablam da doktor çıkacak yakında, bu memlekette eğitim eşitliği var. Ayıp

ama bu kadar haddini bilmezlik olmaz, biz öyle yetişmedik, sen kim, onlar kim, oturdukları villaları bir gör, bütün eşya antika, mobilyaları XIV. Louis, özel olarak Fransa'dan getirtilmiş, nasıl bir yaşam sürdüklerini hayal bile edemezsin, düşünsene bu adamlar her bayram bütün personele üst baş, ayakkabı dağıtır, en az bin ayakkabı, kaç lira eder hesaplayabiliyor musun? İyi de o hoca cebinde sigara paketi gördü diye hemşire tokatlamış diyorlar, eksik olsun dağıttığı ayakkabı, bu biçim soyluluk da eksik olsun! Kimse kafası karışık bir anlatıcı kadar tehlikeli değildir, bazılarınız taraftar coşkusuna kapılıp bu kızı alkışlayacak, yapmayın, vallahi hiç kusura bakmayın, hastaya leş gibi sigara kokusuyla yaklaşan bir hemşire, hizaya çekilmeyi hak etmiş demektir, hasta hakları diye bir şey var artık, devir değişti, densiz bir hemşire tokat yedi diye koskoca hocayı soysuz ilan edemezsiniz, öyle görmedik biz. Bu arada aileden biri doktor çıktı diye aristokrat olunmaz dedi doktor, yedi göbek geriye bakmak gerek, birazcık matematikle şunları birbirinden ayıralım, varsıllık ve entelektüellik aristokrasiyi kapsamaz ama aristokrasi bu ikisini kesin olarak kapsar. Gülce'nin kafası da karıştı, kulakları bilmediği sözcüklerle karşılaşıyor, ne ilgisi var doktor bey, biz okuduk aristokrat olduk demiyorum ki ben, dedi ama gerisini getiremedi, sustu. Kültürlü insanların arasında kendini olduğundan da cahil hissediyor bu kız, ruhunun derinliklerinden bir isyan yükselse de yanlış bir söz etmemek için susuveriyor. En iyisi biraz okuyup araştırmak, kültür ertelemeye gelmez, nöbetini teslim eder etmez sahaflara doğru bir yollansın bakalım, bu beden daha epey yorgunluk kaldırır, yaşı genç ne de olsa, ayaklar beynin emirlerine uyar, gözler uykusuzluğa dayanır, kıskandık şimdi, keşke o yaşlarda olsaydık.

Hemşireliğe başladığından bu yana bir zamanlar roman okuduğunu unutmuştu Gülce, sahaflarda ilk o romanları hatırladı ama bununla birlikte şu küçük deneyimi de hatırladı, o sayfalarda bilmediği sözcükler yoktu, iyisi mi yabancı yazarlara bir göz gezdirsin. Sırf kapağında yusyuvarlak gözleriyle hüzün-

lü hüzünlü bakan bir genç kız gördüğü için Simone de Beauvoir'ın Bir Genç Kızın Anıları'nı seçti. Aslında aristokrat yaşama dair tam da muhtaç olduğu bilgiyi yıllar sonra Marie Antoinette'in biyografisini okurken bulacak: Akıl almaz bir hile ile elde edilen lüksün bedelini sormayacak kadar şımarık gönüllülere aristokrat denir, yanıt işte bu kadar yalın. O biyografi henüz o yıllarda Türkçeye çevrilmemişti ama zaten Gülce, o yıllarda tüm hummalı arayışlarına karşın bu bilgiyi almaya hazır da değildi, olsa klasikler de aynı işi görürdü. Çünkü bu kitaptan sonra eski bağımlılığı geri geldi ve düşüncesizce sağa sola savurduğu maaşından kalan üç beş kuruşu da bu uğurda harcayıp onlarca klasiği birkaç ayda su gibi içti. Ama edebiyat dediğin insanın dünyasını hemen değiştirmiyor, beynimize sular seller gibi akan yüzlerce kitaptan yaşam biçimimize ancak bir damla düşüyor, hatta bazen düşmeyebiliyor da. Bilgi gururludur derler, sadece kapımız açıksa içeri sızar değilse geçip gidermiş.

KİBİR

Neyse, Gülce'deki ilk değişiklik, önceden kontrolsüzce şakalaşıp eğlenebildiği, konuşurken kendini diğerlerine göre çok daha rahat hissettiği bir kesimden, hastanenin geri hizmetlerinde görevli, ilkokul mezunu hastabakıcı, teknisyen, aşçı takımından sıkılmak oldu, bu sözlerden onları bir anda silkeleyip atıverdiği sanılmasın, kendi bile bu değişimin henüz farkında değil. Hâlâ cumartesileri nöbet çıkışında hastaneye yakın bir kahvede otoklavcı bilmem kim efendiden tavla öğreniyor, bilmem kim efendinin hemşerisinden indirimli ayakkabı alıyor, bir diğerinin Avcılar'daki gecekondusunda boy gösterip bahçedeki gözleme partilerine konuk oluyor. Bahçeli gecekonduya konuk olduğunda başına yemeni bağlayıp hanımlara yardım ediyor, alışkanlığın verdiği bir dikkatle bahçedeki yabani otları şıp diye tanıyıp yoluyor, düzgün arıklar açıyor, hevesle soğan dikiyor, maydanoz biçiyor; ne de olsa köylü becerileri gelişkin bir kız, cevvalliğiyle bu insanlardan kendi ayarındaki kişiler-

den alamayacağı kadar övgü alıyor. Bazen, lojmana gidip ne yapacaksın hemşire'anım diyorlar ona, kal burada, kızların odasında yatarsın sıcacık. Kalıyor o da, barınacak bir yeri yokmuş, kimsesizmiş gibi. Kimsesizdi de bir bakıma, onun için telaşlanacak, sevgiden ileri gelen bir merakla neredesin diye soracak bir kimsesi yoktu. Sabah yeni demlenmiş çayın kokusuyla uyanıyor, evin annesine kızlarından biriymiş gibi sarılıp günaydın diyor, sonra kızlarla gülüşe oynaşa kahvaltı hazırlıyorlar. Aileyle böylesine kaynaşmak, doğrusu yalan söylemeye değecek kadar gerçek bir mutluluk; çünkü bu bir aradalık, kısa süreliğine de olsa köksüzlük duygusundan uzaklaştırıyor onu.

Ama yine de tuhaf bir kibirle, adeta bir gönül indirmişlikle yapıyor bunları, ilk işe başladığı günlerdeki gibi uluorta değil, gizli saklı, hemşirelik müdürünün uyarısından ders aldığından da değil; sırf kendini daha üstün sandığı, onlarla bir arada olmaktan utandığı için, zamanını kimlerle geçirdiğini lojmandaki hemşire arkadaşlarından gizli tutuyor. Dışarıda geçen bu gizemli saatleri lojmandakilere bazen şu eski sevgiliyle bir gün geçirme hikâyesi, bazen uzun arayışlardan sonra ele geçen bir kitap, bazen ablasına para gönderirken bankada karşılaştığı amansız kuyrukla açıklıyor. Yalanların ucu bucağı yok ama aslında yalan demeye dilimiz varmıyor, bunlar belki derinlere itilmiş bir kusursuz kişiliğe, bir Öz Gülce'ye işaret edebilir. Dikkat; karşımızda zor bulunan değerli kitaplara düşkün entelektüel bir kitap kurdu, her ay maaşından yüklü bir payı ablasına yollayabilmek için saatlerce bankada kuyruk beklemeyi göze almış özverili bir kardeş, köpekler gibi kişiliksiz eski sünepe sevgiliye yine de zaman ayıracak kadar hatırşinas bir kız duruyor. Eğer koşullar uygun olsaydı tam da böyle bir Gülce'yle karşılaşmayacağımızı kim bilebilir? Aman canım kimsenin derinlerde bir öz aramak için çırpındığı yok, hazır öz demişken bir özlü sözü hatırlatmadan geçmeyelim, önemli olan okyanusta karşılaştığın fırtınalar değildir güzelim, gemiyi limana yanaştırabildin mi yoksa batırdın mı, biz ona bakarız.

Gülce'nin gemisi su almaya başladı yalnız, üstelik su aldığı yetmezmiş gibi kaptanı rotayı kaybetti, yanaşacak bir liman bulamazsa unutun onu, sonu gelmiş demektir. Yüzeyde zahmetsizce kayıp giderken iyiydi, hastabakıcılarla, bir yandan okuyup yazmayan insanların kurduğu türden sıfatsız, benzetmesiz, düz cümlelerle konuşup vakit geçirirken diğer yandan onlara adeta lütfettiği bu ilgiden ötürü alçakgönüllü görünmek hoşuna gidiyordu. Günü kurtarabildiği sürece sorun yoktu ama şimdi ciddi sorunlar var; Cumartesileri tavla öğreten şu otoklav görevlisinin karısı örneğin, kıskançlık krizine tutulmuş kadın, bir sabah onları takip etti ve kahveyi bastı, iş o kadarla kalsa iyi, personelden sorumlu hastane müdürüne gitti, yuvasını kurtarmak için yardım istedi. Şu şırfıntının aradan çekilmesi ve gül gibi kocanın rahat bırakılması için elden gelen arda koyulmamalıydı. Gülce, Hemşirelik Müdürü'nün işaret parmağındaki uyarı cümlelerini ancak şimdi okuyabiliyordu; yüz göz olmak böyle bir şeydi demek, belki şu bahçede gözleme yemeye götürenin karısı da kıskanıyordu onu, nerden bileceğiz, adam evine ne idüğü belirsiz bir kız getirmiş, kadın kıskanır, belki o, tehlikeyi başka bir taktikle, yakınlık kurarak savuşturmak istedi. Saygıdeğer büyükler suratına parmak sallamak yerine keşke bu kirli dünyayı ona bir açıklasalardı. Her şey açıklanamaz kardeşim, uyarılarımızın boşuna olmadığı herkesçe anlaşılmıştır umarız, o giderken biz dönüyorduk, güven ve itaat, tek istediğimiz buydu.

Ah, bir bilseniz sayın hastane müdürüm, işin ilginç tarafı, bunların ne cahil olduğunu başhemşirelerim anlatmıştı bana, iyi niyetimin kurbanı oldum, genç bir kızsın aman dikkat et demeseler içim yanmaz; bir şey değil, şimdi duyup da biz sana dediydik demezler mi, doğrusu bu duruma düşmekten utanıyorum. Hayret edilecek bir şey şu başıma gelen, bir bakın lütfen, ben kiiim karısının bana yakıştırdığı adam kim, neresinden baksanız saçma yani, cahil, hayır, aşağıladığımdan değil, anası babası fakirdir, okutamamıştır, bir şey diyemem, üstelik yaşlı

başlı adam ayol. Müdür, çok da yaşlı değil dedi, benim akran, taş çatlasın otuz beştir. Sizin gibi görünmüyor ki adam, siz en az on yaş daha genç duruyorsunuz ondan. Müdürün yanakları hafiften kızarır gibi oldu, oynamayı çok mu seviyorsun sen? Tavlayı sordunuz değil mi, seviyorum gerçekten, bana nur içinde yatsın dedemi hatırlatıyor, babamla oynarlardı, hayal meyal hatırlıyorum ama o küçücük halimle zarların sesine bayılırdım, babama bana da öğret diye kaç kez söylemişimdir çocukken, sarılır, boş ver bir tanem, onu da bilmeyiver derdi, şimdi öğrenmek istedim, suç oldu. Bu kızdan korkulur inanın, insanları basamaklara dizmeyi öğrendi bile, sen kim ben kim dendiği anda bu başarılmıştır, hele babasını gerçekte hiç yaşanmayan anıların gölgesinde sevgiyle anışına da ağzımız açık kaldı ama kapatıp dinlemeye devam edelim. Müdür, bu tür şeyleri hastabakıcılarla halletmenin hiç gereği yok dedi, bizler ne güne duruyoruz, kız madem çok istiyor, tavlayı kendi öğretecek ona, ayrıca bu tatsız durumu kafasına takmamasını söyledi, o densiz ve kıskanç kadına güzellikle anlatacak, üstelik başhemşireler dahil olmak üzere hiç kimse de duymayacak.

Böylece ciddi bir sorunu geride bıraktık diyelim, bırakmış sayılmayız gerçi, hastane müdürü pek tekin değil ama Gülce adamı şimdilik önemsemiyor, tavla dersi verirken orasını burasını kazara elledığini sanıyor olabilir, genç işte, içi gıcıklanıyor da olabilir, aslında beğenmiyor da adamı, o halde ya daha ileri giderse diye şimdiden önünü alsa isabetli olurdu, adam bir gün saldırsa kız başına ne yapabilir? Anlatıcı bizi boş yere tersine inandırmaya çalışmasın, saldırsa hakkı var adamın, biz kızı suçlarız, hem neydi o konuşmaları, siz on yaş genç duruyorsunuz filan, hafifmeşrep sözleri bunlar, biz öyle yetişmedik.

Başka ciddi sorunlar da var, şu gecekondusu olan hastabakıcı, ameliyatın orta yerinde, hanımannen bizim kız bir ara gelsin diye haber yolladı demez mi, bu ayarsızlığa karşı kız öfkeden ateş kesiliyor, yeni başlayan asistanlar soruyorlar, sen onun kızı mısın gerçekten, baba kız birlikte mi çalışıyorsunuz?

Alaycı tavırları utanç verici; ilişkilerdeki laçkalık, kendini kimlerle denk gördüğü kabak gibi ortaya çıktı. Bir de şu otoklav görevlisi, adam pek sinsiymiş, karısının kahve rezaletinden utanıp özür dileyeceği yerde her akşam çıkış kapısında dikiliyor, kız geçerken kendi gibi dört beş arkadaşıyla birlikte tuhaf sesler çıkarıp gülüşüyorlar, üstelik malzeme teslim etmek için ameliyathaneye her gelişinde kapıda anlamsızca oyalanıyor, sorumlunun önünde başını yana eğip Gülce'ye yılışık bakışlar atıyor, sanki aralarında gerçekten bir ilişki varmış da ortaya dökülünce kız kendini geri çekmiş gibi. Bunlar Gülce'nin gördükleri oysa adam daha tehlikeli, hastabakıcı arkadaşlarına porno filmlerini aratmayacak cinsten öyle edepsiz şeyler anlatıyor ki bütün *alt tabakada* kıza dair dedikodular aldı başını gitti. Durup dururken, hiç gereği yokken ne dertler açıldı başına. Ama buna sonra döneceğiz, şimdi ameliyathanenin kapısında başka bir adam var, ufak tefek, başında kasket, gömleğinin yakası kararmış, ceketindeki lekelerin üstünü toz tutmuş, eğer bir yakını hasta olmasa buralara gelecek biri gibi görünmüyor.

BABA

Siz, dedi sorumlu, şu kâğıtları veznede onaylatıp geliverin, adam nasırlı elini saçlarına götürdü, ben, dedi yutkundu, siz içerideki hastanın yakını değil misiniz, yok dedi, hanımefendi ben Gülce Bayram'ın babasıyım, kapıdaki ağabey burayı tarif ettiydi yanlış mı geldim, doğru geldin amcacığım, hoş geldin, dur ayağına galoş verelim, adam ayakkabılarını çıkardı, eline aldı, tabanındaki mukavvadan kesilmiş parçayı düzeltti, yok amca giy sen pabuçlarını, galoşu üstüne geçireceksin. Sorumlu, amcanın kendisinden üç yaş küçük olduğunu tahmin edemedi, bilmeseydik biz de tahmin edemezdik ama biliyoruz, neyse, amcayı hemşire odasına götürdü, oturması için kanepeyi gösterdi, yeniden hoş geldin diyerek elini öptü. Ben Gülce'nin sorumlusuyum dedi, o şimdi ameliyatta, çıkması iki saati bulur, çay içer misin, yolculuk iyi miydi, aman benimki de laf

ola beri gele, öyle ya ta Muğla'dan, yorucu olmuştur. Şu an köyde olsa neler anlatırdı amca, bizim için otobüse binmek dinlenmek demektir hanımefendi, herkes otobüste uyur, ben de elimi yanağıma dayadım mı hemen uyurum, ihtiyaç varsa mola yerinde kendiliğimden uyanırım yoksa bir daha gözümü garajda açarım da bu sefer hiç gözümü kırpmadım, uyku tutmadı, kafamda yatak yapan meseleler yüzünden, bir evlat çarşıda başımı yere eğdikten sonra neye yarar, buralarda orospuluk edeceğine alıp gideyim diyorum ama bildiğimiz nedenlerle nutku tutuldu, şehir yerinde aklından geçenleri söze dökemez, burası köy değil. Elektrikli ocakta kaynayan çaydanlığa baktı, yine yutkundu, size zahmet bir bardak su içecektim, dedi, sizler nasılsınız, Gülce itaatsizlik etmiyor inşallah? Kızgınlığını saklamaya, kafasındakileri unutmaya çalışıyordu, unutması yalan olduklarının kanıtıymış gibi. Sorumlu, biraz o yıllara özgü biraz da yaşının getirdiği olgunlukla babanın köylü tedirginliğini anladı, su bardağını uzatırken sözcükleri ardı ardına dizdi, için rahat olsun amca, çalışkan, terbiyeli, ben çok memnunum, kızım gibi de göz kulak oluyorum ona, hiç merak etme. Baba yine tedirgince, geceleri de çalışılıyor mu burada diye sordu. Elbette, gündüzden beter, zaten aciller daha çok gece çıkar, Gülce, yavrum geceleri öğrendi işi ama gayretliydi, aileden gelir bu, köy şartlarında iyi büyütüp yetiştirmişsiniz maşallah. Sağ olun hanımefendi, Allah razı olsun. Hanımefendi bilir, uzun uzun anlatmaya gerek yok, köy yerinde ne zorluklarla büyüyor çocuklar. Dört yaş araları var iki kızın, büyükler arka çıkmadı bize, yokluk yoksulluk bir yandan, basma giyer, kötü beslenirlerdi, et yoktu, süt kısıtlıydı, yumurta azdı, daha yürümeyi beceremezlerken ardımız sıra tarlaya götürürdük, at sırtında, heybede, küfede taşıdık kedi enikleri gibi. Hastalıkları başka dert, sırtımıza sardığımız gibi yayan yapıldak Muğla'ya koşardık, doktoru sıcak yatağından kaldırmak ne mümkün, göbeğimiz çatlardı, okulda masraf üstüne masraf, imtihana girdi girmedi ayrı dert, kazandı kazanmadı

ayrı, yol paralarını denkleştirmek daha ayrı. Suyunu bir dikişte içip ağzını elinin tersiyle sildi, doğruca kafasındaki asıl konuya girdi; yetiştirdik çok şükür dedi, kafaları zehir gibiydi Allahtan, büyüdüler, ikisi de başlarını kurtardı sayılır ama dertleri de büyüdü, küçükken vurdun mu oturuyorlar, büyüyünce yapamıyorsun, bir de namus, erkek evlat gibi değil, dostu, düşmanı, gönüllüsü, belalısı çıkıyor, evlenip gitse kolay da ne bileyim. Siz rahat olun amcacığım, dedi sorumlu, anneciğine de söyle, hiç evhamlanmasın, Gülce kendini korur, genç bunlar, gezecek de, tozacak da, âşık da olacak, hayırlısıysa bir gün yuvasını da kuracak, kısmet bu işler. Hanımefendi, sen de göz kulak ol bir zahmet, aman diyeyim. Ne zahmeti, benim de kızım sayılır Gülce, vallahi geleli bir yılı aştı bir yanlışını görmedim. Vay be, zaman ne çabuk geçiyor...

İFTİRA

Gülce aralık duran kapıdan önce babasının ayakkabısını gördü, ardından ceketinin kolunu; çocuksu bir korkuyla içeri girip elini öptü. Annem nasıl, işleriniz çok mu, tütünleri diktiniz mi, geleli çok mu oldu, niye öğleden sonra indin otobüs mü arızalandı baba; kısa sorulara kısa yanıtlar aldı, son soruda babasının yüzündeki değişmeyi fark etti. Başkası fark edemez, hiçbirimiz fark edemeyiz ama bu adamın kızı o, gözlerdeki küçücük bir oynamadan, yüzdeki en ufak bir kas hareketinden beyninde bir şeylerin olup bittiğini sezebilir ve sezgilerinden anladı ki, bir şey babasının *kafasına yatak yapmış* ve onun *kafasına yatak yapan* şey her neyse kendiyle ilgili ve hiç de hoş olmayan bir şey ve bunu burada, yabancıların önünde anmayacak. Aç mısın baba diye sordu, ben lojmanda üstümü değiştirip geleyim, hastanenin hemen karşısında lokantalar var, gider yeriz. El kadar çocukken de böyleydi bu kız, bir suç işlediğini düşününce hızlı hızlı konuşur, unutturmaya çalışırdı, baba da anlar, sen kimi kandırdığını sanıyorsun hergele, derdi, yalladığım köpek! Yine anladı. Aç değilim kızım, lojman ya-

kında bir yerde mi? Hemen şurası, parmağıyla yukarıyı işaret etti kız, bu binanın üçüncü katı. Tamam, o zaman sen beni hastanenin kapısına kadar uğurla, lojmana sonra gidersin. Bu diyalogda bir sakatlık var, eğer beklemeyecektiyse niye yakın mı diye sordu bu adam, belki sebep sonuç ilişkisi kurmamız gerekmiyordur, merakından sormuştur, babalar merak eder. Bahçeye çıkınca, baba, şu ağacın dibindeki peykede oturalım biraz dedi, oturdular. Otobüse Muğla'dan binmemiş, önce büyük kızını görmek için İzmir'e uğramış; geceyi orada geçirdim, sabah erkenden ayrıldım dedi zira geç vakit gelince ben de şaşırdıydım dedi kız ama niye ablasını görmesi gerekmiş sormadı oysa merak edip sorması gerekirdi çünkü baba sık sık kızlarını ziyaret eden bir adam değil ve bizim henüz bilmediğimiz bir nedeni de var aslına bakılırsa.

Kızım, geldim, baktım, senin çalıştığın yer iyi, mesulün oturaklı kadın, amma velâkin, dostunu düşmanını iyi seç, diyeceğim o, ben şimdi gidiyorum. Kız hem şaşkın hem rahatlamış bir halde babasına baktı, mektupta yazdım ya baba, rahatım iyi burada, danışmadayken kötüydü, soğuktu orası, iş de yoktu ama şimdi iyiyim diye yazdım ya zaten. Mektup dedin de ben çok kötü bir mektup aldım kızım, kızınız geceleri bir yerlere gidiyor, onu buradan alın götürün yoksa orospu olup kerhaneye düşecek yazıyordu, kaç gündür bir gram uyku tutmadı gözümü, hani şeytan al götür dedi, iş mi yok, gitsin tarlada çalışsın. Ama mesul hemşire anlattı, meğer ameliyatlara giriyormuşsun geceleri. Dememiş miydik, kız paçayı kolayca sıyırdı işte, sorumlusu sağ olsun, üstünden attığı iş yükünün yüzsuyu hürmetidir belki, hiçbir iyilik karşılıksız kalmaz.

Gülce kolay sıyrıldı ama yine de yediği darbe çok ağırdı, yıllar sonra bile o an ne hissettiğini, babasına söylediği ilk sözün ne olduğunu hatırlayamayacak, şiddetli çarpmalardan sonra yaşanan amnezi gibi ancak böyle açıklayabilir çünkü ileride, bu öykünün sınırları dışındaki bir zamanda ona bir araba çarpacak ve amnezi denen şeyi bizzat yaşadıktan sonra belle-

ğindeki diğer zaman kayıplarının da ancak bu şekilde oluşmuş olabileceğini düşünecek: duygusal çarpmalar. Ama şunu sorduğunu hatırlıyor, bana kim iftira atabilir, böyle bir mektubu kim yazabilir? Bilmiyorum, daktilo yazısıydı ama kim iftira attıysa Allah belasını versin kızım, boğazımı sıksa bundan iyiydi, ne yaşadığımı anca kızı olan anlar, siz de ana baba olunca anlarsınız. Aynı soruyu biz de soralım, böyle bir mektubu kim yazabilir? Yazan kişi adresi biliyor her şeyden önce ama yanıtı bu yoldan aramaya başlarsak yanılırız, üstünde ad ve soyadı olan bir mektup köyü bulduktan sonra gider dosdoğru sahibini de bulur, şu yol daha akla yakın gibi, yazan her kimse Gülce'nin babasını harekete geçirecek püf noktasını iyi yakalamış ama bu da o kadar zor değil, kızının orospu olduğunu duyan hemen her köylü babanın yollara düşeceğini garanti ederiz, beline silah takmamışsa bu kızın şanslı olduğuna delalettir. Belki de kimin yazdığı sorusu isabetli bir soru değil, amaç üzerinde durmalıyız, şu iki olasılık bizi sonuca götürebilir; ya düşüncesizce ama kızın iyiliği istenerek ya da intikam uğruna düşmanca yazılmıştır bu mektup, şimdilik böyle diyelim, öğreneceğiz elbet, sabırlı olalım. Kız, Menekşe'yle kardeşinden kuşkulandı, onlar düşman, kuzeni de işbirlikçileriydi, adresi o vermiş olmalıydı, buralarda ev adreslerini ve babasının adını bilen sadece o vardı çünkü ne de olsa akrabaydı; Gülce neredeyse emindi bundan, olayların iç mantığı öyle gerektirdiği için. Gerçi öfkeyle karar verdi, tahminlerinin en azından bir kısmında yanıldığını anlayacak ama şimdi değil, bunun için daha geçmesi gereken yıllaar yıllar var.

YENİ ODA ARKADAŞI

Gülce babasını yollar yollamaz dosdoğru lojmana gitti. Birkaç gün önce hemşirelerden birinin evlenip odasını boşalttığını duymuştu, kapıyı tıklattı, odadaki öteki hemşireye yanına taşınıp taşınamayacağını sordu, konuşamayacak kadar sinirliyim diye de ekledi, mümkünse önce eşyasını getirecekti. İzin-

siz oda değiştirmek lojman kurallarına aykırı biliyorsunuz, başhemşire duymasın sakın, sıkı bir tembih bu, en iyisi ertesi gün gidip izin alsın yoksa büyük bir gürültü kopabilir. Ancak Gülce başhemşireye ne ertesi gün ne de başka bir gün gitti, izin de almadı. Çünkü eskilerin hiçbiri bu kurala uymuyormuş, uyulmadığına göre böyle bir kural yok, inanmayacaksınız ama yirmi odalı koskoca lojmanda isteyen istediğiyle kalabiliyor ve oda değiştirebiliyormuş! Hay Allah, herkes gülsün çünkü gülünecek bir durum bu, ne bilelim, keşke daha önce haberimiz olsaydı, sağ olsun yeni oda arkadaşı söyledi de öğrendik.

Sevil, konuşkan, içten, doğal, hareketleri sakınmasız, rahat bir kız, bir göçmen; elbise dolabının kapağı sevgilisinin evinde çekilmiş fotoğraflarla dolu, bornozlu, mayolu fotoğraflar bunlar. Gülce'ye iyi bir can yoldaşı sayabiliriz onu, nöbet izinlerini, hafta sonlarını sevgilisiyle geçiriyor ama diğer günler birlikte alışverişe çıkabiliyorlar, birkaç çeşit yemek yapabiliyor, birbirlerinin giysilerini giyebiliyorlar. Bir gün birlikte tabakları yıkarken Gülce, benim de sevgilim vardı, yenilerde ayrıldık dedi, yenilerde mi, yok canım, üstünden bir yaz bir de kış geçti, mevsim yine yaza döndü. Bil bakalım kimin yüzünden, dünyada inanmazsın ama Menekşe'nin, o değil de kardeşi asıl, kız hasta, hem sevgilimin hem kuzenimin beynini yıkadı, üniversiteden arkadaş bunlar, bir yalanlar, bir iftiralar aklın durur, düşünsene kuzenimle oturmuş babama mektup bile yazmışlar, peki ne oldu, babam inanmadı, oralı bile olmadı, güldü geçti. Biz şaşkınlıktan küçük dilimizi yutsak da kızcağız inandı, boş vermelisin dedi, böylelerine en iyi ceza, umursamadığını göstermektir, zaten el gibi kuzenden de sana inanmayan sevgiliden de hayır gelmez, unut gitsin, ne mutlu, sana güvenen, senin de güvendiğin, sırtını dayayabildiğin bir ailen var, öyle değil mi, baksana, bende o da yok. Yok mu? Annesiyle babasını zaten Şumnu'da kaybetmiş, babaannesini de; kaza geçirmişler, üçü ölmüş, kucaklarında bir o sağ kalmış, amca hala evlerinde büyümüş, sonra dedesiyle Türkiye'ye gelmişler, ço-

cukluğunun kokuları, annesinin iğne oyalı perdeleri, evleri, akrabaları, mezarları orada kalmış. Ertesi yıl dedem öldü, yaşlıydı ama bana sorarsan yaş değil ona hasret ağır geldi, Bulgaristan göçmeni çok tanıdığım var da kan bağımız yok, yetmiş sekiz yazında düştüm yuvamdan, o gün bugündür yalnızım. Çekile çekile damarlarda iplik gibi ince bir sızı bırakmış evrensel bir acı bu, söze dökmek kıza düştü. Hey gidi Gülce, sen entipüften işlerle uğraşırken dünyada neler olup bitiyor, yukarıdaki tanrının tembel bakışları altında savaşlar patlıyor, yüzyıllardır haritalar, sınırlar değişiyor, durmaksızın eskileri silinip yenileri çiziliyor, insanlar seksek oynar gibi bir o yana bir bu yana zıplıyorlar, çizginin bir yüzünde isimler, anılar, yarılar bırakıp öte yüze geçmek için canlarından oluyorlar. Allaha her gün dua ediyorum, dedi kız, ölmeden önce doğduğum yere gidip annemin babamın mezarına son bir olsun yüzümü sürebileyim diye, bir gün mutlaka gideceğimi, onun beni duyduğunu biliyorum, adımın Sevil olduğunu bildiğim kadar.

Keşke Gülce de onu duyan bir tanrıya inanabilseydi ama inancını yitireli çok olmuştu, tuhaf bir şekilde yetmiş sekiz yazına, tam da Sevil'in yuvadan düştüğü zamana rastlıyor bu, Tanrı eğer varsa bile kulağı bu topraklarda olmasa gerekti, aksi halde yakaran her ne kadar küçük bir kuluysa da, *o şeyi yapmadan* önce onu ciddiye alır, duasını kabul eder ve gereğini yerine getirirdi. İyi ama bilmeyenler merak etti, yetmiş sekiz yazında ne yaptı ki bu kız? Ne yaptığını anlatamayız, bunun için yüz yetmiş sayfa roman yazıldı, yine de ayıp olmasın diye kısa bir ipucu verelim; İzmir'de bir yatılı okulu kazandı bu, anası babası yollamak istemedi, zaten ablasını zor okutuyoruz o da okumayıversin dediler, siz misiniz diyen, bu edepsiz burunlarından getirdi. İşte böyle güzelim. Her zaman söylüyoruz, yine söyleyelim, şunu da bir yere yazın, her kim ki anaya babaya karşı gelmiştir, yüreğinde zerre kadar Allah sevgisi yoktur onun, biz öyle biliriz. Peki, Allah niye sevmedi Gülce'yi, ondan istenen büyük bir şey değildi, o gece anasının babasının aklına kızı

okutma fikrini soksa yetecekti. Bu yaptığınız adice, yaradana hesap soramazsınız, bu şirke girer, dinsizlerin aramızda işi yok, hadi bakalım Moskova'ya, gerçi modası geçti bu sözlerin, o eskidendi, yerine ne koydular acaba, neyse Gülce, tanrı hakkındaki düşüncelerini kendine sakladı, Sevil bilmese de olurdu, kaldı ki buna gelinceye kadar Sevil'in bilmemesi gereken epey ayrıntı var, örneğin yakında onun sevgilisinin iş ortağıyla tanışıp âşık olacak ama hâlâ bazı pürüzleri temizlemedi, hastabakıcılarla ilişiğini kesti kesmesine de şu hastane müdürü ileri gidiyor sanki, başını derde sokmadan bir sıyrılsa ondan...

Hadi hadi, dedi bir gün adam, bir evrak bahanesiyle odasına çağırmıştı, bana namuslu iyi aile kızı numarası yapma, otoklavda dilden dile dolaşıyorsun yavrum, benim neyim eksik? Lütfen dedi kız, ameliyata gireceğim, beni bekliyorlar tamam mı, öyle olsun, dedi adam, bir dahaki sefere mazeret istemem ama. O günden sonra hemşire odasında çalan telefonlara bakmaz oldu Gülce, koridorlarda adama denk gelmekten ödü kopuyor, yürürken ayağı dolaşıyordu, akılsız başın cezasını ayaklar çeker. Eh, korkunun ecele faydası yok, yavrum, atasözlerinden başlamışken sürdürelim, her zaman gemicinin dilediği rüzgâr esmez, kıyıya varmak istiyorsan küreklere asılacaksın biraz. Nitekim bir akşam ters bir rüzgâr çıktı, hem de yukarıda sözünü ettiğimiz yeni sevgiliyle tanışalı bir hafta oldu olmadı derken.

TACİZ

Sorumlusu Gülce'yi, giderayak bir evrak imzalatmak için müdürün odasına yolladı. Adam önce başhekim tavrıyla imzaladı kâğıdı, kız tam geri dönüp kapıya yönelmişken kalktı, bir adımda önünü kesiverdi, mesain bitmedi mi, şu memeleri elletmeden nereye yavrum? Hepimiz hayal edelim, bu boğuk, genizden gelen erkek sesi hiç mi etkilemeyecekti kızı, adeta bir içgüdüyle kollarını göğsüne siper etse de o güne kadar körpe bedeninde bir erkek eli düşlememişti dersek yalan olur ama o

sözler yok mu, zımpara gibi, daha baştan her şeyi bozdu işte, adam başaramayacak, zor kullanmadan olmaz bu iş. Gülce'nin küreğe asılma zamanıydı, evli olduğunuzu duydum dedi hızlıca oysa yalan, duymadı, üstelik yüzük takmayan erkekleri bekâr sanacak kadar da saf henüz, sırf dikkat dağıtmak için söyledi bunu, neyse ki adam zokayı yuttu, araya karısının görüntüsü girdi, farkında olmadan geri çekildi, doğru dedi, evliyim ama korkma o otoklavcının karısı gibi burayı basmaz. Onu seviyorsunuz değil mi? Yani evet, çocuklarımın annesi tabii, niye sevmeyeyim ki, kız ısrarla tekrar etti, şu anda onu seviyor musunuz, adam da ısrarla evet dedi, seviyorum, kız kapıyı açtı, sakın o da sizi seviyor olmasın şu anda, dedi ve ardına bakmadan yürüdü gitti. Büyük geçmiş olsun. Deneyim demeyeceğiz ama hem kızın acemi şansı hem adamın şaşkınlığı hepimizi içler acısı bir sahneyi izlemekten korudu çünkü hastane müdürünün odası koridorun sonunda, kuytu bir yerdeydi ve genellikle akşama doğru idare katı bomboş olurdu.

YENİ SEVGİLİ

Gülce, korkulu bir heyecan dalgasıyla soluk soluğa kendini üçüncü kata, lojmana dar attıktan sonra başına geleni Sevil'e anlatmak, anlatırken yatışmak istedi, bu nasıl bir hastane müdürüydü, topu topu birkaç kez tavla oynadı diye sarkıntılık edebileceğini nasıl düşünürdü, aklı mantığı almıyordu bir türlü, hâlâ şok içindeydi. Uyan da balığa gidelim dedi Sevil, sen hemşiresin kızım, adı çıkmış bir mesleğin var; adam şansını deneyecek, sen de eti yenen bir kuş olmadığını göstereceksin, bu işler böyle. Müdüre karşı pek safça, pek akılsızca davrandığını kabul etti Gülce, bu da bana ders olsun dedi. Gerçi o kadar da saf olmadığını hepimiz biliyoruz, kendi de biliyor, olanı biteni anlatırken müdürü tanımasına vesile olan otoklavcıyı, otoklavcının karısını hiç karıştırmadı örneğin, müdür onu bu beladan kurtarmıştı, bir gün bedelini tahsil edecekti elbet, kimse tersini iddia etmesin, o yaştaki bir kızın bu işlerin hayır için yapılma-

dığını bilecek kadar aklı vardır. Sakın Cem duymasın dedi Sevil, hani sen kuyruk salladın filan sanır, bu kız çok iyi kalpli, Cem, Gülce'nin yeni sevgilisi, bizce de sakın duymasın, zaten kıskanç bir doğası var. Belki kıskançlığın doğası olduğunu söylemek doğru değildir, insan bazen bir role kendini kaptırır ve bunu kişiliğinin bir parçasıymış gibi ateşli bir biçimde yaşar, Gülce'nin sevgilisiyle birbirleri için yaratılmış oldukları duygusuna kendini kaptırması gibi oysa hormonların kandırmacası olabilir bu pekâlâ, henüz Cem'i iyice tanıyor bile sayılmaz. Şimdilik fırsat buldukça sinemaya gidiyorlar, parklarda, çay bahçelerinde el ele tutuşup öpüşüyorlar, daha ileri gitmiş değiller ama her geçen gün yarıda bırakılmışlık daha dayanılmaz bir hal alıyor, az kaldı. Erkek akranlar kaç yıldır dibine kadar yapıyor bu işi, kızlara gelince, bu biraz karışık bir durum, korkmadan, utanmadan, suçluluk duymadan, özgürce sevişebilmenin tek yolu evlilik, aklın varsa başarırsın.

Gülce'nin aklı yok, evlenmeyi kafasına koyan bir kız gülerken gözlerini yere indirir, namus hakkında keskin cümleler kurar, kibardır ve layık olduğu armağanların, sözlerin verilmesini beklemeden elletmez kendini, ağırdan satar ama bu öyle değil, dokunulmaktan tedirgin olmuyor, nasıl denir, esnek bir kız, kendini koruması gerekmiyormuş gibi. Erkeklerin duyargaları iyi çalışır, hemen her erkek, hangi kızla nereye kadar gidileceğini yüzde yüze yakın bir kusursuzlukla tahmin eder. Cem, ona hiç armağan getirmedi, hiç söz de vermedi, sadece ellerini uzattı, dudağına öpücükler kondurdu, ardından hadi bakalım doğruca bir otel odasına... Kız sanki hep bu anı beklemişti, uysal uysal takılıverdi peşine. İşte oradalar. Sevgilisi tek heceli sözcükler, mırıltılarla onu soyarken kız avuç içlerinin terleyip bedeninin titremesine engel olamıyor, kalbi sanki yerinden fırlayacak; oğlan bunun anlamını henüz bilmiyor ama o biliyor, her şey bittikten sonra canım benim diye fısıldıyor, suçluluktan mıdır utangaçlıktan mıdır nedir oğlan da fısıltıyla yanıtlıyor onu, özür dilerim, kız onun niye özür dilediğinin farkında değil.

Genç bedenler yeniden, yeniden birleşiyorlar, sabah oluyor, Gülce işe geç kalmak istemiyorsa acele etmeli, sevgilisi geç kalmış bile, bu saatte çoktan açmalıydım dükkânı diyor, patrondan azarı işiteceğiz. Şaka şaka, Sevil'in sevgilisi ile ortak kuaför salonu işletiyorlar, patron filan yok ama sanki kendi kendinin patronu olduğunu kıza hatırlatmak hoşuna gidiyor, kimsenin emri altına giremem ben, Jivkov'un zulmünden bunun için kaçmadık biz. Bundan böyle sık sık Bulgaristan'daki rejimden nasıl nefret ettiğini, ailece nasıl kaçıp kurtulduklarını, milliyetçiliğin nasıl en yüce değer olduğunu anlatıyor Gülce'ye, bize ait ne varsa, köklerimizi, atalarımızı, inançlarımızı, en son adlarımızı aldılar elimizden, boyunduruk takıp akıllarınca Osmanlının acısını çıkarıyorlar, işte bunun için ülkücü oldum.

Ülkücülüğe fena kaptırmış oğlan, nasıl bir eş istediğini bile ülkücü aile geleneğinin kurallarıyla açıklayacak kadar ileri gidiyor, bizim kitapta bu yazar, bizim kitapta şu yazmaz, hani neredeyse reis olmuş. Kızın umurunda değil bütün bunlar, gerçi bir akşam diş ağrısı tuttuğunda hayretle öğrendi ki oğlanın nefret ettiği rejimde çocukların dişleri düzenli olarak muayene ediliyor, ilaç, dolgu, ne gerekiyorsa gecikmeden yapılıyormuş, tedavisini yoksul ya da varlıklı ayırmaksızın devlet üstleniyormuş, buna çok şaşırdı, bizim okullarda sağlık namına aşıdan başka bir şey yapılmaz, dedi. Ama şaşırdı o kadar, sebep sonuç ilişkisi kurmadı, gerçi ileride belli bir siyasi düşünceye meylederken bu minicik anının çok büyük bir etkisi olacak ama şimdilik siyasi düşünceler onu ilgilendirmiyor, şimdilerde canını sıkan başka şeyler var, gözünün önünde, kola takılası bir eşin üstün nitelikleriyle ilgili bulanık bir resim oluşmaya başladı ve kendisi hiç de bu resme yakışan bir kız değil. En başta sevgilisinin gözüne, gönlüne göre yemek yapmayı beceremez, becerse bile sunamaz, gün geçtikçe onun lokantalardaki hoşnutsuz tavrından, garsonlara sofra kuralları hakkında ettiği sözlerden anlıyor bunu. Sonra başka sözlerden başka anlamlar çıkarıyor; eş dediğin, hanım hanımcık, şefkatli,

özverili, titiz, sakin olmalı ve başına ne gelirse gelsin olgunlukla, sevgiyle karşılamayı bilmeli, çocuklarını bir Türk annesine yaraşır bir şekilde yetiştirmeli, din, namus, saygı nedir öğretmeli, her şeyden önce kendisi öyle yetişmiş olmalı. Evlenmek istediği kızı zaten önce annesine götürecek oğlan, eğer onun beğenisini kazanamazsa o kız seçilesi bir eş değil demektir. Asla. Büyüklerimize danışır, onların fikrine güveniriz, evlilik bu, oyun oynamıyoruz, hayatımız hakkında önemli kararlar verirken önce aile büyüklerimize sorarız, onlar da söz konusu kızın aile büyükleriyle tanışır, görüşür; anlaşırlarsa ne âlâ yoksa o evlilik gerçekleşmez, öyle öğrendik biz. Gülce seçilesi bir eş olmadığını yavaş yavaş ama her geçen gün daha bir kesinlikle kavrıyor, durum umutsuz, eğer birbirleri için yaratılmamışlarsa ve sevgilisi bunu kendi başına anlayamıyor da aile büyüklerine soruyorsa bitecek. Oğlanın sezdirmeye çalıştığı da belki budur, baştan anlaşalım ki herkes yolunu ona göre çizsin ama Gülce'nin yakadan kuru bir yaprak gibi zahmetsizce düşeceğini hayal etmemeli, seviştikleri sürece bu o kadar kolay değil, kızın en beceremeyeceği şey hatta; çünkü sevişmek ona göre sevilmek demek.

Nitekim ite kaka yürütüyorlar şimdilik, haftada bir iki geceyi her seferinde başka bir apartmanın bodrum katında, Gülce'nin kime ait olduğunu bir türlü anlayamadığı tuhaf, izbe evlerde geçiriyorlar, çoğunlukla plansız buluşmalardan sonra gerçekleşiyor bu aşama, Gülce kuaför salonuna uğramış oluyor, eğer müşteri yoksa çıkıyorlar. Ertesi sabah, akşam sevişirken fırlatılıp atılan kırışmış giysilerle apar topar işyerine gidiyor, bir koşu lojmanda üstünü başını değiştirip ameliyathaneye işinin başına geçiyor. Oda arkadaşıyla da epeydir görüşemiyorlar, Sevil lojmandayken Gülce yok, Gülce'nin lojmanda olduğu akşamlar da Sevil yok, ya nöbetçi ya da sevgilisiyle birlikte ama gelecek hafta birlikte vakit geçirmek için bolca fırsatları olacak, Sevil'in sevgilisi Bulgaristan'a gidiyormuş, Gülce'nin de İzmir'den ablası gelecek.

Gül, İstanbul'a dava arkadaşlarıyla birlikte gelmiş, gündüzleri buluşup gizli, kimsenin bilmediği birtakım önemli kararlar alıyorlar, akşama lojmana, kardeşinin yanına dönüyor, bundan pek hoşnut değil gibi, üstelik Gülce de rahatsız, ablasının, çalımlı eski oda arkadaşıyla, onun yüzsüz kardeşiyle, bir de akrep kuzeniyle ortak paydada birleştiklerini daha geldiğinin ilk akşamı öğrendi, meğer üniversiteler arası işbirliği varmış bunların, toplantıları birlikte düzenliyorlarmış, o andan itibaren ablasının her davranışına bir kulp takmaya başladı. Sizin bu yaptığınız, devrimci hareketler filan, boş işler bunlar diyor, ablası da onu lümpen bulduğunu söylüyor, sınıf bilinci nedir haberin yok, küçük burjuvalar gibi hayatı giyinip süslenmekten ibaret sanıyorsun, özentilisin, hep gündelik zevklerin ön planda, sigara içip tırnaklarını boyuyor, banal popüler şarkılar dinliyorsun, okuyup kendini geliştirsen diyalektik olarak ilerlersin, bazı şeyleri öğrenirsin diyor, Gülce onun kullandığı ideolojik dili anlamıyor oysa kızcağız sırf o anlasın diye kavramları epey basitleştirmişti, gevrek bir kahkaha patlatıyor Gülce, keşke erkekmiş gibi davranmakla devrimci olunsaydı, sen de köyde nasılsan öylesin, sırtındakilere bir bak, boyunu iyice kısa gösterecek giysiler seçiyorsun, kabasın, zevksizsin, kendini değiştiremiyorsun, o yüzden beni aşağılamak daha kolayına geliyor, bak ne diyeceğim, sen tırnaklarına oje süremezsin çünkü onları yiyorsun, okuyup kendimi geliştirecekmişim, hahaha, güleyim bari sen hiç roman okudun mu, söyle bakalım Zola'yı, Tolstoy'u, Dostoyevski'yi tanıyor musun, dinlediğim şarkılar banalmiş, bu senin düşüncen yoksa şu yan odadaki devrimci arkadaşlarının mı, sizin seviyenize yükselmek için ille de kirli kotlarla dolaşıp Cem Karaca'yı Ruhi Su'yu mu dinlemek zorundayım, öyleyse solculuk da şekilden ibaret o zaman. Kahvaltıda reçel kavanozunu ablasının elinden abartılı bir hışımla kapıyor, bu sana yaramaz, benim o, bak, üstünde bozkurt yazıyor.

Gülce'nin ablasıyla konuşurken sarf ettiği alaycı, iğneleyici, kırıcı sözler Sevil'i bile hayrete düşürdü, üzülüyor zavallı, tamam, kendi siyasi düşüncelerini savunurken fazla ateşli, söylev çeker gibi ama ablanın onun dışında bir tuhaflığı yok ki, gayet hoş, gayet kibar, hiç de dediğin gibi değil, zeytini çatalla yemesi şart mı yani, benim ablam olsa onunla gurur duyarım, kolay mı Tıp gibi zor bir bölümü bitirmiş, bu bile yeter. Ah, gurur duymak mı, ablasını tam da Tıpta okuduğu için kıskanıyor Gülce, babaları onu Anadolu Lisesi'ne yollamak istememiş, yarın öbür gün iki çocuğu birden üniversitede okutamayız demişti, yetmiş sekiz yılıydı, Gülce'nin ne pahasına o okula gittiğini bilen yok tabii, sonra da korkusundan orayı yarım bırakıp kapağı *bir şey çıkılacak* bir okula attı, yaa, şimdi bu kız ablası Tıp gibi zor bir bölümü bitirdi diye onunla gurur duyar mı, hepimiz düşünelim. Buna rağmen yine de keşke sonradan pişman olacağı davranışlarda bulunmasaydı, elin iyisinden kendi kötün evladır, biz öyle biliriz, abla bu, şu üç günlük dünyada kalp kırmaya değer mi, kızcağız zaten bir daha gelmeyecek İstanbul'a, düşmanı bile olsa birkaç gün sabredebilir insan. Hayır, gerçekler burada yazıldığı gibi mi bir de ona bakalım, boş verin bozkurt reçellerini filan, bu kızın asıl derdi ablasını bir şekilde incitmek; yan odada hâlâ kardeşiyle yaşayan şu Menekşe'yle babasının adını adresini onlara veren akrep kuzeninin Gül'ü çay içmeye çağırmalarına katlanamadığı için yapıyor bunu. Tabii bir nebze de ülkücü sevgilisinin etkisine girmedi değil, sanki ülkücülük son günlerde iyiden iyiye uzaklaşan sevgiliyi ona yaklaştırırmış gibi, çocukça, saçma sapan düşlere kapıldı işte. Oysa Asena olsa yine de başaramayacak onu elde etmeyi, geçti, baştan aklını kullansaydı belki ama şimdi adamın hevesi söndü, bu ilişki bitecek, hiçbir şeyin faydası yok. Böyle. Kendi düşen ağlamaz.

Son günlerde kuaför salonunda artık Cem'i bulamaz oluyor Gülce, adam camdan bunu görüp kaçıyor mu ne, kız uğradığında sadece Sevil'in sevgilisiyle karşılaşıyor, Cem bir yere

kadar gitti diyor adam, bilmiyorum bana söylemedi, ne zaman geleceği belli olmaz. Gülce Sevil'e soruyor, sana bir şey söyledi mi Adnan, onun haberi vardır muhakkak, ortağının ne çevirdiğini bilmez mi, neler döndüğünü bir öğrenebilsem vallahi rahatlayacağım, kuş oldu uçtu sanki, sır gibi ortadan kayboldu, aramıyor, sormuyor, bir ay oldu neredeyse, kaçıyor benden, eminim.

Sevil, önceleri geçiştirdi Gülce'nin sorularını, sustu pustu ama en sonunda birdenbire açıklayıverdi. Adnan'la ortaklıkları bitti onların, nasıl söyleyeceğim diye düşünüp duruyordum ama artık bir şekilde öğrenmen gerek, Cem evlenmiş, çok ani olmuş her şey, karşıda Kadıköy taraflarında bir yere taşınmışlar, kayınpederinin eviymiş, adam ona orada yeni bir kuaför salonu açmış, inan, Adnan'ın da son anda haberi olmuş, çok bozuldu bu işe, giderim iki katına çıktı diyor, üstelik çırakları da almış götürmüş, dımdızlak ortada kaldı, müşteriye yetişemiyor şimdi. Ben bozulmadım dedi Gülce, kuyruğu dik tutacak, hatta rahatladım, diye sürdürdü, beni sinir eden sebebini bilmemekti yoksa aşkından ölüyor filan değildim, doğrusu epeydir Cem benden bir cevap bekliyordu, ben de bir türlü karar veremiyordum, hani o kadar okumuş meslek sahibi olmuşum, onca sıkıntıya bir kuaförle evlenmek için mi katlandım diye soruyordum kendime. Bu savunmayı fark etmek için Freud'un yüzlerce sayfalık psikanaliz kitaplarına gerek yok, bizim tek bir atasözümüz yeter, kedi ciğere murdar dedi, ekleyelim, kibirli bir kediye çatmışız ama savunma mekanizmaları doğası gereği kibir içerir. Yalnız, kırılan gururunu yerden süpürüp toplamaya uğraşırken elleri titrer insanın, aman dikkat, gözden kaçmış küçük bir parça başkalarının canını acıtabilir. İşte, kız kendini yücelteyim derken en kötü gününde ona kapısını açan arkadaşının hâlihazırda bir kuaförle ilişkisi olduğunu unuttu, ayıp, bu fodulluğun bir cezası olmalı, Sevil ne hissetti acaba, aklından bu kendini bilmeze bir ders vermek geçmiştir herhalde, ilerleyen günlerde anlarız.

İlerleyen günlerde Gülce, payandalarını birbiri ardına devirecek kadar etkili, hayatında büyük değişiklikler yaratan fırtınalar yaşadı ama çok küçük bir kısmının Sevil'le ilgisi oldu, o da kaderin Sevil'e bahşettiği bir ders verme fırsatı filan değildi.

KAYGI

Dengeyi bozan ilk kıpırtı Gülce'nin âdet gecikmesiydi. Göğüsleri şişip taş gibi olalı bir haftayı aştı, bedenindeki tüm değişiklikler bugün yarın kanama başlayacakmış gibi sinyaller veriyor, kız psikolojik kasık ağrıları çekiyor, bulduğu her fırsatta tuvalete koşturup külotunu kontrol ediyor ama bir türlü gerçekleşmiyor bu. Tedirginlik ve korku içinde tekrar tekrar Cem'le en son ne zaman birlikte olduğunu hesaplamaktan kendini işine veremez oldu. Dikkatini bu kuşkudan başka hiçbir şeye yoğunlaştıramıyor, ameliyata başlarken hazırlıklarını tamamlayamıyor, ameliyat sırasında değişiklikleri takip edemiyor, asistanları duyamıyor. Bu ne böyle, sıkıldık canım, belli ki anlatıcı bizim ona anlayış göstermemize gayret ediyor ama zor, ilk sevgilisinin zekice tahmin ettiği gibi bu yaptığının köylü kurnazlığı olmadığını nereden bileceğiz, böylelerini çok gördük, evlilik uğruna her yolu dener bunlar, eğer öyleyse golü yedi, topu ağlara yollayan kazanır, gerçek bu, kaybedeceğini hesaplayamadığı ortada. Hem madem bu işi yaptı, korunsaydı kardeşim, yahu kızın düzenli bir seks hayatı mı vardı ki korunsun, neyse ne, esasen bir genç kız hâşâ böyle şeyler yapmamalı ama hadi şeytana uydu, başına gelebilecek felaketleri düşünüp önlemini alacak efendim, kara kara düşünmenin kimseye faydası yok, sonracığıma, buyurun anlatıcının es geçtiği bir şey daha, âdet gecikmesini gündelik yaşamını bozacak denli takıntı haline getirdiyse laboratuara gitsin bir idrar testi yaptırıversin, olmadı bir eczane de mi yok, akıllı biri önce gebe olup olmadığını öğrenir, derdine sonra yanar.

Sanki sesimiz duyuldu. Son adet tarihinin üzerinden kırk yedi, son seviştiği gecenin üzerinden ise otuz dokuz gün geçmişti; kırkıncı akşam, tuhaf bir rastlantıyla ya da tam tersine hesaplı, belli bir romantizmle beklenen doğum gününün de akşamıydı bu, bilemeyiz, Gülce, nihayet bir eczanenin kapısından içeri girdi. Evet ama o da ne, gebelik testi yaptırmak yerine dışarı iki aspirin kutusuyla çıktı, aptal, onları bakkaldan da temin edebilirdi, belki de içerideyken bir kararsızlık geçirmiştir, kim bilir. Lojmana döndü, üstünü başını değiştirmeden ilk iş geceden kalan bulaşıkları yıkadı, sonra kendi de uzun uzun yıkandı, şansına banyoda sıcak suyun aktığı bir akşamdı, dişlerini fırçaladı, çamaşırlarını değiştirdi, temiz bir gecelik giydi ve yatağına uzandı, mutsuz hatta acılar içinde gibiydi, aklından kötü anılar geçiriyordu. Yattığı yerden arada bir saate bakıyor, vakit ilerledikçe başparmağıyla yanağına bastırıp ağzının içini kemiriyor, dolan gözlerini yumruklarıyla sildikten sonra kalkıp lavaboda yüzünü yıkarken aynadaki yabancıyı görünce gözlerini kaçırıyor, ardından yine yatağına uzanıp uğursuz düşüncelere dalıyordu. Yapayalnızdı, sanki hiç kimse tarafından hiçbir zaman sevilmemişti, bunun için sebep de yoktu, sevimsizdi, *ıştınsızdı*; ne lepiska saçları, ne badem gözleri, ne inci dişleri, ne dolgun dudakları, ne uzun kirpikleri, ne hilal kaşları, ne servi boyu, ne ince beli vardı, demek ki çirkindi. Hiç olmazsa akıllı, şakacı, konuşkan, neşeli biri olsaydı, ilgi çekecek hiçbir özelliğe sahip değildi, mademki kupkuru ve ruhsuzdu, bari evcimen, dürüst, güvenilir, yardımsever, dost canlısı bir karaktere sahip olsaydı, değildi, belki de bu yüzden varlığının kimse için bir şey ifade etmediğini düşünüyordu. Ana babasının sevgisine bile mazhar olamamış birinden de bu beklenir. Çocukluk fantezileri yine işbaşındaydı işte ancak yokluğuyla bir değere kavuşabilecekti, doğuştan mazoşist midir nedir, süslü intihar düşleri kurmaktan kendini alamıyordu. Şu ironiye bak, sen kalk doğduğun gün, hiç olacak iş mi yirmisinde

gencecik bir kız diyeceklerdi, yazık bir derdi varmış demek, keşke söyleseydi, dostlar bunun içindir. İyi niyeti kuşku götürmeyen birine açılsa rahatlayacaktı, şimdi bir gözden geçirelim, kim olabilir bu iyi niyetli kişi, annesi değil, çok daha modern koşullarda bile o yıllarda, o yaştaki bir kız bunu kolayca yapamazdı, suç ortağı sevgilisini de geçelim, adam evlenip gitmiş, izini kaybettirmiş, bu yaptığıyla okkalı bir küfrü çoktan hak etmişti ama şimdi sırası değil, yalın bir ilençle yetinelim, Allah'ından bulsun! Neyse, yine de bu kızı dinleyecek biri çıkmaz mıydı, aslında epey kalabalık bir grup bile oluşturabiliriz değil mi, ablası, oda arkadaşı, sorumlusu... Bu üçüne dünyada anlatamazdı, başka... Başka kim olabilir... Yanılmışız, sayıca çok değillermiş, dost edinme yetisi yokmuş kızın ama şu sözünü ettiğimiz üç kişiden birine anlatabilirdi pekâlâ, en azından başta kızsalar bile anlayışlı, olgun, sır saklayacak insanlar bunlar, aptalca bir şey yapmasına gerek yoktu. Ama yaptı. Oda arkadaşının gece vardiyasından dönmesine bir çeyrek kala aspirin kutularını güzelce boşalttı Gülce, kaplarını iki yatağın arasındaki komodinin üstüne koydu, tabletleri ağzına attıktan sonra üzerine bir bardak su içti. Yorganı omuzlarına çekip yattı. İşte bu kadar! Gerisi tanrıya kalmış, Sevil zamanında gelir de durumu fark ederse ne âlâ yoksa cenazeye bekleriz, hep birlikte gözyaşları içinde uğurlayacağız, tarih kitapları yazmasa da biz bir kenara yazarız: yıl bin dokuz yüz seksen yedi, İstanbul'un orta yerinde, âdeti gecikmiş bir kız çaresizlik içinde hayatıyla kumar oynadı ve öldü. İktidar kürtaja yasak koyup da bu sorunlar yeniden tartışılmasa bugünden geriye bakınca başka türlü bir şaşkınlık yaşayacaktık ama şimdi çeyrek asırdan sonra bile bu durumun nasıl olup da bizi şaşırtmadığına şaşırıyoruz. Anlatıcı kızı yine acındırmaya mı çalışıyor nedir, iktidarın haklı gerekçelerini hep birlikte gördük işte, dindar nesiller yetişseydi böyle dramlar yaşanır mıydı sanıyorsunuz, ahlaksızlığının sonucunda keyfe keder cinayet işlemeyi göze almaktansa ölsün bu kız kardeşim, hiç de acımadık, Allah'ın cezasından kimse kurtula-

maz, kimi bu dünyada kimi öbür dünyada hak ettiğini bulacaktır, hiç kuşkunuz olmasın, biz öyle biliriz.

Neyse ki işler o raddeye varmadı, Gülce'nin, içtiği aspirinler yüzünden tansiyonu düşüp de ter içinde kendinden geçtiği sırada Sevil içeri girdi, yorgundu, daha soyunmadan, formasının ceplerini boşaltırken gözüne boş kutular ilişti, sonradan söyleyeceği gibi yanında su bardağını görmese hiç de dikkatini çekmeyebilirdi; tanrı bu işe karışmadıysa, arkadaşının son günlerdeki huzursuz bakışlarından işkillendiğinden olacak, aklına hemen Gülce'yi sarsıp uyandırmak geldi. Başaramayınca doğru servise koştu, ortalığı birbirine katmak, nöbetçi hemşireyi kızdırmak pahasına iki hastabakıcı bir de sedye ayarladı, ışık hızıyla Acil'e yetiştirdi hastayı. Nöbetçiler ortalarda görünmüyordu, herhalde diğer acil hastalarla meşgul olmalıydılar, bekleyemedi, eli titreyerek serum taktı, dolaplarda canhıraş aktif kömür aradı, kusturucu olarak kullanılıyordu bu, derken nöbetçi doktor çıkıp geldi, hastanın nabzını tuttu, sakin bir sesle, önce düzgün bir *anamnez* alalım dedi ama iki kutu aspirini duyunca birden telaşlandı, öyküyü dinlemekten vazgeçip çalımla emirler savurmaya başladı, koşun bana bir mide sondası getirin, çabuk olun takalım hemen sondayı, mideyi yıkamamız lazım, acele edin nerde kaldınız hadisenize! Otuz yaşlarında bir kadındı Doktor, Gülce'yi tanıyordu, birlikte birçok ameliyata girmişlerdi, Allah başımızdan eksik etmesin, işinin ehli biri gibisi yoktur, bir saate kalmadan hastayı ayılttı, tansiyonunu, nabzını düzene soktu. Sonra, ah yavrum, dedi, neden yaptın bunu kendine, erken müdahale edilmeseydi salisilât bitirirdi senin işini, yat kalk Sevil Hemşire'anıma dua et, iyisin değil mi? Evet dedi Gülce, boğazı tahriş olmuştu, sesi boğuk çıktı, kalksam duvara tutuna tutuna tuvalete gidebilir miyim, onca yorgunluğuna rağmen başından ayrılmayan oda arkadaşı, hiç olur mu canım ben koluna girer götürürüm dedi,

bravo! Koridorda, hepimizi fena korkuttun kızım, dedi, biraz toparlan da sorguya çekeceğim seni.

Bu girişimin Gülce'ye iki yönlü yararı olmuştu, bir kere ayıldığında ona şefkatle bakan iki çift gözle karşılaşmak, küçük bir çocuk gibi ilgilenilmek hoştu, ikincisi, görünen o ki, her şekilde bağışlanacaktı, canına kastetmiş birine hesap sorulacak değil ya, bu sayede utanç içinde kalmadan derdini döküp bir çözüm bulabilirdi. Güzel sonuç. Gülce bile bu kadarını beklemiyordu. Tahtaya vuralım, işte bir güzel sonuç daha, ne görsün kız, hasta tuvaletinde sevinç çığlıkları atmamak için dudağını ısırıyor, hani boş bulunsa bağıracak, külotu kıpkırmızı kan, Allah fakir kulunu sevindirmek için önce eşeğini kaybettirir sonra buldururmuş, tanrı yok diyen densizlere hatırlatalım, bundan daha açık kanıt bulamazsınız.

Genel durumu son bir kez kontrol edildikten sonra Acil'de işleri bitmişti, lojmana dönüyorlardı, hasta katının koridorunu geçtikleri sırada Sevil, inanamıyorum Gülce, dedi, sebep Cem'in evlenmesi değil mi, azarlarcasına söyledi bunu, keşke sesini yükseltmemiş olsaydı, şimdiden öğrenmiş olun, uğursuz rastlantılar her zaman kötü kalplilerin işine yarar, bir düşünsene o salak için mi ölecektin, başını salladı Gülce, bacaklarının arasından kıpkızıl doğan güneşi hatırlayıp kısa kesti, bilmem, dolmuşum işte. Kızın sesi Sevil'e pek dokunaklı geldi, sıkıca kendine çekip sarıldı, sakın, dedi, bir daha aptallık edeyim deme, kendi ellerimle boğarım seni, anladın mı, bu son olsun. Yıllar var ki kimse, ablası bile ona böyle karşılıksız, sevgiyle sarılmamış, kol kanat germemişti, öbür dünyada yaşam varsa şairimize bir selam yollayalım, 'bugünleri de gördüm çok şükür'ün resmi yapılamaz, bize öğretti bunu, o yüzden Gülce'nin ruh halini anlatmak için fazla söze gerek yok.

Ertesi gün, daha ertesi gün de insanlar ilgili, sevecen gözlerle baktılar Gülce'ye, Allahtan sadece bakıyor ve gülümsüyorlardı, hiç soru sormuyorlardı. Gülce ise durumundan hoşnut, minnet dolu hatta mutluydu ama üçüncü gün bitti bu saltanat, başhemşirenin odasına çağırılmıştı, çaresiz gitti, hadi otur, sorunun nedir anlat bakalım dedi kadın yoksa psikiyatriye sevk etmek zorundayım ki, bu da siciline kaydedilir. Herhalde kastettiği deli raporuydu, nevrotik davranışların psikoz olarak adlandırılması ve memur siciline işlenmesi kimseyi şaşırtmasın, o yıllarda *terapi* denen şeyden deli damgası yemeksizin ancak Bülent Ersoy gibi sanatçılar filan yararlanabiliyordu, gerisi ruh hastası sayılırdı ve iş yaşamını tehdit ederdi bu durum, sicillerine işlenecekti elbet, ne sandınız, bunların aklı başında memurları bozmasına göz yumulamazdı. Pekâlâ, deli olmadığını göstermek için bu kız şimdi ne desin, psikiyatriye sevk edilip eski iş arkadaşlarının karşısına deli olarak çıkmak istemiyorsa başhemşireye bir neden sunmak zorundaydı. Gerçek nedeni söylese ortada o da yoktu, sorun sandığı şey sorun olmaktan çıktığına göre belli belirsiz hissettiği tek neden yalnızlıktı, sanki dünya üstüne üstüne geliyordu ve böyle zamanlarda yaslanacağı bir omuzdan bile yoksundu ama yalnızlığının köklü bir geçmişi var, başlasa kitaplar doldurur. Elbette başlamadı, hemen oracıkta aklına gelen bir hınçla başka bir somut neden buluverdi, başhemşire'anım, size aylar önce şikâyet ettiğim oda arkadaşım vardı ya, Menekşe, işte onun kız kardeşi benden intikam almaya çalıştı, üniversitede sözlümü bulmuş, hakkımda iftiralar atmış, Menekşe'yle birlikte babama kızın orospu diye mektup yazmışlar düşünebiliyor musunuz, yazık değil mi, adamcağız o yaşta kalkıp buralara kadar geldi, annem üzüntüsünden hasta oldu, ablam deseniz ona keza, sözlümden ayrıldım, orospu muamelesi görmek ne demek başhemşire'anım, bunlar sonradan sonraya çok koydu bana, gururumu kırdı, ne yapacağımı bilemedim. Ama şimdi pişmanım, inanın

bir daha asla denemem, hiçbir şey için ölmeye değmeyeceğini anladım. Yoldan çıkmış, kötü bir kız bu, hem şu kız kardeşleri hem de bizzat başhemşireyi sorumlu tutmak kimin aklına gelirdi, bu düzenbazlığa politikacılar bile cesaret edemez. Budalalığa bakın, o zamanlar edemez sanıyormuşuz, şimdiyse politikacıların düzenbazlığın her türlüsüne gözlerini kırpmadan cesaret edebildiklerini biliyoruz. Başhemşire pek dert etmedi bunu, önündeki deftere üst üste çiçek resimleri çizdi, kız susunca başını kaldırıp, kuru bir ifadeyle, bana Doktor Cem Bey'in yüzünden demişlerdi, o gece düğünü vardı biliyorsun, dedi, inanmadım ama yine de senin ağzından duymak istiyorum, adam seni kullanıp atmadı inşallah, böyle bir şey yok değil mi, aman ha, olmasın. Hadi bakalım, gördünüz mü insanlar nasıl da akıllarına estiği gibi konuşuyorlar, kimisi gerçek, kimisi yalan, küçük bir karışıklık işte, uğursuz rastlantıların her zaman kötü kalplilerin işine yaradığını söylemiştik, bir bu eksikti, yaa, demek öyle, insan başına gelecekleri her zaman hesaplayamaz, Gülce annesi yaşındaki bir başhemşireden olur olmaz dedikoduların izini süreceğine ona moral verecek bir iki güzel söz etmesini beklerdi. Ama idealist bir başhemşire olmak kolay değildir, bir hemşiresinin bir doktor uğruna dillere düşmesi kutsal hemşirelik mesleği adına onur kırıcı olurdu; saygınlığımızı korumak her şeyin, insanlığımızın bile üstündedir, biz bu mesleği nereden nereye getirdik. Gülce gözlerini başhemşirenin gözlerine dikti, öylece durdu bir süre, önce bu yanlış anlamanın kaynağını açıklayacak gibiydi ama sonra kendini tuttu çünkü hem biraz önce anlattıklarına ters düşüp gerçek duygularını ele vermekten korktu hem de üstüne bir üşengeçlik çöktü, buruk bir gülümsemeyle başını salladı ve amirini tek bir cümleyle yanıtladı: Cem Bey'in düğününden haberim bile yoktu, şimdi sizden duydum. Bu doğruydu! İlk kez içine yalan karışmadan kısa kesilmiş bir yanıt bazılarına önemsiz gelebilir, akılda tutmayı hak edecek kadar önemli olup olmadığını hep birlikte göreceğiz.

Gülce'nin bundan sonraki birkaç ayını tek bir sözcükle anlatabiliriz: Üşeniyordu. Atlattığı ruhsal sarsıntının sonucu olabilir bu, öyle ya insan ingastan bile olsa her zaman intihara kalkışmıyor; ki daha önce de değinildiği gibi zaten yalan gerçeğin bir başka şekilde ifadesidir aslında. Sanki bir eşikte durup başını arkaya çevirmişti, kendi küçük dünyasına gönülsüzce bir bakış, düşün bir, niçin ölecektin ve yaşaman ne anlama geliyor, sık sık aklına takılan bu soru yaşam enerjisini adeta vakum gibi çekip alıyordu. Eskisi gibi yemek yapmıyor, alışverişe gitmiyor, amaçsızca yürümüyor, gevezelik etmiyor, sığ olsa da ahbaplıklar kurup geliştirmeye çaba harcamıyordu, zaman buldukça uyuyor, derinliği olmayan kitaplar okuyor, televizyonu açıp dizi seyrediyordu; öyle ki tüm bunları yaparken en ufak bir neşe, sevinç ya da keder hissetmiyordu, uyuşmuş gibiydi. Seksen sekize böyle girdi, alın size kayıp gençlik, dünyadan habersiz bunlar, varsa yoksa kendileri, nikâhına beni çağır sevgilim, insanın kendinden öte bir derdi olmalı kardeşim yoksa görüyorsunuz işte, bu gencecik kız çiçek bile açmadan kuruyup gidecek, yaz başında bozkır.

Bu arada şubat sonunda ablası İstanbul'a geldi Gülce'nin, gelmeyecek demiştik ama yanılmışız, gerçi sadece uğradı, zorunlu hizmet kurası çekmek üzere Ankara'ya gidecekmiş. Heyecanlı bir dönemeçte duruyor, işe başlayınca bir yandan halkına hizmet götürecek, bununla kalmayıp onlara haklarını gösterecek, yoksulların da sağlıklı yaşama hakkı var değil mi, insan hakları evrensel bildirgesi *yaşamak herkesin hakkıdır* derken sağlığı karıştırmaz ama olsun, o bir devrimci. Diğer yandan maaşıyla nicedir birikmiş borçlarını ödeyecek, yeni bir yaşam kuracak, ev eşyası düzecek, köydeki anneyle babanın sigorta primlerini yatıracak ki, emekli olabilsinler, ara sıra para da yollar, hayallerin sonu yok, insan hayal eder. Gülce'ye, hazır gelmişken arkadaşlarımı görmeden gitmeyeyim, dedi. Kim olduklarını tahmin edersiniz, aralarında kuzeni de vardı

elbet, Gülce, ona önceki gelişinde söylemekten kaçındığı mektuptan, kuşkularından, uğradığı haksızlıktan, üçünün bir olup canını nasıl yaktıklarından söz etti, kesin onlardı eminim, babamızın adını, köyümüzü kuzenimizden başkası nerden bilsin, sen de kalkmış görmeden gitmem diyorsun, öyle olsun onlar senin için biricik kardeşinden daha değerliymiş. Arkadaşlarını boş ver, benimle ilgilen, sana ihtiyacım var demekti bu ama Gül kendi heyecanından kardeşinin durumunu fark etmedi veya ettiyse bile umursamadı. Anlatıcıyı uyaralım, duygu sömürüsünün gereği yok, kimse fark edilmediği ya da umursanmadığı için bu kıza üzülmemeli çünkü her şey karşılıklıdır şekerim, kardeşler arasında bile, ne ekersen onu biçersin, abla kaç yıl yokluk yoksulluk içinde kıvrandı, onun umurunda mıydı? Kaç kereler bankaya, postaneye gidip eli boş döndü, affedersiniz havale geldi mi acaba, kardeşim para yolladığını söyledi, yaa öyle mi yok mu, yolladım demişti kardeşim çoktan hesaba geçmiş olmalıydı sakın bir yanlışlık... Eli boş dönmek bir şey değil, ah o ikinci kez sorana kadar akla karayı seçmek, üçüncü kez sorarken utancından yerin dibine girecek gibi olmak var ya, şükürler olsun ki bitti artık, biz sağ o selamet, çalışacak ve kazanacak, bitti, bu kadar. Üstelik ileride bütün bunları unutup kardeşine yardım eli uzatacak, vallahi yine de melek gibiymiş, Gülce henüz bilmiyor. Gül zorunlu hizmet kurasını çekip Rize'ye yerleştikten hemen sonra kardeşini yanına çağıracak ki, bu davet Gülce'nin adeta yaşamını değiştirecek. Sonra da beklemediği zamanlarda beklemediği destekler görecek ondan. Sonra...

DEDİKODULAR

Neyse, sonrasını sonraya bırakalım, kaldığımız yere geri dönelim. Gülce o yılgın, bıkkın, üşengeç günlerinde yavaş yavaş, oda arkadaşı da aralarında olmak üzere eskiden düşüp kalktıklarıyla bir bir ilişiğini kesti çünkü hayretle fark etti ki, selam verdiği bu insanlar hiç de sandığı gibi değilmiş, meğer

yüzüne gülüp ardından ummadığı kadar hoyrat bir biçimde kendisi hakkında ileri geri konuşup duruyorlarmış. Önce kapı önünde, Sevil'in bir başka arkadaşıyla sohbetlerini duydu tesadüfen, garip biraz ama fena bir kız değil aslında diyordu, kulağını kapıya dayayıp dinledi, Cem onu bıraktı diye kalkıştı intihara bilmiyor musun, hâlbuki başından beri ciddi değildi Cem, her haliyle belli ediyordu, anlaması gerekirdi, Adnan'la ben bile biliyorduk, düşünsene tanıştılar, on, hadi bilemedin on beş gün geçmeden hoppala yatak, sen olsan alır mısın öyle bir kızı ama söylenmiyor ki, Adnan'a otele götürdüm abi gıkını çıkarmadı tıpış tıpış geldi demiş Cem, hem de çırakların yanında anlatmış, tanıdığı birilerinin garsoniyerine de götürüyormuş, hiç karşı çıkmıyormuş bizimki. Bakın hele, bu Cem de ne çiğ bir adammış, sahte ülkücü müsveddesi seni, insan çalıştırdığı adamlarla yatak odası muhabbetine girer mi hiç. Ancak Gülce'nin kalbini kıran Cem'in söyledikleri değildi, tamam, belki acı bir deneyimdi ama yine de bunu kaldırabilirdi, gelgelelim Sevil, ne yere bakan yürek yakanmış meğer... İşte bunu kaldıramayacaktı. Kapıyı açıp içeri daldı, onu duyduğunu hissettirecek kadar uzun bir süre dik dik baktıktan sonra aniden dönüp odadan çıktı. Derken zaman içinde birazcık dikkatle birçoklarının benzer dedikoduları ettiğine tanık oldu. Çenesini kapalı tutunca sanki kulakları daha iyi duymaya, gözleri daha iyi görmeye başlamıştı, artık öyle saf saf odasına gidip gelmiyordu kimsenin, seviyesiz sohbetlere katılacağına oturup roman okumak bundan bin kat iyiydi, artık hiçbiriyle öyle uzun uzadıya vakit geçirmiyordu.

Zavallı kız, böyle şeylerin bir tek lojmanda, meslektaşları arasında döndüğünü sanmak ne büyük aptallık, üstüne bir de sorumlusundan uyarı almaz mı? Şu hastane müdürüyle aranda ne geçti senin, bu aralar nerede karşılaşsak sırıtıp ablacığım senin kızı odama bir yollasana diyor, niçin diye soruyorum, az biraz şefkat gösterecekmiş, bunu bana söyleyebilmesi ne cüret, hayret, bana bak, gençsin, elin evli barklı adamlarıyla laubali

olup cesaret vermiyorsun değil mi? Bir iki ay önce olsa Gülce bu sözler üzerine kim bilir neler uydururdu oysa şimdi sadece öfkeyle kaşlarını çattı, ne geçebilir aramızda dedi, yılışık bir adam olduğunu fark ettim, ondan beri selamı sabahı kestim, hepsi bu! Hah, dedi kadın, aferin, yılışık adam, hasbelkader tedbirsiz davranırsın da zamk gibi yapışır, suiistimal eder; sade o değil, sürüsüne bereket bunların kızım, açıkgöz olman lazım gelir.

DOKTOR HANIM

Tabii ya, Gülce açıkgöz olacak bundan böyle ama hayat dediğin her an açık, apaçık gözlerle tetikte geçmez ki, ne yapıp edip kurtulmalı, kaçmalı buralardan, zaten yaptığı işten nefret ediyor, hastaneyi de günahı kadar sevmedi, en iyisi meslek değiştirmek. Hemen de suçu başka şeylere atar böyleleri, bilmez miyiz, hep başıboşluktan bunlar, babası alıp götürseydi keşke, kızının ne haltlar karıştırdığını bilse şimdi şu saatte soluğu burada alır ya adamcağız, ne bilsin namusuyla çalıştığını sanıyor, şükür ki, bizim evlatlarımız bu kız gibi değil, öyle yetiştirmedik biz.

Hani şu acilde onu ölümden döndüren doktor hanım vardı ya, birkaç gün oldu, Gülce'ye, bak ne diyeceğim dedi, mademki, burada, bu işi yaparken mutsuzsun, niçin üniversite sınavına girmiyorsun kuzum, kazan, oku, başka bir meslek seç; son günlerde onu alıp alıp bir yerlere götürmeye başlamıştı, bazılarının rolü budur, insanın hayatına mihenk taşı olmak üzere girer ve ciddi bir değişiklik yaratmadan çıkmazlar. Önceleri, intihar girişiminden etkilendiğinden olacak, karşılaştıkları anda hemen sarılıyor, sen buraların insanı değilsin diyordu Gülce'ye, gururlu bir boş vermişlikle tabii ki, diyordu Gülce de, zaten buradakilerden o kadar sıkılıyorum ki, o kadar olur, düşünebiliyor musun akşamları lojmanda dantel örüyor kimileri, kimileri çeyizlik beyaz eşya taksitine girmiş, sanki yarın düğünleri olacak, evlenseler bile siyah beyaz televizyon nelerine

yetmiyorsa. Yaa, demedim mi sende başka bir hava var, hani ne bileyim, biraz bohem... Galata'nın, Haliç'in öyle güzel bohem mekânları var ki Gülceciğim, bir gidip görmen lazım muhakkak, seni ben götüreceğim, hani sende biraz bohem bir tarz görmesem söylemem, tam sana göre. Kol kola girip arsız kahkahalar atıyorlar. Biz biliyoruz, Gülce'nin bohem hayatı attığı kahkahaya değmeyecek kadar kısa sürecek. Orada köşe başlarını tutanlar burjuva çocuklarıydı her şeyden önce, derbeder bir yaşam sürdürüyor gibi gözükseler bile birçoğu yine de gelecekleri ana babalarınca kalın çizgilerle daire içine alınmış üniversite öğrencileriydi. Amaçları ailelerinden farklı olarak baskı, sınır, kural tanımaksızın ve başkalarının ne düşüneceğini hesaplamadan özgürce yaşamak olsa da geçiciydiler aslında, kendilerine özgü yaşam koşullarını oluşturacak güçte ve kararlılıkta değillerdi. Gülce henüz bilmiyor bunu, uzun yıllar boyunca da bilmeyecek; ara sıra, yeri geldiğinde övünerek söz edecek onlardan, o kendini şair ressam müzisyen sanan öğrenci tayfasının, acayip tablolar asılı duvarların önünde oturup kendi aralarında ettikleri natüralist, empresyonist, kübist filan gibi anlamadığı sözcüklerle süslü sıkıcı sohbetlerini hatırlayıp evet, diyecek, bohemleri bilirim, aralarına karışmışlığım da vardır hatta. Oysa sonra anlayacak, bohem, toplumun genel yapısına uymayan yaşam biçimlerinden dolayı Çingenelere özgü bir tanımdır aslında ve bir zamanlar aralarına karışmakla övündüğü takım hiç de bohem değil olsa olsa bohem taklidi yapan bunalımlı gençlerdir. Ama bu bilgi için çok çok uzun yılların geçmesi gerekiyor. Şimdilik Gülce'nin gözünde bu tipler epey yukarılarda bir yer tutuyorlar ve sırf bu yüzden bile yaklaşılamamayı hak ediyorlar. Nitekim doktorun hatırına bir iki teşriften sonra bunlarla zaman geçirmekten vazgeçiyor Gülce. İki nedenle: Birincisi sigara dumanından göz gözü görmeyen izbe, karanlık, yarı tarçın yarı tütsü kokan bu barlarda suskun suskun oturup ilgisiz, meraksız, başıboş azınlığa kendini beğendirmeye çalışmanın yararsızlığını keş-

fetmesi. İkincisi ve çok daha önemlisi ise, konuşulan konular hakkında tek bir kelime edecek kadar bile bilgiye sahip olmaması ki, bu onu adeta görünmez, saydam bir nesneye dönüştürüyordu, kendine ilişkin çirkin, değersiz, akılsız hatta aşağılık bir varlık olduğu yönündeki acımasız sezgisi gitgide artıp çekilmez bir hal alıyordu. Eh, her horoz kendi çöplüğünde derler, durumu daha açık gösteren bir başka atasözü vardı ya, hatırlayamadık, neydi acaba, rahatlığı değil rahatsızlık halini tarif edecekti o atasözü, herkesin yaşadığı kendine beter gibi bir şeydi, neyse, dert değil, hatırlayınca bir kenara not eder gerekirse uygun bir yerde kullanırız yine.

Doktor ne yapsa ne etse huzursuzluktan, mutsuzluktan alıkoyamıyordu Gülce'yi, en sonunda, hani demiştik ya birkaç gün önce, Sarayburnu'ndaki bir çay bahçesinde otururlarken bari üniversite okuma bahanesiyle buralardan çekip gitmesini söylemişti. Gülce, onu o anda ancak annesini babasını dinlediği kadar dinlemişti ama şimdi hatırlayınca o sözler gerçek değerini buldu; tabii, evet, galiba en akıllıca çıkış yolu bu, niçin olmasın, çeker giderim buralardan ama sınavı nasıl kazanacağım, meslek lisesinde doğru dürüst bir ders öğretmediler ki. Ortaokulda, evden kaçıp kurtulmak için yaptığı gibi bir iki soru kitabıyla hummalı bir çalışma planlayabilirdi gerçi ama onu öyle bir hummalı çalışmaya itecek amaçtan henüz yoksundu. İnsanın enerji kaynağı, amaçtır.

Tam da o günlerde ablasından, canım kardeşim diye başlayan bir mektup aldı. Rize'de çalışmaya başlamıştı başlamasına ama canı sıkkındı Gül'ün, bizimkileri biliyorsun, ille uzmanlık sınavına girip Ege'de bir yerlerde çalışayım diye o kadar ısrar ettiler ki, buraya kaçarak geldim, diye yazmıştı, çok da zordu çünkü babam nüfus cüzdanımı saklamıştı, iyi ki, sen evde yoktun yoksa daha büyük bir çıngar çıkardı, ne büyük işkenceydi yarabbi, düşünsene bütün kızlar kocaya kaçar, ben işe kaçtım, trajikomik bir durum yani, üstelik elinde tabancayla İzmir'e kadar peşimi bırakmamış iyi mi, bir yavuklum var da, onunla

gidiyorum sanmış. Bu kasvetli satırları okurken aynı zamanda kader arkadaşı yerine koyduğu ablasına acıdı Gülce, iş yerinden izin alıp yanına gitmeye ikna oldu, birkaç gün bir arada olacak, dertleşeceklerdi. Zamanı mıydı şimdi, aklından bir çal gelip geçen üniversite hayali, yerini bir dizi korkudan ibaret çocukluk anılarına bıraktı bile. Unutun sınavı mınavı, tövbe çalışamaz artık. Yine de hemen kestirip atmamalı, bu seyahat gözümüzü korkutmasın, belki oralarda ummadığı şeyler de görür, mekân değişikliği azıcık sürecek olsa da büyük faydalar getirmeyeceğini kim bilebilir... Hele bir gidip dönsün bakalım.

AMAÇ

Renk renk çuha çiçeklerinin açtığı bir mevsim, her yer yeşillik. Rize'de otobüsten nemli, bulutlu bir günün sabahında indi Gülce, sonra bir köy minibüsüyle Pazar'a, ablasının çalıştığı sağlık ocağına doğru yola koyuldu, minibüsteki yolculardan birinin dediğine göre aslında şehirlerarası otobüsle doğrudan doğruya Pazar'a da gidebilirmiş. İlk ilgisini çeken, köylü kadınlar oldu çünkü kendi köy minibüslerinde tedirgin, tutuktu kadınlar, sanki başkasına ait koltuklara şimdilik ilişivermiş gibi oturur, fısıltıyla sohbet ederlerdi ve kendi dünyalarını geveze amcaların dünyalarına ekleyip karıştırmazlardı, bunlar öyle değil, erkeklerle yüksek sesle konuşup şakalaşıyorlar. Bir de Karadeniz kadınının ezildiğini söylerler, inanmayacağız bundan böyle. Bu ne ki, ablasının yanında kendisine ilginç gelen daha birçok durumla karşılaştı Gülce çünkü hemen gittiği günden başlayarak her akşam başka bir eve konuk oldu; kimisi suskun yaşlıların bir köşede oturup doktor hanımı dinledikleri sessiz, kimisi kalabalık yüzünden gürültülü evlerdi bunlar, kimisi de Karadeniz'in her tür kültür farkını şıp diye ortaya koyuyordu. Anlatıcı gezi rehberi gibi Karadeniz kültürünün özelliklerini sıralamaya girişmesin şimdi, sakın, isteyen internette bir tıkla her türlü bilgiye ulaşabiliyor, herkesin her şeyden haberi var artık. Zaten kız sonra gelip buralarda

yaşamayı tercih edecek, bu da ara ara Karadeniz ruhuna da şahitlik edeceğiz demek oluyor, evet, doğru tahmin, Gülce o evlerden birinde bir delikanlıya vuruldu ve bu aşk, ihtiyacı olan itici gücü, enerjiyi verdi ona, çalışacak, üniversite sınavını kazanacak ve sonra, elveda İstanbul.

Delikanlıdan ayrı iki genç kızın bir de sekiz yaşında bir kız çocuğunun daha olduğu bir aile bu, baba öğretmen, sol kolunun kasları gelişkin, şu klasik demokrat dediklerimizden, anne, annelik makamında çıkılabilecek en üst kerteye çıkmış bir anne, güler yüzlü, şefkatli, özverili, hayatını kocasıyla çocuklarına adamış. Bu evde herkesin söz hakkı var, inanılır gibi değil! Gerçi konuşmak sonuç almak değildir, Gülce henüz bilmiyor bunu, hatta ailenin üniversitede okuyan genç erkeğine mi yoksa evde topyekûn esen özgürlük havasına mı vurulduğunu da bilmiyor, farkında değil. Farkında olduğu, sırf ilgiyi uzatmak için oynanan çocukça oyunlar, eller birbirine değsin diye sürdürülen çocukça inatlaşmalar, bazen bakış kaçırmalar, inceden iltifatlar; senin gibi bir kıza mı laf atmıyorlar İstanbul'da inanmam, kaçıyorsun demek şimdi seni bir yakalayacağım göreceksin, ver kalemi önce ben buldum bu sorunun cevabını versene kalemi bak zorla alacağım elinden... On günde üç dört akşamı burada geçiriyorlar ablasıyla, üstelik gece yatıya da kalıyorlar, Gülce kız kardeşlerle okudukları kitaplar hakkında sohbet ediyor, sekiz yaşındaki Selin'e oyuncak bebek elbiseleri dikiyor, evin oğluyla gazetenin bulmacasını çözüyor. Her şey çok iyi, tam da olması gerektiği gibi, anneyle sarmaş dolaş, kızlarla can ciğer oldu bile, babayla da soldan soldan konuşmayı ihmal etmedi. İstanbul'a döneceği son gün Pazar'ın minicik yazıhanesinde beklerken dilek tuttu kız, Sinan'ı bir kez daha görebilmeyi istedi, üstüne bir de fal ekledi, yoldan geçen otomobillere bakmaya başladı, adlarının baş harfiyle başlayan plaka görürse oğlanı da son bir olsun görebilecek.

İşte bir SG plaka otomobil, işte Sinan da caddenin karşısından el sallıyor, vaay, keşke daha büyük bir şeyler dileseymiş.

İstanbul otobüsü ikide değil mi, gel şu pastaneye gidip birer limonata içelim. Peki, iyi de sen nereden biliyorsun bugün gideceğimi, kesin değildi ki? Bilirim. Ama nasıl? Sorup öğrendim, doktor hanımın kardeşi için bilet sözü vermiştim ama geç kaldım kendi almış olabilir dedim, evet cumartesi gününe bir numarayı almış dediler iyi mi, işte böyle, eğer istersem her şeyi bilirim ben, haberin olsun. Limonatalarını içerlerken açıldı oğlan, bana telefonunu ver ki seni arayabileyim, bir de fotoğrafını, bakarken solanlardan olmasın ama yoksa üç günde biter işi. Kız şaşkın, aman Tanrım, bu yaşadığım gerçek olamaz, kimse bana böyle güzel sözler söylememişti, ne kuaför olacak o üçkâğıtçı, bencil, düzenbaz, ahlaksız, kalleş, namussuz, palavracı, dönekten -o bu derece ağır hakaretleri belki hak etmedi ama içimden öyle geçti şimdi- ne de o Denizlili kendini beğenmişten duydum bir çift sıcak söz, ah, galiba mutluluktan düşüp bayılacağım. Al işte, erkeklikse bu da erkek, üniversiteyse bu da üniversiteli, hem de elektronik, aynı bölümmüş bak, olur şey değil. Sınava girecek misin peki, hani başvursam filan diyordun? Evet, tabii ki, bıktım hemşirelikten, okuyup meslek değiştireceğim. Tercih formuna Trabzon'u yaz o zaman. Gülce'ye bu son cümle yetti de arttı bile, ne yapıp edip kazanmalı üniversiteyi, yarından tezi yok deli gibi ders çalışacak. Bütün bunlar bir çeyrek sürdü sürmedi otobüs yanaştı. Sinan'dan bir sürpriz de orada gelmesin mi, hadi ama in artık otobüs hareket etmek üzere, koltuğun sahibi kızmasın, dedi Gülce, Sinan, olmaz, kimse kaldıramaz beni bu koltuktan dedi, gör nasıl kavga çıkaracağım senin aşkına, yarabbi şimdi de bir deliye mi çattık, kaptan yerine geçti oturdu, lütfen in, şurada rezil olmayalım, koltuğun yolcusu da nerede kaldı, Gülce'nin telaşlı kıpırdanışlarına güldü Sinan, gevrek gevrek, koltuğun sahibi benim, Trabzon'a kadar geçireceğim seni, gerçekten mi, evet ne sandın, kavgacı serserinin birine benzemiyorum ya. Demek sevgiyi göstermenin bu biçim yolları da varmış ha, Gülce sadece alınıp verilen bir şey sanırdı, dudaktan dudağa,

tenden tene. Oysa Sinan, henüz elini bile tutmuş değil, sadece konuşurken dikkatli bir omuz hareketiyle şöyle bir koluna değiyor, bir buçuk saat böyle geçti, inerken yanağına bir öpücük, tek bir öpücük kondurdu ama onda öyle bir şey vardı ki fazlası fazla olurdu gerçekten. Gülce uzun süre kendine gelemedi, kalbi göğsünden çıkacakmış gibi çarpıyor, elleri titriyor, içinden canım benim canım benim canım benim diye tekrarlıyordu, güldü kendi kendine, yolculardan utanmasa kahkahalar atacaktı, bu yaşadığı öylesine yeni, alışılmadık, tanımlanamaz bir coşkuydu ki sonradan belki de Sinan'a yalan söylemesinin nedeni budur çünkü bir gün ona, benim için sen ilksin, karşıma daha iyisi çıksa bile daha ilki çıkamaz diyecek ve bu sözlerin bir yüzü ne kadar yalansa bir yüzü de o kadar gerçek olacak. Neyse, daha o zamana çok var.

HEDEF

Roman kişisi dediğin kuş misali, şimdi yine İstanbul'dayız. Aslında tam da lale mevsimi ama o yıllarda pek lale yok, ikinci bir lale devri için şöyle çeyrek yüzyıl kadar bekleteceğiz sizleri, ihale vurgununa önce şehrin kültür altyapısını hazırlamak gerek, şimdilik sahil yolları, baraj, tramvaylar, deniz otobüsü işletmesi, Haliç'in temizliği gibi işlerle zaman kaybediyor Belediye Başkanı, zaten sonraki yıl koltuğunu sosyal demokrat bir başkana kaptıracak. İstanbul halkı, kendilerine en büyük zararı veren bu karardan pişmanlıklar içinde geri dönecek elbet zira sosyal demokrat başkanın zamanında çektiklerini hiçbir zaman çekmedi bu insancıklar. Çöpçülerin grevi mesela kardeşim, sen tut temizlik işçilerinin hepsini kadrolu çalıştır, eh haliyle çoğu sendikalı, ardından eften püften sebeplerle bir grev, hadi bakalım dağ gibi çöp yığınlarıyla sana kolay gelsin, halk bunu unutmaz, unutmadı. Sonra su sıkıntısı, şebeke borularını yenileme işi yüzünden bilmem kaç milyon insanı yaz ortasında susuz bırak, dinine yandığımın havası yapış yapış, kokar adam, dahası var, gece atılacak gollerle namına yaraşır

skorlar elde etmek dururken abdestsiz kalacağız diye helal karılarımıza bile yanaşamıyoruz, az bir dert mi, gencecik yeni kuşaklar kız yurtlarının önünde çaresiz bekleşmekten çok beynamazlıktan korkar oldu, Müslüman bir milletiz biz, yazıktır, göreceksiniz yüce halkımız bunu da unutmayacak. İnsanlar unutmaz. Evet, yirmi sekiz Mart doksan dört sabah ezanında kesilen cezayı göreceksin, fatura birkaç güne elinde olacak, işte sana *1 Nisan* şakası, tasını tarağını topla bakalım, sabahları bedava otobüs seferleriyle bizi kandırabileceğini mi sandın sayın başkan, bari minibüsçülerin ahını almasaydın, ille tutturdun hepsi tek renk olacak, kazdırdığın doğalgaz çukurlarına düşesin inşallah, hem kömür neyimize yetmedi hiç anlamadık. Ama lütfen, rica ederiz sadet dışına çıkmayalım, bize boş yere yıllar sonranın İstanbul manzarası anlatılmasın, hem bunların hiçbiri Gülce'yle ilgili değil ki! Kız ne yapacak, üniversite sınavına girecek mi, kazanacak mı, sevdiğine kavuşacak mı, merak ettiğimiz konular bunlar bizim, okurun nabzını tutamayan yazara yazar denmez arkadaş, sonra kimse kalkıp da benim kitabıma rağbet edilmedi diye sızlanmasın, romana siyaset karıştırılmaz, o kadar, öyle gördük biz, öyle biliriz. Anlatıcı bu düsturdan sonra kuşkusuz paniğe kapılacak çünkü bunlar ne ki, Gülce'nin ileriki yıllarını anlatabilmek için zihninde siyasetin daniskası var, okurun nabzını tutup kızın gündelik yaşantısını siyasetten süzüp ayıracak mı yoksa aldırmayıp kendi bildiğini mi okuyacak, göreceğiz.

İyi aferin, dedi sorumlu hemşire, kazanamaz diyenlere inat çalış, çalışırsan kazanırsın. Demek ki, hakkında ileri geri konuşmayı bırakmamışlar, bozuldu Gülce biraz ama çok değil. Çünkü Pazar'dan döneli beri huzurlu, bambaşka bir döneme girdi, akşamları lojmanda Sinan'dan gelecek telefonu beklerken soru çözüyor, eskisi gibi genel yetenek-şekil-örüntü problemleri kalmamış test kitaplarında, koca koca paragraflarda okuma parçaları, yukarıdaki cümle neyi anlatmamaktadır gibi dolambaçlı sorularla cebelleşiyor ama olsun, birazdan bir tele-

fon, ahizeden gelen tek bir cümle yorgunluğunu unutturmaya yeter, Gülce, seni özledim Gülce, işte bu kadar, adının tekrarlanışındaki ahenge bakın. Sinan, niye kazanamayasın ki zeki kızsın, çalışkansın dedi, Gülce'ye sanki Atatürk konuşmuş da derinden gelen o coşkulu, heves verici sesiyle, Türk milleti zekidir, Türk milleti çalışkandır, Türk milleti üniversitelere layıktır demiş gibi geldi, hepsi bir yana sırf bunun için yorulmaya değerdi doğrusu. Hadi bakalım, sınava ne kaldı şunun şurasında, işte nisanın onu bugün, haftaya bitti bu iş.

Seksen sekizin birinci basamak soruları basitti gerçekten, her yıl öyle şans gülmez insanın yüzüne, evet, Gülce kazandı sınavı, hatta barajın otuz puan üstüne çıktı, eh ikinci basamağa girmese bile olurdu artık, baharın güzelliğine hayal dünyasının cazibesi de eklenince rehavete kapıldı, bıraktı gerisini. Tercih formunu doldururken arkadaşlarından onu bir iki uyarmaya çalışan oldu, neresi olduğuna bakma, meslek edineceğin bir bölüm seç, sınıf öğretmenliğini yaz, hazır yeri gelmişken, o yıllarda atanamayan öğretmenler kitlesi yoktu henüz, gerçi Gülce umursamadı, önündeki uzun yıllar için sanki tek tasarısı Trabzon'a kapağı atmaktı, yeter dedi, ben seçtim seçeceğimi, kimse karışmasın, haziran sonunda sırf iş olsun diye ikinci basamak sınavına girdi ve aynı günün akşamı yıllık iznini geçirmek üzere kalktı köyüne gitti.

Ege'de bir köy, denince bazılarımızın aklına şimdilerde olduğu gibi kapıları pencereleri mavi boyalı bir köy kahvesinde boş boş oturup çay içen adamlar, evin önünde, çardağın altındaki peykeye ilişmiş köpüklü ayran yapan kadınlar, tozlu yollarda bisiklet süren çocuklar gelebilir. Gelmesin, o zamanlar Ege'de bir köy demek güneşin doğuşundan alaca karanlığa kadar ölesiye çalışmak demekti.

Gülce'nin gidişi tam da işlerin üst üste bindiği bir zamana denk düşmüştü. Kızgın güneş tarlaları yakmış kavurmuş, tütü-

nün kırılma vakti geldi de geçiyor bile, dip yapraklar toplanamadan kurumuş, buğday yatmış dümdüz, ekini biçmeden hava bozarsa eyvah, gündönümü sessiz sedasız geçti ama kim bilebilir bir hafta sonra bile ansızın yağan şiddetli yağmurun ovayı vurduğu, yere düşen damlaların toprağı diz boyu sıçrattığı, hasadı çamura bulayıp mahvettiği çok oldu. Gülce, bavulunu kapının eşiğinden içeri attığı gibi doğru tarlaya, orağın sapı tazeleşmiş ayalarını kabarttı ilk günden, yine de ekin biçmek demetleri taşıyıp yığmaktan daha kolay, gece yarısı tütün tarlasına gitmek için yarı uykulu yola düşmekten de, harmanda patozun tepesine çıkmaktan da; ama zaten istese de istemese de bunların hepsi yapılacak işler arasında baş sıraları tutmuşlar. Tarlalarda geçen çocukluk yıllarını hatırladı, uykusuz, oyunsuz, sevgisiz geçen uzun, upuzun yıllardı onlar, harman yerinde saman yığınlarının üstünde yorgunluktan serilip kalırlardı, hele yatılı okul sınavına kulaklarının içinde samanla gitmişti, sekiz yıl olmuş, daha dün gibi, ne biçim bir yalnızlıktı ayrıca, yaz boyunca patozun sahibinden başka birilerini, bir Allahın kulunu görüp konuşabilselerdi bari. Gerçi evleri hâlâ annesinin sık sık değişen düşmanlarına kapalı, hâlâ bir tür tecrit yaşanıyor, koskoca on gün hiç kimseyi göremeden geçip gidecek yine ama olsun, Gülce'ye eskisi kadar ağır gelmiyor bu, köye her gelişinde içini yiyip bitiren öfke sanki yok olmuş, gün boyu üzerine evin kızı gibi değil de ameleymiş gibi emirler yağsa, ağzını açıp İstanbul'daki yaşamına ilişkin tek söz söyleyemese de isyan etmiyor. Başka sıkıntılar da eski sıkıntılı hallerini yitirmiş gibi; yorgunluktan yemek bile yemeye mecali kalmasa, belinin, baldırlarının ağrısından geceleri uyku tutmasa, saçının başının şekli şemalı değişse, elleri tozdan topraktan çatlasa da fark etmez, artık öyle bir ruhsal duruma ulaştı ki, sonuçta geçip gidecek işte diyor, sayılı gün, her yaz aynıları başına gelmiyor mu, değişen tek bir şey var yalnız, son iki üç yıldır ablası sıyırıyor, hani işler bir yana, üstüne şu yalnızlık olmasa.

Gülce diyor ki, anne ben üniversite sınavına girdim, kazanınca istifa edip ablamın yanına gideceğim, o okutacak beni, haberiniz olsun, anne vurdumduymaz gözlerle şöyle bir bakıp başını sallıyor: nerde sende o sebat, boş hayale kapılıp mesleğini bırakayım deme sakın, işte şuraya işaretliyorum, o okulu kazansan bile bitiremezsin sen, akıllı ol, otur oturduğun yerde. Sen öyle san, görürsün, senin bir tek Gül'ün var değil mi anne, her şeyleri sadece o başarır. Allah belanı versin emi, Gül diyen dilleri kopasıca, Gülümün hiç böyle fesatlıkları yoktur, sen kimlere çektin bilmem. Konu bu ilenç sözleriyle ebediyen kapanmış oldu görüyorsunuz, bir kez olsun açılmayacak bundan böyle, kızı dinleyen yok, mimlenmiş, masumluğundan umut kesilmiş, vazgeçilmiş bir çocuğun ne yapıp yapmadığı ailenin umurunda mı, unutulup gidecek. Şimdi; ya bu kızda aşırı beklenti var ya da anlatıcı hep olageldiği gibi taraf tutuyor kardeşim, yok vazgeçilmiş, umut kesilmiş, umursanmamış filan, örselenmiş çocuk muamelesine ne gerek var, bu da iyice moda oldu. İlençmiş, kadıncağız ne desindi yani, yavrucuğum bu konuda çok hassas olduğunu düşünüyorum, elbette senin de başarılarını görüyorum ama bazen gerçeği kabul etmek zorundayız, anne senin gerçek dediğin sadece benimle ilgili ön yargılardan oluşuyor, ön yargı değil kuzucuğum, ben galiba doğru sözcüklerle anlatamadım, sende başladığın bir işten çabuk sıkılma gibi bir eğilim gözlemliyorum, dile getirmeye çalıştığım bundan ibaret, şunu bil ki, vereceğin kararlarda dikkatli olman beni mutlu eder. Hangi köylü kadın doğurduğuyla kavram tartışır, bu, dün de yoktu bugün de yok yarın da olmayacak, kadıncağızın ilenç gibi görünen cümleleri aslında evlat kayırma da nerden çıktı, iki gözüm önüme aksın ki ikiniz de benim için birsiniz demenin kendince bir yolu, kimse başka anlamlar yüklemesin, lütfen, köylülerimizi doğru anlayalım.

Gülce İstanbul'a döndü. Allah Allah, öyle pat diye, şaşırdık, pek bir zengin kalkışı oldu galiba. Yine de oh be, çok şükür, kitap ideolojik köy romanına dönüşecek diye ödümüz kopmuş-

tu, az daha elimizden bırakacaktık çünkü bıktık o din düşmanı sıkıcı öğretmenlerin sıkıcı köy romanlarından, devir değişti, herkes değişti, bir bu statükocular değişmedi. Şimdi yine bazıları devrimin yazarlarıydı onlar diyecek, kendilerini halklarını bilinçlendirmeye adamışlardı, topyekûn uygarlaşmak ancak adanmışlıkla, tutkuyla olur bilmiyor musunuz, hem köylüleri aydınlatmanın kime ne zararı var, üstelik değişen nedir anlayamadık, köyler, köylüler aynı yerinde durmuyor mu, filler küçüldü mü, biz görmeyeli çimler ağaç mı oldu yoksa. Aldırmayın, her zaman aykırı sesler çıkar, neyse, iyi ki bunları devlet ideolojisiyle yetiştiren okullar vakitlice kapatılmış da hiç olmazsa ardını arkasını kesmişiz, umuyoruz ki zamanla bu son nüvelerin de yeni kuşaklar üzerinde etkisi kalmayacaktır, ne demişler, it ürür kervan yürür, öyle gördük biz. İşimize bakalım.

EYLÜLÜ BEKLERKEN

Kız İstanbul'a döndü dönmesine ama sanki bu bir dönüş değildi, nedense içinde o kente dair hiçbir yerleşiklik duygusu kalmamıştı, kendini şöyle geçerken uğramış bir konuk gibi hissediyordu, meğer gönlü çoktan terk etmiş İstanbul'u, bugün yarın bedeni de gönlünün yolunu izleyecek, belli ki kalıcı değil. Akşamları lojmanda şu telefonun kuzeyden gelecek sesi de olmasa dört yıl önce yaptığı gibi hiç durmamacasına yollara vurur, yürür ha yürürdü, öylesine yitiklik, köksüzlük duygusu içindeydi yine. Ama ayrılamıyor hastaneden, belli bir boş vermişlikle günlük işlerini yapıyor, ameliyatlara giriyor, çevredekilere adet yerini bulsun gibilerinden kuru bir iki cümle ediyor, sonra, mesai saati dolar dolmaz hadi bakalım koşarak lojmana. Biz onu hoppa bilirdik, değilmiş, baksanıza az bağlı çıkmadı ya da insanın imajını ihtiyaçlar mı belirliyor nedir, kızcağız içten bir özledim sözü uğruna saatlerce telefonun başında bekleyebiliyor, Sinan ya arar da bulamazsa diye bütün bir akşam, üstelik hafta sonları iki gün boyunca odada çakılı kalabiliyor. Kitap okuyor bol bol, sınavı atlattıktan sonra yine romanlara

döndü, genelde yabancı yazarların romanları bunlar, arada Türk yazarlardan okuduğu da oluyor ama çabuk sıkılıyor onlardan, gerçek değillermiş, olamazlarmış gibi, kendi yaşamadığı hiçbir şey ülkesinin diğer insanlarınca da yaşanmamalı, iyi ya da kötü, fark etmez. Eğer bir roman yazacak olsaydı, o günlerde satırları büyük olasılıkla sevgi, bilgelik, gizli korumacılık, üstün zekâ gibi olağanüstü özelliklere sahip bir genç erkek ve şimdilik öyle görünmese bile gizli kalmış bir güzellikle iyi bir fırsat verildiği takdirde bir gün ortaya çıkacak olağanüstü yeteneklere sahip olan bir genç kız süslerdi. Yazmayı aklından geçirmese de kızcağızın hayalleri romanlar dolduracak cinsten, bir kere aşk yüzünden caddeleri, parkları, parklarda dolaşan insanları, kuşları, çiçekleri, çiçekleri açtıran güneşi, güneşe bakan ağaçları, ağaçları besleyen toprağı, toprağı sulayan yağmuru bambaşka gözlerle görür oldu, kendini bildi bileli belki ilk kez şöyle diyor: Dünya çok güzel. Bu muhteşem tabloyu yazıya dökmek sayfalar sürer, hele Sinan sayfalara sığmaz, ona bir kavuşabilse neler neler olacak. İnsanın Allahtan yazmamış diyesi geliyor, yazık, bu kitap için kaç ağaç canından olurdu kim bilir, ormanları koruyalım arkadaş, gerçi şimdilerde o güzelim ağaçlar, yerine dikilecek beton yapılar uğruna bir bir hızardan geçiriliyor ama konumuzla ilgisi yok bunun.

Merak ediyorum, diyor Sinan, sonuçlar açıklansa artık, kazanabilecek misin acaba, kaçıncı tercihindi bizim üniversite, bir sıralama uyduruyor Gülce, İstanbul'da birkaç bölüm yazmıştım başa, beşinci mi yoksa altı mı hatırlamıyorum ki, tam olarak, ah şu gurur, Allah vere de ters tepmese bari. Yani kaçıncı sıraya yazdığını bile unuttun, umursamıyorsun yani, seni İstanbul'a bağlayan biri olmasın sakın, şöyle yakışıklı bir doktor filan, hayır canım nereden çıkardın şimdi bunu, vallahi kimsecikler yok, inan, inanmam, senin gibi bir kızı rahat bırakmazlar ki. Gülce'nin kalbi çıktı çıkacak yuvasından, korkuyor, gümbürtüsü ahizenin diğer ucuna gitmesin, bu bir rüya olmalı, Sinan'ın gözündeki o yüksek mertebeye şaşırıyor ama belli etmiyor, ba-

kalım, diyor, haftaya açıklanır nasılsa, o zaman anlarsın var mıymış yok muymuş, hiçbir sebeple buradan ayrılamazsam var demek olur. Güzel, bugün olsa like edecektik ama seksen sekizde olsa olsa tutulurdu bu, o halde öykü zamanının atmosferini bozmayalım, evet, tuttuk bunu, aşkın mantığını sökmüş kız, kuşku her zaman için heyecanı artırır, bir hafta bir haftadır.

Sinan'la o şekilde konuşmaktan elde ettiği haz bir hafta sürseydi sorun yoktu ama bir saat bile sürmedi, odasında yatağına uzanıp kaldığı yerden devam etmek üzere romanını açtığında fark etti, Tehlikeli İlişkiler'i okuyordu, bu fark edişin onunla ilgisi olabilir, sevgilisine karşı umursamaz görünmekle, hele de kuşku uyandırmakla hiç iyi etmemişti. Böylece ilk kez, daha sonucunu bile görmeden, söyledikleri üzerine kafa yordu ve şöyle dedi: Ne gerek vardı? Keşke ilk ve tek tercihini Sinan'dan yana kullandığını, tek isteğinin ona kavuşmak olduğunu saklamasaydı, kazanamadığı takdirde vasıfsız bir aptal durumuna düşmektense âşık bir aptal gibi görünseydi keşke, aşkın insanı aptallaştırdığını herkes bilir.

Neyse ki Gülce için bir dizi kuşku, korku, endişe, çatışma demek olan bu bir haftayı sağ salim geçirdik, aklına gelenlerin hiçbiri başına gelmedi, sonuçlar açıklandı ve gül gibi kızımız Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin kendi seçtiği bir bölümüne kapağı attı, hayırlı olsun. Sinan'dan hemen bir telefon, İstanbul'dakileri kazanamamışsın, sen üzülmüşsündür ama ben sevindim buna, Gülce, yalanıyla ilgili ne gerek vardı dediğini hatırladı, şimdi düzeltmenin tam zamanı, sana bir şey itiraf edeyim mi, İstanbul'da bir okulu kazanamadığım doğru değil, tek bir okul yazdım onu da kazandım. Gülce'ye epey uzun gelen bir sessizlik önce, sonra coşkusuzluğu tınısından anlaşılan bir ses, yaa demek öyle, sonra kısa bir sessizlik daha, ardından soğuk bir cümle, keşke yazsaydın, puanına yazık etmemiş olurdun, şaşırdı kız, tamam, geliyorum işte oraya, mutlu olmadın mı, sevinmiyor musun? Yok, sevindim tabii... Telefon kesildi, birkaç dakika sonra yeniden çaldı, bu kez ses sanki daha

neşeli ama aynı zamanda sanki daha da soğuk gibiydi, yani şunu demek istiyorum, ya pişman olursan, sonra senin yüzünden kalkıp buralara geldim demezsin değil mi, sebep olmak istemiyorum, şimdi Gülce ne desin, ağzında ne var senin bir şey mi yiyorsun, yoo, sigara yaktım ne oldu ki, bak, ben senin için geliyor değilim, beni ablam okutacağı için orayı yazdım çünkü istifa edeceğim, tamam mı, endişelenme. Nokta. Bu kadar basitmiş. İki hafta sonra geleceksin kayıt için değil mi, bilmiyorum ki, herhalde sırf kayıt için gidip dönmem, Eylülde istifamı verir temelli ayrılırım buradan.

İSTANBUL'DA SON GÜN

Klasik bir tanımlamayla sıcak bir Eylül günüydü diyelim, klasik, adı üstünde klasiktir. Gülce, bütün gün okul kaydında gerekli olacak evrakları tamamlamak için koşturduktan sonra mesai saatinin sonuna doğru daha önce korkarak gittiği dekanlık binasının pırıl pırıl parlatılmış mermer koridorlu yönetim katına bu kez istifa dilekçesini vermek üzere gitti. O ağır, kasvetli odadaki maun masanın arkasında, sadece oturarak korku saçmaya devam eden çatık kaşlı Hemşirelik Müdürü'nün yanında çok oyalanmadı bu kez, girmesiyle çıkması bir oldu. Önce santralden bir telefon bağlatıp ablasını aradı, Pazar'da otobüsten bagajını alabilir miydi acaba, kendisi Trabzon'da inip üniversiteye kaydını yaptıracaktı, bu arada Sinan'ın Trabzon'a onu karşılamaya geleceğini söylemedi, dilini tuttu, sonra dosdoğru lojmandaki odasına.

Giysilerini, ütüsünü, nevresim takımlarını bavuluna yerleştirdi, kitaplarını bir karton kutuya doldurdu, ütü masasını ve piknik tüpünü kutunun yanına koydu. Geriye sadece giyindikten sonra bavulun fermuarını kapatması ve Sevil'le vedalaşması kalmıştı. Bir sigara yaktı. Demek dört yıldır yaşadığı bu şehirden, elinde dört parça eşyayla çıkıp gidecekti, bavulu, kitapları, piknik tüpü ve ütü masası... Elveda İstanbul. Bir daha görüşmeyeceğiz.

2
Alacakaranlık

TRABZON

Gülce, Muğla'da birçok kez otogardan uğurlanmıştı, babası otobüsün hareket ettiğinden emin olmadan hatta sürücüye de emanet etmeden bırakıp gitmezdi kızını, kız evlat sahibiysen işin hayli zordur ama hiç karşılandığı olmamıştı, ilk kez biri gelişini bekleyecekti, bütün gece heyecandan gözünü kırpmadı. İşte şimdi sahil yolundan sağa saptı otobüs, demek Trabzon Otogarı o tarafta, Maçka yolu üstündeymiş, önceki gelişinde fark etmemişti. Evet, hatırladık, önceki gelişinde yanındaki koltuktan inip ona aşağıdan el sallayan Sinan'a bakı-

yordu haliyle, çevresine göz gezdirmeyi akıl etmiş miydi acaba? Bu soru pek de masum bir soruya benzemiyor, aslına bakılırsa çevreye gösterilen ilgi akıl işi midir, bir kere önce bunu tartışmalı. Bazıları kedi gibidir, bir eşikten adım atmaya görsün, hırsız bile olsa hemen başını sağa sola çevirir, meraklı bakışlarla çevreyi tarar, kulakları yukarı dikili halde dolaşır, belleğine kaydetmek üzere o minik burnuyla her şeyi koklar. Elbette bu bazıları tetikte yaşayanlardan değildir, yaşamla baş etmek için adeta doğuştan getirdikleri genetik bir özgüvenleri vardır onların, bir de farelere bakalım, burunlarını yaşadıkları yeraltı kovuklarından yeryüzüne, söz gelimi varsıl bir konağın kilerine uzattılar diyelim, kimse kedilerinki gibi dışa dönük bir bakış beklemesin o zavallıcıklardan, olup olacağı ürkek bir kolaçandır, davranışlarının düşünceyle yönlendiği de sanılmasın hani, tıpkı kediler gibi onlar da türlerinin gereklerini icra ediyorlar, bir kez alıştıktan sonra şaşkınlık verici cüretlerine kavuşacaklardır kuşkusuz.

Otogarda özensiz giysileri, sarsak yürüyüşleri, inenlere dönmüş yılışık gözleriyle ortalarda dolaşan birkaç adamdan başka kimsecikler yok, Gülce capcanlı bir meydan hayal etmişti, burası bu sabah uzak diyarlardan gelmiş yüzlerce öğrencinin neşeli gürültü patırtısını ağırlıyor olmalıydı ve o yüzlerce öğrencinin arasından elleriyle kollarıyla kendine yol açа açа ilerleyen bir sevgili ona doğru koşmaya çalışmalıydı. Oysa Sinan yoktu, gelmemişti henüz, şimdi nerelerde beklese, hava berbat, kasvetli, hafif hafif çiseleyen ama soğuğuyla insanı titreten cinsten yağmur da cabası, olacak iş değil, şimdi cep telefonları var, şu teknolojinin olağanüstülüğüne bakın, bir iki dakika bekledin, yok mu, tek tıkla bağlanırsın, alo, seni göremiyorum, bir aksilik yok değil mi, ah çok özür dilerim, evet canım sabah köy minibüsünü kaçırmışım, Pazar'a kadar yürümek zorunda kaldım ama şimdi Trabzon'un girişindeyim, çay salonuna git iki çay söyle sen, daha çaylar gelmeden oradayım, gör de bak ama dedik ya, o zamanlar cep telefonu yoktu henüz. Gülce'nin

yıllar sonra bile Trabzon denince ilk aklına gelen nedense kendini yapayalnız hissederek geçirdiği o beş-on dakikadır, bir de yağmur; öyle ki bu güzelim kentteki dört yıllık yaşantısını sadece yağmur sözcüğüyle bile özetleyebilir. Bir yanıyla yağmur temizlikti, İstanbul'un kirini pasını üstünden akıtmıştı, aynada sanki yüzüne daha hoşgörüyle bakmaya başlamıştı, görüntüyü bulanıklaştıran sisi dağıtıcı bir etkisi olmuştu bu yağmurun, aynı zamanda bereketti de Gülce için, kentin sokaklarında, üniversitenin bahçesinde, koridorlarda, dersliklerde, yemekhanede, kantinde gerçekten de uzak diyarlardan gelmiş yüzlerce öğrenciyi görecek, kendi küçük dünyasının dışında başka dünyaların da olduğunu fark edecek ve bu sayede insana insan denmesini sağlayan evrensel değerlerle tanışacaktı. Diğer yandan parasız, işsiz, dört küçük parça eşyayla neredeyse çırılçıplak ve dımdızlak vardığı bu yeni kentin yağmuruyla titreyecek, kabuksuz benliği ıslanacak, üşüyecek, iliklerini donduran bu yağmurdan korunmak için yeni sığınaklar arayacak, onu sarıp sarmalayacak ama diğer yandan ıslaklığıyla daha da üşümesine sebep olacak yeni örtüler edinecekti.

GANİTA PARK

Otobüste gece boyu düşünmüş, kendince yepyeni kararlar almıştı, Sinan'a ayağına dolanan yalanlar söylemeyecekti bundan böyle, belki de Tanrı vardı ve ilk kez şefkatli bakışlarını ona çevirmişti, sevdiği ve onu seven bir erkek çıkarmamış mıydı önüne, ona ömür boyu mutluluk vadeden bir hazine göndermemiş miydi gökten, daha n'apsın, ötesi yok, Gülce sımsıkı bir kararlılıkla koruyacaktı bu hazineyi. Okulunu bitirir bitirmez işe başlayacak, tabii o zamana kadar çoktan iyi bir işe girmiş olan biricik aşkıyla mutlu, huzurlu yuvasını kuracaktı. Düğüne bile gerek yok, kaldı ki, annesiyle babası kızlarının dışarıdan, memleket dışından güvey götürmesine dünyada rıza göstermeyeceklerdir, gerçi Sinan'ın ailesi o herkesi içine sığdıran sevgi dolu yürecikleriyle muhakkak ellerinin öpülme-

si gerektiğini, iyiliğin iyilikle elde edileceğini söyleyeceklerdir ama Gülce bilir ki, faydasızdır, büyük ihtimal evlatlıktan atarlar, düğün filan hak getire. İyi ya, kendini bildi bileli bağrış çağrışın, kavgaların sürüp gittiği, ona ahırdaki inekleri kadar değer biçilmeyen babaevine bir daha da adımını atmaz. Bitmek bilmez köy işlerinden, uçsuz bucaksız arazilerden uzakta, orta halli apartman dairesinde şefkatte birini ötekinden ayrı tutmayacağı iki de çocuk doğurdu mu kocasının dizleri dibinde mis gibi yaşayıp gider. Tam da burada mutlu sonun kavşağında oyalandığımızı sanıp romanı inandırıcılıktan uzak bulan, oh ne âlâ, anlatıcının Gülce'ye biçtiği rol bu mu yani, kız yalan söylemeyi bırakırsa tamam, her şey çözülüyor demek, bir hikâye bu kadar da basit olmamalı diyenler çıkabilir. Değil zaten, keşke yaşam bu denli sade ve basit olabilse ama değil.

İşte, otogara dönen kavşağın başında göründü Sinan, hızlı adımlarla geliyor. Çok bekletmedim ya, hadi hemen atlayalım taksi dolmuşa, her yere taksiyle gidilen, ulaşımın taksi dolmuşla sağlandığı tek şehir belki de Trabzon'dur, bunu biliyor muydun, çıkardığı hırkasıyla Gülce'nin omuzlarını sarıyor, üşümüşsündür, üşümedim de acaba geleceğim günü unuttu mu dedim, biraz tedirgin oldum, bilmediğim bir yer. Arka koltuğa yerleşiyorlar, demek geleceğin günü unutacağımı sandın, bir şey söylesene, niye bakıyorsun öyle tren miyim ben, tıslamaya benzer bir ses çıkararak gülüyor ardından, muzip bir gülüş. Yıllarca, her şeyi unuttuktan sonra bile onu hep o tıslamalı, çocuksu, muzip gülüşüyle hatırlayacak Gülce, az kalsın es geçiyorduk, bir de zamanında yapıştırılmamış okkalı bir yanıtın dengeleri nasıl dönülmez bir biçimde değiştirebildiğini, içinde gitgide büyüyen bir öfke olarak yer etti bu düşünce, mümkün olsa da o ana yeniden dönülebilse ona: Sevgili sen, aşağılayıcı bir mizahla ne kazanacağını umuyorsun azizim, varsa faydası ben de becerebilirim yani, istersen bir deneyeyim derdi. Ama mevcut durum bu değil. Geçti, iç titretici pişmanlıklar çok eskilerde kaldı artık.

Üniversitenin içine kadar giriyor araç, Sinan, eskiden diyor, bir buçuk iki kilometre yürürdük, hatta bazen sahilden buraya yürüyerek geldiğimiz olurdu, ne dersin kayıttan sonra sahile götüreyim mi seni ama yayan gideceğiz, yağmurda yürür müsün, daha güzel bir öneri olamazdı, yürümek en çok, en iyi yaptığı şey Gülce'nin, tabii neden olmasın, hele işlerini bir bitirsinler önce.

Şimdi, birkaç bentle kesilmiş çay bahçesinin basamaklarından sekerek yukarı çıkıyorlar, kentin en kuzey noktasındayız diyor Sinan, burası eskiden limanmış, sonra limanı Çömlekçi'ye taşımışlar, Gülce'yi kollarından hafifçe tutup döndürüyor, gemi gelmiş bak, Trabzon Limanı şimdi orada işte, daha ileride bir burun var gördün mü, Yoroz Burnu, bu havada görünmez ama güneş oradan batacak, onun kenti tanıtması hoşuna gitti Gülce'nin, gülümsüyor. Ganita ne demek, Rumca bir kelime, şu yukarıda Rumlar otururmuş eskiden, o mahallenin adıymış Ganita, liman da aynı adı taşıyormuş, anlamını bilmiyorum, en uçta bir masaya oturuyorlar; masa, üstünde kola reklâmı olan bir şemsiyenin altında, böylece yağmurdan korunuyorlar. Bizim köyde Lazca konuşulur biliyor musun, köylerin filan isimlerini değiştirmişler sonra, Türkçe isimler koymuşlar ama hemen herkes eskilerini kullanmaya devam eder, pek çoğu kendi aralarında Lazca konuşur zaten, sen hiçbirini anlamayacaksın, istersen öğreteyim sana ama ihtiyacın olmayacak ki, gülüyor. Gülce de gülüyor, bu kez düşünceli bir gülüş, yüzünde duyduklarından hoşnut değilmiş gibi gölgeli bir ifade var, bizim Lazca gibi ayrı bir dilimiz yok ama Türkçede karşılığı olmayan çok kelimemiz vardır, sen de onları anlamayacaksın, içinden, ihtiyacın olsa bile demeyi geçirdi ama söylemedi, yutkundu, Sinan'a karşı minnetsiz, dik durmaktan çekiniyor, ya kırar da küstürüverirse… Yatılı okula gittiğim zaman sanki Türkçeyi yeniden öğrendim ben, İzmir'de mi, Sinan onun ortaokulu orada bitirdiğini biliyordu, birbirlerinin özgeçmiş haritalarını telefon konuşmalarıyla çıkaralı epey olmuştu. Yok, İzmir'de başka sı-

kıntılarım vardı ama sınıf arkadaşlarım yöredendi, konuşma konusunda pek sorun yaşamadım, İstanbul'da, en fazla İstanbul'da yabancılık çektim, kızlar kendi aralarında atışırken faraş gibi açma ağzını derlerdi mesela ya da kapçık ağızlı filan, bunun gibi şeyler işte, bakakalırdım, bilmiyorum ki faraş nedir kapçık nedir, onlar da benim dediklerimi bilmezdi, *kapaksız* derdim mesela, *ingastan, yargın, ança, çiğin, buydum, ölçerdim,* anlamadın değil mi, hepsini teker teker açıklıyor. Çaylarını yudumlarken Sinan, acıktın mı diye soruyor, hemen ardından aceleyle ekliyor: Birer tost yiyebiliriz istersen, belli ki parası kısıtlı, elbette kısıtlıdır, ilkokula giden küçük bir kardeşi, üniversiteyi yeni bitirmiş iki işsiz ablası var, ne yani, öğretmen bir babanın evine çuvalla para getirdiğini mi sanıyorsunuz, cebine yine de diğerlerinden fazla harçlık giriyorsa yatıp kalkıp kardeşlerinin kız olduğuna şükretsin, hiç değilse sevgililerine bir şey ısmarlamak zorunda kalmaz onlar. Yok, diyor Gülce, yol yorgunluğu, uykusuzluk iştahımı kaçırdı iyice, hatta artık çay bile içemeyeceğim oysa hesabı bölüşelim demeyi isterdi, ikimiz de çulsuzuz madem. Sanki onun niyetini okudu Sinan, elini tuttu, öyle ansızın ve kolayca. Genizden gelen, boğuk, buğulu bir ses, çok güzelsin biliyor musun, sandalyesini yanaştırdı, sonra yanağına bir öpücük kondurdu, bu kez dudağına yakın bir yerden, kızda yine kalp çarpıntısı, ellerinde yine bir titreme, saç diplerine kadar ateş bastı, karnının iki yanından kasıklarına akan sıcak bir dalga. Hesabı istiyorum o zaman, hem Gül abla merak etmiştir, altı üstü bir kayıt, ne kadar uzun sürdü demesin sonra. Gülce şaşırdı, ablam senin geldiğini bilmiyor ki, biliyor, hayır bilmiyor ona söylemedim ama ben söyledim, cüzdanını çıkarıp hesabı ödüyor, dün akşam bize geldi, bu sabah Pazar'a gideceğimi öğrenince senin bagajı taşımak için benden yardım istedi. Masadan kalkıyorlar, yağmur dinmiş ama gökyüzü hâlâ külrengi bulutlarla kaplı, merdiveni inerken sürdürüyor Sinan, dedim ki o zaman ben Pazar'da oyalanmadan Trabzon'a geçip sevgilime kılavuzluk edeyim, sarılıyor Gülce'ye, kolunu sıkıp

kendine doğru çekiyor, yalan, baktım haberi yok, uydurdum bir şeyler, senden bahsedince iyice ilgisiz davrandım, ingastan yani, seni gidi diyor Gülce, kapaksız! Birbirlerine sarılıp kahkahayı koyuveriyorlar.

Otobüs saatine kadar Maçka yolu boyunca beş yüz metre ileri beş yüz metre geri bir yürüyüş tutturuyorlar el ele, yolun iki yanında dalları pençe gibi aşağılara sarkmış fındık ağaçları, upuzun gövdelerine sarmaşıklar dolanmış kayınlar var, ürkütücü yeşil diyor Gülce, manzarayı başka türlü tarif edemezdi, ben daha ürkütücüyüm diyor Sinan ve eğilip öpüveriyor, önce kısa, ardından kızın soluğunu kesecek denli uzun, ürktün mü, uzun bir sessizlik, susuyorlar, mutluluk öyle yaşandığı anda dile gelen bir şey değildir, insanlar susar.

Otobüsün hareket saati geldi, kıvrılıp giden sahil yolunda nedense yine suspus oluyorlar, Gülce başını cama yaslamış, deniz tıpkı gökyüzü gibi kara, belki de adını böyle bir günde koymuşlardır, sanki biraz da öfkesi kabarmış, yer yer köpüklü dalgalar asfalta vuruyor. Şimdi sen ablamın yanında kalacağım diyorsun ya, okul açılınca her gün Pazar-Trabzon arası nasıl gidip geleceksin, neden sordun, bilmem, aklım sende kalır, kıskanırım, kıskanacak bir durum yok ki, iki yıldır sen nasıl gidip geliyordun, yurtta kalıyorum ben akıllım, üç haftada ayda bir ancak gidiyorum köye, yaa, demek öyle, ben de yurtta kalabilirim o zaman, kız yurdu yok mu, var da, yurt başvurusunda bulunmadıysan kalamazsın, artık çok geç. Üniversitelere dair hiçbir şey bilmiyor bu kız, daha ilk günden çuvalladı, ne düşünmüştü acaba, gençlerin iyi eğitim alması devletimizin en büyük idealidir, bu idealin gerçekleşmesi için ihtiyaç duyulan koşullar derhal sağlanacaktır, barınma sorununuz mu var, kız yurdunda size dört dörtlük bir oda hazırladık, buyurun efendim başvuru formu filan doldurmaksızın gidin, güle güle barının. Gerçi bir ütopya sayılmaz bu, nitekim ileride devletin değilse de hizmet aşkıyla yanıp tutuşan birtakım yardımsever yurttaşın çabasıyla o günleri de göreceğiz, ünlü sanayicileri-

mizden bazıları bu işlere girdi bile, çok yakında başkaları da taşın altına koyacak elini. Ama böylesine önemli organize işlere birkaç varsılın eli yetmez, cemaat geleneğimiz imdada yetişecektir, yıllardır küçücük bir kesime verdiğimiz hizmeti artırmanın zamanı geldi artık, yüce yaradanın izniyle evvela dershaneler açacağız, sonra dershaneler sayesinde sınavı kazanmış iyi aile kızlarımızı özenle seçtiğimiz evlerde ablarının yanına yerleştireceğiz ki terbiyeleri bozulmasın, yetmedi mi, hiç endişeye mahal yok, merak buyurmayınız, her ilde başlattığımız kampanyalar dahilinde güzide yurtlarımız da hizmete açılacaktır, yegâne ihtiyacımız zaman, sadece biraz *zaman*.

Seni bir daha ne zaman görebileceğim, Pazar'da, Sağlık Ocağı lojmanlarına doğru yürüyorlar, saat beşi geçmiş, birazdan vedalaşacaklar, bilmem, ablamı ikna edebilirsem hafta sonuna köye geliriz, ohoo diyor Sinan, öyleyse Perşembe öğleyin minibüs durağının oralarda ol, cumartesiyi bekleyemem, yol ayrımından geri dönüyor, bir iki adımdan sonra başını çevirip el sallarken sevgiyle gülümsüyor: Şimdiden özledim seni, bilesin. Bugün Salı, demek arada bir gün var sadece, sonra yine görüşecekler.

KAVGA

Koşa koşa gidip kapıda bekleyen ablasına sarılıyor Gülce, yıllardır böylesine coşkuyla kucaklaşmamışlardı, kol çantasını bir köşeye fırlatıyor, yumrukları sıkılı, gözleri kapalı, başını sağa sola sallayıp çığlıklar atıyor, hoplayıp zıplıyor. Muğlalılar görse kalgıdı derlerdi, nerde çalgı orda kalgı derler bir de, daha çok baharda ahırdan ilk kez çıkan danalar kalgır. Abla biliyor musun, biliyorum, bana söylememiştin ama Trabzon'da Sinan'la buluştuğunuzu tahmin ettim, evet, buluştuk, abla çok çok çok mutluyum çok, düşünebiliyor musun seni şimdiden özledim dedi, daha ayrılmadan, perşembeye gelecek, sırf benim için gelecek köyden, abla n'olur o akşam onların köyüne gidelim, abla. Birden Gül'ün hiç de sevinmediğini fark edip

tokat yemiş gibi zınk diye kalakalıyor. Abla? Niye öyle memnun olmamış gibi bakıyorsun bana, senden sakladım diye mi, asıl sorunun bu olmadığını fark ediyor, Gül'ün yüzündeki o *annem bundan hoşlanmayacak* ifadesini iyi bilir Gülce, işlerin karışmasından korkan, aynı zamanda öğüt verici bir ifadedir bu: Başımıza dert açmasan iyi edersin, hadi kendine bir çekidüzen ver bakalım yoksa hiç akıllanmayacak mısın; çocukluklarından beri bilir.

Mutlu olduğuma sevinmedin mi, yoo, sevindim ama ne bileyim, yarın öbür gün Sinan'ın ailesinin haberi olursa sanki başlarına ben musallat etmişim de arada kalacakmışım gibi geldi. Suratı asıldı Gülce'nin, gizlemeye çalıştığı bir öfkeyle sordu: Musallat etmiş mi olacaksın, haberleri olursa Sinan'ın ailesi beni istemez çünkü ben hiç kimsenin sevip istemeyeceği kadar berbat, baş belası bir kızım ve Sinan bunu fark edemeyecek kadar saf biri öyle mi? Bismillah, bu acı patlama da nerden çıktı, beklemiyorduk, şaşırdık, ablası da şaşırmış olmalı, suçüstü yakalanmış gibi süklüm püklüm, gözlerini kaçırarak yanıtladı: Hayır tabii ki öyle değil, yani tabii ki, sen de öyle değilsin, en kötü ihtimali düşünüyorum ben. Gülce birden bağırmaya başladı, en kötü ihtimali filan düşünmüyorsun abla, yalan söyleme, Sinan'ın ailesini de düşünmüyorsun çünkü onun değil asıl bizim ailemiz duyarsa arada kalacaksın, annemi düşünüyorsun sen, hızını alamadı, ekledi, hatta annem gibi düşünüyorsun değil mi, o zaman dediğin doğru, Sinan'ın ailesinden çekinirsin tabii, kavgacıyım, huysuzum, yalancıyım, tembelim, vicdansızım, kötüyüm, öyle ya, ben olsa olsa yanlışlıkla sevilirim, tanıyınca herkes nefret eder! Yeter bağırma artık dedi abla. Yine sorun bende, değil mi öyle düşünüyorsun, bağırıyorum çünkü! Hayır, hiç öyle düşünmüyorum, inan, yalanım varsa Allah canımı alsın, annem de öyle düşünmez, belki yüzüne karşı söylemiyor ama sever seni. Yeminler verildiğine göre demek ki bilindik, eski bir yaraya dokunulmuş, bu dalaşma nereye varacak merak ettik, hadi hayırlısı bakalım.

Gül, kendinden daha uzun, daha yapılı kardeşinin öfkeyle üstüne geldiğini görünce, yazık, gözleri doldu, ellerini kavuşturdu, çaresizlik içinde kanepeye çöktü ama vazgeçmedi, kararlılıkla sürdürdü sözlerini, annem hep öteki daha izanlıdır, öteki daha varışlıdır, öteki daha kostaktır der durur, vallahi hep böyle konuşur sen yokken ama ikiniz bir araya gelince ille kavga çıkıyor işte, biraz sakin olsan. Sen karşımda oturmuş beni suçlayıp annemi savunurken nasıl sakin olabilirim, seni yâd ederken Gülüm, bana gelince habire öteki öteki, her şey ortada işte, bunu bile fark edemiyorsun! Aman yarabbi, o nasıl göz belertmek öyle, nasıl kaş çatmak, işaret parmağını sallaya sallaya nasıl bir bağırış, o an yüzünün aldığı şekli gören yolunu değiştirir ayol, sevilmek istiyorsan kardeşim, saygılı olacaksın, büyüklerine o şekilde bağıramazsın, öyle gördük biz, tut ki haklı bile olsan parmak sallayamazsın ama gelin görün ki kızın sevilesi yok. Aile terbiyesi almamış, edepsiz vesselam. Hop! Biraz ağır olalım, sırf ablasına diklendi diye kıza terbiyesiz, edepsiz filan gibi yaftalar yapıştıracağımıza sarf ettiği sözlere kulak verelim biraz, belki de bu, toplum içinde tüm ötekileştirilenlerin öfkesini anlamamızı sağlayacak bir şeydir ve toplumsal sorunlarımızın çözümünde bize yardımı dokunacaktır. Geçmişe daha olgun bakabildiği yıllarda şöyle düşünecek Gülce: Herhalde ablam için sevilmenin yükü öylesine ağırdı ki, annemin ayrım yapmadığını savunarak üstündeki fazlalığı atmaya, beni bu eksiklikten kurtarmaya çalışıyordu, tıpkı Kürtlerin, eşcinsellerin, Alevilerin, kısaca tüm ötekilerin öteki muamelesi gördüğünü şiddetle reddeden Türkler gibi.

Ama şimdi yine, duvarları devlet sarısına boyalı bakımsız lojman dairesinin kasvetli odasına gidelim, iki kız kardeş kanepeye oturmuş birbirlerini kolluyorlar, gözlerinde hiçbir zaman hak ettikleri anlayışa kavuşamayacağını bilenlere özgü o umutsuz bakış var, mutfağa geçelim mi canım, bir sürü yemek hazırladım dün akşam. Ablasının adeta bir anne şefkatiyle masanın üstüne dizdiği tabakları, kâseleri görünce Gülce

neredeyse ağlayacaktı çünkü baba evinde yemeklerle karşılandığı hiç olmamıştır, zaten ne zaman köye gitse annesi hep tarladadır ve Gülce bir baştan, o öbür baştan ağır adımlarla ilerlerken sakın domateslere basmayasın, tütünlere dikkat et gibi tembih sözleri etmekten kendini alamaz, hatta uzaktan seslenir, sen orada bekle, şu önümdekini bitirip geliyorum. Nerede koşup birbirine sarılan ana-kız görse gözleri sulanır Gülce'nin, tabii ona göre ana-kız olabilmenin başka koşulları da vardır, dertleşilir, yarışılır, gurur duyulur, sır saklanır, gizlice alışverişe gidilir, komşu kızına gülünür, damat adayı misafir edilir, babaya karşı müttefik olunur, bunun gibi şeyler işte, bazılarını annesiyle ablasında görmüşlüğü vardır ama kendi hiç yaşamadı. Merak ediyor, acaba ablası köye gittiğinde onu nasıl karşılıyor annesi, ne de olsa başka şehirlerden gittikleri için eve hiç aynı anda, birlikte girme şansları olmadı, onun için yemekler pişiriyor mu bir gün önceden, özlemini anlatıyor mu kendi dilince, göresim geldi seni, yola baktım diyor mu, koşup kucaklıyor mu yoksa onu da tarlanın beri başında bekletiyor, hiç eksikliğini hissetmemiş gibi soğuk mu davranıyor, ablasına sorsa yine aynı tartışma, aynı inkârla karşılaşacak, bunu istemiyor, en azından o gün için yeter. Hatırlayamadık ama daha önce de söylemiştik galiba, aşırı beklentileri var bu kızın oysa köyde köyün kuralları geçer, boşa harcanmış her dakikada eksilen, zaman değil üründür, iş beklemez, tabii ki kadıncağızın evlat ayırdığı filan yok, en azından uluorta yapmaz bunu, hiçbir anne yapmaz, bir annenin vicdanını en çok yavrularının birinden esirgediğini diğerine vermek rahatsız eder. Bu yüzden anneler engel olamadıkları olumsuz duygularını saklamakta beceriklidirler, çoğu zaman, sesinin bir tonu, bir bakış, kurnazca edilen bir çift sözdedir varsa o ayrım, kolay kolay fark edilemez, açıklanamaz, kanıtlanamaz. İşte böyle güzelim, neyse, biz mutfağa geri dönelim, Gülce çok teşekkür ediyor ablasına, bütün gün aç acına dolaşmıştı, işini gücünü bırakıp yollara düşmüş biri olarak başını sokacağı bir çatı altı, önüne

kurulan bir sofra, kıvrılıp yatacağı bir kanepe bulmak güzel, kötü düşüncelerinden utanıyor, suçlu hissediyor kendini. Ama aklı karışık, sigara içemiyor, izin vermiyor abla, ille içeceksen git dışarıda iç, dışarısı yağmurlu, kapı önünde dikilmeye utanır. Aylar, yıllar nasıl geçecek bir arada, yarın sigara almaya parası yok, nasıl isteyecek ablasından, buralara gelmekle hata mı etti acaba, hiç yerinden kımıldamasa mıydı, bunları düşünmek için artık çok geç, en iyisi yatıp uyusun. Siz halledilmesi gereken acil işleriniz varsa halledin, kız hazır uyumuşken böyle günlerce kalabilir, hem ara sıra kendini prens gibi hissetmek anlatıcının da hakkı, onun neyi eksik, epey bir süre sonra gelir, öpücük yerine geçen tek bir cümleyle uyandırıverir kahramanını, sonra bir cümle, bir cümle daha, derken hikâye eski düzenine oturur, merak etmeyin.

PASTANE

Gülce, Perşembe sabahına karmaşık rüyasının bilincini zorlayan bir sahnesiyle uyanıyor. Sinan'la ikisi bahçede kendilerine sedir çakacaklarmış, önce her şey doğal ve güzel görünüyormuş, gökyüzü aydınlık, hava ılıkmış, hatta uyandıktan sonra rüyanın bu kısmını içini ferahlatan bir duyguyla hatırlıyor. Ne var ki birden ortalık kararıp hemen ardından ağaçları sallayan güçlü bir rüzgârla birlikte iri damlalı, şapırtılı bir yağmur başlıyormuş ve her şey o andan sonra berbat bir hal alıyormuş. Sırılsıklam olmuşlar, tahtalar ıslak ve kayganmış, çiviler paslıymış, Sinan Gülce'ye sinirli sinirli emirler yağdırıyor, kız bu emirleri onun istediği şekilde yerine getiremeyince azarlıyor, çivileri, tahtaları hınçla elinden çekip canını yakıyormuş, derken başparmağına inen bir çekiç darbesiyle kan ter içinde uyanıyormuş. Tam rüyaymış diye sevinecekken bu kez kendini Sinan'ın yerine babasıyla aynı işin başında buluyormuş, iyi bari sol elin, diyormuş babası, babasına yanıldığını söylemek için ağzını açıp kapadığı, yani konuştuğu halde sesi çıkmıyormuş oysa sesi çıksaymış, iyi değil baba çünkü ben so-

lağım, dediğini ona duyurabilecekmiş. Gözlerini açar açmaz ilk aklına gelen, babasıyla Sinan'ın ilginç bir şekilde birbirine benzedikleriydi, evet, ikisi de minyon, çelimsiz, ikisi de el becerileri gelişkin, zeki, aynı zamanda sabırsız, hoşgörüsüz, sinirli ve ikisinin de hareketleri hızlı.

Öğleyin duraktaki çay ocağında buluşup elinde tepsiyle tabureler arasında dolaşan garsonu beklerlerken, burası çok ayakaltı diyor Sinan, hadi garajın bitişiğindeki pastaneye gidelim, seninle konuşmak istediğim önemli bir şey var. Cumartesiyi bekleyemeyip de bugün onu buralara getiren bu önemli şey acaba nedir, heyecandan güçlükle verilen bir yanıt, tamam gidelim.

Yolda yan gözle Sinan'ı süzüyor Gülce, ince bir vücut, dar omuzlar, açık bir alın; yürürken ayaklarını sürüdüğü dikkatini çekmemiş daha önce, babası da böyle yürür, birazdan babasına dönüşecekmiş gibi bir hisse kapılıyor rüyadaki gibi, rüyasını hatırlamak biraz keyfini kaçırsa da hayranlıkla izliyor onu, babasının iyi huylu, romantik bir kopyası olamaz mı, yeni bir yıldız keşfetmiş gibi coşkuyla söyleyiveriyor: Aynı babama benziyorsun! Ama sen maalesef hiç de anneme benzemiyorsun diyor Sinan, bu da nerden çıktı şimdi, benzemek zorunda mıyım, yoo ama hani erkekler analarına, kızlar babalarına benzeyenlerle evlenirmiş ya, o bakımdan yani, yine aynı tıss sesiyle muzip gülüş, yaramaz çocuklar gibi. Ah, onun bu kibirli tavrını ters yüz edecek bir söz bulsa Gülce, örneğin şunu dese: Yıllar ötesinden şöyle bir baktım da ben seninle evlenmişim sense annene benzeyen başka bir kadınla, hahaha, demem o ki sevdiceğim, cümleyi yanlış kurdun, insan psikolojisine yöneltilmiş bu saptama sonuçla değil sadece seçimle ilgilidir, akıllı olalım da bilinçsiz seçimimiz mutsuz bir evliliğe davetiye çıkarmasın. Ama diyemiyor, nedense aklı uçup gitti yine, dikkati dağıldı çünkü Sinan hemen yanındaki sandalyeye oturdu, elini avuçlarının arasına aldı ve Gülce, o ağzını açana kadar dudağının kenarına yapışan yapay bir gülümsemeyle öylece

susup kaldı. Oturdukları bölmeden deniz görünmese de dalga sesleri pastanenin duvarlarında yankılanıyor, ileriki masada birbirlerine sokulmuş iki kızı saymazsak pastane neredeyse boş, yine de fısıltıyla konuşuyor Sinan, ablan bilmiyor değil mi bizi, ben bizimkilere söylemedim hiçbir şey, sen de sakla, ne olur ne olmaz, burası küçük yer oysa Gülce ablasına daha yazın anlatmıştı ama açık etmedi, sadece başını salladı, demek öyle, demek gizli saklı sürdürecekler, en azından ciddi bir karara bağlamadan önce, pekâlâ diyor, sen nasıl istersen.

Mesele bu değil yalnız, ben, nasıl desem, yani şöyle, amacım gönül eğlendirmek filan değil yanlış anlama, sıkıca sarılıyor kıza, ama hemen de bağlanma diyeceğim çünkü ümit vermek istemiyorum, dürüst bir adamım ben, baştan açık açık konuşalım diyorum, dalgalar daha sert vurmaya başladı, galiba hava bozuyor, Gülce elini çekmek, hatta kalkıp gitmek istedi birden ama zar zor bastırdı bu isteğini, şimdiden umudu kırılmış gibi bir izlenim bırakmaktan korkuyor. Bitti mi, konuşacağın önemli şey bu muydu, evet, önemli bulmadın mı, seni kandırsam daha mı iyi olurdu, tabii ki olmazdı da, merak ettim, hemen bağlanıverecek birine mi benziyorum, kırıldın mı, yoo, amma yaptın, niye kırılacakmışım ki, ne bileyim aniden diklenince, diklenmedim ki... Rica ederiz anlatıcı ya bu kıza doğru dürüst bir rol versin ya da kapatsın bu mevzuu, vallahi ruhumuz sıkıldı! Niye anlatıcıya yükleniyorsunuz hemen, nasıl deniyordu, olsa dükkân sizin, n'apalım, elimizde duygularını ifade etmekten aciz bir kız var, kimse bu kızdan doğru dürüst bir rol beklemesin lütfen, şu hayatta herkes çapı kadar rol oynar, romanda da gerçek yaşamda da böyledir bu, boşuna mı kahramanım beni ele geçirdi diyor yazarlar. Gülce ağırlığını koymuyor; ağırlık koymak için var olmak gerek, var olmak için özgürlük, kendini ne kadar tanıyorsan o kadar özgürsündür, bunları biz söylemiyoruz yanlış anlaşılmasın, bizden çok çok büyük adamların sözleri bunlar, o halde Gülce, romana da hayata da ağırlığını koymaktan henüz çok uzak çünkü tanımı-

yor kendini hiç, öyle ki şu an hissettiğinin ne olduğunu bile bilmiyor. Kuklacı gibi onu bir o yana bir bu yana çekiştirip duran karmaşık duygularıyla görebildiği tek şey, az önce Sinan'ın aralarına ördüğü duvar; ona içinden geldiği gibi davranamaz artık, büyü bozuldu, bundan böyle tüm gayreti ister istemez ona bağlanmadığını kanıtlamak olacak... İçinde belli belirsiz bir öfke var ama neye niçin öfkelendiğinden haberi yok, hesabı getiren garsona çıkışıyor giderayak: Şu üst üste binmiş lekelere bir bakar mısınız, galiba masaları silmek hiç aklınıza gelmiyor!

Okul açılıncaya kadar Sinan'ı sadece bir kez daha görüyor Gülce, o da bir sonraki Cuma akşamüzeri ablasıyla birlikte köye, aileyi ziyarete gittiklerinde, Sinan'ın babası onları akşam yemeğine davet etmişti. Bölgedeki sayısız tepelerden birinin eteğinde, sıra sıra dikili çayın yanı sıra yabani bitkilerle, eğrelti otlarıyla örtülü bu küçük köyü, döne kıvrıla zikzaklar çizerek uzayıp giden bir toprak yol ilçeye bağlıyor, Pazar'a yakın sayılır, Lazca adı Papat ama sonra tüm tarihi bağlarından koparılıp anlamsızca Papatya adını almış. Gül, ilkokula sağlık taraması için gittiğinde öğretmenin, yani Sinanların evinde misafir edilmiş, sonra ahbaplık, derken ilkbaharda Gülce'yi götürmüştü, gerisini biliyoruz. Şimdi bütün aile sevinç çığlıklarıyla dostça karşılıyor iki kardeşi, sarılıp kucaklıyorlar. Anne, rengârenk minik çiçek desenli kibar elbisesinin üstüne geçirdiği mutfak önlüğü, sadece saçlarını toplamak için başına gevşekçe bağladığı eşarbıyla Rus filmlerindeki güzel köylü kadınları hatırlatıyor, adı Saniye ama hiç zorlanmadan Vera diyebilir ona Gülce. Aslında baba da Rus kitaplarından fırlamış gibi, hemen akla Vanya Dayı gelir ya, tipini nasıl çizmişti acaba Çehov, hatırlayamadık, bu bizim Nuri Dayı, sürekli siyasi konularla ideolojik tartışmalara giren, heyecanlı, gür sesiyle gevrek kahkahalar atan, geniş yüzlü, açık alınlı, pos bıyıklı, iri yapılı bir adam, Sinan herhalde annesine çekmiş, kız kardeşleri ondan daha gürbüzler.

Gülce şaşırıyor, daha önce niye hiçbir şeye dikkatli bakmamış ki oysa şimdi bu aileye dokunan her ayrıntı ilgisini çekiyor, mutfaktaki kuzine, kuzinede pişen mısır ekmeği, üstünde kaynamaya bırakılmış karalâhana çorbası, lobya dedikleri barbunyaya benzer bir çeşit fasulyeyle ve iç yağıyla yapılan başka bir yemeğin kokusu, evin altındaki ahır. Ege'de ahırlar ev altlarında değildir diyor, pisliğe doluşan sinekler yüzünden ne kadar uzakta olursa o kadar iyidir, Gülce'nin öylesine aklına geliveren bir şeydi bu ama Sinan bu cümlede hafiften bir küçümseme mi sezinledi ne, bilgiç bir tavırla atıldı, dediğine göre burada özellikle tercih ediliyormuş, kışın hayvanlar nefesleriyle evin döşemesini ısıtsın diye, hem Ege'deki gibi sinek minek olmuyormuş çünkü burası hem serinmiş hem de ahırları çok temiz tutuyormuş onlar. Bütün bir akşamı bunun gibi küçük küçük birçok atışmayla, sadece ikisinin anlayabileceği bir gerilim içinde geçiriyorlar ama gece herkes yataklarına çekildikten sonra ikisi mutfak balkonuna sigara içmeye çıkıyor ve nasıl olduğunu anlamadan kendilerini kucak kucağa buluyorlar. Kızların kaldığı odaya serilen yer yatağında ateşler içinde, öpüşmelerinin anısını tazelemek için dudaklarını ısırırken bir karara varıyor Gülce, eğer aldırmaz davranmayı becerebilirse ilişkileri düzene girecek gibi, ne de olsa aşk kaçanın kovalandığı bir oyun, bakalım neler olacak.

Ertesi sabah kahvaltıda babanın açtığı bir sohbetle siyasete giriyorlar, ablasının ve diğer kız kardeşlerin coşkuyla katıldığı, Anadolu devrimine, oradan köy enstitülerine, öğrenci örgütlerine, dev yol, dev sol, kurtuluş, derken Karadeniz'in kurtarılmış bölgelerine ve nihayet Kızıldere'ye uzanan bu sohbet Gülce'nin İstanbul'da zaman zaman eski oda arkadaşlarından, bazen de gece nöbetlerinde asistanlardan duyduğu bölük pörçük bilgilerle söze karışamayacağı derinlikte ilerliyor. Dünyaya ilişkin bön bakışlarını fark ettiğinden olacak, Sinan kalkıp odasından bir roman getiriyor ona, *Bir İnsan*, bir dahaki görüşmemize kadar bitirirsin diyor, Trabzon'da bölümündeki arkadaşlarla bir gece düzenleyeceklermiş, şarkılı danslı filan, o

zaman verirsin, bu bir davet mi, öyleyse aralarındaki şeyi ev ahalisi duydu, saklamaktan vaz mı geçti Sinan acaba, yine de hemen şımarmamalı Gülce, içinden öyle diyor sevincini bastırmaya çalışırken, geri durmaya gayret etmeliyim.

İŞ BAŞVURUSU

Koşullar öyle gerektirdiği için mi yoksa geri durmaya gayret ettiği için mi bilinmez, Gülce, gerçekten uzunca bir süre Sinan'ı umursamaz görünüyor, onu görmek için köye gidemese bile pekâlâ minibüs duraklarına kadar gidebilirdi, Papatya'ya sadece akşamın belli bir saatinde kalkıyor minibüs, çay ocağında oturup bekleyebilirdi ama aşkından yanıp tutuştuğunu göstermenin âlemi yok, Sinan herhalde çay mı parti mi adı neyse, günü geldiğinde bir şekilde haber verecektir. İlk günler üniversite heyecanı, yeni arkadaşlar, derslere giren öğretim üyeleri, her gün sabah akşam şehirlerarası otobüs yolculuğu, yok yol parasıydı yok sigara parasıydı, çayıydı, yemeğiydi, ablasından almayı planladığı harçlığın tahmininden fazla oluşu filan, velhasıl kafasını takacak bir yığın şeyle uğraşıyor.

Yurtta kalan birkaç arkadaşı, sen deli misin her Allahın günü onca yol çekilmez diyorlar, onlar da yurdu sevememişler bir türlü, bir kere üniversitenin içindeymiş ve bu hiç iyi değilmiş, üstelik erkek yurdunun pek yakınındaymış, aslında bir aya varmaz çiftler halinde gezmeye başlayacakları için yakınlık avantajlı bir durum ama şimdi çekiniyorlar, ana kuzuları işte, geceleri bir grup erkek öğrenci camlardan bellerine kadar sarkıp kurt gibi uluyorlarmış, belalı tiplerin burnunun dibinde yaşamak tedirgin ediciymiş, anne-babalarından izin ve tabii para koparabilirlerse birlikte ev tutacaklarmış. Akşam yataklarına çekildiklerinde ablasına böyle bir seçenek üzerinde düşünebileceğini çıtlatıyor, gidip gelmek hem yorucu hem masraflı, Gül dudak büküyor, ev tutmak da aynı derecede masraflı, halısı karyolası mutfak gereçleri düzülecek, zor iş, bakalım diğerleriyle kafalarınız uyuşacak mı, hayallere kapılmamalısın,

doğru ya cüzdan başkasının cebindeyse hayal kurmanın bile bir sınırı vardır, gece gece Gülce'yi uykusundan eden bir ayrıntı bu, yıllardır kendi ekmeğini kendi kazanıyordu, birinci dereceden akraba bile olsa başkasının eline bakmak böyle bir şeymiş. Durup dururken parasını çarçur ettiği yılları hatırladı. Ki, bu onu tuhaf bir şekilde ablasından utanmaya götürdü, biricik ablacığını banka kuyruklarında süründürdüğünü, verdiği sözleri tutmanın hiç aklına gelmediği zamanlarda anlık uyduruverdiği yalanları... Yatakta bir o yana bir bu yana dönüp duruyor, her dönüşte Gül'ü uyandırmaktan çekiniyor, ablası gündüz insanıdır, sabah erken kalkar, akşam erkenden uykusu gelir, çocukluğundan beri öyleydi, uykusu hafiftir, çok çabuk uyanır, oflar puflar, rahatsızlığını belli eder, en iyisi hiç kımıldamadan sırtüstü tavana bakmak; ezanla bitkin, suçlu bir çocuk gibi uykuya dalıyor. Sabah ilk kez otobüsü kaçırdı, uyuyakalmış, Pazar'dan Rize'ye, oradan Trabzon'a minibüsle aktarmalı gitmek zorunda kaldı.

Üniversitenin kapısında saatine bakıyor, ilk dersin bitmesine on dakika kalmış, girmesine değmeyecek, kantine yollanıyor, bari bir çayla kendine gelsin. Kapıda Sinan'la karşılaşıyorlar, rastlantıya bak, ben de çay alıp seni ders arasında yakalamak için sizin bölüme gidecektim, düzenlenecek gecenin tarihi belli oldu. Birlikte bir plan yapmalılar, gecenin geç bir saatinde Pazar'a dönmesine imkân yok. Zaten benim ne yapıp edip buralarda bir iş bulmam gerek diyor Gülce, ne bileyim özel hastanede veya başka bir yerde başka bir iş, bildiğim bir iş olması şart değil, çabucak öğrenirim, hafta sonu ya da gece çalışayım yeter, dur hele diyor Sinan, şu yukarıda Üniversite hastanesi var ya, gidip sorsan, hemşireye ihtiyaçları olabilir ama ben istifa ettim resmî bir işe giremem ki, doğru, giremezsin değil mi, ah, benim yüzümden, keşke burayı yazmasaydın, hayır hiç de bile, öyle işte hiç itiraz etme boş yere, iki sevgili için çok sıkıcı diyaloglar bunlar, günlük sıkıntıların romantizmi öldürdüğünü hatırlatmaya gerek yok.

Gülce'nin zihninde birden bir ışık çakıyor, tamam buldum diyor neredeyse bağırarak, derse girmek zorunda mısın, beni üniversite hastanesine götürsene, dosdoğru gider başhemşireden yardım isterim, onların eli kolu uzundur, özel hastanelerde tanıdıkları vardır belki, git şu kişiyle görüş seni işe alsın diyebilirler! Aferin kız, iyi fikir, sıkışınca Hızır yetişti bak, el ele tutuşup yokuşu çıkıyorlar, romantizm hakkında ileri geri konuşanlara kapak olsun, Sinan bir fırsatını bulup kıza sarıldı bile, röntgencilik sayılmazsa arada bir ensesine, kulağının arkasına öpücükler kondurduğunu da ekleyelim.

Farabi, genç bir üniversite hastanesi, çok katlı tek bir binada hizmet veriyor, küçük bir idare katı var, başhemşirenin odasını ararken bir kapı dikkatlerini çekiyor, üzerinde Hemşirelik Müdürlüğü yazılı, meğer rektörlük binasında değilmiş müdürlük, güzel, o zaman müdürden bir randevu alacaktık biz, şansa bakın, randevu almaya gerek yok, şu an müsait kendileri, girin görüşün dendi. Kapı görkemli ama oda İstanbul'dakiyle kıyaslanınca epey döküntü sayılır; birbiriyle uyumsuz renklerde mobilyalar, meşe kaplama masanın önünde kiraz bir sehpa, iki de formika kolçaklı sandalye var, duvarlar çıplak. Odanın yoksulluğuyla tam bir tezat oluşturacak şekilde kurumlu, yüzü ağır makyajlı, kolyeli, küpeli, kolları şıkır şıkır bilezikli, yapay bukleleri omuzlarına dökülen bir kadın çenesini yukarı kaldırarak soruyor, buyurun nasıl yardımcı olabilirim? Sayın başhemşire'anımım, Melek, Melek Hanım deyin lütfen, tamam efendim, Melek Hanım, ben ameliyathane hemşiresiyim, dört yıl İstanbul'da Çapa'da çalıştım, mecburi hizmet, sonra burada üniversitede okumak için istifa ettim, tabii şimdi okumaktan vazgeçtiniz ve mesleğe geri dönmek istiyorsunuz, hayır efendim okula yeni başladım, ablam Rize'nin Pazar ilçesinde doktor. Şimdi bilinenleri tekrarlamayalım, tasarruf ilkemizdir, derdini güzelce anlatıyor Gülce, sıra Melek Hanım'a geldi, acaba bir özel hastane adı verebilecek mi, muayenehane, gece nöbet tutabileceği bir semt polikliniği filan, ilgisiz yüz ifadesine bakılırsa elleri boş kalacak gibi.

Kızın son sözcüğünün ardından karşı duvara bakarak bir-iki dakika, kesin daha azdır, ne de olsa zaman göreceli bir kavram, sessiz kalıyor kadın, sonra mucize kabilinden, sizi burada işe başlatalım biz diyor, aman tanrım ama nasıl olur istifa ettim, hani altı ay devlet memurluğuna, olsun, sigortalı çalışmanıza bir engel yok, ameliyathane hemşiresine ihtiyacı var hastanemizin, evraklarınızı hazırlayıp özlük işlerine götürün, onlar size izleyeceğiniz yolu anlatır, ameliyathane sorumlusuna gidin, pazartesiden itibaren listeye eklesin, lojmandan sorumlu başhemşire yardımcısına da uğrayın ki bir oda ayarlasın, evet, şimdiden hayırlı olsun. Anlatıcı bizimle eğleniyor mu nedir, iş bulmak hiç bu kadar kolay olmadı bu ülkede, arkasında güçlü kuvvetli dayısı olmayanlara söyleyelim, bu bölümü es geçin kardeşim, inanmayın, gerçek yaşamda karşılığı yok bunun. Hişt, bir dakika, gerçi tepkilerin anlaşılır bir yanı olduğu kesin, şimdilerde bu durumun gerçek yaşamda karşılığı yok, o yıllar için bile yoktu diyemesek de yok denecek kadar azdı, doğru ama anlatıcıya yüklenmeyin hemen, bilmediğiniz şeyler var, Tanrı varlığını kanıtlamak için rastlantıları kullanır, rastlantı şu ki bu işyerinde sözleşmeli hemşire alımı için bir sınav açılmıştı, kazananlardan birinin şımarıklığı Gülce'ye yaradı aslına bakarsanız, şimdilerde hasbelkader bir memurluk sınavını kazanıp da işe başlamamak şımarıklıktan daha öte bir sözü hak eder ya, neyse, sadet dışına çıkmayalım, sebeplerin bir önemi yok, sonuç muhteşem, tam zamanında, denk düştü, hastanenin kapısına kadar tuttu kendini Gülce, bahçeye çıkar çıkmaz bir çığlıkla kollarını Sinan'ın boynuna doladı, inanamıyorum, uğurum, nazar boncuğum, canım benim, ne yapalım, böyle saçma bir batıl inancı var kızın, işlerin yolunda gitmesini sevgilisinin uğuru saydı yine, bu inancı o denli keskindi ki geri durmayı filan unutturdu ona, dedi ki hâlâ inanamıyorum Allah'ım, çok sevinçliyim, ben de buradayım artık, her gün buluşabiliriz, o kadar sevinme dedi Sinan, bizim bölüm çok ağır, elektrik-elektronik öyle muhasebeye benzemez, vizeler başladı

mı benden umudu kes. Kekinin pişmesini izleyen vesveseli ev kadınları gibi gözlüyoruz Gülce'yi, tam kabarmışken sönüp gitmesi çok acıklı, leziz kokular salmaya başlamıştı oysa, şu parti gecesinde Sinan'ın kollarında sabahlaması işten bile değildi, adamın da hayali bu aslında ama fetih yollarını pek iyi bildiğini söyleyemeyiz. Gerçi acele edilmese iyi olur, o güne daha bir hafta var, bugün öğleden sonra evrak işleri, yarın da epey koşturacak, sonra yeniden döneceğiz çiftimize, sevgililer arasında ne olup biteceğini kim bilebilir.

Gül, kardeşinin ansızın evden uçup gitmesini beklemiyordu, ummazdı da, müjdeyi alınca önce bir şaşırdı, tek kaşını kaldırdı, uzun uzun sustu, sonra başını salladı, kucakladı onu, tebrik ederim canım kardeşim, iki adım geriledi, gururlu anneler gibi Gülce'yi süzdü, yeniden kucakladı, şimdi sen işe alındın yani öyle mi, hem de Trabzon'da, hem de üniversite hastanesinde, peki ne zaman başlayacaksın, ertesi gün ayarlanacaktı her şey, çalışma listesine eklenecek, lojmanda oda verilecekti, büyük ihtimal hafta sonu taşınacaktı. Hemen bu hafta sonu demek, Gül için asıl sürpriz bu haber oldu yoksa kardeşi ona kırgın mıydı, hani olur ya ev tutma dedi diye, paradan sebep sanmasını istemezdi, tanımadığın insanlarla aynı evi paylaşmak zordur, türlü türlü huyları çıkar sonradan, biliyorsun ben de öğrenciyken kaldım, sonra annem, dedi, iki kardeş geçinemediniz de ötekiceğizimi ellerin yanına mı attın der diye. Der miydi gerçekten, kendisi yüzünden Gül'ünü azarlar mıydı, inanmak istedi Gülce, tabii ablaydı o, başına bir şey gelse ondan sorulurdu haliyle, bu yük içine dokundu, ablasına sarıldı, hayır parayla ilgisi yok, hem zamanında seni nasıl da zor durumda bırakmıştım, alınmaya hiç hakkım olmazdı ama alınmadım zaten, sorun uzaklık biliyorsun, o yol her gün çekilmiyor, seninle ilgisi yok, bir de Sinan, Trabzon'da iş bulmam daha çok onun fikriydi, sık sık görüşmek istiyor ya. Hani artık yalan söylemeyecekti bu kız, alışmış der büyükler, kudurmuştan beterdir, biz öyle biliriz, galiba bu söz çapkın erkekler

için kullanılıyordu ama yelpaze geniş, dedik gitti, uyduğu sürece niye kısıtlayalım.

Ameliyathane sorumlusu asık suratlı, elbette şaşılası bir durum değil bu, ülkemizin bütün bölgelerinde amirlerin suratı asıktır, kuzeyde niye olmasın yoksa emirlerinize riayet edilmez şekerim, sen yönetici olarak laubali davranırsan arkandan herkes nanik yapar, ciddiye alınma gibi bir derdin varsa işgal ettiğin yerin hakkını vereceksin, deveye diken lazım, öyle gördük biz, bu sorumluluğu yürütebildiğine göre karşımızdaki belli ki işinin ehli bir kadın. Mesafeli bir ses tonuyla, sanırım sizi gündüz çalıştıramayacağız, hafta sonu cumadan başlayıp blok nöbet tutarsınız kırk saat, öyleyse sormak zorundayım, bütün ameliyatları biliyor musunuz, diyor, nasıl, genel cerrahi operasyonlarını biliyorum evet, hayır galiba anlamadınız, acil ortopedi, beyin cerrahisi, kadın doğum, örneğin acil sezaryen alınacak, becerebilir misiniz? Çapa'da bütün bölümlerin ayrı ayrı acil ameliyathanesi vardı, Gülce bilmez sezaryeni filan, sorumlu hemşire onu okulundan alıkoyacak bir çalışma listesi dayatmadan hemen, hızlıca, acilen bir çözüm bulmalı, buluyor da, hafta arası akşam nöbetçilerine eşlik eder cumaya kadar öğrenirim. Son anda aklına geliyor, çok özür dileyerek bir ricam olacaktı, bu Cuma verilmiş bir sözüm vardı da, işe kabul edilmeden önce planlamıştım, bilemediğim için, sorumlu kaşlarını çattı, çok değil, gerektiği kadar, ilk günden hoş değil böylesi mazeretler, dedi ama ilk günden reddetmek de hoş değil tabii, tamam boş bırakıyorum Cumayı, hayret, güldü kadın, evet, heyecanlı bir cümleyle teşekkür edilmeli, Gülce o kadarını bilir artık.

ÇAY PARTİSİ

Telaşlı, yorgun, uykusuz geçen haftanın ardından Cuma akşamına hazırlanıyor Gülce, okulda son derse girmedi, erkenden hemşire lojmanına geldi. Öyle İstanbul'daki gibi hasta katının bir ucunda değil lojman, hastanenin tüm bölümleri tek

bir binada olduğu için buna imkân da yok, hemşirelerin, sekreterlerin ve diğer bekâr idari personelin kalacağı dört katlı ayrı bir bina yapılmış, kız yurdu gibi, her katta ortak kullanılan banyo, tuvalet, mutfak ve içinde telefonu, televizyonu olan dinlenme salonu var. Koşullar daha çağdaş, manzara iç açıcı, her yerinden denizi görebiliyorsunuz ama odalar yine iki kişilik, dikdörtgen, eşyası yine girişteki duvara dayalı devlet malzeme ofisinin iki kapılı metal dolaplarıyla griye boyalı metal ranzadan ibaret. Oda arkadaşının şaşkın bakışları önünde giysilerinin topunu birden dolaptan çıkardı, yatağın üstüne yığdı, hepsini tek tek deneyecek. Giyiyor, çıkarıyor, kiminin yakasını, kiminin etek boyunu, kiminin rengini beğenmiyor, o gün nedense beğenisini etkileyen, belki kendisinin bile farkında olmadığı bir ölçüt var, edep; oysa Gülce'nin şimdiye kadar pek de bilmediği bir ölçüt bu.

Birkaç yıl sonra o günkü tedirginliğini hatırlayıp şöyle düşünecek: Köyde para harcamamak, annesinin küs olduğu insanlarla konuşmamak ve çocuklarıyla oynamamak, annesiyle konuşurken sesini yükseltmemek, tarlada annesi kadar sıkı iş çıkarmak, annesinin sevdiği yemekleri sevmek gibi konularda her türlü baskıyı yaşamıştı ama hayır, şunu giy ya da giyme denmemişti hiçbir zaman. Aptal, diyecek sonra kendine, böyle şeyler her zaman doğrudan söylenmez, aşağılayıcı bir burun kıvırmayla komşu kızı gösterilir, yukarı mahalledeki bir dul kadına hoşa gitmeyen sıfatlar eklenir filan, bir kıyı ege köyünün söz dağarında elbette günah, töre, edep sözcükleri pek yoktur ama ayıp hep vardır yoksa niye köye giderken bavulunu açık saçık giysilerden arındırıyordu ki, doğduğu günden itibaren, adım attığı her yerde sırf kadın cinsini temsil ettiği için toplumun sessiz yasalarına maruz kaldığını birdenbire algılayalı şurada birkaç yıl.

Neyse, yine o güne dönelim biz, giysi seçiminde kuşkusuz kendini Sinan'a beğendirme çabası dikkat çekici ama bununla birlikte üniversiteli kızların, daha da önemlisi Sinan'ın arka-

daşlarının aklında *edepsiz bir hemşire* olarak yer etmek istemiyor, şimdi bu satırları okuyan meslektaşlarını şaşırtmasın bu kaygı, seksen sekizden söz ediyoruz, halkın gözünde tüm mesleklerin değersizleştiği şu yıllarda saygınlık kimsenin umurunda değil, biliyoruz, haberimiz var ama aynı zamanda doksanlı yılların sonuna doğru iyice ayyuka çıkan klip furyasında başında sembolik kepi, üstünde bikinilerle hemşirelik mesleğinin seks piyasası uğruna şarkılara meze edildiğini de biliyoruz, üstelik kadın olmasına rağmen bir köşe yazarının *hemşire kadın-fahişe kadın* başlığıyla bu iki mesleği karşılaştırıp hemşireliği fahişelikten beter diye tanımladığını da biliyoruz, gazeteye hemşire örgütlerinden tepkiler yağdı ancak ne bir özür ne de tekzip geldi, o halde Gülce'nin kuruntusu değil bu, hatta bu kaygısının ondan beklenmeyecek bir duyarlılıkla mesleğinin adını korumak üzere olduğunu bile söyleyebiliriz. Sonunda İstanbul hatırası yırtmaçlı eteklerden, omuzu açık bluzlardan, sutyen askılarını olduğu gibi gösteren ince gömleklerden vazgeçip dümdüz siyah bir elbise giyiyor, boynuna renkli bir fular, dudaklarını da kırmızıya boyadı mı tamam, camın önünde oturup Sinan'ı bekleyebilir artık, sabah kantinde görüşmüş, kararlaştırmışlardı, evet, Sinan da yokuşun başında göründü zaten, basamakları ikişer ikişer atlayarak inecek Gülce ama belli etmeyecek, sanki geceye katılması ya da katılmaması fark etmiyormuş gibi.

Gece için üniversite içinde bir salon ayarlanmış, mesafe oldukça kısa, yokuş aşağı yürüyerek iniyorlar, Sinan Gülce'yi bu giysisiyle çok sade bulduğunu söyledi ama beğendi, kız ilk sınavı geçtiğini hissetti, sevgilisinin onu üniversiteli arkadaşlarına gururla takdim ettiğini hatırlıyor, kibar karşılama sözlerinin ardından masalara dağılıyorlar, ekim ayı için salon oldukça sıcak sayılır, çok da gürültülü, müzik bangır bangır, sigara dumanı basık tavanı şimdiden sardı bile. Ne güzel şarkı değil mi, hadi dans edelim, sever misin dans etmeyi, Gülce bu sorunun yanıtını bilmiyordu, hayatı boyunca hiç dans etmemiş, eğlen-

mesini öğrenmemiş, hiç neşeli bir şarkı söylememişti, çocukken köy düğünlerine gitmez değildi, annesi götürürdü ama sandalyede put gibi oturturdu. Ah, evet ama dans etmesini bilmem ki, dur, herkes bize bakıyormuş gibi, utanıyorum, Sinan evet bakıyorlar diyor çünkü güzel olduğunu sanıyorlar, işte yine aynı yaramaz çocuk gülüşü, şaka şaka, dans etmeyi ben de bilmem, merak etme, önce birbirlerinin ayaklarına basıyorlar, sonra kendilerini müziğin ritmine bırakıyorlar, sorumsuz, mutlu, duygulu, kıvrak, ihtiraslı, kışkırtıcı... Derken zaman doluyor, birazdan diyor Sinan, bir bakacaksın sen külkedisi ben bal kabağıyım, dışarı çıkıyorlar, hava serinlemiş, az ileride, bahçedeki bir ağacın dibinde iki erkek üç kız öğrenci ayaküstü sohbet ediyorlar, kızlardan biri, ince, esmer olanı, kısacık bir an, kuşku uyandıracak kadar ilgisiz bir bakış fırlatıyor Sinan'a, sonra öznesiz bir cümle, *senden bahsetmişti,* kitabı bekliyordum ben de, getirdin mi acaba, nasıl, anlamadım, ne kitabı, birden hatırlıyor Gülce, aaa, Bir İnsan, sizin miydi yoksa? Hayır, kitap elbette Sinan'ınmış ama söz vermişmiş, sıraya girmiş herkes, bekliyorlarmış, yazık, biz bile üzüldük, affedersiniz, kız bu aralar yeni işe başladı, taşındı filan, bir haftaya kalmaz teslim eder, madem herkes sırada, bir de halkımızın okumadığı söylenir, buyurun bakalım, takdimimizdir, işte halk.

Çoğu zaman tutkunun başladığı anı kestirmek zordur ama kuşku her zaman kesin bir şekilde gösterir kendini, aceleci bir bakış, farklı bir koku, beklenmedik bir söz, sesin ayrıksı bir tonu, küçük bir dokunuş yeterlidir, kuşku zaten insanın içine çok eskilerden yerleşip sinmiş uçuk virüsü gibidir, zayıf bir anı yakalar ve ortaya çıkar. Gülce, kuşkunun onu kıskıvrak nasıl ve ne zaman yakaladığını tastamam biliyor, düşüncelerinin ilk kez, o gece, üniversiteden hastaneye doğru bir yay çizerek kıvrılan yokuşu çıkarken değişmeye başladığını biliyor. Sinan'ın, bugün olmazsa yarın ama mutlaka, avuçlarının arasından adeta bir kuş gibi uçup gideceğini anlamıştı, o ince, esmer

kızın öznesiz cümlesinden anlamıştı bunu, bugün gibi hatırlıyor, gecenin sessizliğinde birbirlerine sokulmuş yalpalaya yalpalaya yürürlerken, elektrik direklerine yaslanıp uzun uzun öpüşürlerken, belini saran parmaklar yavaşça koltukaltına, oradan meme uçlarına kayarken ve bedenlerinin tüm ağırlığıyla birbirlerine yapıştıklarında biliyordu bunu, dur diyebilirdi, yapma, ya sadece ben ya da hiç, kararını ver ama hayatında o denli az mutlu olmuştu ki, rest çekip kumar oynayamadı...

Başımı döndürdün diyor Sinan, şehvetli bir fısıltıyla söylüyor bunu, şurada bir ağacın dibine oturalım mı, yolun hemen yanındaki çam koruluğunu gösteriyor, olur diyor Gülce, sen nasıl istersen, birer sigara yakıyorlar. O an Sinan'ın onu sürükleyeceği her yere gidebilir, balayı gecesine uygun romantik mum ışığı, şarap şişesi, yanında iki kadeh, gül yaprakları, saten çarşaflar olmasa da tertemiz hava mevcut, orman kokusu, hafif esen rüzgâr, rüzgârda hışırdayan dallar da aynı işi görebilir, gece böcekleri şarkılarına başlamış, gökteki dolunay gülümsüyor, yıldızları unutmayalım, hepsi görev başında, sigaraların bitmesini beklemek şart değil, toprağa sertçe bastırıp söndürebilir ve hızlıca çıkarılan giysilerin arasında sevişebilirler. Benden önce biri oldu mu, hayır sen ilksin; ilkmiş, bu kızda Allah rızası için bir gıdım utanma yok, hamuru yalanla yoğrulmuş, umutla bekledik, yazılırken bile sırf mahremiyete saygı olsun diye can alıcı sahneleri atlanan bu en mahrem dakikada, aşkından yanıp kavrulduğu adamı bile kandırmaya çalışsın, inanılır gibi değil, yazıklar olsun! Oysa ağızdan öylesine, çabucak çıkıveren sözler bunlar, genlerine işlemiş bir görev bilinciyle, kimse altında sinsi planlar aramasın, Gülce gerçeği söylese de söylemese de bir gün onu kaybedeceğini biliyor, görevi erkeğini mutlu etmek, bir erkeği mutlu etmek sanıldığından çok daha kolaydır çünkü kendini akıllı sanır, bu işte ille de sinsilik arıyorsanız Sinan'a bakın, şimdi ya mutlulukla kendini aşka teslim edecek ya da yine mutlulukla kendini geri çekecek, soru boşuna sorulmadı, gerçekten de sinsi bir amacı var, sorumlu-

luk almak işine gelmez, yol açıksa devam, değilse dönecek, başka yol mu yok. Ama ona da hak vermeli, bakireliğin evlilik için saklandığı bir dünya onun suçu değil, babası vicdanlı bir evlat yetiştirdi, kız kardeşleri var, kendini kızın yerine koyuyor, pandoranın kutusunu açmak her ne kadar kışkırtıcıysa da riske atılmaya gerek yok, işler çığırından çıktığı zaman dert olur böyle şeyler, denedik ama olmadı güzelim, hadi bana eyvallah diyerek çekip gidemezsin. Ah, öyle de istiyor ki, böyle bir anda sevişmemek nemli bulutların arasından çöle düşmekle aynı şey, eh ne yapalım, kendinizi susuzluğa mahkûm eden sizsiniz bayım. Keşke hiç soru sorulmasaydı, konuşmak insanoğluna verilmiş en büyük cezadır, diğer canlıların böyle sorunları yok, insanoğlu yarınını ancak yarını korumak gibi bir çabaya girişmeyerek kurtaracaktır, altını çizelim bu cümlenin. Sinan o gece kaygısızca sevişebilseydi belki ıskalanmış bir ilişki olmazdı onlarınki, yine de belki Gülce'nin lehine gelişen bir durumdur bu, kaygısız sevişmenin hemen ardından gözden düşmeyeceğinin garantisi yoktu, en azından o yıllar için.

Kalkıp üstlerini başlarını silkeliyorlar, yokuşu çıkmakta acele etseler iyi olacak, lojmana gece saat birden sonra giriş yasak, Sinan şaşırıyor, bilmiyordu, saçma bir kural bu diyor Gülce, çalışanların hepsi sözüm ona reşit, yetişkin insanlar. Bu kıza birileri örf-âdet dersi vermeli, hiç de saçma olmadığı gibi aksine gayet makul bir kural, hayvanat bahçesi değil orası, asayiş sağlanacak yoksa gürültü patırtıdan uyunmazdı, sosyal yaşamın bir kuralı kaidesi olur, biz öyle öğrendik, kendi evine bile canın her istediğinde girip çıkamazsın arkadaş, apartmanda yaşayanlara küçük bir hatırlatma, konu komşuyu rahatsız etmenin bile bir saati var. Yeri gelmişken, apartmanda sadece aileler yaşamalı kardeşim, misal, bekâr kısmısı çoluğu çocuğu olanın halinden anlamaz, saatlerce salla babam salla, ayaklarda derman kesilir, yorgunluktan başını tutamaz hale gelirsin, şükür güç bela uyuttum derken küt, dış kapı çarpar, bütün emekler boşa. Valla iyiymiş bu yasak, keşke bizim apartmanda

da uygulayabilsek, olmazsa yöneticiyle konuşup bir karar çıkartmalı. Allah Allah, böyle tuhaf isteklerle araya giren de kim, heklendi mi yoksa roman, alta ardı ardına acayip yorumlar düşüyor: Sayın geri zekâlı evli arkadaş, eminim iki kere ikiyi toplayamayacak kadar salak bir kadınsındır, biz bekârlar ailelerin gece yarısı kavgalarını dinlerken, çocuk zırıltılarını çekerken iyi, sizler bir kapı sesine dahi katlanamıyorsunuz. Sevgili bekâr arkadaş, *sende* geri zekâlı evli arkadaş kadar geri zekâlısın, *hemde* daha fazla çünkü iki kere iki toplanmaz çarpılır, evli arkadaşa gelince, geçen gece kocan olacak lavuk seni pataklarken komşular ciyaklamalarından uyuyamadı, yöneticiye söyle bunun *içinde* bir karar çıkartsın. Hey, evli mi bekâr mı ne idüğü belirsiz arkadaş, deler ayrı yazılır, sen önce Türkçeyi öğren. Lütfen yukarıdaki yazıyı ve yorumları dikkate almayınız, admin. Anlaşılan durum kritik ama biz yine de sakin olalım, anlatıcı elbet geri dönecek ve romana kaldığı yerden devam edecektir.

BİR İNSAN

Herkes yerini alsın, hadi bakalım, anlatıcı da geldi, nerde kalmıştık? Evet. Sinan, o gece vedalaştıkları sırada, hafta arası görüşürüz demişti, gelirsem akşam sekiz gibi gelir danışmadan telefon ederim. Gülce bu yüzden her akşam yarım saatini lojmandaki odasında, pencerenin önünde geçirme alışkanlığı edindi, saat sekize çeyrek kala sandalyesine oturuyor ve üniversite sapağından itibaren sokak lambalarının ölü ışığıyla aydınlanan yolu gözlüyor. Hayret, karanlıkta yokuş yukarı çıkarken bütün erkekler meğer birbirine benzermiş, onu fark etti, bütün erkeklerden kasıt lojmana sevgilisini almaya gelen gençler, başka nedenlerle yolu hastaneye düşmüş olan orta yaşlılar ve yaşlılar akşam saatlerinde zaten tek tük görünüyor, onları lambaların altından geçtikleri sırada net olarak seçebiliyor Gülce, orta yaşlılar göbekli, kel ya da kır saçlı, daha yaşlılarsa yürüyüşleriyle kendilerini baştan ele veriyorlar. Pencere

önündeki bu akşam saatlerine kendi iç sıkıntısı yetmezmiş gibi bir de oda arkadaşının verdiği sıkıntı eklendi, daha önce söz etmeyi unutmuşuz, Gülce'nin sıkıcı bir oda arkadaşı var, hadi adını da söyleyelim, Fatma, üst üste koyup biriktirdiği hayal kırıklıklarından mıdır nedir, aşkın yaralayıcı doğası hakkında fikir yürütmeyi iş edinmiş bu kız, aslında çok da güzel, zarif bir vücut yapısı, dalgalı kumral saçları, mavi gözlü oyuncak bebeklere benzeyen bir yüzü var, konuşmadığı sürece bakmaya doyamazsınız ama masum, vakur ifadesini sadece sustuğu zamanlarda koruyabilen biri o, sözün özü, çok ve boş konuşuyor. Of, Sinan gelse de Gülce şunun ağzını bir kapasa, gamlı baykuş, yok nasıl başlarsa öyle gidermiş, yok âşık adam iki eli kanda olsa gelirmiş, Fatma'ya kızıyor içten içe, bilse baştan anlatmazdı hiçbir şeyini, tedbirsizliği yüzünden kendine de kızıyor, kime sır verdiğini bilmezsen işte böyle verdiğine vereceğine pişman olursun ama hem kendine hem Fatma'ya kızdığı halde Sinan'a kızmak aklından bile geçmiyor nedense. Cuma-cumartesi akşamları bu çileye ara veriyor, o günler ameliyathanede nöbetçi, bir de çarşamba akşamları yola daha dikkatli bakmaya başladı çünkü bir kez geldi Sinan, o da ilk haftanın çarşambasıydı, ertesi gün ders yükü hafifmiş, sonra da vizeleri başlayacağı için fırsat varken bir göreyim demiş. Birlikte üniversiteye kadar yürüyüp kampusun içinde şöyle bir tur attıktan sonra geri dönmüşlerdi. Yol boyunca yine el ele tutuşmalarına, kuytularda öpüşmelerine rağmen eski coşkusu yok gibiydi Sinan'ın ama Gülce fark etmedi bunu, zihni oda arkadaşına karşı kazandığı zaferle ve bu zaferin sevincini saklamakla meşguldü.

O gün bugündür daha görüşmediler, hemen araya girelim, kız bir çeşit akşam ayini icat etti diye günün bütün saatlerini müzmin ve mutsuz âşık gibi geçirdiği sanılmasın sakın, hayatının akışını değiştiren yepyeni uğraşları var, en başta Sinan'ın verdiği şu kitap. Onunla buluştuğu çarşambadan sonra hızlıca okudu, bir dahaki buluşmalarında teslim edeceğine söz ver-

mişti, roman güzeldi ama anlayamadığı bölümler vardı, yeni bir buluşma gerçekleşmeyince hazır elindeyken dönüp tekrar okudu. Bu kez evet, sarsıcı bir etkisi oldu romanın, insanların sıraya girdiği kadar varmış dedirtti Gülce'ye, rüyalarına bile girdi, kahramanı Alekos'u, yüzgöz olmak istememesine rağmen Fatma'ya anlattı, yetmedi ameliyathanedeki iş arkadaşlarına, yetmedi okuldaki arkadaşlarına anlattı. Bilmeyenlere duyurmuş olalım, o sadece bir roman kahramanı değil, Yunanlı devrimci, siyaset adamı ve şair Aleksandros Panagulis, hani şu darbeci General Yorgo Papodopulos'a suikast girişiminde bulunan adam. Doğrusu, biz de hayli merak ettik, internetteki yüce arama motorlarına sorup araştırdık, eski bir kitap ya, otuz yıldır yeni baskısı yok, şimdi akıllardan niye acaba diye bir soru geçebilir, geçmesin, her kitap okunmaz, bazıları zararlıdır, eskiden bunlar yasaklanırdı, sonra ters teptiği için vazgeçildi bu uygulamadan, en iyisi unutturmak dendi, bugünlerde bu ters tepişin de ters teptiği mi ortaya çıktı nedir yeniden yasaklanıyor bazı kitaplar. Neyse, toplum mühendisliği işlerine aklımız ermez bizim, bildiğimiz, bu kitabın yeniden basılmadığı, basılmasın zaten, elâlemin devrimci anarşistini anlatan bir kitap herkesin tahmin edeceği gibi zaten halkı isyana sürükleyen yalanlarla doludur, yayıncıyı topun ağzına sürmeye gerek yok. Gülce'nin defterindeki şu cümlelere baksanıza, üşenmemiş, muhasebe defterinin arkasına yazmış, götürüp kantinde okuyor: *Size emredenlere, vaatlerde bulunanlara, size korku salanlara, bir efendiyi başka bir efendiyle değiştirmek isteyenlere kanmayın. Yalvarıyorum sürüleşmeyin, beyninizi düşünmek için kullanın, herkesin kendine özgü bir kişi olduğunu, her özgürlüğün çekirdeği olan 'ben' kavramını savunun. Özgürlüğe sahip çıkın. Özgürlüğe sahip çıkmak hak olmaktan çok bir görevdir.* Alekos'un zehir saçan sözleri bunlar, size emredenler, vaatte bulunanlar, korku salanlar, kim bunlar azizim, hangi çağdayız, yok böyle bir şey, demokrasiyle yönetiliyoruz, sandıkları koyarız, halk gider, kendi iradesiyle seçimini yapar,

efendi filan olmaz bizde, şimdi bu adamdan ne hayır gelir, yalvarıyormuş, yalvarma kardeşim, *ben* filan olamayız, ümmetiz biz, öyle yetiştik, şu itiraf seni rahatlatacaksa, evet sürüyüz n'olmuş ve sürüden ayrılanı da kurt kapar. Gülce'nin, Alekos'u herkeslere anlatışının nedeni onun yukarıdaki sözleri değil aslında, başka sözleri de değil, nedeni sadece onun gibi bir insanın varlığı, bu yeterli çünkü onun varlığı Gülce'ye ruhunun derinliklerinde gömülü en eski, en unutulmuş duygulara dokunuyor. Bunu nasıl anlatmalı acaba, çok zor ama imkânsız değil, belki sıra dışı bir yol bulup deneyebiliriz.

Evet, birini hayal edelim, edebiyat bölümünde öğrenci olsun, Gülce'yi henüz sadece otuz santim uzağı görebilen o açık gözleriyle etrafına meraklı bakışlar fırlattığı zamandan beri tanıyor, ne de olsa insanlar dünyaya kedi yavruları gibi gözleri kapalı gelmezler, neyse, kısaca yaratıcısıymış gibi, kızın ciğerini bilen bir tanrı okur olsun bu öğrenci, rastlantıya bakın ki Alekos'u da aynı biçimde tanıyor. Karşılaştırmalı edebiyat dersindeyiz, şimdi ciddi bir sınava girecek, eğitim sistemimizin bel kemiği olan bir soru tipi: İki romanın ana karakterleri olan Gülce ile Alekos arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir, on madde halinde yazınız. Şansına yanıtını ezbere bildiği yerden geldi soru yoksa çakılıp kalacaktı. Yanıt, iki nokta üst üste.

1- Her ikisi de *insan* canına kastetti, biri diktatöre diğeri öz anne ve babasına yaptı bunu, yaklaşık on yıl ara ile bu suçu işlediklerinde, yani Alekos 1968 yazında yirmi sekiz, Gülce ise 1978 yazında henüz on iki yaşındaydı.
2- Her ikisinin de girişimleri başarısızlıkla sonuçlandı.
3- Olaydan sonra her ikisinde de pişmanlık, üzüntü yoktu.
4- Her ikisi de öfkeliydi, işledikleri suçun haklı gerekçeleri olduğuna inanıyorlardı, bu girişimi Alekos ezilen halk uğruna, Gülce ise ezilen iki kardeş, kendisi ve ablası uğruna göze almıştı.

5- Her ikisi de işkencenin ne demek olduğunu biliyordu, Alekos başarısız suikast girişimini izleyen ilk üç ay, Gülce ise girişiminden önceki son üç yıl boyunca.
6- Her ikisi de girişimlerinin hemen ardından ölüm duygusunu tatmış, Alekos birkaç gün, Gülce ise birkaç dakika için öleceği anı beklemişti, yetişkin bir insanla bir çocuk arasındaki fark kuşkusuz zaman farkını ortadan kaldıracaktır.
7- Her ikisi de gücü elinde bulunduran otorite tarafından en ağır cezaya çarptırılmıştı, biri kendi evinde, özgürce yaşaması gereken bir dünyada, diğeri sırf onun için inşa edilen mezar büyüklüğündeki beton bir yapıda; çünkü bu otoriteler, insana kendini suçlu hissettirecek en etkili yöntemin yalnızlaştırmak olduğunu biliyorlardı.
8- Her ikisi de olaydan sonra hayal kırıklığı yaşadı; Yunan halkı iktidarı memnun etmek için Alekos'tan uzak duruyordu, Gülce'nin ablası da annesiyle babasını memnun etmek için sanki kendini başka biri olarak yeniden yaratmıştı, birdenbire kardeşinden uzaklaşmış, çok çok gerekmedikçe konuşmuyor, konuşurken yüzüne bakmıyor, sürekli gözlerini kaçırıyordu.
9- Her ikisi de yargıç önüne çıktılar, Alekos cuntanın görevlendirdiği kraldan daha kralcı yargıçlar tarafından, Gülce ise annesiyle babasının gönüllü yargıcı olan kraldan daha kralcı ablası tarafından yargılandı.
10- Her ikisi de suçlu bulundu. Nokta.

Evet, sınav bitti. Güzel, vallahi çoktan seçmeli sınavlara alışmış bir öğrenci için hiç fena değil ama kibirli öğretmenleri tatmin edecek mi bakalım, bir madde de biz ekliyoruz, on bir, Alekos'un şaibeli bir kaza sonucu ölümünün ardından, yaşarken onu yalnız bırakan halk, taşkın kalabalıklar halinde Alekos ölmedi yaşayacak! diye bağırıyordu, Alekos'un sonu ile,

dikkatli olanlar hatırlayacaktır, bir zamanlar *ancak yokluğuyla bir değere kavuşabileceğine inanıp süslü intihar düşleri kuran* Gülce arasında sizce de ironik bir benzerlik yok mu?

Keşke Gülce de kendini şu yukarıdaki öğrenci kadar tanıyabilse ama beklentileri yüksek tutmayalım, eşyanın tabiatına aykırı bir kere, anlatıcının dil dağarcığı yoksullaştı galiba, sayfaları gitgide klişe deyimlerle kotarmaya başladı, olsun, klişeler okumayı kolaylaştırır, çoksatar kitapların püf noktası budur, olayları kafayı fazla yormadan takip etmenin nesi kötü, televizyon gibi azılı bir rakiple yarışacaksan kaliteden ödün vereceksin dostum, başka türlü zor. Uzun bir tartışmaya dalıp sadetten şaşmayalım, Gülce kendini onun kadar tanıyabilseydi, büyük olasılıkla ey öğrenci, diyecekti, sözü edilen, yani benimle Alekos'un benzerliği, aklıma daha özgün örnek gelmediği için özür dilerim, bir sokak kedisinin aslanla benzerliğinden başka bir şey değil, ne de olsa ikisi de aynı canlı türü içinde anılır, aynı yaşam savaşını verir ve aslan kendi ormanının kralı olsa bile daha güçlü pençelere karşı kedininkiyle aynı düşmanca güdülere sahiptir, kedinin bir sihirli lambası olsa aslanınki gibi bir yürek dilerdi ancak yok, o halde elinden gelen sadece imrenmektir, imrenmek ve hayranlık duymak, benim Alekos'a hayranlığım bundandır. Ama Gülce'nin, duygularını böylesi cümlelerle ifade edebilecek hale gelmesi bilinçaltına derin kazılar gerektirir, yıllar sonra, kazı makinelerini kullanmakta usta operatörler yardımıyla bunu da yapacak gerçi. Şimdilik okuduğu kitabın büyüsüyle diğer birçok genç gibi dikkatini kendinden çok uzaklara, siyasi olaylara çeviriyor, tıpkı Yunanistan'da olduğu gibi sekiz yıl önce kendi ülkesinde de askeri yönetim darbeyle başa geçmişti ama kızcağız o zamanlar on üç on dört yaşındaydı henüz, neler olup bittiğini bilmiyordu, en yakın hatırladığı seksen yedideki siyasi yasakları kaldıran referandum, ardından genel seçim... Üniversitenin öğrenci kantininde Yunanistan, Yunanlı devrimci, darbe, zindan, işkence, siyasetçilerin pis oyunları filan derken koyu sohbetlere katılıyor.

Kantindeki sohbetlerle birlikte Türkiye, Türk devrimciler, Türkiye'deki darbeler, zindanlar, işkenceler, siyasi oyunlar da ilgisini çekmeye başladı, İstanbul'daki eski oda arkadaşlarından, doktorlardan, ablasından, Sinan'ın babasından da duyardı duymasına ama dikkatli dinlemezdi, şimdi can kulağıyla dinliyor, bu üniversiteli tayfasının bilmediği yok. Fikirler sağcılık solculuk gibi basit kavramlar üzerinden tartışılmıyor artık, faşist misin devrimci mi diye sormuyorlar, henüz Sovyetler dağılmasa da sorular değişti, yargılar da, peki bir anlayalım bakalım, antiemperyalist ilkelerle mi hareket ediyorsun yoksa emperyalist düzenin bir parçası mısın, peki Papodopulos'tan niye nefret ediyorsun, Evren'i çağrıştırıyor, Evren'den niye nefret ediyorsun peki çünkü diktatör, evet, yanıt eksik ama idare eder, peki Alekos'u niye bu kadar çok seviyorsun, bana halk uğruna can verenleri, Denizleri, Sinanları, Mahirleri hatırlatıyor, peki onları niye seviyorsun, başkaldırdıkları için, kime, düzene, düzen kim, yanıt yok, görüyorsunuz nasıl da cahil bir kız ama bu kadar acımasız olmayalım lütfen, aslında düzeni, yemekhanenin tabldotuna burun kıvırıp şurada baba parasıyla rahatça hamburgerlerini yiyen bu küçük devrimcilerden çok daha iyi bilir bu kızcağız, bir kere çalışan biri o, emirler alır, emirleri yerine getirir, gizli köle, efendilerinin önünde gerektiği kadar eğilmezse başına ne işler açılabileceğini öğreneli yıllar oldu, düzen deyince aklına hemen şu ilk cinsel deneyimini yaşadığı adam geliyor, adını bile neredeyse unuttu ama çocukların daha ilkokulda düzenli olarak dişlerinin muayene edildiği, ilaç dolgu ne gerekiyorsa yapıldığı bir düzene şaşkınlıkla hayran kaldığını unutmadı, insana verilen değere hayret ettiğini.

Deneyimi var ama sözcükleri yok Gülce'nin, peki söyle bakalım diyerek sorguya çekenler canını sıkıyor ayrıca, onlarla konuşurken içinden bir yerlerden sökün eden bir öfkeyle bildiklerini de unutuyor, ışık tutulmuş tavşan gibi kalakalıyor. Marksizm diyorlar, sosyalizm, sosyalist enternasyonal, prole-

tarya, proleter sosyalizm, burjuvazi, küçük burjuva, küçük burjuva sosyalizmi... Kızın bunları bilmesi için koca koca kitaplar devirmesi şart, belli ki bu çocuklar devirmiş, öyle romanlarla filan olmayacak bu iş, şu sağdaki, evet, Gülce'nin sınıf arkadaşı, ceketinin kolunda tozlu lekeler olan uzun saçlı, peynir gibi bembeyaz delikanlı mesela, materyalist felsefeyi yemiş yutmuş olmalı. Ya öteki, sınıflar arasındaki karşıtlık üzerinde durmalıyız, proletarya ile burjuvazinin otokrasiye karşı birleşik savaşımı proletaryaya kendi sınıfıyla mülk sahibi sınıflar arasındaki çıkar çelişkisini unutturmamalıdır diyen kara yağız pos bıyıklı, o neler neler okudu acaba, Aydınlıymış, pek bir ukala, İbrahim miydi adı, silahlı mücadele olmaksızın devrim gerçekleşmez arkadaş, noktayı koydu işte, bu kadar net, bu kadar açık söylüyorum, Sovyet örgütlenmesi, sömürülen emekçiyle kenetlenerek silahlı işçi ve köylü güçlerini oluşturmuştur, sosyalizmin zaferinin temel koşulu, işçinin silahlanması ve burjuvazinin silahlarının elinden alınmasıdır. Tamam, kenetlenin arkadaşlar, benden başlayın, sömürülen emekçiyim ben, olmaz diyorlar, sen işçi değilsin, nasıl yani, çalışıyorum ya, zihnen de bedenen de çalışıyorum, Marks der ki, işçi, zincirinden başka kaybedecek bir şeyi olmayan insandır, benim de yok, vardır vardır, hem sen sendikalı bile değilsin, sendikal hakların için mücadele edeceksin önce, nasıl mücadele edeceğimi öğretsenize, Gülce bak, cahilsin, sus bari diyor pos bıyıklı. Demek öyle, cahillerle kenetlenemiyorsunuz o zaman, kız tek kaşı kalkık, küçümser bir edayla söyledi bunu, söyler misiniz sizin kenetlenmeye layık halkınız nerede, pos bıyıklı biraz bozuldu sanki, kaçınılmaz olarak diyor diğeri, öncelikle kitleler eğitilecek, Politeknik eğitim anlayışıyla eğitimin merkezine öğretmen-öğrenci yerine 'çalışan insan' oturtulacak, buyurun, oturtun, alın size saha çalışması, ben ciddiyim, eğitilmek istiyorum, kahkahalarla gülüyor ikisi.

Diğer masadan dik dik bakanlar var, Gülce pek umursamıyor onları, yaşları daha küçük, zararsız tipler ama biraz daha

ileride oturanlar bakmış olsaydı umursardı, giyim kuşamları derli toplu, parlak delikanlılar ona İstanbul'daki üniversiteli sevgilisini hatırlatıyor ve üzerinde nedensiz bir şekilde üstünmüş, ulaşılması zormuş izlenimi bırakıyorlar. O zamanlar sayıca fazla değildi bu havalı gençler, şimdilerde çok, görüntü her şeyden önemli artık, gerçi sadece alışveriş merkezlerinde görüyoruz biz bu gençleri, ellerinde kameralı, internet bağlantılı cep telefonlarıyla boş boş bakıp sırıtıyorlar ama öğrenci kantinlerinden haberimiz yok, konuşmaları nasıl, ne üstünedir bilmeyiz. O gün Gülce de ileriki masada oturanlar nelerden konuşur bilmiyor ama kendi masasındakiler gibi düzeni filan dert etmiyorlar sanki. Gülmeyin, niye gülüyorsunuz çünkü sınıf mücadelesini hiç anlamıyorsun, evet anlamıyorum, mesela senin şu silahlı mücadele dediğin şeyi de anlamıyorum ben, bir insanın başka bir insanı öldürmesinin mantığını gerçekten anlamıyorum. Yalana da bak, senin biricik ananla babana yapmaya çalıştığın neydi ama kalabalıkta geçmişi yüzüne vurup utandırmayalım şimdi, yakışık almaz, öyle yetişmedik biz.

Tam o anda masaya biri oturuyor, nerelisin sen, Batılısın anlaşılan, belli ki kendisi oralardan değil, evet, Diyarbakırlıymış. Nereli olduğumun önemi var mı, Muğlalıyım diyor Gülce, tahmin etmiştim, gırtlaktan gelen sesiyle acı bir gülüş, silahlı mücadelenin mantığını sen anlayamazsın, siz ülkenin batısında rahat rahat yaşarken eşitlik, özgürlük, ahlak, erdem, onur, çimlere basmayalım, ormanlarımızı koruyalım, insanlar öldürülmemelidir vesaire güzel laflar edersiniz ama laftadır bunlar. Fırat'ın öte yanı senin sandığın gibi değil, orası üvey evlat muamelesi görür ta Osmanlıdan beri, iki yüzyıldır insanlar savaşır orada, evleri yakılır, davarları vurulur, köylerinden kovulur, kurşuna dizilirler, televizyonda göremez, radyodan duyamaz, gazetelerden okuyamazsın, çok büyük bir olay olacak mesela Saddam'ın Halepçe'ye kimyasal bomba atması gibi ancak o zaman, sana silahlı mücadelenin mantığını söyleyeyim, devle-

tin silahı vardır senin yoktur, bir gün bir silah bulur yaşamak için öldürürsün, bu bir savaştır, savaşta merhamet olmaz. Gülce Diyarbakırlıya ısınıverdi birden, diğerlerine karşı üstünlük sağlamış bir tonda, bakın, Hasan sizin gibi ders kitabı kılıklı değil diyor, onun dediklerini anlıyorum çünkü hayatın içinden, insanca. Eyvahlar olsun, kimlerle düşüp kalktığına bakmıyor bu kız, adam bölücü müdür nedir, Fırat'ın öte yanıymış, ne varmış Fırat'ın öte yanında, devlete düşman kesilmiş bir avuç eşkıya, Allah bilir Apocu'dur bu, yanlış arkadaş insanı darağacına götürür, biz öyle biliriz, kızın sonu kötü, kendi düşen ağlamaz kardeşim, bizden söylemesi.

Durun ama kestirip atmadan önce her iki tarafa da bakmanın bir zararı olmaz, mesela hayal edelim, Gülce'nin herkes gibi sıcak bir yuvası olsa akşam gider, önüne konan sıcacık mercimek çorbasını içerken anlatır okulda duyduklarını, üstünde küp küp kızartılmış ekmek parçaları olur bu çorbanın, limon da sıkılmıştır lezzeti artırmak için, annesi karışma kızım etliye sütlüye diyecektir, ortalık kötü, ihtilalden önceki günlere geri dönmekten korusun rabbim, pek vesveseli bu kadın, içinden şu damat da hayırlısıyla sağ salim askerliğini yapıp gelseydi diye geçirir, Gülce sevgilisini tanıştırmış olmalı ki, şimdiden müstakbel damadı gözüyle bakmaya başlamış. Baba ise bilgedir, sakin karşılar konuşmaları, dünyada olup bitenlerle ilgilenmek gençler için iyi bir şey ama yine de biricik kızları dikkat etse iyi olur, bu ülkede av olmak çok kolay. Şimdi bir de Fırat'ın öte yanındaki sıcak yuvaya bakalım, ortaya bir sini konmuş, sofra kalabalık, kız kardeşler sessiz, burada daha çok erkek kardeşler konuşur, bu Türkler bizim bağımsızlık hayalimizi neden anlamazlar ki, biz de andımızı okusak ne olur, onların Türküm dediği gibi benim de Kürdüm deme hakkım yok mu, babaanne, kataraktlı gözleri uzaklarda, bülbülün hayali bir kuru çalı der, Kürtçe, anne suskun, kalkar, eksik kaşığı getirmek üzere bir koşu mutfağa gider, baba yine bilgedir, mesele Türkler değil oğlum, nasıl anlasınlar, yakılıp yıkılan, boşaltılan

köyler onların değil, mesele ideolojiktir. Kulağınıza yabancı gelmesin bu sözcük, oralarda kahvelere gireli epey oldu, kardeşlerden büyüğü atılır, dağlarda özgür bir insan olarak yaşamak güzel olsa gerek, sokakta önümüze ardımıza bakmaktan illallah ettik, Hasan abim haklı, burada halimiz olağanüstü, baba oğlunu, çok da üstüne düşmeden uyarmalıdır, adı üstünde olağandan üstündür bu, üstünlüğü, herhalde o özgür sanılan dağlardan korunup kollanmalarıdır ama yine de oğlanlar dikkat etse iyi olur, bu ülkede av olmak çok kolay.

Gördünüz, bizimkilerin değilse de ne fark eder, ülkede başkalarının aileleri tedirgin, korkulu, işler düzgün yürümüyor, dahası var, bugünler ehven-i şer, kavga alıp başını gidecek, kendi büyüklerimiz çözmeye gönül indirseler bile dünyanın daha büyükleri engel olacak, ne oyunlar döndüğünü biz nerden bilelim, silah, uluslararası büyük bir pazar. Ama Gülce'ye fazla gelir tüm bunlar, yıllar sonra anlayacak ki, silahlı mücadele Ekim Devrimi zamanında olduğu gibi bir yol değildir artık, dünyanın hâkimleri tarafından silah pazarlamanın aracı olarak dayatılan bir şeydir ve net bir karşı duruş ister o yüzden çünkü tüm bunların farkında olmayan, gerçekten özgürlük mücadelesi verdiğine inanan pek çok genç militan vardır, tıpkı tüm bunların farkında olmayan, vatanı koruduğuna inanan pek çok genç askerin olduğu gibi. Anlasa da pek bir şey değişmeyecek gerçi, savaş dediğin erkek dünyasının meşguliyeti... Şimdi o yine kendi işine gücüne dönsün.

YENİ YIL

Hafta arası okuldu dersti derken, vizeler de başladı, günler su gibi akıyor, Cumadan itibaren kırk saat aralıksız iş, blok nöbet tutmayı kabul ettiğine pişman, Cuma yerine hafta arası bir gece tercih etse daha iyi olurmuş, hatta bir gün çıtlattı sorumlusuna, ağız yokladı ama geçmiş olsun. Diğer hemşireler pek memnunmuş durumdan, diyesilermiş ki, madem bu harika çocuğu el birliğiyle okutacağız o halde hafta sonları bari

rahat edelim, kızı baleye yazdırdık, oğlanın basket kursu var, kayınvalideleri yemeğe çağırıyoruz, hazırlık gerek, senin gece sırtından terler akmış, gözün yataktaymış kaynanayı görümceyi ilgilendirmiyor, bari cumartesi sabahı nöbetten çıkıp işlere koşturmayalım; elbette, yeterince adil bir alışveriş, meslektaşlarım da bir rahat nefes alsın, öyle ya, okumanın da bir bedeli var.

Okumakmış, valla hemşire'anım senin aklın yok diyor hastabakıcılar, zaten okumuş eline ekmeğini almışsın, daha ne, olur mu hiç, meslek değiştireceğim, masabaşı bir işe geçeceğim okul bitince, aman bırak allasen, sen bir kadınsın, affedersin genç kızsın tabii de lafın gelişi, bize sorarsan masabaşı da olsa bir kadın çalışmamalı, bir kadın için en hayırlı yer evidir, otur evinde gül gibi evlatlarını yetiştir, bir kadın için en kutsal vazife anneliktir, bir kadın için en emniyetli yer yuvasıdır, niye, burası emniyetli değil mi, sizler güvenli değil misiniz, ne güzel birlikte çalışıp arkadaşlık ediyoruz, bunda ne kötülük var, bir kadın için en güzel arkadaş kocasıdır hemşire'anım. Kocası olmayanlar ne yapacak, saçma bir soru bu, onlara babaları bakar, doymayacak boğazları yok ya, analarının dizinin dibinde mis gibi yaşayıp gitsinler, Allah ne verdiyse yiyip içip kısmetlerini beklesinler. Misal benim iki kızım var hemşire'anım, niyetim hiç okutmamak, hele buradakileri gördükten sonra, biz nelere şahit oluyoruz, fason bir imzayla kürtaj olanları da gördük, kapıdaki adam kim belli değil, çıkar evlilik cüzdanını desen apışır kalır Allah bilir, iki hastabakıcı birbirlerine bakıp gülüşüyorlar, gece doktorlarla kucak kucağa basılanları da biliyoruz, işte bu olmadı, kızın suratı asıldı, hadi canım, iftiradır, siz de böyle konuşarak günaha ortak oluyorsunuz, yine gülüyorlar, he he sen iftira de hemşire'anım. Ay üstümüze iyilik sağlık, doğru mudur acaba, olur mu olur, ateş olmayan yerden duman tütmez demişler, öyle biliriz biz, bu hemşirelerin adı boşuna çıkmadı ya, geceler uzun. Lütfen, rica ediyoruz yine aynı tuzağa düşmeyelim, İstanbul'dakilerin gözünü sevelim,

onlar hiç olmazsa gerçekleri dönüştürüyordu, bir nevi edebiyatçıydılar, bu hastanedekiler bağnaz dedikoducu, toplumumuz çarçabuk galeyana geldi yine, düşünmeksizin kabullenip ucuna bir de atasözü taktı mı tamam oysa dikkatli olanlar fark edecektir, doktorlarla kucak kucağa basılan kim, belli bile değil, ilk akla gelenin hemşireler olması büyük haksızlık. Hey gidi hastanelerin Afife Jaleleri, eskilerde kaldı tüm bunlar, modayı takip edelim biraz, şimdi kolunu kaldırsan bir kadına çarparsın, doktoru, hastabakıcısı, refakatçisi, aşçısı, laborantı, öğrencisi, öğretim üyesi, kadınlar her yere girdi artık. İşin tuhaf yanı, Gülce'nin de modayı takip ettiği yok, bu eski kafalı dedikoducudan fazla etkilendi, aptal, bir kere bu işten niye sadece kadınlar sorumlu diye sorsana ama aklına gelmez.

Gülce hemşireliğe zaten ısınamamıştı ama artık iyiden iyiye utanır oldu, zorda kalmadıkça söylemiyor ne iş yaptığını, söylediği zaman da acaba erkekler üzerinde *buyurun ben müsaidim* gibilerinden bir imaj yaratıp yaratmadığından kuşkulanıyor. Eskiden böyle değildi bu kız, sanki tebdil-i mekân ferahlık yerine hastalık getirdi, bulunduğu kabın şeklini mi aldı nedir, algısı değişti, kuşkucu biri oldu; belki İstanbul serüvenlerinin acı tortusu ruhuna yeni çökmüştür, kim bilir belki yanılıyoruzdur da kuşkuları sadece Sinan'ı kaybetme korkusundandır. Şöyle ki, az önce, bir Pazar üşenmesem de ablama gitsem diye düşündü, örneğin yılbaşı nöbetinden sonraki Pazar ama kış günü hava erkenden kararıyor, alışverişiydi, çamaşırıydı, ütüsüydü, eteğini toplayıp yola çıkana kadar öğleyi bulur, yol bir buçuk saat, hadi gitti diyelim, dönüşü çileli olur, İstanbul'da karanlığın basması sokaklardaki hareketi azaltmazdı, buralarda güneşle birlikte el ayak çekiliveriyor, belli bir saatten sonra Nataşalarla, aman dikkat, isimleri önyargılara alet etmeyelim, Rus turistlerle gezen adamlardan başka meydanda kimseler yok, erkekler otogarda yalnız bir kadın yakaladılar mı peşine düşüyorlar. Eskiden olsa aldırmazdı Gülce, yani İstanbul'dayken, şimdi bir korku, bir endi-

şe, gece biri gelip kolumu tutsa ne yaparım, insanlar ne düşünür kaygısı, insanlar derken Sinan'ın arkadaşları, ya onlardan biri, en yakın dostu da olabilir bu, Gülce'yi tam o anda görür de hakkında olur olmaz dedikodu ederse, geçenlerde geç vakit memleketten dönüyorum, terminal yolunda kime rastladım dersin, neyse benden duymuş olma ama şu kadarını diyeyim, hemşireden eş olmaz arkadaş, nöbeti bilmemnesi var, evleneceksen daha usturuplu bir kız bul, Sinan ne der acaba, gerçekten mi, bir adamla gördün yani, uyardığın iyi oldu, sağ ol ama ona bir söz vermedim zaten ben abi, bana bağlanma demiştim en başta.

Gerçekten de verilmiş hiçbir söz yok ortada, bunun sonu hayırlı değil, okul bilgilerini pratik hayata geçirmek gerek, hazır yılsonu bilânçosunu öğrenmişken bu ilişkinin bir muhasebesini çıkarmalı, Gülce'de birden şafak attı, ilişki ilişmekten gelir, ne ilişkisi, şaka maka üç ayı devirmişler, buluştukları gün sayısı bir elin parmaklarını geçmez, her gün aynı üniversite bahçesinde dolaşıyorlar ama birbirlerini görmüyorlar, Sinan'ın ilgisizliğini ders yüküyle açıklamak zor. Fatma haklı galiba, bu iş sakat, bir dahaki sefere konuşacağım, bak diyeceğim, hem okul hem hastane zaten yeterince yorgunum, hayır çalışmak bir şey değil, hoca kaprisinden imanım gevredi, ameliyat değil sanki işkence, Çapa'daki hocaları mumla arar oldum, ne kadar beceriksizse o kadar huysuz, o kadar hırçın bunlar, velhasıl kimsenin nazını çekmeye mecalim yok, üstüne bir de sen aklına esecek de gelip beni göreceksin diye camın önünde tüneyemem, kısacası diyeceğim, ya sev ya terk et. Ne zamandır susuyoruz, şunu kızın kafasına sokmanın zamanı geldi artık, hepimiz duyduk, adam gelince danışmadan telefon ederim demişti, camın önünde tünemen senin kendi salaklığın, oda arkadaşına rezil olmak da cabası, ha, genel gidişat seni üzüyorsa o başka, evet, davranışlarına bir çeki düzen ver dersin, vermiyor mu, hesabını kesersin, güle güle kardeşim, tak sepeti koluna herkes kendi yoluna, bakalım o gün gelip çattığında ne

yapacak Gülce, bu düşündüklerini söyleyebilecek mi, merakla bekliyoruz.

Fazla merakta bırakmadan o gün gelip çattı, yılbaşı nöbetinden sonraki Pazar, yeni yılın ilk günüydü, Gülce Sinan'ı beklemiyordu, hem erken bir saatti hem de o hafta sonu onun yılbaşını ailesiyle birlikte kutlamak üzere köyüne gideceğini düşünmüştü, danışmadan aradıklarında çamaşır yıkıyordu, üstü başı perişan, gözkapakları şiş, üstelik saçları ıslaktı, hazırlıksız yakalanmanın telaşıyla alelacele saçlarını kuruttu, toparlandı, aşağıya indi.

Çoğu zaman olduğu gibi yağmurlu bir gün ve Sinan yine şemsiyesiz çıkmış yurttan, paltosunun omuzları ıslanmış ama kafası kuru, damlalar sekmiş, gür, kıvırcık saçlarına nüfuz edememiş yağmur suyu, Gülce beş dakikadan fazla yürüse sıçan gibi olur, bir koşu odasına çıkıyor geri, şemsiye alıp dönecek, Sinan'ın boş ver, zaten hemen şu aşağıdaki pideciye gideceğiz demesine aldırmıyor. Aaaa! Ama şaşırtıcı bir şey bu, şimdiye kadar birlikte hiç lokantaya gitmemişlerdi.

Sinan yürürken Gülce'nin elini tutuyor ama aklı başka bir yerdeymiş gibi dalgın, pideciye kadar neredeyse hiç konuşmuyorlar, giriş kapısının hemen yanındaki masaya yerleşip şemsiyeyi duvara yaslarken yarım ağız gülümsüyor Gülce, şemsiyeler için senin saçların gibi yağmur işlemeyen bir kumaş tasarlanmalı. Çok fazla iplik gerekir diyor Sinan, rağbet göreceğini sanmam, garsona işaret ediyor, ikisi de dirseklerini masaya dayamış dışarıya bakıyorlar, galiba yemekten önce ciddi konulara girilmeyecek. İnceden, sinsi sinsi, durmaksızın yağan yağmur caddede küçük su birikintileri oluşturmuş, Gülce şu yağmurun bile anı biriktirme yeteneği var diye düşünüyor, bizim niye yok, niye konuşamıyoruz, susup kalıyoruz, niye diğer sevgililer gibi kucaklaşamıyoruz, birbirimize sokulamıyoruz, niye böyleyiz biz, bu soruların yanıtını almalı Sinan'dan, bugün, burada. Derken pideler konuyor önlerine, pencereyi buhar kaplıyor, kapalı pide yemiş miydin

hiç, tadına varmak için şöyle banarak yemelisin, buranınki de güzeldir hani, gerçi en güzelini annem yapar ya, kuzinede, bol tereyağlı, ne oldu, sen sevmedin mi, sevdim de, öyle iştahlı anlatıyorsun ki, ne bileyim, sözünü kesmek istemedim. Oysa romantik bir şeyler beklerdi Gülce, çok özledim, hiç aklımdan çıkmıyorsun gibi ya da aslında her gün gelip görmek isterim seni ama biliyorsun gibi, servis tabağını ileri doğru itiyor, hadi bir cesaret, bir yerden başlamalı, biliyor musun, konuşmamız gerek, doğal olamıyorum ben senin karşında, içimden geldiği gibi davranamıyorum yani, haklısın evet konuşmamız gerek diyor Sinan, doğal davranamayışının sebebi benim çünkü ben yakın durmuyorum çünkü baskı altında hissediyorum kendimi, çeşitli sebepleri varmış bu baskının, Gülce'den çok hoşlanıyor çok da beğeniyormuş ama ciddi hiçbir şeye hazır değilmiş daha, sık görüşmemeye özellikle gayret ediyormuş bu yüzden, umut vermek istemediği için. Bir bakışın çaresizliğini anlatmak da izlemek kadar kolay olsaydı keşke. Sonuç olarak Sinan onunla evlenmeyi aklından bile geçirmiyordu ve Gülce de bunu açıkça anlamıştı artık, o an öyle bir andı ki sadece bakışı çaresiz kalmadı, dilinin ucundaki sözcüklerin bile gücü tükendi, artık bir yararı yoktu ama eğer konuşabilseydi herhalde şöyle bir şeyler söylerdi: Umut vermeyi istememekle vermemek aynı şey değil, insan sadece kendi kafasının içinde yaktığı kırmızı ışıkla bir başka insanı durduracağını sanmamalı. Ama konuşamadı, sustu kaldı kız, çenesine dayalı eli yavaşça kaydı, masaya düştü.

Yukarı, hemşire lojmanına doğru çıkarlarken sokak lambalarının altında duraklıyor yine Sinan, kolunu kızın omzuna atıyor ama Gülce çekiyor kendini, ne sarılmanın ne öpüşmenin coşkusu kalmış artık, bunu düşününce dudakları titriyor, gözlerinden düşen damlalar yağmura karışıyor, hey yoksa kırgın mısın bana, niye uzak uzak yürüyorsun, böyle yapma ama üzülüyorum bak, ben de üzülüyorum o kadarına hakkım vardır herhalde değil mi, öfkeli sözler bunlar, Sinan bile fark etti.

Şimdi kızgınsın tabii ama sana bir şey diyeyim mi, boşuna üzülüyorsun, benden adam olmaz, inan ki, huysuz herifin tekiyimdir ben, evde hiç fark etmedin mi, ah, yine o tıss diye gülüşü yok mu, bu kez omzundan tutup durduruyor Gülce'yi, hadi ama bakma öyle, karşına daha iyi birinin çıkmayacağını bilemezsin ki. Nasıl bakmıştı acaba, avucundan tek dostu, bağlandığı kuşu uçmuş bir çocuk gibi hissediyordu kendini, güçsüzlüğünü saklamaya çalışmadı bile, artık veda zamanı yaklaşmıştı, lojmanın kapısına gelmişlerdi, şöyle iz bırakacak, acıtıcı bir cümle bulmalı, biliyor musun dedi, ayrıldığımıza değil seni unutmanın imkânsızlığına ağlıyorum ben çünkü hayatımda eminim daha iyileri olacak ama daha ilki, hayır. Yeşilçam aktrislerini bile kıskandıracak bir edayla koşarak lojmana giriyor. Bitti, bu kadar.

Hepimizin tahmin edeceği gibi Gülce'nin lojmanın girişindeki vakarı hemen oda kapısında, daha anahtarı çevirirken uçup gitti. Sırtı kapıya dayalı bir şekilde epey bir kaldı, duvarlara, yatağına, dolabına sanki ilk kez görüyormuş gibi baktı, öylesine yabancıydı, bir sigara çıkarıp yaktıktan sonra çantasını yatağın üzerine fırlattı. Etrafındaki her şey kasvetliydi, hele her akşam önünde tünediği pencere iyice ağlayasını getiriyordu. Tek avuntusu, Fatma'nın o sırada odada bulunmayışıydı ama bu onu uzun süre teselli etmeye yetmedi, nasılsa yarın meraklı doğasıyla olanı biteni öğrenip hemen ardından aşka dair, erkeklere dair, kızların saflıklarına dair nutkunu tekrarlamayacak mı lanet olsun! Ya okul arkadaşlarının yüzüne nasıl bakacak, ders yükünün bahane olduğunu açıkça söyleyenler vardı nicedir, siz ne biçim sevgilisiniz diyenler. Ya ablası, eninde sonunda haberi olacak ve ben sana demedim mi iyi ki ailesi duymadı aranızdaki ilişkiyi diyecek, gözlerinde bir anlığına çakıp sönen sevinç kıvılcımını hiç saymayalım, Allah'ım, niye insanlar başkalarının mutsuzluklarından besleniyorlar böyle...

Işığı kapatıp üstünü başını çıkarmadan yatağa kıvrıldı, yarın çok zor geçecek, öyle ya, terk edilmek basit bir şey değil,

bu bir felaket, yaram acıtmadı soran acıttı derler; bir an Gülce'ye öyle geldi ki, yarın herkes şıp diye anlayacak, Tanrı'nın bile alaycı bakışlarına maruz kalacak yarın çünkü uyarı sinyalleri vermeden bir felaketin geldiği çok az görülmüş bir durumdur, ah sevgili kulum, sana kullanasın diye akıl vermiştim ama sen ne yaptın, bütün ipuçları gün gibi ortadayken gittin boş umutlara tutundun, senin felaketinin gülünç yanı işte bu, hadi bakalım, kapat gözlerini, şimdi berbat bir gece geçireceksin, bütün terk edilenler gibi, yatakta gövdeni küçücük, kafanı, kollarını, bacaklarını kocaman hissedecek, huzursuz uyuyacak ve uçurumlardan yuvarlandığın, denizlere düştüğün, ayaklarının boşlukta sallandığı tuhaf rüyalar göreceksin.

O zaman için, öyle ya, bir kadın bir erkeği, uğruna yaşadığı şehri değiştirecek kadar tutkuyla sevdiyse ayrılığın onu darmadağın etmesi gerekirdi oysa hiç de gerektiği gibi olmadı. Birkaç günün ardından hayatında bir zamanlar Sinan diye birinin olduğunu bile unutmasının nedenlerini açıklamakta şimdi bile güçlük çekiyor Gülce, gerçi sonraları kalbine keskin bir sızı yerleşecek yerleşmesine ama o günlerin konusu değil bu, yeri geldiğinde hatırlamak üzere bir kenara yazalım. Belki hızla değişen yaşam koşulları derinlemesine düşünmeye zaman bırakmadığındandır ya da belki öncekilerden farklı olarak terk edildiğini saklamaya çalışıp yalanlar uydurmaktansa aşk acısını söylemeyi seçtiği için. Bilinçli bir seçimle değil elbette, üniversiteli kızların melankolik tavırlarını izleye izleye, farkına varmadan, mutsuz görünmenin daha çok ilgi toplamaya yaradığını keşfetmişti, daha ertesi gün kantinin bir köşesine çekilmiş, başı öne eğik halde ayağını belli bir ritimle yere vuruyordu, gelen sormaya başladı, Gülce, gelsene kızım masaya, niye yalnız başına oturuyorsun çünkü canım sıkkın, yalnız kalmak istiyorum, sanki kız yalnız kalmak istiyorum dememiş, tam aksine yalnız bırakmayın demiş gibi kalkıp yanına geliyorlardı. Hayrola niye canın sıkkın, yok bir şey, hadi canım belli ki var bir sebebi, yok bir şey, vardır vardır hadi ama

söyle niye böylesin, yok bir şey dedim ya git başımdan, lütfen ama söyle de yardım edelim, ısrar edilince tersleniyordu Gülce, sevgilimden ayrıldım tamam mı, nasıl yardım edeceksin söyle bakalım! Biri çay getiriyor, bir başkası sigara veriyordu, üzüldüğün şeye bak, hangimiz ayrılmadık ki, birkaç güne kalmaz unutursun, aman boş versene kuzum, sana sevgili mi yok, o kendi derdine yansın.

Üniversite gençliğiyle iş çevresinin farkı da buradaydı işte, iş yerinde hiçbir olay böylesine boş vermişlikle karşılanmıyordu, hele ayrılıklara nedense kaçırılmış fırsatlar olarak bakılıyordu, sanki Gülce Sinan'ı bulmakla voliyi vurmuş da bu şans bir daha ele geçmeyecekmiş gibi. İstanbul'da da bu böyle miydi yoksa buraya özgü bir durum mu karar veremiyordu Gülce ama evli olmayanların rütbesi kuşkusuz her yerde daha düşüktü, hemşirelerin pişmanlık dolu kararlarını yöneten temel güdü belki de bu sakat bakış açısıdır kim bilir, sanki hepsi karşısına çıkan ilk erkekle evlenip yuva kurmak zorundaydı, birisiyle adın çıkmışsa ne yapıp edip murada ermeliydin.

Şubat başına kadar ne mutlu ne de mutsuzdu Gülce, daha doğrusu duygularını tartacak vakti bile yoktu zaten, yeni yılın ilk cumasından itibaren nöbetti, sınavlardı, bir koşuşturmaca başladı, o aralar bir de lojmandaki oda arkadaşının tayini çıktı, yerine başka biri taşındı, Maçkalı, içten, sırdaş, yargı cümleleri kurmayı hiç bilmeyen, ileride gerçekten en zor günlerinde sarılabileceği, tertemiz, çiçek gibi bir kızdı, ilk günden kanları kaynadı, saatlerce sohbet ediyor, yemek pişiriyor, alışverişe çıkıyorlardı; bu yeni ortak yaşam biçimine ayak uydurayım derken günler hızla geçip gidiyordu.

Şubatta, yarıyıl tatiliyle birlikte bu harala gürele aniden hız kesti, sonraları *ilk aşama* diye tarif edeceği dönemin bitişiydi bu. Önce oda arkadaşı Meltem'in askerdeki nişanlısı izinli geldi, kızcağız bütün zamanını onunla geçirmeye başladı, Gülce hafta arası işsiz güçsüz, yapayalnız kaldı. Derken durağan ruh halini derinden sarsan deprem gibi iki olay... Bir Pa-

zartesi final sonuçlarını öğrenmek için üniversiteye gitmişti, puslu ama yine de ılık, güzel bir gündü, tam kendi bölümüne sapacağı sırada Sinan'ı o ince, esmer kızla sarmaş dolaş gördü, karşı kaldırımdaydılar, sırtları Gülce'ye dönük, kolları arkadan birbirine kenetli, âşıklara özgü yavaş adımlarla yürüyorlardı, şaşırmadı, çoktandır dilinin ucunda olan ama bir türlü hatırlayamadığı bir sözcüğü bulmuş gibi bir hisse kapıldı, ayrılığın gerçek sebebi önüne bir anıt gibi dikilmişti işte, güzel, dedi kendi kendine, artık bu defteri sonsuza dek kapayabilirim. Tuhaf bir dinginlikle bölümünün kapısına kadar yürüdü, cama asılı notlarına baktı, lojmana dönmek üzere gerisin geri yola koyuldu.

Ancak, yokuşu çıkarken birden nefesi kesiliyormuş gibi oldu, sokak lambasının dibinde durup derin derin soluyarak bir süre bekledi, kalbi hızlı hızlı atıyor, başı dönüyordu, yoldan gelip geçenler kendisine çarpıverecek gibi üstüne üstüne yürüyorlardı sanki. Herhalde kan şekerim düştü diye geçirdi aklından, yüzü boncuk boncuk ter içinde kalmıştı, hastane yönünden gelen bir taksiye elini kaldırdı, sürücü sertçe frene basıp dönünceye kadar ayakta kalmaya dayanamadı ve kaldırıma oturdu.

ANNE

Lojmana girdiğinde her şey yine eski düzenini almış, dünya yeniden her zamanki renklerine kavuşmuştu. Yalnız, zihninde dönüp duran karşılıksız sevgi, aşk acısı, terk edilmek, karasevda, çaresizlik gibi saçma sapan sözcüklere bir anlam veremiyordu, bu kıstırılmışlık duygusu da neydi böyle, camı açıp kafasını dışarıya çıkardı, yağmur başlamıştı, kurşuni gökyüzü boğucuydu. Tanrım benim neyim var, daha doğrusu neyim yok, Sinan o cırtlak sesli, esmer kızı bana tercih ettiğine göre neyim eksik ki, yeterince güzel, zeki, ilginç, eğlenceli değil miyim, niye benim de herkes gibi karşıma birlikte bir gelecek hayali kurabileceğim biri çıkmıyor, niye sürekli

yenilgilere uğruyorum ve niye yenilgilere uğradığımda herkes gibi başımı dizine koyacağım, gözyaşlarımı şefkatli elleriyle silen, saçlarımı okşayan bir annem yok benim. Ne hıçkırıklarını ne de acıklı düşüncelerini durdurabiliyordu, bir yarım saati yüksek sesle, neredeyse böğüre böğüre ağlamakla geçirdi. İşe bakın, şu edebiyat bölümü öğrencisinin sınav kâğıdından okuyalı daha birkaç sayfa oldu, bir zamanlar canına kastettiğin anneden hangi yüzle şefkat dileniyorsun, elin adamlarıyla öpüş koklaş, sonra gelsin ana kucağı, utanır insan, her şeyin bir bedeli vardır güzelim, öyle biliriz biz, sonuçlarına katlanmayı göze alamıyorsan girişmeyeceksin. Ama ama ama o kadar acımasız olmayalım, okuduysanız şunu da bilirsiniz, kız henüz on iki yaşındaydı, giriştiği şeyin sonuçlarını hesaplayabilecek yetisi yoktu, üstelik anlatmaya kalksak içinden çıkılmaz bir kısır döngüyle karşı karşıya kalırız, eskiler fasit daire derdi hatırlatalım ki eskiye dönüş modasını ıskalamayalım, şöyle ki, kız annesinde aradığı şefkati bulamadığı için o suça yeltenmişti, yazık, bu yüzden az buçuk olanı da kaybetti, kaybettiğinin yerini sevgilileriyle doldurmayı umdu, umutları boşa çıkınca döndü dolaştı, yine anne şefkati aradı, işte hepsi bu, buyurun, hesap özeti, aman yarabbimiz, yine mi anlatıcı, toplumun genel geçer doğrularına dudak büküyor yine, her zamanki küstah, bilgiçlik taslayan sesiyle kulağımızı tırmalamaya devam edecek anlaşılan, bak bak, neymiş efendim, acımasız olmamalıymışız, kızın *yüz fırça darbesine* karşı sessiz kalmamızı istiyor besbelli, yok şefkatsizlikmiş filan, bahane bunlar, hangimiz sevgiyle şefkatle büyüdü, çocukluk çocuklukta kalır kardeşim, biz öyle gördük, gel pisi pisi diyene kedi gibi sürtünürsen olacağı budur, sonunda anne diye mızıldanırsın işte böyle. Eh, ne yapıp edip işi namussuzluğa bağladık, konumuz kızcağızın aşk acısıyla kıvranırken anasından şefkat dilenmesi değil miydi, gerçi dilense de veren yok, hemen ertesi gün sağlamasını yaptı kız bunun, ikinci ağır sarsıntı da o oldu zaten.

Gülce, uyur uyanık geçirdiği berbat gecenin sabahında, dayak yemiş gibi her yanı ağrılar içinde yataktan kalkar kalkmaz bir karar verdi, sırt çantasına bir iki çamaşır tıkıştırıp Pazar'a yollandı, mademki Cumaya kadar boş, hanidir ablasına gitmeye niyetleniyordu, hiç olmazsa bunu bari aradan çıkarsın, aferin, yolculuk iyi gelecek kuşkusuz, sadece yolculuk da değil, herkesin aklında bulunsun, böyle ruhi çöküntü anlarında erkekler bir meyhanede içli alaturka şarkılarla kederlenip belki iki tek atabilir ama kadınlar için bu pek mümkün olmadığından yalnız kalmaktan kaçınmak, birileriyle hasbıhal etmek birebirdir, ottan çöpten konuşursunuz kafanız dağılır.

Gül'ün de kardeşiyle iki çift lakırdıya ihtiyaç duyduğu bir zamana denk gelmişti bu, hoş geldin, ne iyi düşünmüşsün canım, epeydir haber alamıyordum senden, sömestr demek, doğrusu güzel bir sürpriz. Öğle tatiliydi, yakınlarda bir pastaneye gidelim dedi abla, rastlantı işte, orada nahoş anıların yaşandığını ne bilsin, kendi âlemindeydi, of çekerekten konuya girdi, bir bilsen neler oldu neler. Gülce'yi iyice meraklandırmıştı bu serzeniş, hayırdır, dedi ama hiç dinleyesi yoktu, aman benim derdim bana fazla, diye geçirdi içinden, şurası göz göze geldiğimiz yer, bula bula burayı bulduk, kadere bak, Allah vere de gönül derdi olmasa, iç burukluğu sesine vurdu, hafif alaycı bir tonla ekledi yoksa âşık mı oldunuz doktor hanım, of nerden çıkardın şimdi bunu, biliyor musun annem geldi. Yaa! Rüyasında görse inanmazdı Gülce, hadi canım dedi, şaka yapıyorsun. Ama der demez annesinin daha önce de Gül'ünün yanına defalarca gittiğini hatırladı, parasız yatılıda okurken, tıp fakültesine başladığı yıl... Yine derinlerden bir yerlerden kıskançlığı kıskıvrak yakaladı onu, kıskançlık demeyelim, çocukça bir tanım olur, karayolları haritasına söyle bir baksak Muğla'dan Rize'ye giden bir otobüsün saatte kaç kilometre hızla yol aldığını bilemesek de Trabzon'dan geçtiğini bilebiliriz, öyleyse herhangi bir annenin yolunun üstündeki bir kızını çiğneyip diğerine gitmesi insana ne hissettirirse kızcağız onu hissetti işte.

Ah bir bilsen güzelim, şaka değil, habersiz çık gel sen, olacak şey mi, Cumartesi sabahı, benim ancak öğleyin haberim oldu, bütün Pazar'a rezil etti beni, dün akşam bindirdim gitti çok şükür. Ama niye bana haber vermedin abla, onca uzak yoldan gelmişken bir görseydik birbirimizi, annem sormadı mı?

Demek dün akşam, o kimsiz kimsesiz bunalımlar içindeyken, tam da akşam saatlerinde her yanını neredeyse elle tutulur bir anne özlemi sarmışken otobüs hemen iki kilometre aşağıda, sahil yolundaymış. Gülce'nin aklına bir çal düşen bir düşünce bu, sorun görüşememek değil ama annesi bu kadar yakınından geçip de onu umursamayınca, ister istemez kötü hissediyor kendini, bir an sanki dün akşam ölse de olurmuş, yaşamış yaşamamış hiç fark etmeyecekmiş gibi geliyor.

Kızım görüp ne yapacaktın, diyorum ya hiç normal değildi zaten, paranoyaklığı tavana vurmuştu, ne haldeydi bilsen iyi ki Trabzon'a gelmemiş derdin. Hep de böyle olur, ne zaman bu ikisinin arasında başka türlü bir ilişki yaşandığının ve kendisinin yine bu ittifakın dışında tutulduğunun apaçık bir kanıtını yakalasa hemen ortaya hafifletici nedenler çıkar ve Gülce'ye gardını indirmek düşer. Peki, hadi anlat o zaman, kış günü niye çıkıp gelmiş, derdi neymiş diye soruyor. Gül şimdi neresinden başlasın, on gün kadar önce postaneden telefon bağlatıp elleri kırılasıca, inleyesice, kara toprağa gark olasıca kocasını şikâyet etmişti kadın, tapu meselesi yüzünden hır çıkarmışlarmış, sonraki hafta anlaşılan adamın ne akılsızlığı kalmış ne beceriksizliği, babalarının burasına getirmiş olmalı ki, Cuma günü öğleyin, namaz vakti yemiş sopayı bir güzel, hemen o saat kapıyı çarpmış otogara koşmuş, bin bir badire atlatıp Gül'ün yanına geldiğinde kolu omzundan itibaren boylu boyunca kütük gibi şişmişmiş.

Keşke üzülebilseydi Gülce ama olmuyor, annesi onu sevmiyor, o da annesini, aralarında bir kan bağı var, sadece bir kan bağı, daha ötesi yok, bazen aylarca onunla konuşmadığı oluyor, babasıyla da, bir telefon edip birbirlerine nasılsın diye sor-

madıkları uzun zamanlar geçiriyorlar, İstanbul'dayken hiç değilse arada bir mektup yazardı, artık onu da bıraktığı halde bu kimsenin pek umurunda değil gibi. Gülce anne-babasındaki bu duygusuzluğu yetmiş sekiz yazının mı yarattığını yoksa yetmiş sekiz yazını yaratan şeyin bu duygusuzluk mu olduğunu bilmek isteyecek ama şimdi değil, henüz değil, önce kendi duygularının sağanağında ıslanmasını bekleyeceğiz, şu an sadece parçalı bulutlu bir hava var. Şu babam da kaç yaşına geldi, hâlâ her şeyin üstesinden dayakla gelebileceğini sanıyor ya, pes doğrusu, kırık çıkık yoktu inşallah, başka bir yerinde rahatsızlığı filan? Başka bir yerinde derken, evet vardı canım, rahatsızlığı kafasındaydı, nasıl biliyor musun, Muğla'dan İzmir'e gidiyor bu önce, buraya kadar sorun yok, sonra Doğu Karadeniz firmasının yetkililerine elindeki adresi gösterip kızım şu hastanede doktordur, beni oraya ulaştırın diye yalvar yakar oluyor, buna, teyzeciğim diyorlar, hiç merak etme, sen bu otobüsle Pazar'a, kızının kapısına kadar gidersin ama aksilik işte, Rize'den sonra yolcu kalmamış, sadece annem. Şoförler Lazca konuşuyorlar, tabii anlamıyor ya korkuyor kadıncağız, kuşkulanmaya başlıyor, yol da çok garip gelmiş ona, ıssız mı ıssız, sabahın ilk saatleriymiş, bir yanı uçsuz bucaksız kapkara bir deniz ama kış günü nasıl dalgalı, bir yanı zifiri yeşil ulu ağaçlarla kaplı yamaç, kıvrım kıvrım bükümler, ara ki gökyüzünü bulasın. Devriliverecekmiş gibi duran evlerde insanların yaşayacağı aklına bile gelmemiş, şoförlerin bunu kaçırıp tecavüz edeceklerini sanmış, çığlık çığlık bağırmış Çayeli'nden buraya kadar, herhalde adamlar da illallah etmiş, kurtulmak istemiş olacaklar ki, annem otobüsü emniyetin önünde durdurmayı başarmış. Ay, inanmıyorum abla, emniyettekiler gülmüşlerdir tabii değil mi, sen oradan mı gidip aldın? Ah keşke, dahası var, düşünsene Pazar ne kadarcık bir ilçe, polisiydi, otobüs firmasıydı hepsi tanıdığım insanlar ama Sağlık Ocağı, Cumartesileri kapalı ya, doktor lojmanlarından aramak da akıllarına gelmemiş polislerin. Yoksa güvenlik güçlerimize in-

ceden bir alay mı söz konusu, sakın, kıvrak zekâlarından kimsenin kuşkusu yoktur elbet, gerçekten gerekseydi akıl edip şıp diye bulacaklarını uzaylılar bile bilir.

Neyse, sadede gelelim, nöbetçi birini çağırıyor, devlet hastanesini bir arayın bakalım Doktor Gül Bayram'ı tanıyan, nerede ikamet ettiğini bilen var mı sorup araştırın, kadın diyor ki, komutanım, kadıncağız o yaşına kadar sadece jandarma karakolu görmüş, haliyle karakol komutanı sanıyor nöbetçi polisi, madem kızımı bulamıyorsunuz, bu arada polislerden de kuşkulanıyor, öyle ya, selamünaleyküm aleykümselâm pek samimi bir sohbete girmişlermiş şoförlerle, acaba bunlar beni katakulliye getirip zindana mı attıracak diye düşünüyor, Gülümü ben diyor, başhekime buldururum, yeter ki beni hastaneye götürün, demek başhekimi tanır bilirsin, amenna, bizim için daha iyi, yanına bir kılavuz, hadi bakalım devlet hastanesine, Allahtan sabırlı insanlarmış. Annesi Acil Servis'in kapısından girince memleketime kavuşmuş gibi oldum diye anlatıyormuş, Gülce derin bir soluk alıyor, bitti çok şükür, ablası gülüyor, yarabbim gülüyorum ama onu bulduğumda çok berbat durumdaydı.

Meğer bitmemiş, nöbetçi doktor, oraya yeni tayin olmuş genç bir delikanlı, Gül'ü tanıdığı filan yok ama kadını sırtını sıvazlaya sıvazlaya dinledikten sonra, seni müşahede odasına alalım, biz kızını bulana kadar bir yatağa uzanıp istirahat et diyor. Zavallı kadıncağızın hissettiği nasıl bir şeyse floresan lambanın altında iyice çiğ beyaz görünen yatağın ayakucuna ilişmiş halde ona upuzun gelen bekleyiş sinirlerini büsbütün bozmuş. Doktorun onu neden başından savdığını anlayamıyor bir türlü, müşahede ne demek acaba diye soruyor kendi kendine, bazılarının sedyeye konularak götürüldüğünü görünce daha da işkilleniyor. Nereye götürüyorsunuz bu insancıkları, ameliyata teyze, seni muayene ettiler mi, muayene ne, hastalığın neymiş onu soruyorum, ben hasta değilim ki, için için ya beni de hasta sanıp bıçak altına yatırırlarsa, zorla ameliyat et-

meye kalkışırlarsa diye korkup paniğe kapılıyor bu kez. Yataktan kalkıyor, bağlasalar durmayacak, vesveseler içinde koridorda bir o yana bir bu yana koşturmaya başlıyor, onunla konuşan doktor var ya, onu bir görüverse rahatlayacakmış ama adını bilmediğinden, bir de Muğla şivesiyle konuştuğundan meramını kimseye anlatıp dinletemiyor, bağırıp çağırıyor, kızı gelene kadar ortalığı iyice birbirine katıyor.

Beni görünce rahatlamasını, bir oh demesini, sarılmasını filan beklersin değil mi, sarılmadı mı, yok canım, tam aksine sebep olan benmişim gibi bütün çektiklerinin hıncını benden aldı, senin gibi evlat eksik olsun, geberesice, körolasıca, yirmi yıl elin memleketlerine karış diye mi okuttum ben seni, gitme dedim dinlemedin diye öyle bir feryat kopardı, öyle bir azarladı ki sorma, sanki ilkokul çocuğuyum, düşünsene, herkes işini gücünü bıraktı bizi seyretti, bütün Acil'e rezil oldum. Gülce gerçekten de ablasının yerinde olmak istemezdi, bir an acıdı ona, bir iki teselli cümleciği kursa iyi olacak, unuturlar canım çok üstünde durma, hem senin suçun değil ki, ne yapalım bizim de annemiz böyle işte. Demesi kolay, sokakta bari sakin olsaydı ama adeta onu duyacak hiç kimse yokmuş, bir başına dağlardaymış gibi kontrolsüzdü, arada eğilip dizlerini vura vura ne beddualar etti, duyanlar ne demiştir bilmiyorum artık, arada ölmüşüm gibi ağıtlar da yaktı, lojmana girene kadar susmadı.

Gül, saatine bakıyor, öğle tatili çoktan bitmiş, iyisi mi şuradan sağlık ocağına bir telefon edeyim de öğleden sonra gelmeyeceğimi bildireyim diyor, bugünlük yerime birileri bakıversin, istersen anahtarı ver de ben eve gideyim işine mani olmayayım, diyor Gülce, aynı anda hemşire olsa bu denli vurdumduymaz davranabilir miydi acaba diye düşünüyor. Doktor arkadaşıyla birbirlerini idare ediyorlarmış, sorun olmazmış yani, gülerek ekliyor ablası, hem herkesin bana acıyarak baktığını görmemiş olurum. Hesabı ödeyip birlikte lojmana doğru yollanıyorlar.

Minibüs durağının önünden geçerlerken gözü Papatya levhasına takılıyor Gülce'nin, Sinan'ın annesiyle, babasıyla, kızlarla onca arkadaşlık kurduktan sonra oğlanla arası açıldı diye birdenbire gidişi gelişi kesmek uygun düşmez herhalde, hazır buradayken ziyaret edip bir hal hatır sormalı. Ama sömestr, Sinan köydeyse kendisini görmek için gittiğimi sanmasın diye düşünüyor, ablası sanki zihnini okudu, akşama istersen Papatya'ya gidebiliriz, Saniye teyze de seni sorup duruyordu diyor. Tabii neden olmasın, hem Sevil'le Selda'yı da görmüş olurum, Sevil deyince birden İstanbul'daki oda arkadaşını özlüyor, n'apıyordur acaba, ne garip İstanbul'la hiçbir bağı kalmamış... Sinan'ı demek istiyorsun galiba, hiç de değil, onu istesem Trabzon'da da görebilirim pekâlâ, hem biz ayrıldık abla, bitti. Öyle pat diye söyleyivermesine, umursamaz tavrına rağmen hüsranını saklayamıyor, ablanın tepkisi tam da beklediği gibi, ayrıldınız ha, ben sana demedim mi, iyi ki ailesi duymadı aranızdaki ilişkiyi, gözlerinde bir anlığına çakıp sönen sevinç kıvılcımını görmezden geliyor Gülce, hakları teslim edilenlerde olur böyle belirtiler, hoş karşılıyor. Peki, niye bitti, kavga mı ettiniz, hayır, kavga edecek kadar samimi olamadılar ki hiç, bunu düşünürken gözleri doluyor ama çarçabuk bir emir geldi beyninden, topla kendini! Diyor ki, bir kızla gördüm onu üniversitede, sarmaş dolaş, hemen bitirdim tabii, kavgaya tenezzül etmedim. Sosyal medya modasına uygun bir sembol çakalım hemen, D, dinozorlar bilmeyebilir, anlamı ağız dolusu kahkaha.

Çiseleyerek yağan yağmurun altında yavaş yavaş ilerliyor minibüs, köye vardıklarında hava çoktan kararmış olacak, engebeli toprak yolda zar zor seçilen birkaç kadın sırtladıkları çalı çırpı yükünün ağırlığıyla yalpalayarak yürüyorlar, köy işte, her yerde köyler aynı diye düşünüyor Gülce, köylüler de aynı. Şu Sinan bunu akıl edebilseydi keşke, o zaman tam kendine, yetişme şartlarına uygun bir eş seçmeyi de akıl edebilirdi, uygun eşe en uygun adayın elbette o cırtlak sesli esmer kız ol-

madığı açık, Gülce biliyor, ikisini yan yana getirseler sınavı ezici bir üstünlükle kazanır.

Kendi gözünde yükselmek onu bir an gülümsetiyor, sonra kızıyor kendine, ne yani, rakiplerini köylü becerileriyle alt edebilmek için miydi her şey, bunun için mi yatılı okullarda okuyup meslek sahibi oldu, bunun için mi üniversite sınavına girdi, eğer öyleyse aralıksız kırk saat ameliyathanede ter döküp ardından derslere koşması anlamsızlaşır, dahası mini minnacık bir kız çocuğuyken okuyabilmek uğruna giriştiği acıklı çabalar da dayanağını yitirmiş olur. Sinan ya da bir başkası olsun, sırtında odun taşıyan gürbüz bedenli bir köylü kadın ve yanında onu bu özelliği sayesinde tercih etmiş bir erkek, en başta kendisinin hoşuna gitmeyecek bir fotoğraf karesi bu.

Göz ucuyla ablasına bakıyor, o hiçbir zaman bu türden kıyaslamalara gönül indirmeyecek, yaşına, kişiliğine, mesleğine uygun biriyle tanışacak; çünkü hayatını erkenden planladı, kimseye aslında ne olduğunu ya da ne olmadığını kanıtlaması gerekmeyecek. Gülce ise hep birileriyle yarışacak; daha güzel, daha akıllı, daha güçlü olmak zorunda. Neden zorunda ki...

Birden yarışma mantığının ne kadar saçma olduğunu fark ediyor, aynı zamanda bunun çok derinlere kök salmış bir marazın biçim değiştirmiş hali olduğunu da. Onu neredeyse bayıltacak denli acı bir fark ediş bu, evet, yarışmak en eski alışkanlığıydı, annesi bütün çocukluk yılları boyunca deneyimli bir at terbiyecisi gibi kırbaçlamış, yarıştırmıştı onu, evet, şimdi anlıyor ki, daha doğrusu şimdi bile, asıl rakibi ablasıydı, hiçbir zaman yetişip geçemeyeceği çünkü yarış çizgisi ikisi için farklıydı, nedense birini birkaç metre geriye çizmişti annesi, aynı anda ikisini de kırbaçlıyordu ki ara kapanmasın. Bu terbiye işinin adı Arapçada siyasetmiş, genel kültür olarak bir kenarda dursun. Ablasıyla ilk ne zaman yarışmaya başladığını hatırlamıyor, belki de bardak kadardı, diskalifiye edilince, umutsuzca vazgeçmiştir ister istemez ama içindeki o maraz durup dururken nüksettiğine göre tam bir vazgeçiş sayılmaz-

mış, demek ki sinmiş, kaybolmamış. Belirli bir noktaya kadar diye düşünüyor Gülce, sadece kuyruğunu kovalayan bir kediymişim meğer. O belirli noktanın yetmiş sekiz yazı olduğunu bilmeyen kalmamıştır.

Zile üst üste birkaç kere basmak zorunda kalıyorlar, içerisi gürültülü; ziyaretleri bir aile kavgasının tam ortasına denk gelmiş, ne var bunda, olağan bir durum, herkes kavga edebilir, kapıyı Saniye teyze açıyor, koridor karanlık, eve hafiften bir yemek kokusu yayılmış ama ya halılar yeni silinmiş ya da içerde çamaşır serili olmalı ki, temizlik malzemelerinin lavantayla karışık sabun kokusu daha baskın, Gülce'nin aklında reklâm spotu gibi bir cümle: *Mutlu evler böyle kokar,* onlarınki kavga kokardı hep, mutlu bir ev değildi.

İki kardeşi dosdoğru mutfağa alıyor Saniye teyze, salondakiler hâlâ hep bir ağızdan tartışıyorlar çünkü. Mutfakta yanan kuzinenin kızıllığı kanepe örtülerine vurmuş, duvarlar hafif turuncu çizgilerle titreşiyor, kadının yüzü allak bullak, ışığı açıp koridora doğru bağırıyor, hey, baksanıza buraya, mutfağa diyorum, doktor hanımlar geldi. Önce Sevil'le Selda, ardından babaları, onun ardından da Selin, sanki bu iki kız da aile bireyleriymiş, olağan bir akşammış gibi şaşkınlık göstermeksizin, kendi aralarındaki cümlelerine kaldıkları yerden devam ederek sarılıp tokalaşıyorlar.

Tartışma konusu ablaların iş başvurusuymuş, eğer kabul edilirlerse Ankara'da onlar için bir ev açmak gerekecekmiş, Saniye teyze çocuklarından ayrılmak istemiyor, böyle bir ihtimal gerçekleştiği anda hep birlikte taşınmalarının çok daha yerinde olacağını savunuyormuş. Babaysa belki de üç beş ay sonra evlenip kendi yuvalarına uçacak yetişkin kızlar yüzünden kurulu düzenin bozulmasının nasıl yerinde olduğunu bir türlü anlayamıyormuş. Zaten kaç yıl yurtlarda süründü yavrularım diyor anne, akşamın kör karanlığında eve girip de ne vakit yemek pişirecek bunlar, kurulu düzenmiş, altı üstü iki inek bir çay bahçesi değil mi Allah aşkına, çayı yarıya verir inekleri

satar savarsın, emekli ikramiyeni de ekledin miydi, yükler eşyamızı gideriz.

Baba, halka doğruları bir türlü belletememiş çaresiz aydın tavrıyla başını sallıyor, aslında konuşmanın faydası yok ama son bir kez denemekten zarar gelmez, doktor hanımlar da duysun, feodal toplumların değişememesi kadınlar yüzündendir, bunu bir yere yazın. Bir kadın sırf evlatlarından kopmasın diye baba emekli olup üretimden el çeksin, iki yetişkin kız kendi hayatlarının yükümlülüğünü alacak yerde babaevinde yaşasın, güya özgür bireyler yetiştiriyoruz, yalan, kadınlar özgürlüğün önündeki en büyük engeldir. Doktor hanım sen söyle, şimdi bu çocuk okul değiştirip yeni ortama uyum sağlamaya uğraşacak, işaret parmağını sekiz yaşındaki Selin'e çeviriyor, görürsünüz üniversiteyi filan kazanamaz bu ileride, bir kadın bak kaç kişinin düzenini bozacak. Hızını alamıyor, noktayı toplumsal bir yaranın üzerine koyması gerek, büyük şehirler hep bu kadınlar yüzünden göç alır, tabii bir yığın üretmeyen aç insanı bağrına basmak zorunda, niye, kadın çocuklarına yemek pişirsin.

Baba ne alakası var şimdi diyor kızlar, düşüncelerini özgür özgür ifade ediyorlar, biz üretmeyen aç insanlar yığını değiliz ki, çalışmak için gideceğiz bir kere, gerekirse evimizi de tutar yemeğimizi de yapabiliriz pekâlâ ama senin asıl rahatsız olduğun şey annemin bize düşkünlüğü, değil mi, hadi itiraf et. Selin de ablalarından güç alıyor, siz burada yaşamaya devam edin, biz üç kız Ankara'ya gideriz, hem üniversiteyi de kazanırım bal gibi, senin dırdırından uzak olduktan sonra, kahkahalar, herkes gülüyor, hayır, herkes değil, Saniye teyzenin suratı asık, hatta neredeyse ağlamaklı bir yüz ifadesi var. Babanızı asıl rahatsız eden size düşkünlüğüm değil ki, diyor, kurulu düzenin bozulması da hikâye, o sadece kendi düzeninin bozulmasından korkar, burada her akşam lak lak, kahveci tayfasıyla memleketi kurtarıyor bir güzel, tabii Ankaralarda sıkılır, ne halt yiyecek, yeni muhit, yeni insanlar tanımak filan, onun harcı

mı, kıçını kaldırmak zor gelir, evlendik evleneli köylerde sürünüyoruz, şu karıyı da senelerce istemediği bir hayata mecbur ettim demez. Gülce şaşırıyor, Saniye teyzenin böyle uzun uzadıya, üstelik argo sözcüklerle konuşabileceği aklına gelmezdi, herhalde diğerlerini de şaşırtan bir durum bu, hepsi bir anda susuyor.

Sinan nerede acaba, belki de evde değil yoksa nezaket icabı gelip hiç olmazsa doktor hanıma bir merhaba demesi gerekirdi, lavaboya girmek üzere kalkıyor Gülce, gizlice çevresine bir göz atacak, sağda, banyonun yanındaki kapı aralık, Sinan'ın odası bu, hafifçe yana eğilip bakıyor, üstünde ters yüz edilmiş giysilerin yığılı olduğu tek kişilik yatak boş, demek ki gerçekten yok. Tam o anda banyo kapısı açılıyor ve Sinan'la burun buruna geliyorlar, beni mi aramıştınız, buyurun emrinizdeyim diye takılıyor ona, nasıl da rahat, onun yerinde bir kız olsaydı ve bornozuyla bir erkeğe yakalansaydı, kuşkusuz olaya mizahi bir açıdan yaklaşmak yapılabilecek şeyler listesinde kendine yer bile bulamazdı. Alın size sosyolojik olgu örneği, işte *gender* budur, toplumsal cinsiyet; dünyanın bir yarısı bu derece rahat davranabilirken öbür yarısının beyni, adına ayıp denen görünmez iplerle örümcek ağına dönüşmüş ve mutfaktaki baba özgür olunamayışın faturasını kadınlara kesiyor. Kim bilir belki Gülce şimdilerde evde herkesin söz hakkı var diye bu aileye hayran oluşunu esefle hatırlıyordur çünkü yaşamdan öğrendikleri arasında başköşeyi tutacak kadar önemli bir deneyim bu: konuşmak, nadiren sonuç almaya yarar.

Gülce tuvaletle banyonun önündeki holde ellerini yıkarken Gül'ün mutfakta annelerini anlattığını duyuyor, burada çalışması kadıncağıza nasıl dert olmuş, iki gün boyunca onu buralardan gitmeye ikna etmek için ne diller dökmüş, bu örfü yaban dili yaban gurbet ellerde ne işin var, kendini düşünmüyorsan beni düşün diyormuş, sen benim dert ortağımdın, en kıymetlimdin. Açık mutfak kapısında dikiliyor Gülce, ablası onu görünce utangaç bir bakış atıyor yanındakilere, hepsinin yüzünde

acımayla karışık bir sevgi ifadesi var. Gülce onları suçüstü yakalamış gibi bir duyguya kapılıyor, sanki ondan habersiz çikolata filan yemişler de ambalaj kâğıtlarını alelacele sobaya atmışlar gibi. İçinde beklenmedik bir terk edilmişlik duygusu baş gösteriyor, hem de öylesine güçlü, öylesine sarsıcı bir duygu ki Sinan'ın yaşattığı bunun yanında leblebi çekirdek kalır.

Dışarıda bırakılmanın dehşetini anlatacak bir şeyler söylemek istiyor, önemli bir şeyler ama benzer durumlarda olduğu gibi yine sözcükleri yok Gülce'nin, biliyor musunuz diyor, annem taa Muğla'dan geldi, bir kızını gördü de öteki kızını unuttu, ötekini sevmiyor çünkü n'apsın, sesi boğuk, dudaklarını büküyor çocuklar gibi, ağladı ağlayacak, ne de olsa böyle bir şeyi ilk kez yapıyor, ablasından başka kimseye söylememişti, sen unutur muydun Saniye teyze? Cidden etkileyici bir soru, her annenin hemen hiç düşünmeden vereceği kesin bir yanıtı var, *asla* ama durum çok nazik, hep birlikte dinlemiştik, annenin maruz kaldığı bir kaba kuvvet söz konusuydu, çaresizlik, bilgisizlik, korku, yalnızlık, panik; birazcık duygudaşlık olayları daha iyi anlamaya yardımcı olabilir. Saniye teyze gözlerinden yaşlar akarak Gülce'ye sarılıyor, haydi haydi, olur mu öyle şey, her anne evladını sever, kızı rahatlatacak bir cümle daha eklemeli, bir anne her evladını sever. Evet, işte oldu, Saniye Hanım'a kocaman bir alkış! Konu kapanmıştır.

AĞLAMA NÖBETLERİ

Gülce, Saniye teyzenin kollarının arasında, üstünde yaşlılık çilleri oluşmaya başlamış o sıcacık, şefkatli ellerinin okşayışlarıyla bir nebze huzur bulduysa da onun için kapanmış değil konu, tersine ruhunda derisi yeni soyulmuş gibi taptaze bir yara açıldı, pek kolaya kaçan bir imge oldu bu sanki ama kızın psikolojisini yansıtma işlevini düşününce gayet makul, zorlamayalım.

Sinanların evindeki o duygusal sahneden sonra karşısına çıkan ikinci örnek, oda arkadaşı Meltem'in annesiydi. Ablası-

nın yanından Trabzon'a döndükten bir iki hafta sonra, Çarşamba mıydı Perşembe mi, Meltem onu Maçka'daki evlerine davet ediyor, epeydir görüşemiyorlardı, hani nişanlısı askerden izinli gelmişti ya o yüzden, Gülce çağrıyı sevinçle kabul ediyor, lojmandan biraz uzaklaşacak bu sayede.

Ah ne ateşli sarılışlarla karşılandı, hoş geldin kızım, Meltem'in annesi epeyce kilolu ama elma kokulu, hatta parlak, beyaz, pürüzsüz yüzüyle elma gibi bir kadın, *bu gurbet ellerde kimsesi olmayan Gülce* dercesine anaç bakışlı, geç içeri kapıda bekleme öyle, Meltem, yavrum bak arkadaşın, kız daha Gökçen teyzenin kollarının arasındayken arkadaşı koşup geliyor, yemek masasını hazırlıyordum, dur mantonu asalım, terlikler uydu mu ayağına, rastlantıya bakın, burada da dosdoğru mutfağa alınıyor, aydınlık, pırıl pırıl bir mutfak, kuzinesi yok ama sakız gibi tertemiz peçetelerine kadar yerleştirilmiş yemek masası var. Gülce'yi bir çekingenlik, bir utanma alıyor, nasıl oturacak, ellerini nereye koyacak, dirseklerini masaya dayaması ayıp olur mu bilemiyor, ne bilsin, yirmi üç yaşına basmış ama böyle bir düzeni lokantalardan başka yerde görmemiş; köy evlerini, bir de yatılı okullardaki, lojmanlardaki odaları bilir o, yıllardır kentin içinde kentten uzak yaşamış. O gün fark ediyor, Sinanların evi de az çok yapılıydı, banyosu tuvaleti içerde, salonu, mutfağı, odalarıyla basbayağı apartman tipi bir daireydi ama bodrumunda inekleri olan bir köy eviydi sonuçta o da, yer sofrası kuruyordu onlar, ortada canlı çiçekleriyle vazosu, sirkesi, zeytinyağı tam tekmil bir yemek masasına kurulmuyorlardı.

Anne, baba, Meltem, kız kardeşi Didem, bir de Gülce, yerleşiyorlar, gerçi neredeyse çeyrek yüzyıl eskilerdeyiz ama hadi yemekteyiz programı başlasın yine de, menüyü bir bir saymayalım, canı çeker insanların, olan var olmayan var. Ama ilginç bir ayrıntıya değinmek zorundayız, fasulye turşusu kavurmuş anne, yöresel bir yemek olmalı, bol soğanlı, bol biberli, Meltem'e göre sarımsağı da bol olmalıymış, anne yine azıcık

koymuşsun, hep söylüyorum bu yemek sarımsaksız hiçbir şeye benzemiyor, biliyorum kızım, böyle diyeceğin aklıma da geldi ama işte, belki Gülce'nin hoşuna gitmez diye. Gülce'ye dokunuyor bu incelik, aman estağfurullah Gökçen teyze, benim için fark etmez, gerçi böyle de çok leziz, harikulade, birden hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlıyor; herkes şaşkın, fasulyeden bir konu gözyaşları içinde onu perişan etsin, duysa inanmaz insan. Gülce ne oldu sana böyle, Allah Allah, belli, canını sıkan başka şeyler var, benimki de soru mu, neyse, tabii burada anlatamazsın, hadi siz odanıza geçin kızım, kız kıza güzelce dertleşin, açılın, ben bir çay koyayım ocağa.

Size, masadaki sohbetinize, birbirinizle konuşma tarzınıza bakınca diyor Gülce, benim hiçbir zaman bir yuvam olmadı, biz, yani ablamla ben, hiçbir zaman anneme sofradaki yemek için şusu az busu fazla diyemeyiz, ne zaman diyememeye başladık hatırlamıyorum bile, kendimizi bildik bileli böyle sohbetlerimiz yoktur bizim, sesi hıçkırıklarla kesildiği için cümleyi zar zor bitiriyor, öyle harap bir hali var ki, arkadaşı ona sarhoşmuş gibi eşlik ediyor yürürken, gerçekten mi, gel, şu yatağa otur, uzanmak istersen örtüyü kaldırayım. Tamam, böyle iyiyim, şimdi bizim evde olsak, bir arkadaşım gelse, gelmez de, ben bugüne kadar hiçbir arkadaşımı evimize çağıramadım biliyor musun, istemez annem, o yüzden gelemez de hani, oldu farz edelim, annem bizi asla baş başa bırakmaz, biliyor musun, hay Allah burnum aktı, mendilimi mutfakta bırakmışım. Olsun burada var, komodinin üstünde, uzanabilecek misin, dur ben vereyim, birden ağlamaya başladığını görünce ben de sandım ki, ne sandın, yok yok boş ver, sözüne devam et sen, niye çağıramıyordun arkadaşlarını, etrafı dağıtmasınlar diye mi istemezdi annen? Hayır, bizim evimiz böyle değil ki, bir an kendi yuva olmayan evlerinin ruhunu Meltem'e açıklamasının imkânsızlığını fark ediyor ama içindeki bir dürtü deli gibi konuşmaya itiyor onu.

Annesiyle babası tarla almaya başladıklarından itibaren, yani tarla satın almaktan başka bir şey düşünemez olduktan sonra, evi tamamen boşlamış annesi, kimse görmesin diye de kapıları sürgülermiş, arkadaşlarının gelmesini istemezmiş çünkü kimsenin gelmesini, ev hallerini kimsenin görmesini istemezmiş, küçük çocukların bile çünkü onların annelerine anlatacağını sanırmış, annelerinin de köydeki herkese, hâlâ devam ediyormuş bu, hatta daha da tehlikeli bir boyutta artarak çünkü artık gelenler evden bir şeyleri alıp götürürler diye de kuşkulanıyormuş.

Meltem, arkadaşını hayretle dinledikten sonra, hasta o zaman senin annen, diyor, tedavi görmesi lazım ama ablam öyle düşünmüyor, yani tabii paranoyak olduğunu kabul ediyor da, demek istediğim, benim annemle ilgili düşüncelerimi ciddiye almadı hiç, nasıl, yani niye, of Tanrım durum öylesine karmaşık ki, kız bunu bir çırpıda dile getiremez, her şeyden önce içindeki suçlu çocuk engel olur, neyse ki Didem yavaşça kapıyı açtı, seslendi, çay hazırmış, biraz molanın şimdi tam sırası.

Gelgelelim arkadaşının merakını uyandırdı bir kere, salona geçmeyelim, burada içeriz, diyor Meltem, sen de başlamışken devam edersin, Gülce başladı başlamasına ama aile ilişkileriyle ilgili düşüncelerini dışarıdan birine ilk kez açacak, bildiğimiz gibi beynimizin bize sunduğu düşünceler belli bir mantık silsilesini takip eden metinler değildir bununla birlikte birinin onu dinlemek istemesi de ilk kez oluyor, bu fırsat kaçmaz, artık dili döndüğünce anlatmaya çalışacak, düzgün ifade edemese bile bölük pörçük anılarından derleyip toparlayacak. Bir şey söyleyeyim mi, annem beni sevmiyor, nedenini sorma, bilmiyorum ama sevilmediğimi biliyorum.

Ağlamaya başlıyor yine, o kadar iyi biliyormuş ki, sevilmediğini, mesela annesi sadece ablasının bebekliğini hatırlarmış, ne zaman emeklemiş, yürümeye başladığında kaç aylıkmış, ilk dişini ne zaman çıkarmış filan bunun gibi şeyler, onun saçını

ilk kestiğinde bir bez parçasına sarmış saklamış mesela, sonra daha beş yaşındayken kulağını deldirip küpe takmış, Gülce'ye yapmamış. Söyleyince basitleşiyor, güleceksin biliyorum ama annemin ayrım yaptığından o kadar eminim ki, mesela her zaman ablamın hastalıkları önemliydi, adet ağrısı bile, ablamın ne yediği, ne giydiği, derslerinin nasıl olduğu annemi aşırı derece ilgilendirmiştir, ablamla arası açılınca yemeden içmeden kesilir, bense yok gibiyim, doğmasam da olurmuş.

Lütfen, lütfen böyle söyleme, niye söylemeyeyim, biliyor musun daha on beş gün oldu, annem buraya gelmiş, Rize'ye, ablama gelmiş ve beni görmeden çekip gitmiş, senin annen hangi çocuğuna yapar bunu. Ama ablasına anlatamıyormuş işte, ne zaman annesinden bahsetse o, Gülce'nin kendini sevilmeyen çocuk ilan ettiğini, bu yüzden her şeyi yanlış algıladığını söylermiş, ablasına göre Gülce böyle yapa yapa annesini kendinden uzaklaştırıyor sonra da evlat ayırdığını ileri sürüyormuş. Düşünsene, diyor, biz ikimiz de aynı berbat evde yaşadık ama ben hep karşı çıktım, kavga ettim, ablamsa hep uyumlu çocuk oldu, bu yüzden annem de babam da onu hep takdir etti, beni hep suçladı, bu yüzden evde herkes benim kıskanç, huysuz, geçimsiz olduğumu düşünür...

ANLATMA NÖBETLERİ

Kolaylık olsun diye her zamanki basit benzetmelerimizden birini kullanalım, Gülce o aralar freni patlamış bir kamyon gibi kontrolünü kaybediyor. Bir kez anlattıktan sonra sanki kumandası onun elinde olmayan bir kapak tık dedi açıldı, kendini dizginleyemiyor. Artık rastgele, samimi ya da uzak fark etmeksizin selam verdiği herkese nasıl berbat bir çocukluk geçirdiğine, babasının Erol Taş'ı aratmayan gaddarlığına, gevrek bir kahkahayla onun bile geçen sene ölüp gittiğini ama babasının domuz gibi sapasağlam ayakta durduğunu eklemek için açılan parantezi atlamayalım- annesinin ise ablasını sevip onu yok sayacak kadar kötü yürekli üstelik tımarhanedekiler-

den daha deli olduğuna dair acıklı hikâyeler anlatmaya başlıyor. Gözyaşları içinde tekrarlıyor: Bizim evimiz hiçbir zaman yuva olmadı. İnsanların değiştiği yalandan ibaret bir söylentiymiş erenler, can çıkar huy çıkmaz derler, başka vecizeler de vardır, şimdi sıralamayalım, atalarımızın sözleri boşuna mı, bilen bilir, bu kızın yeni huyu değil bu, İzmir'de yatılı okuldayken anneciğinin, o yıllarda *ciğiydi,* evde çıkan bir yangında öldüğünü söylediydi, İstanbul'dayken yetiştirme yurdunda büyüdüğünü, şimdi de zavallı iki köylüyle ne alıp veremediği varsa... Bakıyoruz da sadece yalanlarının biçimi değişmiş, yazık anneye babaya, Allah hepimizi hayırsız evlat şerrinden korusun, başka bir diyeceğimiz yok. Allah hepimizi yaftacıların şerrinden de korusun, bütün bunlar yalan bile olsa ki Allah için kızın hikâyeleri bu kez yalan değil, gerçi eksik ama bile isteye, tasarlanmış bir eksiltmeden söz edemeyiz, demek ki bilinçaltının muazzam bir filtreleme düzeneği var - kıza bu yalanları söyleten nedir merak ediyoruz, bakalım bakalım, ne olmuş ne bitmiş biraz araştıralım, dinleyip anlamaya çalışalım dense olmuyor mu, ne meraksız bir toplum tanrım, insanoğlunu geliştiren biricik güdü meraktır oysa.

AİT OLMA ATAKLARI

Gülce'yi durmaksızın acıklı hikâyeler anlatmaya iten biricik güdüyse karşılığında elde ettiği beklenmedik ilgi. Bilseydi ta başından beri yapardı bunu, ne de olsa insan faydacı bir varlık. Bu sayede birçok arkadaş edindi, vallahi seni kendi çocuğumdan ayrı tutmuyorum, beni de annen say diyen anneleri eklemeyi de unutmayalım, bu sayede işyerinin ruhsuz atmosferinde geçirdiği yorucu çalışma saatlerine dayanıyor, lojmanın alelade bir evle bile kıyaslanamayacak koşullarına bu sayede katlanıyor. Her yerde, her durumda içinde tanımlanamaz bir heyecan var, yaşadığı aşka benzer bir duygu; aynaya baktığında çevresindekilerce onaylanmış, sevilesi, hareketli, coşkulu, güzel bir kız görüyor, hayatın taşlı dikenli yollarından nasıl da yalınayak, nasıl

da cesurca geçmeyi başarmış, anne baba desteği almadan kendi başına güçlü kuvvetli kalabilmiş, hayranlık uyandırıcı bir kusursuz kişilik. Hey, bu ne hız, ağır ol bakalım ama deposunda bu kadar yüksek kalite yakıtla kim olsa hız alır, hatta belli olmaz biraz gayretle uçabilir bile.

Gülce de deposundaki yakıtla avuçlarının içinden uçup giden sevgiliyi, Sinan'ı düşünmeyi bir kenara bırakıp kendi uçuş rotasına daldı. Hafta sonları ameliyathanede aralıksız nöbet tuttuktan sonra Pazartesiden Cumaya kadar, gündüzleri üniversitede çılgın, sorumsuz, hesapsız, atak, kalabalığa karışmış bir başka kıza dönüşüyor, akşamları ise lojmanda Meltem'le birlikte gündelik yaşamın gerektirdiği işlerle meşgul olarak dostça zaman geçiren, sakin, huzurlu, olgun, arkadaş canlısı bir başka kıza. Bu tuhaf yaşam enerjisiyle tuhaf bir değişimin de içine çekiliyor Gülce. İşyerinde yerel seçimlerle ilgili ateşli tartışmalara girişti örneğin, üniversiteden arkadaşlarıyla Meydan'daki halk konserlerine gidip belediyenin seçim şerefine getirttiği sanatçıları izledi, özgürlük şarkılarına eşlik etti, o zamanlar revaçtaki özgün müzik furyasından etkilenip Yeni Türkü, Grup Yorum, Ahmet Kaya kasetleri satın aldı. Herhalde Anadolu lisesinden mezun olan bazı akranları Bon Jovi, Guns N'Roses, Iron Maiden, Pink Floyd filan dinliyordu o sıralar, müzik böyle bir şeydir, herkes kendi yaşam biçimine uygun seçimler yapar, tıpkı Gülhane Parkı'nda Müslüm Baba'yı kendi acı çığlıklarıyla kendilerinden geçerek dinleyen yoksul tamirci çırakları gibi. Edebiyattan da uzaklaştı, sosyalist yayınlar keşfedip faşizm, sosyalizm, komünizm ve daha ilk kez duyduğu başka izmler üzerine kitaplar okumaya başladı. Eh, bunca izmin ardından pratik de şart olmuştur, sakın ola başımıza terörist kesilmesin bu kız. Sanmıyoruz ama gününe uygun bazı pratik sonuçları da görülmedi değil bu okumaların. Kürt arkadaşlarıyla dere kenarında ateş yakıp nevruz kutladı örneğin, o zamanlar devrimci bir duruş sayılıyordu bu çünkü yasaktı, sekiz on kişilik gruplar halinde toplanan üniversite öğrencileri

tamirci atölyelerinin önünden çaldıkları eski araba tekerlerini yasadışı bir afiş taşır gibi korkulu bir heyecanla yuvarlıyor, sonra da yanık lastik kokusuyla yükselen alevlerin arasında, gözleri onlara her an köşe başından dönüverecekmiş gibi gelen polis aracını kollarken fotoğraf çektiriyorlardı. Üniversitede sık sık devrimci arkadaşlarının forum dedikleri politik konuşmalarına katıldı, dönemin üniversitelileri arasında bu da epey cüret isteyen bir eylem sayılırdı, yıl bin dokuz yüz seksen dokuz, aynı polis korkusu burada da vardı ama bu kez kolladıkları bir ekip aracı değil, kantindeki ülkücü bilinen gençlik ve aralarına karışması muhtemel yabancı sivil varlıklardı.

Derken Ramazan ayı geldi çattı. Meğer yaşadığı kentin başka bir yüzü daha varmış, Gülce yeni fark ediyor bunu, Karadeniz'in o hareketli, capcanlı anakenti Ramazanda sessiz Anadolu kentlerinden birine dönüşüyormuş. Uzun Sokak'ta, Maraş Caddesi'nde, Meydan'da kepenkleri kaldırılmış tek bir lokantaya, Allah rızası için bir bardak su bulabileceğiniz açık bir kafeteryaya rastlamak mümkün değil, elbette o yıllarda adım başı küçük plastik şişelerle su satan Büyükşehir büfeleri yok, hatırlatalım. Hastanenin yemekhanesi öğle saatlerinde neredeyse boş, yemekler soğuk, masalar özensiz, bakışlar kınayıcı, görevliler isteksiz. Üniversitenin durumu da pek farklı sayılmaz, bahçede sigara içenler duvar diplerine sinmiş, kantinlerde tek tük öğrenci var. Tüm şehir belli ki enerjisini iftara saklıyor, sanki yere inen yağmur damlaları bile ağır aksak, oruç gökyüzünü bile yorgun düşürmüş.

Bundan birkaç yıl sonra, Gülce, yokuş yukarı tırmanmak için yıllardır sürdürdüğü onca acıklı çabaya rağmen bulunduğu yerden bir adım bile kıpırdayamadığını gördüğü bir başka Ramazan ayında hatırlayacak o günleri ve kendi yaşam atlasını önüne serip şöyle diyecek: Evet, işte tam buradan yanlış yola sapmışım, belki öteki yollarda kaybolmazdım. Öteki yolların pek de bilincinde olmadan söyleyecek bu sözleri, bildiği, o yılki Ramazanın ruhunda estirdiği kaygı, ürkeklik, korku karı-

şımı o tanımlanamaz rüzgâr ve o rüzgârın onu lojmandan alıp yedi kişilik salaş bir öğrenci evine savuruşu.

Durgun kentin oruç tutmayanlarda yarattığı kınanma, tartaklanma, bir köşeye sıkıştırılma korkusu Gülce'nin alışkın olduğu bir duygu değil, başka bir iklimin insanı o. Evet, türlü çeşitli korkuyla büyüdüğü doğru; yanlış bir şey yapma korkusu, yanlış birine selam verme korkusu, yanlış bir söz söyleme korkusu, verilen işi becerememe korkusu, oyuna dalma korkusu, ablasına yetişememe korkusu, büyüyememe korkusu, baba evinden uzaklaşamama korkusu... Öyle ki çocukluğu bir dizi korkudan ibaret olmasına rağmen, hayır, Allah korkusu öğretilmemişti ona, Allah korkusu olmayanların linç edilebileceği korkusu da. Ne Muğla'da ne İstanbul'da. Küçükken yaşlılar tütün dizmeye yardıma gelirdi evlerine, annesi babası oruç tutmazdı, Allahın bildiğini kuldan saklayacak değiliz ya der sofraya otururlardı, kimsede hoşnutsuz bir bakış gördüğünü hatırlamıyor, İstanbul'daysa Ramazanın geldiğini sadece camilerdeki ışıklardan anlardı. Oysa burada sokak kavgaları çıkıyor, oruç tutmayanlara, daha doğrusu oruç tutmadıklarını saklama ihtiyacı duymayanlara saldırıyorlar, üniversite öğrencilerinden sekiz on kişilik bir kabadayı grubu ikidir kantini basıyor ve içeridekileri terbiyeye davet ediyor, kapı çarpılmadan önce havaya savrulan ders verici cümleler, ha şunu bir kapatın poh yiyenin çocukları, hâlâ öğrenemediyseniz biz öğretelim, burası Müslüman bir ülke. Hay ağzına diline sağlık civanlarımızın, tabii ya, Müslüman mahallesinde salyangoz satılmaz kardeşim, biz öyle biliriz, birilerinin illaki hatırlatması lazım, bunu bir kenara yazın. Hatırlatmalar her zaman bu derece zararsız olmayacak yalnız, nitekim Kulleteyn'in yazarı sokak ortasında infaz edilecek, sonra Yalancı Peygamberler'in yazarı ilahiyat profesörü kadın, sonra Rabıta'nınki ve daha kimler kimler, bunu da bir kenara yazın. Anlatıcı bilmediği konulara girmese iyi olur, müminlere iftira atanın alnını karışlarız, öyle yetiştik biz, herkes haddini bilecek.

Normal koşullarda kantinle, bahçeyle, sokakla sınırlı kalacak arkadaşlıklar, cereyan eden bu tatsız olaylar yüzünden evlere çekilerek sürdürülen daha yakın ilişkilere dönüşüyor. Üniversitenin hemen yanında, Kalkınma Mahallesi'nde, daha ziyade hastaneye çıkan yokuştakilerin kiralık olduğu, duvarları nemli, bakımsız, izbe, kırışık perdeleri, kırık sehpaları, sehpalarda izmaritlerin dolup taştığı küllükleri, örtüleri kaymış kanepeleriyle darmadağın, ışıksız evler bunlar. Bunca betimlemeye gerek var mıydı acaba, emin olamıyoruz, o yıllarda öğrenci evi dedin mi herkesin gözünde bu resim canlanırdı ama şimdi köyler bile değişti, belki de bu betimleme eskileri anlatmaya yetmez bile, öyle ya, tam takım mobilyalı evleri bilir yeni kuşak, bir de ışıklı evleri. Neyse, öğrenciler ders çıkışı üniversitede kalmayıp evlere çekiliyorlar diyorduk, hep birlikte sahanda yumurta mı olur, kahvaltılık mı ya da menemen mi, malzemeye göre ne denk gelirse bir şeyler hazırlayıp yedikten sonra ikindi vaktinden gece geç saatlere kadar sigara üstüne sigara, çay üstüne çay içe içe oturup sohbet ediyorlar. Gülce bazen lojmana dönmeye üşeniyor, muhabbetin iyice koyulaştığı saatlerde o yokuşu kim çıkacak, bir kanepeye kıvrılıp oracıkta uyuyuveriyor, hem zaten Meltem'in de lojmana pek uğradığı yok o sıralar, genellikle nöbet çıkışı Maçka'ya, ailesinin yanına gidiyor, aile dediğin kutsal iftar sofrasında toplanır, gerçi oruç moruç tuttuğu yok ama ne de olsa kış çoktan bitmiş, yol şartları düzelmiş; eh, o zaman yapayalnız kalacağı bir odaya gitmenin ne esprisi olacak.

Ancak, ertesi gün öğrenci evinde uyanınca kızın içini bir huzursuzluk kaplıyor, eğer sabah derse gitmemişlerse bu karanlık, kasvetli, havasız salonda herkesi üzerinde günlük giysileriyle oraya buraya serilmiş görmekten hoşlanmıyor. Huzursuzluğunun bir diğer nedeni ise kalktığında evden habersizce çıkıp gidememesi, gidemediği zaman kahvaltıya herhangi bir katkısı olmadığından sofrada fazlalıkmış gibi

oturmaktan duyduğu utanç. Bazen ekmek, yumurta gibi ufak tefek ihtiyaçlar çıktığında hemen atılıyor, ben alır gelirim, aralarında parasız olması düşünülemeyecek tek kişi o çünkü çalışan sadece kendisi, ötekiler babalarının eline bakıyorlar, köşedeki bakkalın bıyık altından sırıtışını anlamazlıktan gelerek alışverişi halledip dönüyor.

Evin sabit kiracıları altı öğrenci, dördü erkek ikisi kız, biri erkek öğrencilerden birinin kuzeni, diğeri de kardeşi, ev sahibiyle kontrat imzalayanlar elbette kızlar değil, böylelikle kızlı erkekli altı kişi aynı evi paylaşabiliyorlar, bazen bu sayının on biri on ikiyi bulduğu oluyor. Böyle sabahlarda bakkala giderken Gülce'ye Hasan da eşlik ediyor, o, kiracı. Şimdi hatırladık, hani şu Diyarbakırlı, evet ta kendisi, esmer, ince yüzlü, ince bedenli, daha şimdiden enine çizgilerle kırışmış alnı, derinlerden bakan kara gözleri var, Gülce öğrencilerin arasında sadece onunla rahat edebildiğini düşünüyor.

Diyarbakır'ın daracık, dolambaçlı sokaklarında büyümüş Hasan; evin büyük oğluymuş ya, sabahları tırnaklı ekmek almaya onu yollarlarmış hep, dışarılık her ne iş çıkarsa çıksın, hemen, bazde H'esen, derlermiş. Bir yere haber gidecek? Bir şey taşınacak? Getir götür işi var? Bazde H'esen! Babasının şalvarından aşırdığı paralardan, sakızlardan çıkan artist resimlerini biriktirip zengin çocukları gibi bisiklet sahibi olma hayallerinden, yaz akşamlarında oynadıkları göz yummaca yani saklambaçtan, gün boyu sokakların tozunu yutarak geçirdikleri zamanlardan, Dicle'nin kıyısında dolanıp çaldıkları karpuzlardan ve daha birçok çocukluk anısından söz açıyor, o anlarda kara gözleri derinlerden, özlemle bakıyor Hasan'ın.

Gülce'nin özlemle anlatacağı çocukluk anıları yok, o öyle kalabalık mahallelerde yaşamadı, sokaklarda başka çocuklarla koşup oynamadı, sakız çiğneyip artist resimleri biriktirmedi; Egeli bir köy çocuğuydu Gülce, annesiyle babasının kendi çocukluklarındaki sakatlık her ne ise bu sakatlığın eseri olarak diktikleri bir kalede, hayır, ev şeklindeki bir hapishanede büyüdü.

Olsun, ikisi de aynı topraklarda yetişen cılız birer bitki, umursuz bir tanrının adeta unutmak için yarattığı bu coğrafyada herkesin çocukluğu belki başka bir yerinden ama muhakkak yaralı. Aynı topraklar derken bazılarımız anlatıcının tedavisi mümkün görünmeyen bir körlük içinde olduğunu düşünecektir; aylar önce, Hasan'ın Gülce'yi gördüğü daha ilk gün, üniversite kantininde söylediği sözler, onlar neydi canım, kusura bakmayın ama o sözcükler sözlükten rastgele çıkarılıp yan yana dizilmedi, kanlı canlı, yaşanan gerçeklerdi onlar, evet, tamı tamına böyle düşünenler de çıkacaktır. Ne var ki Tanrının baktığı yerden Fırat'ın öte yakasıyla beri yakası çok farklı değil, farkı yaratan sizsiniz sevgili kullarım, ben sadece sizi yaratırım, bir de doğa'yı, gerisine karışmam, tamam, her ne kadar beriye bereketli topraklar, güneş, deniz biraz fazla düşmüş olsa da kimse öteye yeraltı zenginliklerini, petrolü, madeni, akarsuları bol keseden sunmadığımı iddia edemez, Allah'ın adaletine güveniniz, siz değerli kullarıma gelince, yemin olsun ki hepiciğinize aynı çocuk kalbini verdim, aynı aklı, aynı beş duyu organını. De ki onlara, bu böyle gitmez, kısa çöp uzun çöpten er geç hakkını alacaktır. İnşallah. Biz şu konuyu bir toparlayalım, ne diyorduk, Gülce, Hasan'ı dinlerken anıların ağırlığı, tadı, ezgisi birbirine hiç benzemese bile yakın, bildik, tanıdık biri gibi, sanki apayrı diyarların insanı değiller de aynı mahallenin çocuklarıymış gibi hissediyor, tabii aşağı mahallenin. Bu aynı zamanda çok da coşkun bir duygu; onu kucaklama, yanaklarını sıkma, neredeyse canını acıtacak kadar sıkı sıkı sarılma isteğini bastırmakta zorlanıyor, öyle ki bunun için bir adım gerisinden ya da ilerisinden yürümeyi tercih ediyor. Hasan'la kendini her şey hakkında konuşabilecek kadar rahat hissediyor ama diğerleriyle rahat değil, onlarla birlikteyken tedirgin, yine de hepsiyle iyi geçinmesi ve iyi geçinirken belli bir mesafeyi de koruması gerektiğini düşünüyor, belli bir mesafeyi korusun ki herhangi bir nedenle tatsızlık çıkmasın, tatsızlık

çıkmasın ki eve gelmeyi sürdürebilsin. Aslında o eve gitmek neden bu kadar önemli ki, nedeni yok, anlamaya çalışmıyor, zaman zaman huzursuz olsa da, ona yanlış bir yerdeymiş gibi gelse de arkadaşlarının peşine takılıp sonunda yine o eve gitmeyi sürdürüyor. Aslında bir ara Meltem'e anlatsa ya Hasan'ı... Lojmanda nadiren kalıyor, Meltem de öyle, bu yüzden çok az görüşüyorlar. Hazır yeri gelmişken, bu kızın mesafeyi korumaktan anladığı nedir acaba, bakıyoruz, saatlerce mutsuz çocukluğundan söz edip herkesleri bıktırırken mesafeyi koruma filan yok, herhalde kastettiği gerçek düşüncelerini saklamak. Takiyeciliği bir gün illaki başına iş açar bunun, böylelerini biliriz biz.

Bu arada hastaneye kadrolu hemşire alımı için sınav açıldı, Gülce de girdi, kazandı. Hadi gene şanslıymış da zamanında kapağı atmış, şimdilerde ütopya artık, kapeseseye girip geçerli puanı tutturana kadar asgari ücretle çalış dur. Bak, diyor Meltem, maaşın birdenbire neredeyse dörde katlanacak, bence bunu iyi değerlendir, madem annenlerden fayda yok, mesela kendine çeyiz düzebilirsin, beyaz eşya filan ama nereye koyacağım ki, arkadaşlarının evinde bir köşeye üst üste yığarsınız, evet, bu mümkün, yeniden devlet memuru olmasının şerefine Meltem'le alışverişe çıkıyorlar çünkü o bu konuda deneyimli, ne de olsa nişanlı, evlilik hazırlığı olarak belli başlı ev eşyasını şimdiden almış, taksitlerini ödemeye başlamış bile. Aynı mağazadan birlikte çamaşır makinesi, fırın, buzdolabı, elektrik süpürgesi seçiyorlar, Gülce ilk kez kendi geleceği için yatırım yapmanın sevinciyle gidiyor okula. Hasan'la konuşacak ve o kabul ederse mağazaya adresi verecek.

Hasan için sorun değilmiş ama ya ötekiler, onlara sormak gerekirmiş, diyor ki: Benim dememle herkes kabul eder? Ama sen kiraya ortak olurum dersen başka, o zaman itiraz gelmez.

Böylece yedinci kişi oluyor Gülce, mağaza sahibine evin adresi verildi, koca koca beyaz eşyalar mukavva kutularla kapının önüne geliyor, içeride bir köşeye yığılacak. Yalnız, günlerce gecelerce devrim muhabbetleri ettikten sonra efendim bunları bir köşeye yığalım, hemşire'anım uzak ufuklardan görünecek kısmetini beklerken siz yine yumurtanızı eğile büküle piknik tüpte pişirin, peyniri, margarini, diğer erzakları bozulmasın diye camın önüne istif edin, temizlik de neymiş siz yine halıları apartman boşluğuna silkeleyin demek olmaz, kızcağız utanıyor. Hadi yardım edin, kuralım şunları, kullanalım gitsin, hepsinin garanti belgesi var, bozulursa tamir ettiririz, bir tesisatçı çağıralım, çamaşır makinesini bağlayıversin, evet, bu sözler daha şık, herkesin hoşuna gidiyor, harbi kızmış sahiden. Takdire şayan bir özveri bu, hepimize örnek oldu.

Herkes varlığını ortaya koysun kardeşim, az veya çok, hemen o akşam birtakım kararlar alınıyor, işte şimdi gerçek komünal yaşam neymiş öğreneceğiz, eskisi gibi cebinde parası varken harcamalara katılmayıp yüzsüz yüzsüz sofraya oturmak yok. Ama biz sigara içiyoruz, tamam kolayı var, sigara parasını ayırın siz, kızlar da özel ihtiyaçları için bir miktar ayırsınlar. Bu Hasan'dan şahane örgüt lideri olurmuş, ötekiler başlarını yanındakilerin arkasına saklayıp kıkırdaşıyorlar, erkeklerin de özel ihtiyaçları var, birinin aklı karışık, öyle yapmasak da hepimiz eşit miktarda para koysak olmaz mı? Olmaz, burjuva alışkanlıklarını terk etmek lazım, ya sigara, o burjuva alışkanlığı değil mi, akıllım o bir gelenektir, devrimciler yârin yanağını özler, bir cigara yakar, efkâr dağıtır, bak Che'nin fotoğraflarına, içiyor mu içmiyor mu, neyse konuyu saptırmayalım, paramızı birleştirip ortaklaşa harcayacağız, karar kesin, her şey paylaşılacak. Kızlardan biri, adı Zişan, Mesut'un kardeşi, gerçi onun adı da gerçekte Mesit'miş, nüfus memurunun işgüzarlığına uğramış, Çerkez bunlar, Zişan, o zaman şu andan itibaren ev işleri de paylaşılsın diyor, mademki gerçek komü-

nal yaşam ilkeleri geçerli, kabul, başka türlüsü düşünülemezdi zaten.

Gonk vurdu, erkeklerden ikisi alışverişe çıkıyor, liste epey kabarık, diğer ikisi camları siliyor, perdeler indirildi, makineye atmak için deterjanın gelmesi beklenecek, üç kız, Gülce, Zişan, Aysel, mutfağa yollanıyorlar. Musluklar ovuldu, tezgâhın bir köşesinde üst üste, gelişigüzel yığılı duran tabaklar raflara dizildi, erzaklar buzdolabına yerleştirildi, fırınlı ocağın üstüne bir de çay koysalar iyiydi ya, büyük tüpleri yok, bayisi kapanmadıysa birazdan o da gelir. Odalardaki, salondaki kanepelere süpürge tutuldu, örtüler çırpılıp yeniden serildi, düzeltildi, kimin nerede yatacağına karar verildi, çarşaflar yastıklar ayarlandı, halılar dövüldü, döşemeler paspaslandı, kısacası ev eve benzedi, derken arkadaşlar da ellerinde erzak torbalarıyla içeri girdi, ampuller de değiştirildi mi tamam, her yer ışıl ışıl. Yaşasın!

Ne var ki Gülce'nin aklı küçük bir ayrıntıya takılıyor, içinde belli belirsiz bir huzursuzluk kıpırtısı var, suratı hafiften asıldı, beyaz eşyasını depolamanın karşılığında sadece kiraya ortak olacaktı, bu komünal yaşam mıdır nedir, işleri karıştırdı biraz. Hani herkes varlığını ortaya koyacak ya, şimdi Gülce, daha borcu bile ödenmemiş eşyasını açıp kullandırdığı yetmezmiş gibi maaşını alınca taksitlerden arta kalan parasını bunların eline mi sayacak yani. Hepsi sere serpe yorgunluk çaylarını içerken Hasan onun huzursuzluğunu fark ediyor, ne oldu, canın bir şeye sıkıldı? Yoksa beyaz eşyalarına zarar vereceğimizden korkuyorsun? Abartılı bir kahkaha atıyor Gülce, hayır canım, hiç ilgisi yok. Oradakilerin, özellikle de Hasan'ın onu bencil, paylaşmaktan uzak, kendini küçük burjuva özentilerine kaptırmış, eşya heveslisi gibi görmesini istemez, zaten değil, emekçi bir kadın o. Şaka yollu bir açıklama, ne güzel oldu evimiz arkadaşlar ama siz yarın öbür gün bu güzelliğin tadını çıkarırken ben nöbet tutacağım, ne fena, canım buna sıkıldı biraz. İyi de şunu hiç düşündün mü, diyor Hasan, sen de o iki

gün buranın sorumluluğundan muafsın ne haber, Cumadan itibaren hafta sonları temizlikti, yemekti, alışverişti, hiçbir işe elini sürmeyeceksin. Bu kez tiz bir kahkaha, anlamadım, çok mantıksız bu, muafsın dediğin o hafta sonlarında ben zaten çalışıyorum, burada yokum ki, eh biz de onu diyoruz, o günler için kimse senden bir iş isteyemeyecek, artık kahkaha yerine acı bir gülüş, dilinin ucundaki cümlenin acısı bu, o günlerde çalışarak kazandığım para istenebilecek ama değil mi, yazık, hiçbirinizin emekten, işten, devrimden, sosyalizmden filan bir bok anladığı yok tamam mı, Marks bilmem ne demiş, Engels'in bilmem ne sözü varmış, teorisini pratiğini bilmem, benim için sosyalizm eşitlik demektir, eşit çalışmak, eşit bölüşmek, şu dünyadan alacağımız payın, yorgunluk, acı, üzüntü, keder, haz, sevinç, neşe, her neyse işte onun eşit olmasıdır.

Ah Gülce, keşke susup kalmasaydın güzelim, yok söz gümüş sükût altındır yok söylemediğin bir sözü söyleme hakkın daima saklı kalır filan yalan bunlar, kaçırılmış bir fırsat her zaman için kaçırılmış fırsattır ve ödüne dönüşür. Ama insan durduk yere susmaz, ya bilmiyordur ya da korkuyordur, Gülce korkuyor, vahşi bir hayvandan duyulan korku gibi değil bu, eğer öyle olsaydı beyni herhalde aldığı tehlike sinyaliyle alarm durumuna geçer, o an kaslarının yapmakta olduğu diğer hareketleri dondurur ve bacak kaslarına tabana kuvvet kaçıp kurtulmasını buyururdu. Duyduğu korkunun daha derinlerden, su gibi yayılan, daha sinsi, daha kuşatıcı bir yapısı var. Beyni elbette nabzını hızlandırıp tansiyonunu yükseltecek bir mekanizmayı devreye soktu, bir an nefesini tutmasını, gözlerinin acil durumla en çok ilgisi olan şeyi arayıp bulmak üzere yuvalarında dönmesini, kulaklarının tetikte olmasını sağlayacak buyrukları veriyor ama Gülce bilemez, bilinci dışında gelişiyor tüm bunlar, tıpkı ardından gelen sus komutu gibi algılayamadığı bir durum, zaten birkaç saniyede olupbitti. Gülce korktuğunu bile bilmeden korkuyor, şu sonunda eve benzeyen evden, sıcacık, neşeli sohbetlerden, hepsinin tek bir sofra etrafında

toplandığı şu can'ım yeni ailesinden dışarı itilmek istemez çünkü belleği bir şekilde kayıt tutmuş, bu evdekilerden herhangi birisiyle ters düşerse itilecek. Böyledir bu işler, insanlar bilgisizliklerini, çıkarcılıklarını, ikiyüzlü ahlak anlayışlarını yüzlerine vuran insanları iter, itilenin düzlem aynası olduklarını bilseler bile. Nitekim Gülce'yi onlara bağlayan, bu tıpatıplık. Onlar için komünal yaşamcılık ne kadar oyunsa Gülce için de o kadar oyun, onlar ne kadar bir düşünceye tutunma ihtiyacı duyuyorlarsa Gülce de o kadar duyuyor, onlar ne kadar sevilmek istiyorsa Gülce de o kadar istiyor. Ancak Gülce bu eşitliğin farkında bile değil, ona göre eşit olabilmenin tek yolu eşit olmamaktan geçiyor, aman, varsın daha fazla para vereyim, varsın daha fazla iş yapayım, ne önemi var, arkadaş değil miyiz, bir bölü altı artı bir bölü üç artı bir bölü iki, sonuçta hepimiz bir bütünün parçalarıyız.

Yaz tatiline kadar evde işler düzgün yürüyor, birbirine karşılıklı güven duyan ev arkadaşlarının var ettiği bu küçük toplum umut verici, hafta arası cümbür cemaat hep birlikte kendi kurdukları düzenin gereklerini yerine getiriyorlar, önceleri içtenlikle, sonra gitgide azalan bir coşkuyla ceptekiler ortaya konuyor, tencere kaynıyor, temizlik hallediliyor, babalardan masum yalanlarla para koparılıyor. Akşamlarını kimi zaman eğlenceli kimi zaman delirtici tartışmalarla geçiriyorlar, televizyonda kırmızı benli Gorbaçov'u, Özal'ı, Bulgaristan'dan göç eden Türkleri, kafalarındaki gazeteden şapkalarıyla yol kenarlarında tek sıra halinde yürüyen sendikalı işçileri izledikçe heyecanın, düşünce ayrılıklarının dozu artıyor. İşçi devrimi için sendika şarttır, iyi de nasıl bir sendika, Türkiye'dekiler sarı sendikadır arkadaş, bunların geçmişi işçi sınıfına ihanetle doludur, sermayenin biricik bekçisidir bunlar, olur mu canım üç aydır nasıl canla başla direniyorlar görmüyor musun, ayıptır, hiç de ayıp değil, altı yüz bin işçiyi greve sokarken mangalda kül bırakmaz bunlar ama eninde sonunda görürsün patronlarla el sıkışırlar, emek katilidir hepsi, başka bir şey değil. Sendi-

kacılar emek katili, doğru, bu devlet düzeni ancak katil üretir çünkü en baş katil devlettir, hem emek filan değil düpedüz insan katili, siz hiç halkına dışkı yediren bir devlet duydunuz? Canım, iyi artık bir psikopata devlet diyelim, hem doğru mu bakalım, tabii tabii yalandır, koca köy yalan söylüyordur, hem senin bir psikopat dediğin jandarma kuvvetleri, TC'nin kolluk güçleri, tamam tamam, soruşturma başlatıldı işte, daha ne diye uzatıp duruyorsun, soruşturma başlatılmışmış, peh, kaç ay geçti ses seda yok, unutturulacak besbelli, siz hiç dışkı yediği için *insan hakları ve hukuk ödülü* alan bir köy duydunuz, saçmalama, ben saçmalamıyorum, verenlere söyleyin, ödülü bile hakaret bu TC'nin, ayıp oluyor ama arkadaşım, o ödülü baro verdi devlet değil, hem ikide bir ne bu tece tece, senin de devletin o bir kere, Kayseri'den öyle görünüyor demek ki, bizim oralarda yok devlet filan, olmaz tabii, kaç senedir kaç can aldı şu pekeke midir nedir, daha güzün size okuma yazma öğretmeye gelen öğretmenleri bile öldürmedi mi lan, sen kime lan diyorsun lan, ne öğretiyor bana, Türküm, değilim işte, Kürdüm lan, ben de Çerkesim ama senin gibi hainlik etmiyorum, kollar tutuluyor, arkadaşlar lütfen, milliyetçi söylemler davayı saptırmaktan başka işe yaramaz ama hain denince dayanamıyorum abi, dayanamayacak bir şey yok, hepimiz insanız.

İnsan olarak ortak paydada buluşuyorlar, sorunların üzeri örtülüyor, kızlar suskun, belki her biri çocukken küçücük dizlerini korkuyla titreten sinirli babalarını hatırlamıştır, erkeklerin son kararı silahlı mücadele, ister dehaşkapece ister tikko ister pekeke hangisi olursa olsun gerçekleştirdiği herhangi bir eylem propagandadır, faşistlere, egemen güçlere karşı devrim adına ses getirir. Ortalıkta tikko kaldı mı oğlum, ya Hizbullah, o pekekeye karşı kontrgerillaya hizmet ediyor, faşistler dincilere göz yumar, televizyonda görmediniz mi Süleymaniye Camisinin önünde tekbir getirip Salman Rüşdi'ye ölüm diye nasıl naralar attılar, kimse dokundu mu, hayır, arkadaş 1 Mayıs'ta ne yaptılar peki, iki bin işçiyi İstiklal'de sıkıştırdılar değil mi, gen-

cecik bir çocukcağızın alnına bir kurşun, kim vurduya gitti yazık o da, baş katil devlet diye boşuna demiyoruz herhalde.

Bu tartışmalar sırasında Gülce hayal meyal Menekşe'yi hatırlıyor, hani İstanbul'da kardeşiyle birlikte düşmanı olan kızı, onların işbirlikçisi kuzenini, o zamanlar ateşli devrim nutukları atan kendi ablasını hatırlıyor, bu arada Gül'ün devrim ateşi doktorluğa başlayınca söndü, belki artık zincirinden başka kaybedecek bir şeyleri olduğundandır ya da buradakilerin henüz göremediği başka şeyleri fark etmiştir, ablasının dava arkadaşlarını hatırlıyor... Sonra Sinan'ın babasını, onun anlattıklarını, Metris, Mamak, Kızıldere, idam edilenleri, şimdilerde ölü ele geçenleri, hapse atılanları, devrimin gerçek savaşçılarını... Tamam, diyor, grevleri, işçi direnişini, daha iyi yaşamak için mücadele verenleri, bu uğurda yazıp çizenleri, korkusuzca kitap bastıranları, basanları, basmak için hapislerde çürümeyi göze alanları anlıyorum. Bir İnsan'ı, daha doğrusu Alekos'u hatırlayınca, hadi daha da ileri gideyim diyor, bir diktatörü öldürmeyi nefsi müdafaa sayanları da anlıyorum, kabul ama sırf propaganda olsun, ses getirsin diye ölünür mü, bunca insan öldürülür mü, bir türlü anlayamıyorum bunu. Bazen yaşamak için ölünür, öldürülür diyor Hasan, mutlu yarınlar uğruna, gelecekteki insanın insanca yaşaması uğruna bazen ölmek gerekir, sen hümanistsin, bu kötü bir şey değil ama tek tek insanı değil insanlığı seveceksin. Gülce, tek tek insanı sevmeyen insanlığı sevebilir mi, diyemiyor. Hümanist olmak benim sadece kişilik özelliğim değil ki, aynı zamanda işim, diyor, şimdi ben ameliyathanede çalışıyorum ya, Akçaabat'ın bir köyünden bir hasta getiriyorlar, seksen yaşında, biz sekiz kişi, sekiz saat onun kalbi yeniden atmaya başlasın diye ter döküyoruz, kullandığımız malzeme milyarları bulur, devlet bize bu erdemli işi yapabilelim diye para ödüyor ama ne garip, gencecik insanlar tek kurşunla tak, sapasağlam kalpler, güçlü kaslar, beyinler artık yoklar, ben bu ikiyüzlülüğü anlayamıyorum. Gerçekten. Bak ne güzel bir şeye temas ettin, diyor Hasan, devlet budur işte, basit

bir adamsan öldürmek suçtur, müebbetliksindir ama ayağında asker postalın varsa, ceketin sırmalı omuzun apoletliyse kahramansındır, bayrak vatan diye diye adam öldürür bunlar, katil olmak meşrudur. Gülce'ye göre cephenin bu yanındakiler için de durum aynı, basit bir adamsan öldürmek suç ama devrim adına öldürüyorsan kahramansın, ölenler her iki taraf için de şehit; bu kız silahlı mücadelenin ruhunu kavrayamadı anlaşılan, kendince mantıklı olan mantıksız düşüncelere kapılıyor. Evet, Hasan, biz seninle aynı düşünüyoruz, silah lanetlenmesi gereken bir şey, değil mi, ne uğruna olursa olsun adam öldürmek? Hasan'ın o derinlerden bakan gözleri daha derinlere kaçıyor. Hiç silahsız savaş olur, silah benim için lanetlenecek bir şey değildir Gülce, halkların kurtuluşu uğruna savaşmak için mecbur olduğumuz, gerekli bir şeydir, öldürmezsen ölürsün, kızlar genelde romantik bakar olaya, romantizmin lüzumu yok, senin gibi düşünürse kimse dağa çıkamaz, silahlı mücadele veremez, adam senin paranla gözünü kırpmadan seni öldürür, silahı senin ödediğin vergiyle alıyor devlet, bunu hiç düşündün?

Daha önce düşünmemişti Gülce, şimdi düşünüyor: Ha devlet ha şurada sohbet edip dertleştiğim, gülüp eğlendiğim, yiyip içtiğim bu insanlar, kaç aydır nasıl fark edemedim, halkların kurtuluşuymuş, canın bir değeri olmadıktan sonra halk kurtulmuş neye yarar, hepiniz birsiniz! Artık Hasan'ın yanında rahat hissetmiyor kendini, gönlündeki bağ ansızın koptu, içinden geçenleri söyleyemiyor. Eğer söyleyebilseydi aşağı yukarı şöyle diyecekti: Demek öyle Hasan, peki, mademki romantizmin lüzumu yok, o zaman açık konuşalım, silaha karşı olmam sana ne kadar romantik geliyorsa bu komünal yaşam zırvalıkları da bana o kadar romantik geliyor abicim. Devletin silah alacağını bilsem bile kazancımın vergisini ödemek zorundayım, peşinen kesiyorlar zaten, kaçış yok ama şunu bil ki kazancımı senin gibilerle paylaşmak zorunda değilim, bundan böyle de paylaşmayacağım, fazladan bir kuruş bile koymayacağım ortaya, herkes ne kadar koyuyorsa o kadar.

Dosdoğru böyle söylemek cesaret ister, kızın cesareti yok tabii ama maaşını aldığı gün başka bir biçimde aynı şeyi söylüyor, ah biliyor musunuz, dün akşam nöbette babam aradı hastaneden, paraya sıkışmışlar, ablam da yollamış biraz ama yetmemiş, bu kez söylediği, durumu kurtarmak için o anda uyduruluvermiş bir yalan değil, önceden tasarlanmış, planlı programlı, taammüden yalan. Eğer üniversitenin tatile girme zamanına rastlamasaydı herkesin de kafasını kurcalayacak türden bir yalan olurdu. Ama şimdi hepsi yatak altlarından bavullarını çıkarmış memleketlerine gitmeye hazırlanıyor, yolculuk biletleri cüzdanlarının ön gözünde, şaşırmak kızmak bozulmak şöyle dursun saygıyla olmasa bile belli belirsiz bir minnetle bakıyorlar Gülce'ye çünkü hiç olmazsa evin yaz aylarında ödenecek kirası aradan çıktı. Huzur içinde otobüslerine biniyorlar, Kayseri, Aydın, Diyarbakır, hoşça kalın arkadaşlar, eylülde görüşürüz.

TATİL

Öğrenciler çekildikten sonra boşalıveren kent sokakları gibi Gülce de ıssız geçiriyor yazı, Temmuzda bir on gün Muğla'ya, iki kere de ablasını görmek için Pazar'a gidiyor o kadar, birinde Sinan'ın köyüne doğru uzatıyor yolu ama kızlar Ankara'daymış, Sinan da Ankara Radyosu'nda yaz stajı ayarlamış, onlarla birlikte kalıyormuş, velhasıl uzattığına değmeyen bir yol oldu Gülce için, yeniden Trabzon'a, işinin başına dönüyor.

Ameliyathanede herkes gibi gündüz mesaisine geçti, artık sadece haftada bir nöbet tutuyor. Temmuz durgun, ışıksız, neşesizdi ya, Ağustosun da sıkıcılıkta Temmuzdan aşağı kalır yanı yok hani, her gün bir önceki günden daha durgun, daha ışıksız, daha neşesiz. Hava bir açıp bir kapatıyor, bazı günler iş çıkışında hemşire arkadaşlarıyla şehre alışverişe, bazı günler sahile gidiyorlar, bazen de Ganita Park'ta çay içiyorlar, en çok da böyle günlerde sıkılıyor Gülce çünkü buraya gelenlere genellikle sevgilileri eşlik ediyor, masada çiftler halinde sarmaş

dolaş oturuyor, yalnız olanlara acımayla bakıyorlar, gözden ırak köşelerde baş başa kalmayı seçebilirdik ama senin için idare ediyoruz gibilerinden bir bakış bu, gösterilenin lütfedilmiş bir ilgi olduğu pek belli ve rahatsız edici. Söylemekten sıkıldık artık ama ne çare tekrarlayacağız, aşırı beklentileri var bu kızın, birbirlerini bırakıp seni mi sevsinler, lütfedilmiş bir ilgi olduğu pek belliymiş, aslında onların lütfettikleri bir şey yok canım, sadece aşklarını besliyorlar, aşk dediğin teşhir ister, pek belli olan senin aşırı alınganlığın sadece, biz öyle görüyoruz. Hem madem rahatsızsın şekerim, kimse seni zorlamıyor, sana çay bahçesine gidelim mi diye sorduklarında hayır diyebilirsin, eve git, eve gitmek istemiyorsan lojmana git, Meltem yokmuş, olmasın, şart değil, odanda kendi kendine vakit geçir, müzik dinle, kitap oku, yemek yap, televizyon seyret, haftalardır dünyada olup bitenlerden haberin yok. İşçi direnişleri, göç, terör, faşizm aldı başını gitti, cezaevlerinde açlık grevi var, iki hükümlü öldü, dört hükümlü hastaneye kaldırıldı, aydınlar devreye girip halkın dikkatini ölen mahkûmlara çekmek için bir günlük destek orucu tuttular, sen Ganita Park'ta yalnızlığına ağıtlar yakarken akranların siyahlar giyip yürüdüler, tutuklandı o kadınlar biliyor musun, Ağustosun ışıksızlığı doğru ama hiç de durgun değil senin anlayacağın, durgunluk senin ruhunda. Ancak hemen Gülce'ye yüklenmeyelim, böyledir bu işler, tıpkı şimdinin faşizmi çoğunluğu nasıl ilgilendirmiyorsa seksen dokuzunki de öyleydi, kendi var oluşlarını anlamlandıramayan kitleler günlük işlerle uğraşır, Heidegger'in bir terimi vardı, Das Man mıydı neydi, işte bu çoğunluk yer, içer, giyinir, gezer, toplumca önceden belirlenmiş kurallarla yaşar, kuralı bozanlara düşman olur. Anlatıcı ağzındaki baklayı çıkardı sonunda, meğer bizden muzdaripmiş, niye, sıradan insanlarmışız, elbette öyleyiz çünkü bu dünya imtihan yeri kardeşim, tabii ki önceden belirlenmiş kurallar olacak, asıl olan öbür dünya, kutsal kitaplarımızda hepsi yazılı, Allah'ın dediği olur, biz öyle gördük. Kusura bakmayın ama biz de anlatıyı sürdür-

mek istiyoruz kardeşim, izninizle, dünyada olup bitenlerden haberi yok diye Gülce'ye yüklenmeyelim diyorduk, evet, ormanın derinliklerinde dalından dökülmüş binlerce, on binlerce yapraktan biri o, havanın durumuna göre sürüklenecek, ıslanacak, üstüne başka yapraklar düşecek, zamanla çürüyecek, gerçi çürüse bile varlığının ormana bir faydası dokunur, gübre de lazım, doğanın döngüsü bu. Gülce hiç olmazsa bunu fark etse o da yeterdi ama etmiyor, iç sıkıntısı bundan ileri gelen bir durum, sevildiğini, önemli bir yer kapladığını, o kapladığı yerde vazgeçilmez olduğunu ona hissettiren sözler duyamadığı sürece kendine katlanamıyor, kalabalıklara kaçması ondan ne var ki aynı nedenle kalabalıklar da onu boğuyor. Yaşadığı kentin yağmuru kadar huzursuz, zamansız, faydasız hissediyor kendini ve bu kentin güneşi kadar kararsız, kaçkın ve nafile. Belki okullar açılınca toparlanır, bilemiyoruz.

YENİ DÖNEM

Gerçekten de Eylülle birlikte sokaklar eski canlılığına kavuştu; erken gelen yeni öğrenciler, yurttan eve evden yurda geçmek isteyen eski üniversiteliler kenti sarıyor yavaş yavaş. Gülce ameliyathanede yeniden hafta sonu nöbetlerini devraldı, bu nöbetler meslektaşlarının da işine gelmesine rağmen nedense hepsini müteşekkir sözlere boğmak gibi bir davranışa kapıldı. Sonra hafta içinde bir gün, bütün yaz boyunca bir kez olsun uğramadığı eve gitti, içerisi rutubet kokuyordu, camları açıp havalandırdı, salondaki birkaç eşyanın tozunu aldı, sonra bakkala gitti geldi, buzdolabını yiyecek öteberiyle doldurdu, tüpgaz bayisine telefon edip mutfaktaki boş tüpü yenisiyle değiştirdi; bunları yaparken kendini varsıl bir ailenin çiftlik evi kâhyasıymış gibi hissetti, hane halkı gelince onu hak ettiği teşekkürden mahrum bırakmazlar umarız.

Evin diğer müdavimlerinin anneleri Kayseri'de, Aydın'da henüz yol hazırlığına bile başlamadıkları halde Hasan erkenden çıktı geldi, hem de Diyarbakırlı üç arkadaşıyla. Hepsi

erkek, hepsi de Rize'de Çay Eksperliği'nde okuyacaklarmış, yurtların durumu malum diyor, yerleşip yerleşmedikleri belli oluncaya kadar buradan gidip geleceklermiş. Hasan'ın tıfıl lise mezunu oğlanların yanında bir babacan, bir ağır abi duruşu var ki Gülce kendi başına verdiği bu karar için ona çıkışamıyor, kurulu düzene ayak uydurmak zorunda olduklarına dair cılız bir iki söz ediyor sadece. Nifak sokuyor gibi olmayalım ama kızcağızı beyaz eşyası yüzünden kiraya ortak eden Hasan herhalde nüfusa eklenen bu üç kişiden de paylarına düşeni almasını bilecektir.

Derken önce Kayseri'den Zişan'la Mesut, iki gün sonra Aydın'dan Mehmet, İbrahim, İbrahim'in kuzeni Aysel dönüyorlar, kalabalıkla karşılaşmak elbette şaşırtıyor onları çünkü kısa bir açıklamanın ardından evde yatılacak yerlerin yeni baştan ayarlanması gerekti. Kızlar istemeyerek küçük odaya taşındılar, büyüğüne yer yatakları serildi, yine de Hasan'a bu yaptığıyla ilgili hesap filan soran yok, belki son gelenlere geçici gözüyle bakıldığından, belki dersler başladığı için; ne de olsa her birinin kendine göre öncelikli uğraşları var, sınıfları, bölümleri, eve giriş çıkış saatleri farklı, Gülce acaba bir tek kendisi mi huzursuz, merak ediyor. Görünen o ki Haziranda bırakılan komün düzenini tutturmak on kişiyle pek de kolay olmayacak, kuşkusuz ileride konuşulur, tartışılır ve bir çözüm yolu bulunur; şimdilik erteleniyor, belli ki işler oluruna bırakıldı, Gülce de şu an için durumdan şikâyet etmiyor. Ama şu an için, bir süre sonra işler bozulacak. Şu şunu demiş şu şunu yapmış, uzun uzun anlatmayalım, üç aşağı beş yukarı herkes bilir; işler nasıl bozulacak, moda deyimle kısaca özet geçelim.

İlk haftalarda her gece vur patlasın çal oynasın hep birlikte coşup eğleniyorlar, yenilerle kaynaşıldı, hazır paralarla alışverişe çıkılıyor, kim en çok yiyebilir bahisleriyle dışarıdan lahmacun söyleniyor, her sabah bolca sucuklu yumurta pişiyor, akşamları ise paso kavurma, evde bir bolluk var ki sormayın gitsin, meyve, kuruyemiş, çay, kahve, kola gırla. Arap yağı bu-

lunca her bir yerine belermiş, derler ya, ırkçı atasözlerini dillendirmenin âlemi yok, işimize bakalım biz. Sonracığıma, orta halli bütçeler hiç hazıra dayanabilir mi, tabii paralar suyunu çekiyor, lüküs hayat bitti, kıtlıkta zeytine peynire talim, şakalaşmalar azalıyor, açlıktan mıdır nedir ufak tefek sürtüşmeler hızla alevlenip büyüyor, artık herkese genel olarak bir hoşnutsuzluk egemen.

Bir gün Aysel, Hasan'ın Gülce'ye içten içe bozulduğunu söylüyor, o Zişan'dan duymuş, Zişan da İbrahim'den, evde bu kadar para sıkıntısı çekilirken onun kılını kıpırdatmaması hayret edilecek bir durummuş. Gülce'nin huzuru kaçıyor, Hasan'dan beklemezdi, demek dedikodu da eder olmuş ama diyor, onu eve arkadaşlarını getirirken düşünecekti, kendi kılını kıpırdatıyor mu ki, hem ben üstüme düşeni yapmadım mı allasen, geçen yılki kadar olmasa da yine herkesten fazla koymadım mı ortaya, tabii, yaptın, koydun da hani, şimdi sende varken, söyledim ya köye gönderiyorum maaşımın bir kısmını. Külliyen yalan, annesini babasını zerre kadar düşündüğü yok aslında, onlar köyde öle bayıla traktör borcu ödeyedursun, kızın umurunda bile değil. Nihayet bugünleri de görebildik azizim, kazandığını elin anarşistlerine kaptırmasın da varsın yalan söylesin, iyi bari akıllanıyor kız, aferin. Ne oldu, hani yalan en affedilmez suçlardan biriydi? Her yalan değil, insanın kendi çıkarı için bazen yalanlara ihtiyacı olabilir, hoş karşılamalıyız, iyi de daha öncekiler kendi çıkarı için değil miydi ki, olsun, bu başka, eşek olmasın da semer vurdurtmasın sırtına, eğer aklın varsa kullanırsın kardeşim, öyle gördük biz. Tövbe estağfurullah. Derken, iki arkadaş arasındaki bu ilk huzursuzluk bulaşıcı hastalık gibi bütün eve yayılıyor, ilişkiler soğuk, para konusunda Gülce'nin başlattığı kinayeli sözler, dokundurmalar diğerlerine de sirayet ediyor, sonra temizlik konusu, banyoyu en son kim kullandıysa gidip bir bakabilir mi zahmet olmazsa, ne halde bırakmış kendi görsün, tuvaletten en son çıkan arkadaş sifonu niçin çekmedi acaba, ananızın babanızın

evi değil burası, burada hizmetçiniz yok anladınız mı, sigarayı içmeyi biliyorsunuz da küllüğü boşaltmayı niye akıl edemiyorsunuz, tabakları suya tutmadan tezgâha bırakmayın diyoruz, çok zor bir şey mi bu. Bütün sözler ortaya söyleniyor, belli bir muhatabı yok ama topun ağzında yeni gelenlerin olduğu açık. Banyo, tuvalet, mutfak kardeşlik havası içinde paylaşılırken gösterilen hoşgörü kısa zamanda yerini düşmanca duygulara bırakıyor, herkes mümkün olduğunca yattığı odada vakit geçirmeye, hiçbir işe elini sürmemeye başlıyor, salon kirli, dağınık, kasvetli bir hale geliyor.

Giderek mızırdanmalar başka konulara sıçrıyor, Hasan hemşerileriyle niye Kürtçe konuşuyor ki, kardeşim anlamıyoruz işte, ya bizim hakkımızda konuşuyorlarsa, insan dediğin dikkat eder biraz, baksanıza sanki evin sahibi oldu bunlar, dağdan gelip bağdakini kovmak denir buna, canım misafirperverlik de bir yere kadar, hayır eve bir katkıları olsa neyse, ortaya beş kuruş koyan yok, insan utanır, kira kontratında kimin imzası varsa çeksin bir köşeye dosdoğru anlatsın. Hasan'da cevap hazır, arkadaşlar, sokağa atacak değiliz insanları, şunun şurasında dönem sonuna kadar idare edeceksiniz, itirazı olan? Kimseden ses çıkmıyor ama suratlar asık, herkes biliyor ki, bu düzenin tadı er geç kaçacak. Öyle ya, özveri ister bu iş, işin içine kuşku, güvensizlik falan girerse olmaz. Nitekim kısa bir süre sonra gruplaşmalar baş gösterdi, kahvaltılara, yemeklere ikişerli üçerli oturuluyor, alışveriş düzeni yok, eskisi gibi para toplamak yerine iki ya da üç arkadaş bir olup kendi canlarının istediğini alıyor, herkesin peyniri, zeytini buzdolabının başka rafına konuyor, bir grup televizyon izliyorsa diğer grup inadına gürültü patırtıyla azıp baygınlık veriyor. Sonunda neyse ki kanlı bıçaklı olunmadan bir toplantı, Hasan'a yine bir açıklama yapmak düştü, arkadaşlar, bildiğiniz gibi her konuda grup çoğunluğunun kıstasları geçerlidir, ne istiyorsanız oylamaya sunar karar veririz, hadi bakalım, buyurun, komün yaşamı dedikleri öz be öz demokrasiymiş meğer. Sadece evin

sabit giderleri için para toplanmasına, diğer ihtiyaçların özel kabul edilmesine karar veriliyor, bundan böyle kim neyi kiminle paylaşmak istiyorsa onunla paylaşacak; böylece bir tür pansiyon düzeni kuruluyor.

Bu işlerle seksen dokuzu devirdik, hemen hatırlatalım, bizim çocuklar gündelik sıkıntılarla boğuşurken dünyada çok şey değişti; Berlin Duvarı yıkıldı, Bush'la Gorbaçov el sıkışıp soğuk savaşın bittiğini ilan etti, Amerika Panama'ya girdi, Romanya'da karı koca Çavuşesku devri sona erdi, diktatörler yargılandı. Yurdumuzda neler değişti acaba, bir bakalım. Kadınlar mor iğne takıp cinsel tacize hayır dedi, İzmirliler doğa katliamına hayır mitingiyle termik santrale karşı çıktı, Manisalı çiftçiler tarım politikasına hayır demek için sokağa döküldü. Bazıları bunları bugünle kıyaslayıp değişen hiçbir şey yok diyebilir, demesin, o günlerde tıpkı dünyadaki gibi yurdumuzda da güzel değişiklikler oldu, yeni Cumhurbaşkanı seçildi mesela, bir kere başlı başına bu bile ülkenin kaderini değiştirebilir, hem dindar hem liberal hem demokrat bir liderin cumhurbaşkanı olarak ettiği her söz vatandaşın zihninde yeni ufuklar açar, bakarsınız devletin tepesindeki özgürlük havası bütün ülkenin iklimini etkiler, belli mi olur. Doksanlara böyle ayak bastık, gerçekten de umutlar ülkenin olmasa da evin iklimini değiştirdi; birbirlerine alışmanın yarattığı rahatlık da var tabii ama gelişmeler, evin yeni bireyleriyle eskilerin, özellikle de erkeklerin yakınlaşmasını sağladı, eve Kürt tarihini anlatan dergiler, kitaplar girmeye başladı, resmi tarihin satır araları dolduruldu, siyasi tartışmalar daha esnek hale geldi. Gerçi sorunlar bitmedi, en azından Gülce için, hatta onun cephesinde daha yeni başlıyor bile denebilir.

Gülce'nin, tıpkı İstanbul yılları gibi bu aşamadan sonra Trabzon'da öğrenci evinde geçireceği yıllar da bellek kayıtlarında epey sisli, o halde kızcağızın kişilik geliştirme çabası ile günlük yaşam arasında güç bela kurduğu narin dengenin nasıl yıkıldığını yine çirkin ayrıntıları deşerek göreceğiz demektir.

Şimdi, tam şu anda, yıl iki bin on iki, Gülce, kocasıyla balkonda karşılıklı oturmuş ellerinde çay bardaklarıyla Ankara'nın gurup manzarasını seyrederken kendini ansızın o yıllara dair hüzünlü düşünceler içinde buluyor. En güzel yaşlarımı nasıl abuk sabuk korkularla geçirmiş, neysem o olmaktan nasıl ürkmüş, nasıl gereksiz yere telaşlara kapılmış, alelacele, saçma sapan kararlar vermişim. Derken açık balkon kapısının camına yaslanmış kendilerini izleyen oğlunu görüyor, yüzünde anne babasını suçüstü yakalamış ama affetmiş gibi şefkatli bir ifade. Nedense o anda çocuğun orada o şekilde duruşu dokunaklı geliyor Gülce'ye, sırtını cama yaslama oğlum kırılabilir, hem aklında bulunsun, sırtını hiçbir zaman, hiçbir şeye yaslama, sonra yaslandığın şeyin yasını tutarsın, ne biçim konuşuyorsun Gülce o daha dokuz yaşında bir çocuk, kocanın sesi bu, neredeyse azarlar gibi ciddi bir tonla devam ediyor, güvensizlik aşılıyorsun farkında mısın, gel oğlum, sırtını bana yaslayabilirsin, babana, her zaman, dur şu bardağı sehpaya koyayım önce. İşte, bütün o bulanık anıların püf noktası: Güvensizlik!

KUŞKULAR

Anılar insanın belleğinden kronolojik bir sırayla çıkmadığından, Gülce'nin o yıllarını aktarmak kafalarda biraz karışıklığa sebep olacak ama güvensizlik sözcüğüyle birlikte ilk hatırladığı, Cumhurbaşkanı'nın bir açıklamasını basan gazete manşetleri olduğuna göre herhalde yapbozu tamamlamaya o minik ayrıntıdan başlayacağız. Benim teyzemle halam da Kürt, bugünden geriye doğru gözümüzü kısıp şöyle bir bakınca devletin tepesinden gelen bu utangaç itiraf bile ülkedeki değişimin ne denli zor ve çetin yollardan geçtiğini anlamaya yetecektir.

Hasan'la, onun Rize'de bir yurt ayarlayıncaya kadar geçici bir süre barınmak üzere eve aldığı ama sonradan kalıcı olarak yerleşen hemşerileri Gıyas, Ahmet ve Latif'e göre, ülkenin yeni Cumhurbaşkanı gelecek güzel günler için bir şanstı, değil mi ki, Amerika Çöl Fırtınası'nı estirmişti, değil mi ki, Cumhur-

başkanı Talabani'yle görüşmüştü, dünya değişiyordu, değil mi ki, Yugoslavya'da iç savaş vardı, Slovenya halkı bağımsızlık kararı almıştı öbür tarafta Gürcistan, Estonya; Sovyetler dağılıyordu, umut vericiydi tüm bunlar. Demek doksan birin sonlarındayız, vay be, anlaşılan kızın belleği iki yılı üst üste aynı bobine sarmış, gerçi bazen koskoca bir yıl incir çekirdeğini doldurmayabilir, günlük yaşamın tekdüzeliği anılarda pek iz bırakmaz, Gülce için de öyle olmalı, ablasının zorunlu hizmetini tamamlayıp Ankara'ya taşınması, Sinanların köyüne birkaç ziyaret, yazın yıllık izinde Muğla'ya zorunlu yolculuk, Meltem'le birlikte Maçka'da kızın baba ocağında huzurla geçirilen bir iki hafta sonu, ameliyathane, iş güç işte, başka kayda değer ne var ki. Anasını, bir dakika, klişelerle savaşmayı unutmayalım, babasını sattığımızın Trabzon'unda sinema, tiyatro, senfoni orkestrası, opera, halk dansları topluluğu, konserler, gece kulübü-bar eğlenceleri, jet sosyetenin düğünleri filan da gırla gitmiyor yani, boş zamanında ya kitap okur ya televizyon seyredersin ya da en fazla varsa eşin dostunla yazın yaylada bir mangal partisi verir, deniz kenarında bir lokantada orijinalinden bir Akçaabat köftesi yersin, bitti, hepsi bu kadar. Yine kızın en farklı, en dişe dokunur anılarını o öğrenci evindeki siyasi tartışmalar oluşturuyor.

Belleğindeki en net anıysa, iplerin kopmasına sebep olan o lanet yılbaşı gecesinden bir hafta önceki tartışma. E hadi bakalım, Gülce'nin bu belalarla ne ilgisi var ki arkadaş, elin çapulcusuyla anarşistiyle bir evde yaşamaklar filan, hep söylüyoruz yanlış bunlar, hele bir genç kız için, devlet seni okutmuş, iş vermiş, lojman vermiş, ille üniversite okuyacakmışsın, hadi eğitim özgürlüğü var ona da tamam, otur edebinle işini yap, ye, iç, uyu, dersine çalış, siyaset miyaset senin neyine, ona etliye sütlüye karışmamak düşerdi, değil mi, kargayla arkadaşlık edenin burnu boktan kurtulmaz kardeşim, biz öyle biliriz. Hemen celallenmeyelim millet, hayata pek tabii böyle de bakılabilir ama herkes kendi hayatını yaşar, Gülce de o hayatı yaşı-

yordu, cevap bu kadar basit. Belalarla ilgisi olacak elbet, bitki değil ya bu kız, öğrenci dediğin gençtir, fevridir, gözükaradır ama bu gözükaralık bir de bakarsın toplumu tümden değiştirivermiş, atmış sekiz kuşağı mesela, olaylar Fransa'daki bir üniversiteden dünyaya yayılmadı mı, öğrenciyi hafife almamalı, misal, son yıllarda bütün televizyon kanallarında saatlerce süren sözel demokrasinin ilk ve özgün örnekleri daha o yıllarda onun yaşadığı evde verildi. Yeni kavramlar kimseyi şaşırtmasın, açıklayalım, uygulama şartı aranmaksızın her türlü hak ve özgürlüğü dile getiren demokrasi biçimine sözel demokrasi diyoruz ki şimdilerde yerini sosyal demokrasiye kaptırmış görünüyor, bu kavramı da hemen açıklayalım, bireye uygulama zorunluluğu getirmeyen her türlü hak ve özgürlüğün sosyal medyada paylaşılmasına sosyal demokrasi denir, bunlara ek olarak bir de sayısal demokrasi var ama açıklamaya gerek yok, nasılsa onu herkes bilir.

Neyse, boş gevezeliğin sırası değil, Gülce, o sıralar Hasan'la arkadaşlarının, doksanların başından itibaren takındıkları o umut dolu neşeli tavrı anlamakta zorlanıyordu. Allah aşkına diyordu, bu dediklerinizin nesi güzel, Balkanlar'da savaş, Ortadoğu'da savaş, bir koyup üç alacağız diyen savaş sever bir cumhurbaşkanı Irak'taki Kürt liderle görüşmüş, bunun nesi umut verici, siz bu adamla onun kurduğu partiye mi bel bağladınız yani, sağ iktidarların özgürlük getirdiği nerde görülmüş, kimlere güveniyorsunuz. Kahkahayı basıyordu Hasan, senin hatırın için sola güvenelim o zaman, Kürtleri partiden ihraç eden sola güvenelim yani, tamam sola güvenmeyin, bakanı flört fuhuştur diyen iktidar verecek size özgürlüğü, ona güvenin! Kızım sen hiç sıçrama tezi diye bir şey duydun? Dünya savaşları öyledir mesela, ekim devrimi de, bir yerde bir şey olur dünyayı değiştirir, siyasetten tırnak kadar anladığın yok, yazık, şurada kaç yıldır Kürt tarihini anlatıyoruz sana, bak, İran, Suriye, Irak, Türkiye, dört ülkeye bölünmüşüz biz, Türkiye Kürtleri bin sekiz yüz seksenden beri isyanda. Biliyorum

Hasan, ezberledim artık, Kürt- Osmanlı Özerklik Antlaşması sayesinde bin beş yüz on beşten Tanzimat'a kadar bir sorun yoktu, özerklik antlaşması Tanzimat fermanıyla bozulunca bin sekiz yüz seksende şeyh Übeydullah ilk ulusal isyanı başlattı, derken Osmanlı çöktü, iyice öğrenmişim değil mi? Tamam, Gülce bak, İran'da özerk Kürdistan eyaleti var, Irak'ta mücadeleyle kazanılan özerkliği diktatör Saddam yıkmıştır, Halepçe'yi düşün, şimdi anladın Körfez Savaşı niye önemlidir? İyi de Kürtleri umursadığı yok ki Amerika'nın, onun derdi Kuveyt petrolleriydi, sen öyle san, Irak'taki kazanımlar Suriye'deki, Türkiye'deki özgürlük mücadelesini etkiler, biz Kürtler özgür bir Kürdistan kuruncaya kadar bu mücadele sürecek, Cumhurbaşkanının Talabani'yle görüşmesi önemlidir.

Gülce anlamakta yine zorlanıyordu, Cumhurbaşkanı hakkındaki tarikat söylentilerini duymuyorlar mıydı hiç, açıkça Kürdüm bile diyemeyen, Türk-İslam Sentezi'ni diline dolayan biri nasıl oluyordu da Kürtlere umut veriyordu, hem görmüyorlar mıydı, bir gazeteci, bir kadın öğretim üyesi, şu ilahiyatçı yazar, hepsi de bu iktidar sahiplerinin döneminde İslam'a dokundukları için katledilmemiş miydi, heyecanla Diyarbakır'a koşup *onurlu ve özgür yaşam* mitinglerine katılanlar nasıl oluyordu da bu insanların onurlu ve özgür yaşamları katledilirken sessiz kalanların özgürlük vaatlerine kanıyorlardı? Kandığımızı kim söyledi, biz kişilere değil olaylara bakıyoruz, hangi olay ne gibi sonuçlar doğurur, mücadelemize nasıl bir etkisi olur ona bakıyoruz, senin anlamadığın budur, Hasan'ın hemşerileriyle birlikte İbrahim, Mesut, Mehmet de başlarını sallıyorlardı, hatta kızlar bile, nasıl yani, olayları kişiler gerçekleştirmiyor mu, Gülce soruyu sorarken diğer arkadaşlarına bakıyordu ama boşuna, Hasan konuşurken sallanan başlar ona gelince ilgisizce öne eğiliyordu. Olsun pes etmek yoktu, ya katilleri bulmakta bunca aciz olan bu iktidarın 1 Mayıslarda binlerce vatandaşı yaka paça içeri attırmasına ne diyeceklerdi bakalım, degemelerin görevi işçiye soruşturma açmak mı, bir de devrimciyiz der-

siniz! Peki diyor Hasan, sola ne diyelim sola, sehepenin Kürtleri partiden attıran meyekasına, size kendi aranızda Kürtçe konuşmayın şarkı dinlemeyin diyen yok diyen genel başkanına ne diyelim Gülce, Kürtçe şarkı dinleyelim, güzel, Şivan Perwer'i dinleyebiliyor muyuz, hayır, adam firari, niye, dili yasak, bak, Kürtçe şarkı söylemeyi yine senin sağ dediğin bakanlar kurulu serbest bıraktı, gerçi bıraksa ne fayda Ahmet Kaya Kürtçe söyleyebiliyor mu, hayır, Gülce sinirleniyor bu kez, sola da amma düşmanmışsınız ha, hepin Diyarbakır İl Başkanı'nı da sol mu öldürdü işkencede, cenazesinde sol mu ateş etti halka, hatırlatırım seçimlerde nedense yine sol kucak açtı hepe, meclise girmeniz için! Açtı da ne oldu, seçimde güçlerimizi birleştirelim, iş bitince kış kış, daha neler, iş bitince mi yoksa meclis kürsüsünden terörü övdüler diye mi! Sen Leyla Zana kimdir bilirsin? Mehdi Zana'yı okudun hiç? Kocasıdır, hapislerde neler çekti adam, karısı terörü övmüş, ne demiş, pekekenin amacı Kürt varlığını kabul ettirmektir, yalan mı, değil ama ilk günden söylenmesi şart mıydı, kızım bahane bunlar, Kurtuluş Savaşı'nda beton Mustafa da aynısını yaptı, tekmeyi yiyen yine Kürtler oldu, teceyi kurduktan sonra verdiği sözü unuttu, isyanın adı ne, gerici ayaklanma, hele dur, Dersim'i hiç duydun? Konuyu değiştirme, yemin töreninde hepsi solu suçladı ama kulağımla duydum, teröristleri meclise sokan hainler hesap versin diye naralar atıldı, siz duymadınız mı, bir de unutmadan, Nevruzda polisleri üstümüze salan aynı iktidar değil miydi, yanlış söylüyorsun, Nevroz, hem sen yoktun ki o gün, yoktum evet, nöbetçiydim, Perşembeydi ve nöbetçiydin garip, nesi garip Hasan, arkadaşımın annesi ölmüştü, şehir dışına gitmesi gerekiyordu ve tek uygun kişi bendim, tek uygun kişi sendin yani onca hemşire arasında, evet Hasan bendim çünkü bizim listeler haftalık yapılır ve birini nöbete çekersen gündüz onun ameliyat odası hemşiresiz kalır! Hem niye bu kadar üstünde duruyorsun ki, sen bunun, orda olup gözaltına alınsaydım daha mı iyiydi, bilmiyorum, bunda bilmeyecek ne

var, iyi ki yokmuşum, devlet memuruyum ben, meşalelerle Boztepe'ye *kurdistan biji serok apo* yazacağınızı bilsem zaten nöbetçi olmasam bile katılmazdım size. Boş ver, geçelim, ne yaptı yemin töreninden sonra senin sol, hadi güle güle dedi bizim vekillere, işiniz bitti, aynı Lozan gibi, gülüyordu Hasan, Sevr hayata geçirilse Kürtler için daha hayırlıydı, hiç olmazsa Fransızcayı su gibi bilirdik şimdi, Çay Eksperliği'nde okuyan üç arkadaşı da gülüyordu, he valla, İngilizce, Fransızca, Türkçe, Kürtçe, dört dil biliyor olacaktık. Mehmet kahkahalarla katılmıştı sohbete, iş ararken önce diploma lâzım dil sonraki iş, bu yıl da bitiremezseniz seneye lisans diploması verirler size; bugünlerde azalmış da olsa hâlâ varlığını hissettiren bir tiksintiyle hatırlıyor Gülce, o Mehmet ki işten nefret eder, ne vurdumduymaz bir adam olduğunu gösterdi sonradan, nişan için gittikleri Muğla'da... Sahi bunlar ellerindeki diplomayla nereye başvuracaklar, aklına ilk kez o an bir kuşku düşmüştü Gülce'nin, Rize'den başka yerde çay yok ki, sakın bunlar örgüt üyesi filan... Güvensizlik de aşk gibi galiba, karşı tarafa bilinçsizce sinyaller gönderip bir şekilde karşılığını alıyorsun; burada da meğer tek yanlı değilmiş ki tartıştıkları günden çok değil, hemen bir hafta sonra, yılbaşı gecesini iki gün geçe hepsi ortaya döküldü.

KOPUŞ

Gülce keşke yılbaşı gecesi orada, o evde hiç bulunmasaydı, keşke nöbetçi olsaydı. Meltem'in birlikte Maçka'ya gitme teklifini geri çevirmemiş veya lojmandaki dinlenme salonunda iş arkadaşlarıyla oturup miskin miskin televizyon seyretmiş olsaydı daha iyiydi. Ona böylesi, herkeslerin eş, dost, aileyle toplaştığını bildiği zamanlarda ağır bir keder, yalnızlık çökerdi eskiden, herhalde başkalarının evinde kafes kuşları gibi bir köşede durmak ya da lojmanda oturup sıkıcı eğlence programlarını izlemek istemeyişi bundandı. Keşke önceki yıl yaptığı gibi Sinanların köyüne gitseydi bari ama ablası artık Pazar'da değil-

di, yalnız başına çalamam kapılarını diye düşünmüştü, Sinan'la da karşılaşmak istemiyordu zaten, geçen yıl nasıl yerli yersiz sözler etmişti, sana üzülüyorum biliyor musun, niye ki, ya kendini kaybedersen diye, ben sebep oldum gibi, balkondan zifiri karanlığa bakarken başını iki yana sallamıştı, tamam ben gel dedim ama git de ne idüğü belirsiz adamların içine karış demedim hani. Ne olmuş karışmışsam, suç mu, bunu derken belli belirsiz bir sevinç duymuştu Gülce, demek Sinan hâlâ onun için endişeleniyordu. Sigarasının dumanını kızın yüzüne doğru üfleyip bakışlarını dudaklarına doğru kaydırmıştı Sinan da. Suç değil ama şahane de değil, kızlı erkekli, ne bileyim, erkeklere güvenme derim, tekin olmazlar. Hiçbiri sevgilim değil babam değil abim değil, tekin olsalar ne olmasalar ne, bence sakıncası yok, ayrıca seni ilgilendirmemesi gerekir. Gülce nedense bir an onun, haklısın ilgilendirmemesi gerekir ama ne yapayım ilgilendiriyor çünkü seni seviyorum diyeceğini sanmıştı, sonra birden eğilip öperdi belki, bir zamanlar yaptığı gibi ama Sinan, o muzip gülüşünün ardından beni ilgilendirmez ama sen yine de dikkat et, demiş ve kız onun eğilip öpmesini düşlerken kalkıp gitmişti. Gecenin o saatinden sonrası Gülce'ye eziyetti; biralar, rakılar içilmese, meyveler, kuruyemişler, mezeler, Saniye teyzenin sebzeli hamsileri yenmese de olurdu ama bedenin arzularını bilmezden gelmek zordu, kız neredeyse bütün gece sevişmeye aşermişti, işte, asıl bu yüzden, yeni yıla kıvranarak girmemek için Sinan'la karşılaşmak istemiyordu, kapılarını yalnız başına çalamamak hikâye. Pekâlâ, öyle veya böyle, nedenleri bırakalım, sonuç ne, Gülce yılbaşı gecesini öğrenci arkadaşlarıyla evde geçirmeye karar verdi, aferin, bol içki, sigara, kim bilir ot bile çekmişlerdir, başıboş bırakılmış gençler bunlar, bakalım ne işler becermişler, kız pişmanlıkla andığına göre ne biçim bir belaya bulaştı acaba, birazdan anlarız. Lütfen, becerilen bir iş yok, her ne kadar devrimci bacı kardeş yılları çok gerilerde kaldıysa da bu yeni kuşak devrimci gençlerden adı duyulmadık alkollü içkiler,

uyuşturucu partisi, grup seks, şu eski *masum kızları ilaçla bayıltma* numaraları, taciz tecavüz bekleyen varsa derin hayal kırıklıklarını peşinen ellerine verelim, gerçek şu ki aralarında Aysel'le Mesut, İbrahim'le Zişan gibi yakınlaşanlar olsa da hiçbirinin aklı ucuz eğlencelerde partilerde filan değildi. Öyle seksmiş alkolmüş uyuşturucuymuş bunları burjuva pislikleri olarak görürlerdi zaten, ingastan devrimcilik dışında bir yanlışları yoktu, zararsız, temiz çocuklardı hepsi. Kızın pişmanlığı başka sebepten.

Gülce okul çıkışı eve gittiğinde ahali her zamanki gibi salonun belli köşelerinde toplaşmış ellerinde sigara, sehpadaki dolu küllüklerin yanında yarısı içilmiş çay bardakları, masada çaydanlık, yine uğrun uğrun sohbete koyulmuşlardı; ortalıkta yılbaşı akşamını hatırlatacak herhangi bir değişiklik, bir kıpırtı yoktu, televizyon bile açık değildi, Hasan'la arkadaşları bir gazetenin üzerine eğilmiş Kürtçe bir şeyler tartışıyordu, kız kapıyı açtığı zaman kafalarını şöyle bir kaldırıp yine önlerindeki yazıya daldılar. Hey millet, ne bu durgunluk ayol yoksa doksan ikiyi karşılamak istemiyor musunuz? Çiftler gülümsedi, diğerleri dudak büktü, belki de burjuva özentisine bükülmüş dudaklardı onlar ama Gülce başka türlü düşündü, kızım dedi kendine, kıt kanaat öğrenci bütçesiyle fırında portakal soslu hindi pişirecek değiller ya, senin tuzun kuru tabii, ne banal bir imgeler dizisi, olur o kadar, kız şairim demedi bu cümleyle, çalışan, çalıştığı için de eline düzenli para geçen bir tek ben varım bu evde dedi, adeta duyduk onu. İyisi mi vakitlice bakkala gidip meşrubat kuruyemiş filan eğlencelik bir şeyler alayım dedi sonra, hem son günlerde tartışmalarda fazla ileri gittiğini hissediyordu, belli ki kendi yarım yamalak bilgisiyle ideolojileri, adanmışlıkları algılayamıyordu, ne olsa onlar başka bir tarihin coğrafyanın çocuklarıydı ve olur olmaz diklenişi incitmişti, bu sayede aradaki buzları da eritebileceğini düşündü, göz ucuyla Hasan'ı kollayarak Zişan'la Aysel'e, kızlar ben bir şeyler almaya gidiyorum isteyen gelsin dedi, Hasan'a

baktı, hani belki eskisi gibi birlikte çıkarlardı alışverişe. Bir kıpırtı göremeyince sen gelsen, nedir o başından bir türlü kalkamadığınız gazete, her günkünden farklı ne yazıyor doğrusu merak ettim dedi, farklı bir şey yok da, dedi Hasan, Kürtçe bir gazete bu, yeni çıktı.

Cüzdanındaki paranın neredeyse tamamını harcayıp iki elinde iki koca poşet erzakla döndüğünde kötü bir sürprizle karşılaştı; ev basılmış ve dört Kürt arkadaşı gözaltına almak üzere karakola götürülmüştü, kalanlar korkudan elleri ayaklarına dolaşmış bir halde salonda oraya buraya saçılmış ders notlarını topluyorlardı. Polisin evi basmasına yol açan neydi, arama yapıldığına göre yasa dışı belgeler bulacaklarını mı düşünüyorlardı, bulmuş muydular ki, arkadaşlarını alıp gitmişlerdi, kantinde ülkücüler mi ileri geri laf etmişti, sivil polisin mi dikkatini çekmişlerdi, hedef Hasan mı yoksa hemşerileri miydi acaba, en önemli soru buydu. Kızların nutku tutulmuştu, erkeklerinse konuşmalarına belli bir huzursuzluk egemendi, kafalar karışıktı, sebep ne olursa olsun bir kere çok kaba davranılmıştı, haksızlıktı bu, bir açıklama yapılması gerekmiyor muydu, evde kimler oturuyor, bu kişiler misafir mi kat maliki mi diye sorulmamıştı bile.

Gülce ne diyeceğini bilemez durumda kapıda kalakaldı, artık elindeki poşetlerin, yılbaşı eğlencesinin bir anlamı kalmamıştı. Öksüz hırsızlığa çıkmış ay akşamdan doğmuş arkadaşlar, hey, bununla Hasangili mi kastediyorsun bizi mi, ne ilgisi var canım tabii ki kendimi kastediyorum, öyle mi hiç belli olmuyor da, ne demek hiç belli olmuyor, şu demek ki gayet soğukkanlısın, ne bekliyorsun baskını bizzat yaşayan ben değilim ki, şaşırmak için bizzat yaşaman gerekmez ama şaşırdım, hayır şaşırmadın hatta gayet makul karşıladın, anlamıyorum ne demek istiyorsun İbrahim sen, yaran yoksa hiçbir şey. Gülce yıllardır zor tahammül ediyordu bu İbrahim'e zaten, tanıdı tanıyalı; içinden üstüne atılıp pos bıyıklarını yoluvermek geçti, neredeyse öfkeden soluğu kesilecekti, kapıyı

çarptığı gibi gitti, kendini odadaki yatağa attı. Bir türlü sakinleşemiyordu, yaran yoksa ne demek Allahın belası yaran yoksa ne demek, iyi ki hasbelkader bir yılbaşı kutlamak istemişti canı, hayal kırıklığı yaşamıştı işte, boş bulunup bir şey dedi diye, söylediği bu kadar mı abesti yani, başucundaki duvarı yumrukladı sinirinden, Allah kahretsin!

Çeyrek saat kadar sonra odanın kapısı gıcırdayarak açıldı, Gülce kızları beklerken içeri Mehmet girdi, biraz konuşalım mı, konuşacak ne var ki git başımdan, öyle deme siniri bozuk İbrahim'in, açıkçası hepimizin, olabilir ama saçmalaması gerekmiyordu, saçmalamak değil de dava adamıysan, polis baskını, gözaltı filan, içeri düştün mü daha bu ne ki işkence, çözülme korkusu, haliyle şüpheci olur dava adamı dediğin, her şeyi tehlikeli görmeye başlar, gölgesinden bile şüphelenir insan, Mehmet kusura bakma hepsini anlıyorum ama benim sakin olmamın nesi tehlikeli onu anlayamıyorum. Anlamayacak ne var aptal, ev hallaç pamuğuna dönmüş sen yılbaşı derdindesin, bu hiç de normal bir tepki değil, sakinliğin kuşku uyandırıyor, biz güvenlik güçlerinin amacı da budur zaten, aramalar, gözaltılar, basit bir tabirle anlatalım, arı kovanına çomak sokmak; sen aptalsın çocuğum ama üzülme, arkadaşların da zaten oyuna gelecek kadar saflar.

Hasan ve arkadaşları, niye adlarını anmıyoruz, Gıyas, Latif, Ahmet, iki gün sonra, Perşembe akşamı tıpkı gözaltına alındıkları gibi sebebi açıklanmaksızın serbest bırakıldılar, ev arkadaşları karakolun kapısında bekliyordu, Gülce yoktu, yeni yılın ilk günü, yani Çarşamba akşamüzeri için Meltem'e söz vermişti, buluşup alışverişe çıktılar. Dönüşte onunla lojmana gitti kız çünkü önceki akşam başlarına geleni, o bakkaldayken evin basıldığını, İbrahim'le atışmalarını filan bir bir anlattı arkadaşına, Meltem uzak durmasını salık verdi, öyle beklediği gibi, gittin yoktan yere bunlarla düşüp kalktın, durup dururken başını belaya soktun demedi, olgun davrandı, belli mi olur yeni bir baskın düzenlenir kalanları da toplayıp götürürler neme lazım

sicilin bozulur, sen bir devlet memurusun, unutma dedi. Onun da aklına yattı bu durum, birkaç gün eve uğramamaya karar verdi, salıverildiklerini de Cuma sabahı üniversitede öğrendi. Kantinde kahramanlarımızın çevresine bir yığın öğrenci toplanmıştı, Rize'de olması gerekenler okulu asmıştı besbelli, dördü kol kola oturuyordu kalabalığın arasında, Gülce'nin coşkuyla sandalye çekip geçmiş olsun demesine prim veren olmadı, kızcağız ortamın kalabalığına yordu bunu, hiç bozulmadı, akşam da gönül ferahlığıyla hastaneye, işinin başına gitti.

Gülce'yi evde yine bir sürpriz bekliyordu, Pazar günü daha kapıdan anahtarı çıkarmadan Hasan ayağa kalkıp karşıladı onu, hah iyi ki geldin, dedi, biz de seni konuşuyorduk, evi boşaltacağız da, eşyalarını en erken ne zaman alır acaba diyorduk. Nasıl, ev sahibi mi çıkarıyor, hayır biz çıkıyoruz, ha, başka bir eve taşınıyoruz yani, yok, yani seni bilmem de biz Gıyas, Latif filan başka bir arkadaşımızın evine İbrahimler de iki kız iki erkek başka bir eve, anladım evi dağıtıyoruz yani, sebep? Sebep yok, öyle gerekti. Gülce bakıyor, İbrahim'le zaten tartışmışlardı, suratına kapı çarptığından olsa gerek adamda bir afra bir tafra, Hasan'da acayip bir soğukluk, çıktıkları gün karakolun önünde karşılamadı diye midir nedir, ilişkiler nasıl da nazik, pamuk ipliğine bağlıymış böyle, Mehmet'e döndü, sen? O ne yapacağını bilmiyormuş henüz, belki bir özel yurt filan ayarlayabilirse, evine ortak edecek bir arkadaş da sorup soruşturabilirmiş, o zamana kadar İbrahimlerle belki... Tamam, arkadaşlar, sorun değil benim için dedi, bir an annesinin sesini duyar gibi oldu, kasaba minnet edeceğime baldırımdan keser yerim, gerçi annesi bu sözü köyde hısım akrabayla hatta kapı komşusuyla bile her türlü bağı kopardığı için öne sürüyordu ama olsun şimdi tam yeriymiş gibi geldi Gülce'ye, beyaz eşyasıyla öylece ortada kalakalmış, zora düşmüş gibi görünmeyecek, iki çift söz edip gidecekti; yüzüne umursamaz bir ifade takındı ve devam etti: Tamam, siz işinizi halledin, ben en kısa zamanda gelir alırım eşyamı, yarın okulda görüşürüz, hoşça kalın.

Ertesi sabah erkenden Mehmet'le karşılaştı, hayır, karşılaşmamışlar, bilerek yoluna çıkmış oğlan, dersten önce şöyle bir köşede biraz konuşmak istemiş, iyi ama bu şehrin yağmuru da dur durak bilmiyor ki kardeşim, bütün banklar, duvar üstleri ıslak; bir çatı altı ya da ağaç dibi filan bulmalı, kantin açılır birazdan, girer konuşuruz dedi Gülce, yok yok kantin olmazmış, söyleyeceklerini diğerleri duymamalıymış, görmemelilermiş üstelik.

Bölüm arası yollardan birine saptılar, yürürken konuya girdi Mehmet, ay sonuna kadar eşyasını alsın diyormuş evdekiler, senden, nasıl desem, hani ilk bizim eve gelişin; uzun lafın kısası evdekiler polisle işbirliği içinde olduğunu düşünüyorlarmış Gülce'nin, emniyetin onu muhbir olarak görevlendirdiğini. Kız eşya koyma bahanesiyle aralarına sızmış, iki kere iki dört, kim onca para verip aldığı beyaz eşyayı öğrencilere kullandırır ki diyormuş Hasan, aslında daha ilk günden anlamışmış bir bit yeniği olduğunu, kızın suratı allak bullakmış çünkü bir şeyler çevirdiği o kadar belliymiş ki mahsus üstüne gitmiş Hasan ama Gülce n'apmış, örtbas etmek için kahkahalar atmış, hatırladınız mı diyormuş, sorumluluk verince nasıl bozuldu bu, önceleri yaptığı gibi ara sıra gelip ortamı dinleyecek, emniyete aktaracaktı, eşyalarını kullandığımız için güvenecektik biz de, plan bu, nitekim güvendi herkes. Mevzunun tam da alengirli bir hal aldığı sırada araya gireceğiz ama dayanamadık, Mehmet'i duyunca şimdilerdeki bu ortam dinleme teknolojisi ne kadar yararlı bir buluşmuş diyesimiz geldi, hiç olmazsa masumların canı yanmıyor, böceklerle hallediliyor her şey.

Yine o ana dönelim. Yağmurun altında, olduğu yerde zınk diye durup araştıran gözlerle karşısındakine bakıyor Gülce, yaa demek öyle, harika bir senaryo, yaa... Önce diyecek bir söz bulamıyor, ardı ardına başını sallıyor, sonra topuğunun üstünde üç yüz atmış derece bir dönüş, biliyor musun ben sadece, ben sadece, lanet olsun peki benim sadece depo istediğimi, kahretsin kendi dedi, kiraya ortak olursan kabul ederler

dedi, off, peki madem polis niye iki yıl beklemiş basmak için, yaa, saçmalık bu Mehmet! Biliyorum, dedim bunu, aksini ispatlamak için çok uğraştım inan ki, madem muhbirmişim, aptal, kantinde konuşulanları sızdıramaz mıymışım, niye eve girmem gerekiyormuş ki, bunu da dedin mi, ha dur, niye hiç çekinmeden konuşuyormuş evde madem, dikkat etseymiş! Gülce güya onu kışkırtmak için karşı fikirler öne sürüp ağzından laf almaya çalışıyormuş, örgüt bağlantısı filan gibilerden bilgi koparmak için, Hasan çoktandır farkındaymış durumun dediğine göre. Gülce'de şafak attı, doğruyu söyle dedi, baskından önce de konuşuluyor muydu evde bunlar, Mehmet gözlerini kaçırdı, tabii ya, konuşuluyordu değil mi, nevruzda yokmuşum, garip dediydi, aptal kafam, baskında da yoktum ya demek o yüzden İbrahim, aaa, sen bunu mu anlatmaya çalışıyordun o akşam, şimdi anladım, yazık, yazık, yazık... Kahretsin!

Mehmet'e arkasını döndüğü gibi gerisin geri yola koyuldu, kantinde bir kıstırırsa Hasan'ı, demediğini bırakmayacaktı, nemrut mu desin, fesat mı, nankör mü, canını ne yakabilir, faşist diye mi haykırsa acaba, sadece yüzüne tükürse de olurdu belki, eyvahlar olsun diyecekti ardından, bir de senden hoşlanıyordum bir aralar, umut vermeyeyim diye, bizimkiler kürde kız vermez diye, çıngar çıkar diye, seni incitmeden bunları açıklayamam diye, uzak durdum, şimdi duy işte, meğer hiç hak etmiyormuşsun, yazık!

Ancak Gülce kantine girmek üzereyken Mehmet yetişti, kolunu kavradı sıkıca, konuştuklarımız aramızda kalacak ama söz ver, lütfen rica ediyorum, bak, yalvarıyorum, her şeyi kaldırabilirim ama ispiyonculuğu, beni anlıyor musun, ben de her şeyi kaldırabilirim ama muhbirliği kaldıramam, peki sen beni anlıyor musun, anlıyorum tabii ki, anlamıyorsun, sen birileri öyle sandı diye muhbir olmazsın ama ben, bildiğin anlaşıldığı andan itibaren ispiyoncu olurum, beni anladın değil mi, lütfen. Birkaç dakika itişip kakışıyorlar, tamam kolumu bırak,

söz mü, peki ben ne yapacağım şimdi, bilmiyormuş gibi davran. Sonra? Sonra pişman olacaklar inan bana, olurlar mı sence, tabii ki, son gülen iyi güler, sabredeceksin, peki madem, senin hatırın için bilmezlikten geleyim. Sağ ol.

Berbat bir gündü Gülce için, söylemeye gerek yok, böylesi bir günde koskoca üniversitede bir Sinan'la karşılaşması eksikti ama nasıl denir, tesadüfün iğne deliği işte, hâlbuki okulu bitirmişti o, askerlik için sınava mı girecekmiş ne, diplomasını almaya gelmişmiş, hazır karşılaşmışken dersin yoksa bir yerlerde oturup birer çay içelim, sohbet edelim dedi, kız o kadar yalnız, yılgın, kırgın, öfkeliydi ki kuyruğu dik tutup güçlü görünecek durumda değildi, bütün o ruh yangınını belli etmekle kalmadı üstelik, o anda içini de dökmek istedi ona, dersi olduğu halde yok dedi, ben de sınavım var diye gelmiştim, iptal olmuş, ne rastlantı. Ne diyelim, yalanın batsın kız Gülce, herhalde hiç akıllanmayacaksın.

GÖNÜL DERTLERİ

İki genç, üniversitenin ortasındaki geniş yoldan çıkışa doğru yürüyorlar şimdi, yan yana, sessizce, Gülce'nin Sinan'ı o ince esmer kızla sarmaş dolaş gördüğü noktayı geçtiler biraz önce, sahi o kıza ne oldu, cesaret edip sorabilse, hâlâ sürdürüyorlar mı, kız okulu bitirince memleketine mi döndü acaba, nereliydi, belki başka bir şehirde işe girmiştir. Sinan yavaşça omzuna dokunuyor, Ganita'ya gidelim istersen ama yayan, yağmurda yürür müsün, daha güzel bir öneri olamazdı diyor Gülce, *deja vu* ama açık mıdır, kapalı bölümü var ya oranın kaç yıldır Trabzon'dasın bilmiyor musun, kışları hastaneyle o nem kokan kasvetli ev arasında kapandı kaldı kız, ne bilsin, biliyorum da unutmuşum işte, kızmasana. Aynı anda birbirlerine dönüp gülüyorlar. İnce, neredeyse uçuşan yağmur damlalarının altında Sinan'la birlikte yürürlerken sabah duyduklarının gerginliğinden tam kurtulamadı Gülce ama başının etrafındaki uğultu kesildi, aşağıdaki denizi gö-

rüyor, limanda bir gemi, daha ilerilerde duman rengi suyun yüzünde martı gibi küçük beyaz lekeler halinde tekneler; denizin gökyüzüyle birleştiği yerde zor seçilen bir ufuk çizgisi, ıslak havanın verdiği hafif ürperti.

Gözlerinin önüne ansızın bir dünya açılmasını neye yormalı, bacaklarında hafiften bir titreme, derken yanaklarına bir ateş hücum ediyor, yitirilmiş ve bir daha geri gelmeyecek zamanlara dair bir duygu çöküyor ruhuna, hüzün. Ve birdenbire farkına varıyor ki yanında ağır adımlarla, babası gibi yürüyen bu adam, ona böylesine yaşama sevinci veren, onu güldürebilen, onunla aynı anda gülebilen bu adam, işte bu adam sevgilisi değildir, hiçbir şeyi değildir, onunla ne kan ne arkadaşlık ne sevgili hiçbir bağı yoktur. Belki de hiç olmamıştı zaten ama şimdi bunu anlayamaz, şimdi kalbinde keskin bir sızı var, bu sızı beklenmedik bir anda, beklenmedik bir biçimde kalbine girdi ve çıkmayacak, yerleşecek. İleride *ikinci aşama* diyeceği dönemin bitişini de bugünle anacak Gülce; çöküntü kapımdaydı, yüzsüz bir misafir gibi, kovsam da gitmeyecekti ama ben anlamadım, kaçarak kurtulabileceğimi sandım diyecek, yıllar sonra bir arkadaşıyla acı hakkında konuşurlarken söyleyecek bunu; bazen insan öylesine duygudan soyut olabilir ki hissettiği tek acı yaralı gururunun verdiği acıdır, işte o acı yitirdiklerinin acısını yaşamasına izin vermez onun, sanırım o sıralar ben de bu yüzden çöküntü yaşayamayacak kadar yabancıydım duygularıma, sadece sevilip sevilmeme derdindeydim, yitirdiklerimin yasını tutmayı ancak *üçüncü aşama*dan sonra öğrendim, özellikle de kendi yasımı. Vay, ne büyük laflar bunlar, hayatı neyle tanıdın, aşkla tanıdım abi, işte bu, aferin!

Ganita Park'ın kışın branda çekilen sundurmalı bölümüne girdiklerinde bir üşüme alıyor Gülce'yi, dişleri takırdıyor, ardından tuhaf bir duygu, sanki bu kente hiç gelmemiş, ilk kez görüyormuş gibi bir el olma duygusu, *jamais vu*, çevresine şaşkın gözlerle bakıyor, galiba çayı içmeyi beceremeyeceğim, be-

cerirsin, montlarımızı çıkaralım, geçer, yine o gülüş, tanıdık, bildik, normale döndü her şey. Eee neler yapıyorsun bakalım-lardan sonra Gülce, biliyor musun diyor, erkeklere güvenme, tekin olmazlar derken haklıymışsın, ben de Zişan'la Aysel gibi hiçbir şeye karışmasaydım sorun yoktu, sırf tartışıyorum diye düşman gibi gördüler beni, katlanamadılar iyi mi, muhbirmi-şim sözde, düşünebiliyor musun? Seksen dokuzun Ramazan ayından o sabahki duyduklarına kadar olanların karmaşık bir özetini çıkarıyor, Sinan gülüyor ama sen de gittin en azılıları buldun, öylelerinin derdi devrim muhabbetleriyle kız tavla-maktır gerisi hikâye. Gülce'nin işine geliyor bu sözler, kolay lokma olmadığını göstermesinin tam zamanı, hah işte bütün mesele de bu ya, başaramayınca iftira at, olay bu kadar basit, pes diyoruz, meseleyi çarpıtmak da bu kadar basitmiş yani, Sinan'da cevap hazır, pek de başaramamış sayılmazlar ama değil mi, pılını pırtını taşıyıp onlarla yaşamadın mı kaç yıl, bütün kampusun diline düşmeyi bile göze aldın, umursama-dın, ne aşkmış seninki de, ne aşkı sen ne diyorsun Allah aşkı-na, hadi hadi, Hasan'la seni bilmeyen kaldı mı allasen, saçmalama elimi bile tuttuğunu gören varsa karşıma gelsin di-şimi kıracağım, canım niye elini tutsun gece götürmek varken. Pis! diyor Gülce, masanın üzerindeki eline vuruyor var gücüy-le, iğrençsin, Sinan kahkaha atıyor, şaka yaptım yahu hemen sinirlenme, ha öyle söyle yoksa aklından şüphe ederim. Hişt, baksana, evden ayrılmadın ama daha değil mi, ayrılmadım ama beyaz eşyalarımı koyacak yer bulur bulmaz çıkacağım, tövbe kalmam artık, yüzlerini bile görmek istemiyorum, hiçbi-rinin, niye sordun ki, gitsek diyorum saat ikiye geliyor okula dönmezsin değil mi dersin yoktu inşallah, yok gitmem artık okula kalkalım mı diyorsun tamam.

Dışarıda yağmur dinmiş, kapalı ama aydınlık bir hava var, geldikleri yoldan, bu kez daha hızlı ama yine konuşmadan, yürüyerek geri dönüyorlar, Maçka yolu sapağında Gülce, Sinan'ın otobüs terminaline gitmek üzere kendisiyle vedalaş-

mamasına şaşırıyor ama için için seviniyor da bir yandan, demek lojmana bırakacak onu, acaba yolda yeniden, belli mi olur... Kalkınma'dan yukarı vurunca Sinan ev neredeydi diye soruyor, kız işaret ediyor, epey aşağıda kaldı niye sordun, eee hani eve gitmeyecek miydik, Allah Allah o da nerden çıktı tövbe gitmem daha dedim ya, ha yanlış anlamışım ben olsun gidemez miyiz yine de, herkes okuldadır nasılsa, asla gitmem hem sen niye görmek istiyorsun evi anlamadım, tamam istemiyorum peki sen lojmana mı, evet tabii ki sen ne sandın, neyse boş ver ben dönsem artık üç buçuk otobüsüne yetişeyim, peki sen bilirsin. Hadi o zaman kendine dikkat et, olur ederim evdekilere selam söyle, Selin'i öp benim için Saniye teyzeye de söyle sömestrde fırsatını bulursam ziyaret edeceğim, Sinan çoktan dönmüştü, başını çevirip tamam dedi, sen de Gül ablaya selam söyle, telefonlaşırsanız.

Kimse boş yere yutturmaya çalışmasın, kız Sinan'ın dalgasını çakmadı öyle mi, onun gözüne girmek için bunca yıldır düşüp kalktığı insanlara bile hemen o saat ihanet edecek kadar kurnaz bir kız, iş aşna fişneye gelince anlamadı yani, hadi oradan, saf mıyız biz. Estağfurullah. Elbette anladı ama biraz zaman aldı bu. Sinan'ın ardından bakarken ne özlem ne keder ne hüzün vardı içinde, boşluk, bütün bedeni sadece bir kabuktan ibaretmiş gibi derin bir boşluk, yolun geri kalanında sanki adım atmıyordu da görünmez bir el sırtından ittiriyordu onu, öyle ki lojmanın önündeki düzlüğe nasıl geldiğini bile anlamadı, durdu, boş gözlerle çevresine bakındı, sonra ansızın bir baş dönmesi, içi çekildi, önünü göremez oldu sonra, hava kararda, her yer zindan kesildi, yakınında bir insan, park etmiş bir araba, bir ağaç gövdesi olsa ama yoktu, sarhoş adımlarıyla karşıya geçti, basamakları güç bela çıktı, kapıya ulaştı. Ne bu hep tekrar hep tekrar, aynı sahneyi ikinci kez kakalamaya kalkışanlara selam olsun, fark edilmediğini sanmayasınız. Doğru, bütün iş tekrarların fark edilmesinde, başaranlara selam olsun, yalnız, insanoğlu aynı ölçüde kendi yaşamındaki tekrarların

da farkına varsaydı belki bir değişim yaratır ve belki tarih de bundan dersini alırdı, fark edilmediğini sanmayasınız, konumuzla bağlantı kurarsak en azından şunu açıklamak isabetli olur, Gülce yaşadığı bu tekrarın henüz farkında değil ama merak etmeyin, başka bir tekrarı fark edecek, az sonra.

YİNE DEDİKODULAR

Meltem, saat dört gibi odaya girdiğinde Gülce'yi perişan durumda buluyor, ağlamaktan yüzü gözü şişmiş, burnu kıpkırmızı; oturup dinleyince olanlar biraz da kendi suçuymuş gibi üzüntü duyuyor, ne olsa şu beyaz eşya belasını o sarmıştı kızın başına, istersen şehre gidip dolaşalım biraz diyor, açılırsın, Uzun Sokak'ta şöyle bir turlarız, Pirali'de köfte ısmarlarım sana olmaz mı, hadi saçını tara, üstüne başına bir çekidüzen ver, çıkalım. Üstüme başıma versem ne fayda, hayatıma bir türlü çekidüzen veremiyorum ki. Meltem, buruk bir gülümsemeyle arkadaşına bakıyor, biliyor musun asıl ne koydu sonradan, Sinan hafifmeşrep biriymişim gibi davrandı ya bana, işte onu hazmedemiyorum. Lütfen Gülce, topla kendini, Sinan öyle davrandı diye hafifmeşrep olmazsın tamam mı, kimin ne düşündüğünün bir önemi yok, önemli olan senin ne olduğun. Öyle ama yine de canımı yaktı, Sinan'ın tavrı yani. Boş versene, takmayacaksın, insan her şeyi kafasına takacak olsa yaşayamaz, hemşire arkadaşlar mesela, neler diyor, gülüp geçiyorum ben. Hemşireler mi, nasıl yani, sana mı? Lavabonun üstündeki aynadan bakakalıyor Meltem, rujunu sürüyordu, ne demek sana mı, bilmiyor olamazsın Gülce, ameliyathanedekiler, aylar yıllar oldu, kulağına gelmiştir muhakkak, kimseden bir şey duymadın mı? Hayır, vallahi neden bahsettiğini anlamıyorum, inan ki! Meltem'i kolundan tutup yatağa oturtuyor Gülce, neyi bilmiyor olamam, sen bildiğin halde saklıyorsan, bak, ölümü gör söylemezsen, pekâlâ diyor Meltem, sen benim en yakın arkadaşımsın tamam mı, söyleyeceğim, bilmen lazım zaten,

tecrübe olsun diye, bildiğini sanıyordum yoksa çoktan ama üzülmeyeceksin, söz mü, bir de peşine düşmeyeceksin.

Demek ta seksen dokuzda başlamış ilk dedikodular, Gülce önce inanamıyor ama doğru ya, siyasi olaylarla yeni yeni ilgilenip kendini fazla kaptırdığından ileri geri konuştuğu çok olmuştu, hele seçim zamanı, bazı hastabakıcılar, teknisyenler gülüşüyorlardı, hemşire'anım bizim bildiğimiz bunlarda din iman olmaz, mezhepleri pek geniştir, mezhebi genişlik öyle böyle bir laf çarpma değildi ama kız o sözlerin aslında kendine söylendiğini fark edemiyordu, onların gözünde o genç bir kız, üstelik *hemşire* değil miydi, nasıl unuturdu bunu. Bu siyasi tartışmalar seçimden sonra bitseydi bari ama öylece, aynı coşkuyla sürüp gitmişti, o sıralar yeni olan arkadaş çevresinden öğrendiklerini dünyada kabul edilebilir biricik doğrular dizisiymiş gibi az mı savunmuştu nöbetlerde, hem de onlarla birlikteyken karşı çıktığı halde, evde denedikleri komün yaşamıyla az mı övünmüştü, geçimsizlikler başladığı zaman bile, şimdi anlıyor ki bunlar hastanedekiler için fazla uçuktu.

Geriye dönüp bakınca, nasıl olmuş da kuşkulanmamıştı, erkekler tıpkı İstanbul'dakiler gibi cıvık, şımarık, sırnaşıktılar oysa. Cıvık olan sensin kuzum, boşboğazlığın sadece siyaset konusunda olsa bir şey değil, kulaklarımızla duyduk, sevgi, paylaşım, eşitlik gibi kavramları ancak ev arkadaşlarınla bir aradayken keşfettiğini, deli anneni, gaddar babanı, şiddetli aile ortamını, geçirdiğin berbat çocukluk yıllarını, Sinan'ı, dahası okuduğun kitaplardan dinlediğin şarkılara kadar her bir şeyini anlatan sen değil miydin, hani bir akşam ameliyata girerken asistanın biri alaycı bir tonda kolun morarmış, hemşire'anım, kim çimdikledi söyle bakayım dediydi, hatırladın mı, duymazlıktan geleceğin yerde tuttun seni ilgilendirmez dedin, imayı sezmiştin çünkü peki o ne dedi, annenin çimdiklerini dinlerken iyiydi dedi değil mi, böyledir bu işler, yüz göz oluyorsan sonuçlarına katlanacaksın arkadaş, öyle gördük biz. Lütfen, bu kadar insafsız olmak şart mı, o zamanlar nasıl da ilgilenmişti

aynı asistan, kıza nasıl şefkatle sarılmış, gözyaşlarını silmişti, affedersiniz ama bir gün birinin gözyaşını sildiyseniz sonra aynı mendille o kişinin boğazını sıkamazsınız, kız o mutsuz çocukluk anılarını bilinçsizce anlatıyordu, sırf bu ilgi hoşuna gittiği için, daha önce de söylemiştik.

Gülce, arkadaşına her ne kadar duyduklarından etkilenmediğini söylese de ertesi gün, daha ertesi gün, sonraki günler hastanedeki herkesi bir başka gözle süzüyor ister istemez, lojmanda karşılaştığı kızların bakışlarında kendisi ile ilgili bir ima yakalamaya çalışıyor, nöbette hastabakıcıların, doktorların, anestezi teknisyenlerinin, hemşire arkadaşlarının her davranışından, konuşmasından hatta susmasından kendince anlamlar çıkarıyor. Şimdi çevresindeki insanların içini az çok okuyabildiğini sanıyor, akıllarından neler geçtiğini, onun için neler düşündüklerini, gözlerinde bir anlığına yanıp sönen parıltıdan, kinayeli bir sorudan, yarım ağız gülüşlerden, ince ince yoklama çeken alaycı cümlelerden niyetlerinin ne olduğunu. Kaç yıldır nasıl fark edemedi, olacak şey değil, sen hiç sakınmadan herkesle laubali olacaksın ve birtakım çirkin dedikoduların alıp yürüyeceğini tahmin edemeyeceksin; ne aptalca, koca İstanbul'da bile adın çıktığı, onca sıkıntılı duruma düştüğün, tacize bile uğradığın halde burada kimse senin hakkında kötü düşünmeyecek, Trabzon gibi tutucu bir şehirde hem de! Ramazanlarda neler oluyor görmüyor musun? Bu yüzden bile ne bet, ne asılsız şeyler uydurulmuş, ah sadece erkek tayfası söz konusu olsa keşke, Meltem'in kulağına kadar gittiğine göre, hemşire arkadaşlarının da ağızları durmamış demek ki.

Bir türlü boşveremiyorum diyor Meltem'e, aklımdan çıkmıyor, arkadaşına bakıyor dikkatle, onun hakkında herhangi bir şey duyulmadı bugüne kadar, çevreye karşı iyi izlenim yaratmayı nasıl başarıyor acaba, kaba bir karşılaştırma, diyor ki, tabii senin arkanda bir ailen var, nişanlısın sonra, ne kadar gülsen, konuşsan, şakalaşsan da ileri gidemez kimse. Meltem şaşırıyor bu sözlere, canım ne ilgisi var, aileymiş nişanlıymış

bunlar değil bence, insan belli bir sınır koyduğu sürece gülüp şakalaşmak zarar vermez ki, yeter ki insanların gözünde bir ağırlığın, dik bir duruşun olsun, arkandan ne derlerse desinler yüzüne karşı Sinan'ın yaptığı gibi ahlaksızca davranmaya öyle kolay kolay cesaret edemezler. Benim dik bir duruşum yok mu, sorarken öyle çocuksu bir bakışı, kaşlarını çatışı, dudaklarını büküşü var ki, Meltem'e dokunuyor bu, dostça bir gülümsemeyle sarılıyor kıza, kabul et Sinan'a karşı yok en azından oysa Gülce tersini düşünüyordu. Meltem bunu ona kanıtlamaya karar veriyor: Mesela diyelim ki ben Levent'ten ayrılmışım, ilişkimiz çoktan bitmiş, üstelik onu başka bir kızla sarmaş dolaş görmüşüm, benim için o artık yoktur, bir daha selam bile vermem, asla, aşkından ölsem bile, anlatabildim mi, demek istediğim senin ne işin var onunla Ganitalarda filan yani, hadi dayanamadın gittin her şeyini niye ortaya döküyorsun, o hiç bahsetti mi kendi mevzularından, hayır. Tamam, bu konuda haklısın diyor Gülce ama hastanedeki dedikoduların sebebi bu değil herhalde, canım eğer sen bazılarına Sinan'a davrandığın gibi zayıf davranırsan bazıları da sana Sinan'ın davrandığı gibi davranır, buna izin verme diyorum.

Gülce için bir aydınlanma anı bu, evet, Sinan'ın yüzünden hepsi, aslında açlığını çektiği sosyal ilişkiler değildi, bunca zamandır herkesleri adeta Sinan'ın yerine koymuştu o, boşboğazlığı bu yüzdendi, Sinan onu sevseydi bütün o yaşadıklarını yaşamasına gerek kalmayacaktı, ah bir sevilseydi ne toplumsal olaylar onu bu denli ilgilendirir ne de o siyasi düşüncelerin büyüsüne kapılırdı, şu kesin ki, öğrenci evindeki arkadaşlarının ilgisi onu bir sevgili tarafından sevilmişçesine tatmin etti, hastanedeki ilginin de işlevi aynıydı, gerçek bu. Kadın dediğin böyledir işte, ister ki hayatına bir erkek girsin ve özlemini çektiği ne varsa hepsini getirip önüne koyuversin, paraysa para, şefkatse şefkat, ilgiyse ilgi, eksikliğini duyduğu neyse artık, eğer hayatında o erkek yoksa pusulası yoktur kadının, kuş gibi camlara çarpar, biz öyle biliriz. Fazla cinsiyetçi bir değerlendir-

me bu, ille kıyaslayacaksak erkekler camlara çok daha basit sebeplerden çarpar ya, neyse, konu dışına çıkmayalım, Gülce'ye bakalım biz. İstanbul'da düştüğü tatsız durumların tekrarı ona bu kez ağır geliyor çünkü kendini epey akıllanmış sayıyordu, o zamanlar çok toydu, henüz insan içine karışmış değildi, orada yaptıklarının onda birini bile yapmamıştı burada, birlikte çalıştığı adamlarla ilişkilerini sınırlı tutmuştu, bilmem kim efendiyle tavla oynamamış, bilmem kim efendinin hemşerisinden indirimli giysi almaya gitmemiş, bir diğerinin evine yatılı misafir olmamış, bahçelerini çapalamamış, hastane müdürlerinin herhangi biriyle arkadaşlık kurmamış, dahası sevgilileriyle orada burada sabahlayacağı başı sonu belirsiz ilişkiler yaşamamıştı. Ancak yine de yeterince akıllı davranmış değildi, besbelli ki başka biçimde yine dengeyi tutturamamış, işyerindekilerle bu kez başka türlü ama yine yüz göz olmuştu. Yalnızca işyerindekilerle mi, Meltem haklıydı, kişiliği zayıftı, dik duramıyordu, ne işi vardı Sinan'la Ganitalarda, sonra ona niye dertlerini açmıştı, okulda niye her şeyini ortaya dökmüştü, niye ev arkadaşlarına bütün zayıflıklarını göstermişti. Pişmanlıklar içinde şimdi. Kendine acıyor. Zavallı. Nerede o iki yıl önce aynaya baktığında gördüğü sevilesi, hareketli, coşkulu, cesur, güzel kız, nerede bugün omuzları çökmüş, terk edilmiş, güvenilmeyen, hakkında her türlü acımasız iftiranın kolayca atılabildiği güçsüz, savunmasız Gülce.

MEHMET

Günler lojmanla üniversite arasında sessizce geçip gidiyor ama kız bir silkelense de en azından acil çözüm bekleyen şu ev işiyle ilgilense iyi olur çünkü ayın sonuna yaklaşıldı ve o hâlâ beyaz eşyasını koyacak bir yer bulamadı, aramadı bile hatta. Final zamanı sınıf arkadaşı olduğu için sadece Mehmet'i görüyor, onun dışında evdekilerin hiçbiriyle karşılaşmıyor, n'aptıklarıyla da ilgilenmiyor zaten, gerçi evi şubat başında boşaltacaklarından haberi var, gamsızlığı biraz da bu yüzden.

Bir gün final çıkışında kantinde oyalanıyorlar, Mehmet ürkekçe konuyu açıyor, şu eşya işini diyorum, n'apmayı düşünüyorsun, bir arkadaşının evinde ardiye gibi bir yer olur, ne bileyim hastanenin deposunda bir köşeye koyabilirsin belki, sorup soruşturdun mu? Hayır, Hasan'la İbrahim acele ediyorlar da, o bakımdan yani. Etsinler umurumda değil, sömestrde Ankara'ya gitmeyi düşünüyorum, ablama diyor Gülce, dönünceye kadar kılımı bile kıpırdatasım yok, sen Hasan'a de ki emniyetten haber bekliyormuş, polisler muhbirlik edeceği başka bir öğrenci evi arıyorlarmış, bulur bulmaz taşıyacaklarmış eşyasını, azıcık sabretsin, İbrahim'e de aynısını söyle ya da boş ver Hasan ona iletir zaten. Yapma Gülce, lütfen, onlara böyle söyleyince eline geçecek ki, bence hiç oralı olma, bırak kendi basiretsizliklerinin altında ezilsinler, tabii bırakayım da herkese muhbir olduğumu anlatıp dursun bunlar, sükût ikrardan gelir bilmiyor musun? Mehmet başını iki yana sallıyor, anlatsınlar ne çıkar, sanki başka siyasi gruplara mı katılacaksın bu saatten sonra, mezuniyetimize ne kaldı şurada, bak ne diyeceğim, çok içerledin değil mi, Gülce altdudağını ısırıp uzaklara bakıyor, kantinin penceresinden sahile, havaalanına doğru, evet, tabii ki içerledim ne diyeceksin, şey, biz ikimiz bir ev tutsak, saçmalama ciddi olamazsın, ciddiyim benim de birkaç parça eşyam var, bir yatak, masa, sehpa filan, onlar benimdi, yeni bir eve taşır yerleşiriz olmaz mı, olmaz çünkü çok mantıksız, dört beş aylığına ev mi tutulurmuş ne saçma, Hazirana kadar hahaha. Gülme, Hazirana kadar olması şart mı, okulu bitirince Aydın'a dönmeyi düşünmüyorum ben mesela, belki burada uzun yıllar kalırım, evlenip buraya yerleşeceksin herhalde, bir de iş bulursun, derken çoluk çocuk oh, tabii neden olmasın, hayat kısa kızım, erken karar vermeli bu işlere, yaa, gelin adayın hazır mı bari kiminle evleneceksin, bir kahkaha da Mehmet patlatıyor, seninle, kabul etmez misin, şaka yapıyorsun, değil mi, evet şaka yapıyorum hayır yapmıyorum olamaz mı yani, seni seviyor olamaz mıyım? Kızın şaşkınlığından

yararlanıp elindeki sigarayı aldı, kül tablasında söndürdü Mehmet, şimdi gülümsedi, eğilip yanağından öptü, biraz sıkıntılı görünüyordu kız ama kımıldamadı, sonra kalktılar.

Yolun uzun bir bölümü boyunca hiçbir şey demeden yürüdüler. Yağmur başlamıştı, Gülce ona doğru döndü, bakıştılar, ne var, hiçbir şey, sen ciddi miydin, evet ciddiyim, yürümeye devam ettiler, lojmanın önüne geldikleri ana dek hiç konuşmadılar, Gülce durdu, geldik dedi, Mehmet elini tuttu onun, bir adım geriledi, Gülce tekrar etti: Geldik, evet dedi Mehmet, Gülce elini çekti, bir şey söylemeyecek misin, ne gibi, ne bileyim, ha evet, yarın görüşürüz. Vay anasını sayın seyirciler, yine ağzımız açık kaldı, bakalım yarın neler olacak.

Kuşkusuz uzun zamandır tanıyorlardı birbirlerini ama hiç gözünü dikip bir erkeğe bakar gibi bakmamıştı ona Gülce, şimdi kantinde el ele otururlarken ilk kez süzüyor. Onu ilk gördüğü günü hatırladı, aman Tanrım ne kadar beyaz, peynir gibi demişti, garip gelmişti bu, şimdi o bembeyaz tene bakıp kendi teninden nerdeyse utanıyor, kirliymiş gibi, sonra ellerine kayıyor gözü, üzerindeki belirgin damarlar heyecanlanmasına neden oluyor, belki çalışan elleri anımsattığından, güçlü biri olduğunu hayal ediyor. Acaba kendi fiziğiyle ilgili Mehmet'in aklından ne geçiyor, bilmek istiyor ama soramaz ki. Kayıtsızca bakışıyorlar, hatta edepsizce, utangaçlıkları birkaç günde yok olmuş, onunla öpüşmenin nasıl bir şey olacağını çok merak ediyor kız, erkeğin de ettiğini, tam da şu an bunu düşündüğünü biliyor çünkü birbirlerinin dudaklarına bakıyorlar aynı anda. Ve Gülce o an Mehmet'in bedeninde zevk yaratabilmeyi istiyor, kendi bedeninde yaratacağı zevki hissedebilmeyi; bir an, kısacık bir an, teninin tenine değmesinden başka bir şey düşünemez oluyor, sonra kurtarıyor kendini bu düşünceden; çünkü o bir kadın. Mehmet parmaklarını saçlarının arasından geçiriyor, atkuyruğunu düzeltiyor, belli ki heyecanlı, kararsız bakışından onun ne istediğini tahmin edebiliyor Gülce. Öyle dalgın bakışırken… Ansızın dudağına eğiliveriyor Mehmet, kantin nere-

deyse boş, final sonrası hemen herkes çıkıp gitmiş, sadece görevlinin bardakları yıkarkenki şıngırtısı duyuluyor. Bahçeye çıkıyorlar, yine eğiliyor Mehmet, öpüşüyorlar, önce yumuşak, kibarca, sonra daha sert ve tutkulu bir öpüşme bu, Gülce onun dilinden egzotik bir tat alıyor, kalbi küt küt, sanki kanının damarlarından geçişini duyabiliyor. Bahçede bir banka oturuyorlar, hava kuru, yakınlardaki aceleci bir iğde ağacı kokularını salmış ya da çam ve deniz kokusu parfümlerle birleşince öyle bir yanıltıcı algı yaratıyor olabilir, saat beşe geliyor, güneş denizin kıyıya yakın tarafında kırmızı bir yarım daire şeklini almış, batmak üzere, Muğla'da gün anaya girdi derler, Gülce, iki eliyle kollarından tutuyor Mehmet'in, elinin altında kol kaslarının gerginliğini hissedebiliyor, bu hissin uyarıcı bir etkisi var. Mehmet'in elleri Gülce'nin omuzlarından yavaşça boynuna, bluzunun yakasına doğru kayıyor, onun parmakları da bir müziğin ritmine uyarcasına, ona ait değillermiş, komutları başka bir yerden alıyorlarmış gibi, yukarı kayıyor, Mehmet'in kulaklarının arkasını okşuyor... Sonra öpüşmeye ara veriyorlar, Mehmet Gülce'nin başını usulca iki elinin arasına alıyor, gülümsemesi ne hoş diye geçiriyor içinden Gülce, öylesine tanıdık ki... Mehmet fısıltıyla soruyor, evet? İlk kez sevişecekmiş gibi yanakları kızardı Gülce'nin, ateşler içinde, dudaklarını ısırarak evet diye fısıldıyor, evet, Mehmet'in elleri, bacakları, bedeni yaramaz çocuklar gibi hareketli şimdi, nefes nefese kalıyor, Gülce üstünde ağırlığını duymak istiyor onun, acı bir haz veren o baskıyı hissetmeli, arkasına yaslanıyor, her yerini zevk titreşimleri sardı, ıslak ve ateşli, öylesine hazır ki... Bitti mi? Bitti. Ama oldu mu ya, izlediğimiz erotik film en heyecanlı yerinde birden kesiliverdi, anlatıcının bu yaptığına ne demeli şimdi, yarı yolda bırakılmaz ki insan, öyle görmedik biz. Lütfen, rica ederiz terbiyeli olalım, çiftin bankta oturdukları unutuldu galiba, hem adı üstünde erotik, porno değil, kaldı ki amacımız seks sahneleriyle heyecan yaratmak da değil, kadının kararlarında bundan böyle neyin etkili olduğunun ipuçlarını vermekti sadece, az

buçuk dikkati olanlar fark etmiştir, artık ona kız demiyoruz, artık kadın diyeceğiz çünkü ilk kez kadın; çünkü kadın gibi davrandı, bedeninin isteklerine kulağını, gözünü, burnunu, bütün duyularını açtı, artık yaptığından utanmıyor, suçluluk duymuyor.

Gülce bundan sonraki günlerde kendini inanılmaz bir gözü peklikle Mehmet'in önüne katacak ve hiç çekinmeden, kaygılanmadan, hiç karşı çıkmadan onun kararlarına ortak olacak. Belki de onu ayakta tutan bu gözü pekliktir kim bilir, yaşamdan çekilmesini önleyen biricik itki...

CİDDİ BİR KARAR

Biraz önce gün anaya girdi demiştik, şimdi battı, öğleyin sınava gelirken Kalkınma mahallesinde, hemen üniversitenin bitişiğindeki sıralı evlerden birinde kiralık ilanı görmüşlerdi, üniversiteden caddeye çıkar'çıkmaz ilk iş o evin camındaki numarayı alıp telefon kulübesinden ev sahibini arıyorlar, eğer anlaşabilirlerse taşınmak çok kolay olacak, caddenin hemen karşısından bu tarafa, tabii anlaşabilirlerse, önceki gün başka bir evin sahibini de aramış anlaşamamışlardı. Nitekim kirası uygunmuş dairenin, adam kontrat düzenlemek için otogarın üstündeki bürosuna çağırıyor, şansları yaver giderse hemen o akşam taşıyabilirler eşyayı, İbrahimgil nasıl şaşırır kim bilir diyor Mehmet, onlar biliyorlar mı, bizi mi, hayır ama öğrenecekler, ne zaman, taşındığımız zaman, daha önce söylemeyeceksin yani, söylemem, sürpriz olsun. Ama taşınmadan önce söylemek zorunda kalıyor Mehmet, gerçi o daha büyük sürpriz oldu çünkü ertesi gün Gülce'yle ilişkisini beklenmedik bir nedenle açıklayıp İbrahim'den yardım istedi. Biz tekrar geriye, o güne dönelim, iki sevgili kira kontratını imzalamak üzere ev sahibinin bürosuna gidiyorlar, masada aşağı yukarı yetmişinde bir amca oturuyor, biz kontrat için gelmiştik, gayet tabii buyurun, yeni evlisiniz herhalde, cüzdanınızı görebilir miyim, yok evli değiliz biz ama nişanlıyız, Mehmet hiç duraksamadan,

bocalamadan, eveleyip gevelemeden bir çırpıda söyleyiveriyor bunu, evi tutup eşyamızı tamamlayacağız, düğün ne vakit, kısmetse yazın, daha yaza çok var oğlum, kusura bakmayın size verememe evi diyor amca, gözlerini yüzüksüz parmaklarda gezdirmeyi de ihmal etmiyor. Sözü uzatmadan kalkıyorlar, merdivenden inerken Gülce, ben sana demiştim diyor, büroya yalnız girecektin, Mehmet gülüyor, nişanlıya ev vermeyen bekâra hiç vermez gülüm burası Trabzon, dünkü de ille aile diye tutturdu duymadın mı, Gülce de gülüyor, o zaman vazgeçelim biz bu sevdadan, zaten şubat ayında ev bulmak mucize, bir de evlilik cüzdanı filan sorulunca.

Baksana ne diyeceğim, ne diyeceksin, madem cüzdan soruyorlar evleniriz biz de olmaz mı, zınk diye kalakalıyor Gülce, saçmalama, bu sefer gerçekten şaka yapıyorsun değil mi Mehmet, evet şaka yapıyorum hayır ciddiyim evlenemez miyiz yani, yine mi, evet ne oldu ki, hiç, yok bir şey. Lojmana kadar yine hiç konuşmadan yürüyorlar, kapının önüne geldiklerinde Gülce soruyor: Sen ciddi miydin, evet diyor Mehmet, hâlâ ciddiyim, sen tamam dersen yarın hemen belediyeye yıldırım nikâhı için başvururuz sonra da ev sahibine gider evi tutarız, peki sonra, sonra düğün, ne zaman, yazın, Allah aşkına Mehmet sen hayatının bütün önemli kararlarını hep böyle düşünmeden alelacele mi verirsin, diyene bakın, öyle bir edayla konuştu ki kaç yıllık geçmişini bilmesek akıllı uslu, mantık abidesi sanacağız onu, Mehmet olanca ciddiyetiyle gözlerinin içine bakıyor, alelacele vermedim ki yıllardır düşünüyorum. Demek yıllardır...

Platonik aşkın büyüsü Gülce'yi çarpıyor, öylece sustu kaldı, şaşkın çünkü kendi gözünde hiçbir zaman şaşırtıcı bir işlevi veya güzel görünüşü nedeniyle vitrinde sergilenen bir parça olmamıştı, dükkân arkasındaydı hep, bir sürü ıvır zıvırın arasında neredeyse kaybolmuştu; ama keşfedildiği takdirde ortaya çıkacak gizli kalmış olağanüstü özellikleri vardı ve sonunda inceliklerden anlayan zevk sahibi bir müşteri onu fark etmişti

işte, sönük bir göktaşından parlak bir yıldıza dönüşmesi an meselesiydi artık. Eee diyor Mehmet, ne eeesi, bir şey söylemeyecek misin, tamam yarın görüşürüz.

Ertesi günkü sınavlarının hemen ardından belediyeye yollanıyorlar, nikâh dairesindeki memur romantik âşıklara gerekli belgelerin bir listesini veriyor, tamamlayıp getirin, fotoğraflar, cüzdan örnekleri, sağlık raporu, nüfus müdürlüğünden nüfus dökümlerinizi isteyeceksiniz, şu formu doldurun, her şey tamam olursa yarın nikâhınızı kıyabiliriz, kolay gelsin, unutmadan, iki de şahit getireceksiniz. Kulaklarında son cümlenin yankısıyla ayrılıyorlar daireden, ben Meltem'le konuşurum diyor Gülce, Mehmet de İbrahim'le konuşacakmış, iyi ama onlar evlilik kurumuna karşı değiller miydi, öyle ya, hani Engels'e göre ailede erkek burjuva kadın proletaryaydı, gerçekleştirilecek devrimle burjuvazi toplumunun bu en küçük ekonomik birimi ortadan kaldırılacak, ev işleri, çocukların bakımı ve eğitimi kamunun ortak sorunu olacaktı. Daha devrim gerçekleşmedi kızım diyor Mehmet, İbrahim sıkıysa Zişan'la uygulasın bunları, bana sökmez, aslına bakılırsa Engels'in bu tezi uygulanmıştı ancak Sovyet erkeğine de sökmemiş, devrimden çok değil on beş yirmi yıl sonra eski düzene kavuşulmuştu ama sözleri ironi sayılmasın Mehmet'in, bundan haberi yok, bilmiyor zira öğrenci evinde Sovyetlerin çöküşü hakkında akıl yürütmek gibi bir dertleri olmamıştı hiç, belki de sırası gelmediği içindir.

Ciddi olamazsın Gülce, diyor Meltem, ikiniz için güzel tabii ama yine de çok ani bir karar, ne bileyim annenlerden habersiz, iyi cesaret vallahi, ne olacak canım, Haziranda istemeye gidecek Mehmetler nasılsa, o zamana kadar saklayacağız, nişandan hemen sonra açıklarız, ya duyarlarsa, köy yerinde kimden duyacaklar ki, belli mi olur, ayy, ben olsam asla yapamam, niye ki, yirmi beşime girmişim ayol, garip mi yaptığım, bilmem, garipliğinden değil de, ben olsam çekinirim, korkarım. Öyle dese de Meltem'in gözlerinde korkudan çok şaşkınlık var,

belli ki garipsiyor. Doğrusu biz de garipsedik, aile büyüklerinin önünden geçip onların iyi dileklerini, hayır dualarını almadan kıyılan nikâha Allah rıza göstermez, hem her şeyin bir adabı, usulü var, kispetsiz pehlivan peşrevsiz güreş olmaz derler, öyle biliriz biz. Garipsediğini belli etmemeye çalışıyor Meltem, arkadaşının mutluluğuna gölge düşürmenin hiç sırası değil, nişan deyince aklıma geldi, yüzükler, yüzük almayacak mısınız, hiç almaz olur muyuz, coşkuyla çantasından çıkarıp gösteriyor Gülce, yarın orada sen takarsın, değil mi, herhalde öyledir kuralı, bilmiyorum da, Meltem'i güldürdü kız, Allah da onu güldürsün, sanki her bir şeyiniz kurallı kaideli, ilahi Gülce.

Lojmanda bunlar konuşulurken öğrenci evindeki muhabbet nasıl acaba, hızlıca gidip bir bakalım, ne de olsa bu haber onlar için de büyük bir sürpriz. Ama tabii Mehmet'in evdeki herkesi bir araya toplayıp müjde vereceğini düşünmek saflık olur, erkekler böyle şeyleri ilan etmekten pek hoşlanmazlar, bir yanda dava arkadaşları diğer yanda Gülce gibi onların pek güvenmediği bir kadın olunca durum daha da nazik. Mehmet hemşerisi İbrahim'i bir kaş işaretiyle odaya çağırıyor, onunla daha önce bir kez bu konuyu konuşmuşlardı ama aylarca önceydi, o zamanlar kız henüz şüpheliler listesinde değildi. Gerçi baskından sonra diğerlerinden farklı olarak İbrahim'in fikri değişmişti, öyle ya, emniyete bilgi sızdırmakla karşılığında elde edeceği bir şey olmalıydı Gülce'nin, işte bu cevapsız kalıyordu ona göre ama belki de sırf arkadaşını rahatlatmak için böyle söylemişti, dedik ya ne de olsa Mehmet'in ona olan ilgisini biliyordu. Bıyığını dişleyerek soruyor İbrahim, emin misin, Mehmet bacaklarını ritmik bir şekilde sallayarak cevap veriyor, evet abi eminim, oğlum sen manyak mısın bekle biraz, daha dün bir bugün iki, belki manyakça bir karardır ama verdim, niye bekleyeyim, peki sen bilirsin yarın öbür gün pişman olursan karışmam bak.

Ertesi gün öğleden sonra parmaklarında alyanslar, bordo evlilik cüzdanını masanın üstüne koyuyor gençler, sakıncası

yoksa kira kontratını düzenleyelim artık, yetmişindeki amca öyle bir bakış bakıyor ki Gülce'ye, sanki yanındaki adam yıllardır onu metres tutmuştu da şimdi kendi sayesinde nikâhına almıştı, adeta böbürlenerek hazırlıyor kontratı, imzalar atılıyor, hadi güle güle oturun bakalım, hayırlı olsun. Ev hemen o gün üstünkörü temizleniyor, buraları biraz hızlı geçelim, bir an önce taşıma işini halletmeleri gerek çünkü gece Ankara'ya yolculuk var, birlikte Gülce'nin ablasına gidecekler. Buzdolabı, fırın, çamaşır makinesi, elektrik süpürgesi, tek kişilik yatak, masa, sandalye, sehpa elbirliğiyle caddenin öbür yakasına taşınıyor, böylece Mehmet'in dört parça mobilyasıyla Gülce'nin dört parça beyaz eşyası yeni evde birleşti, lojmandan kitaplarını, bavulunu, ütüyle ütü masasını da getirdiler mi tamam, battaniyesi var bir de, piknik tüp kalsın, ona ihtiyaçları yok. İşte böyle güzelim. Merhaba yeni hayat!

3
Sabah

ANKARA

Pencereleri, odaları, duvarları, tahta döşemeleri henüz çırılçıplak olan boş evi şimdilik Trabzon'da bırakıp otogara gidiyoruz, yakında balkonunda çamaşırların uçuştuğu, misafirlerle dolu salonundan çocuk seslerinin dışarı taştığı, sabun kokusuyla fırında pişen kek kokusunun birbirine karıştığı mutlu, huzurlu bir yuvaya dönüşür herhalde, sabredelim, Gülce'nin o kupkuru apartman dairesini eve benzetmek için çer çöp taşımaktan neredeyse gagası kırılacak, hele bir sömestrde Ankara'ya gidilsin gelinsin...

Peki, Mehmet, oradan Aydın'a geçmeyi düşünüyor muydu acaba, hani anneciğinin gözü yollarda kalmasındı, hayır diyor, bakma öyle günaşırı telefonla konuşmamıza filan, beklemezler beni, başına buyrukluğuma alışkındırlar, öyle mi, başına buyruk musundur gerçekten, evet, ne sandın, güneş batar batmaz eve koşan çocuklardan değilim ben, sen de alışacaksın. Alışacaksın. Bu sözcüğün Gülce'yi pek duygulandıran bir yanı var, ona adeta birlikte yaşlanacaklarının kanıtıymış gibi geliyor, alışmak sadece yaşlı karı-kocalara özgüymüş gibi; bu sözcükle Mehmet sanki onun ileride kabul etmek zorunda kalacağı bir durumdan değil de ikisi için de geçerli umutlu bir gelecekten söz etmişti, şu kadar zaman sonra tatile çıkacağız, şu zamana kadar araba alacak parayı biriktireceğiz demiş gibi.

Otogardan kalkan otobüs o sırada sahil yoluna çıkmıştı, bir anlığına Sinan'ın yıllar önce yanağına kondurduğu öpücüğü hatırlıyor, yaşadığı o olağanüstü heyecanı; ama hemen uzaklaştırıyor bu anıyı zihninden, dönüp Mehmet'e bakıyor, kalabalık bir yerde omuzu omzuna değmiş bir yabancıya bakar gibi. Yabancıydı da aslında, yanında oturan bu adam, sabah saat on birde evlendiği, şimdi kocası olan bu adam, Gülce ne biliyordu ki onun hakkında? Başka bir üniversiteden pis bir kavgaya karışıp arkadaşını bıçakladığı için atıldığını, koskoca üç yılını yaktı diye babasının deliye döndüğünü, o zaman bu zamandır küs olduklarını, yazları kendi evine gitmeyip tatilini iki sokak ötedeki ablasının yanında geçirdiğini bilmiyordu örneğin. Ne annesinin dindar bir ev hanımı, ne babasının sert bir öğretmen olduğundan haberi vardı ne de her iki ablasının babalarının önünde Tanrı buyruğu gibi diz çöküp mesleklerini hatta eşlerini bile onun seçmesine izin verdiklerinden. Bizim de yoktu, herkes Gülce gibi aile sırlarını ortaya dökmüyor tabii, desenize hacı hacıyı Mekke'de, mumla arayıp bulmuşlar birbirlerini, üstüne bir de nikâh, bıktık bu ergen bunalımlarından, Allah aşkına yaşlarının hakkını versin artık bunlar, yazık analara babalara, asi çocuklar işte, atsan atılmaz satsan satıl-

maz, kaderde bu varsa ne yapacaksın, mukadderat, ötesi boş kardeşim. Bağlamdan kopuk yorumlar bunlar, bir kere bizim çocuklarımız geç olgunlaşır, ne asiliği, baksanıza, ikisi de it gibi korkuyor ana babalarından yoksa nikâhın gizliliği unutuldu mu, hepsi odağını olaylara çevirmiş, nedenler zihinlerden uzak, ihtiyaçlar fark edilemiyor.

Neyse, işimize dönelim, otobüs Ankara'ya yaklaştı, birazdan Tandoğan'daki eski terminale, bir gürültü, bağırış çağırış bir insan keşmekeşine dalacak, şimdilerde boydan boya ışıl ışıl camla kaplı, çatısında devasa bir helikopter pisti bulunan *ultra modern* belediye binasının olduğu yer burası. Terminal yeni yerine taşınıp adı aşti olalı beri, kaç yıldır şehrin orta yerinde durup duran o berbat izbe yıkıntıyı belediye başkanı sağ olsun, başkentin şanına yakışır bir yönetim binası haline getirdi, Çankaya'da oturan statükocular görmezden gelir, adam yiyormuş, yesin kardeşim, sen de çalış sen de ye, bal tutan parmağını yalar, biz öyle biliriz. Unutmadan, aşti dedik de aklımıza geldi, hatırlarsınız bölücülerle birlik olan şu sosyal demokrat başkan zamanında inşa edilmişti ya, işte o eski başkan zamanında bu yeni terminale aşot adı verilmişti, Ankara Şehirlerarası Otobüs Terminali yani, ne amansız tartışmalara sebep oldu, sonuçta aziz milliyetçilerimizin verdiği savaş ve dik duruş sayesinde Ermenice bir sözcük olan aşot adından vazgeçildi, bu takdire şayan hizmet bile başkanın başarısını kanıtlamaya yeter, helal olsun. Gülce'yle Mehmet indiler otobüsten, Gül de iki arkadaşıyla Kore Şehitleri Anıtı'nın önünde bekliyor, güzel bir seçim, bizim çift, insanlık ideali uğruna Kore'de savaşan kahraman Mehmetçiğin mukaddes hatırasına yaptırılan bu anıtı ilk kez görüyor, Mehmet diyor ki, çoğu yoksul, köylü, bahçesindeki bir marul yaprağını bile ezmeye kıyamayan onca adaşımın dünyanın öbür ucundaki bir savaşta ne işi vardı, kahrolsun Amerikan emperyalizmi, Gülce şaşkın, bir ablasına bir yanındakilere bakıyor, ablasının da, karşılamaya onunla birlikte gelen çiftin de hoşuna gidiyor

Mehmet'in sözleri. Merhaba, tanışıp kaynaşıveriyorlar hemen, Nihal'le Erdem Gül'ün İzmir'den arkadaşlarıymış, pratisyen hekimlerin bir toplantısına katılmak için gelmişler Ankara'ya, Erdem arabayı çalıştırıyor ve ablanın oturduğu Mareşal Fevzi Çakmak Caddesi'ndeki Anıtkabir manzaralı eve yollanıyorlar, kahvaltı zamanı.

Salondaki masanın üstü bir sürü kargacık burgacık bir şeyler karalanmış kâğıtlarla dolu, gece üç meslektaş uzmanlık sınavının saçmalıklarıyla ilgili makale üzerinde çalışmış, bunlar böylece kalsın diyor Gül, mutfaktaki masayı hazırlayalım, biraz dar ama sıkışırız, kahvaltılıklar çıkarılıp çaylar konurken Mehmet'le konuşuyor. Demek baban da Ortaklar'dan mezun olmuş, Gülce benim de orada okuduğumu söylemiştir değil mi ama tam da ben okurken öğretmen lisesine dönüştürdüler, hep derim ya, öğretmen olamadığım için doktor oldum diye, iyi ki doktor olmuşsun abla diyor Mehmet, bizim ailede kolunu kaldırsan öğretmene çarparsın, iki ablam, enişlerim, hepsi öğretmen, derken ailenin şeceresini çıkarıyor. Lezgilermiş bunlar, Dağıstan göçmenleriymiş yani, eskiden Bergama'nın Dağıstan Köyü'nde oturuyorlarmış, annesiyle babası akrabaymış, sonra Germencik'e sonra da Aydın'a taşınmışlar ama sülaleden çok gelen giden olurmuş, o yüzden taşınmasalar daha iyiymiş, gülüyor, annesi mütemadiyen yatak serer, kaldırır, yemek yapar, sofra kurar, bulaşık yıkarmış. Bizim de öyledir diyor Erdem, Mudanyalılarmış karı koca, Nihal başını sallıyor, ah bilmez miyim ne kalabalıktır bizim evler, anlayacağımız meğer onlar da Yugoslav göçmeniymiş, ses tonlarından, bazı harflere bastırmalarından, çakır gözlerinden belliydi. İlk gelenler, gelirken kaybolanlar, dedeler, nineler, hâlâ konuşulan diller, göç hikâyeleri anlatılırken Gülce'yle Gül göz göze geliyorlar, İstanbul'da oda arkadaşım vardı ya, Sevil, kulakları çınlasın onu hatırladım, evet, tatlı bir kızdı, o da göçmendi değil mi, nereliydi hatırlayamadım şimdi, hatırlayamazsın tabii diyor Gülce, ses tonunda sitem

var, dinlemezdin ki bizi, aklın başka yerlerdeydi, Gül de belli belirsiz bir gülümsemeyle arkadaşlarına, Menekşegilden bahsediyor diyor, onlarla vakit geçiriyorum diye bozulurdu bana.

Senin gibi Dev-sol sempatizanıdır Menekşe diyor Erdem, yalnız çok koyudur o, ateşlidir. Mehmet'le terminalden eve kadar ön koltukta sohbet etmişler, eve girince yarıda kesilmişti, şimdi konu yeniden siyasete, devrimci gençliğe dönüyor, dediğine göre taa İzmir'den beri tanırlarmış Menekşe'yi, Ege Yüksek Hemşirelikteki öğrencilik yıllarından; İstanbul'da da ara ara buluşmaya devam etmişler. Abi siz de geçmişsiniz bu yollardan belli ki, arabada boş ver bu işleri dedin de hani, kendiniz boş vermemişsiniz ama. Biz daha çok Dev-Yola sempati duyardık, daha sakindik, silahlı eylemden yana değildik, dergi filan çıkarırdık, gerçi ortaklaşa bir şeyler yapmaya çalıştık o grupla ama uzun sürmedi, sonra iş, evlilik filan, hepsini bıraktık, olgunlaştık tabii bir de, Nihal'e sarılıyor ve devam ediyor: Değil mi Gül, gençlik işte, yaş ilerledikçe anlamını yitiriyor ideolojiler. Gülce'yle Mehmet birbirlerine bakıp yarım ağız gülüyorlar çünkü onların gözünde düpedüz oportünist oluverdi adam, sizin için ne çabuk yitirmiş anlamını abi, diyor Mehmet, topu topu dört yıl geçmiş! Benden size tavsiye, silahlı mücadele çıkışsızdır, kendi kendini yıpratır, dünyanın her yerinde böyledir bu, Latin Amerika'da, başka yerlerde, tabii insan sizin yaşlarda, üniversitedeyken yani, insanlığı kurtardığını sanıyor, maalesef ölümlerle kurtulmuyor insanlık, ölüm ölümdür, başka anlamlar yüklememeli. Kocası böyle nükteli sözler ederken Nihal karnını okşuyor, gebeymiş.

Sen de şimdi böyle mi düşünüyorsun abla, hani az ateşli değildin de eskiden, hatırlasana nasıl aşağılardın beni. Hiç de değil, asıl sen beni aşağılardın, bakıyorum da eski Gülce'den eser yok, nerede o ojeli tırnaklar, o daracık etekler, frapan bluzlar, şimdi bir kot bir kazak geçirmişsin sırtına, saçlar kısacık, düşünüyorum da bu değişimi Mehmet'e mi borçluyuz acaba... Anlamını sadece iki kardeşin bildiği, Gülce'nin zih-

ninde acıklı İstanbul anılarını harekete geçirecek kadar derin ve aynı zamanda susmasını gerektirecek kadar da sinsi bir dokundurma bu, ne desin. Aaaa, hayır, oje sürmeye fırsat bulamadım da ondan, az daha Perşembe, Cuma nelerle uğraştığını sayıp döküverecekti, neyse ki son anda kontrol etti kendini ama ev tuttuğunu, eşya taşıma telaşını, buraya gelebilmek için yıllık izin, nöbet ayarlama uğraşlarını anlattı, sakıncası yoktu bu kadarının.

Abla şaşırıyor, eve mi çıktın, tek başına altından kalkabilecek misin peki kiranın filan, ben ne güne duruyorum abla diyor Mehmet, destek veririm, henüz büyüklerin yanında sarmaş dolaş olamadılarsa da aralarındaki ilişki biliniyor, Gülce telefonlaştığında ablasına söylemişti, ablası da Nihal'le Erdem'e, âşık genç bu yerli yerinde, zekice atılımıyla masadakilerin takdirine mazhar oluyor, aferin, belli ki iyi günde kötü günde sevdiceğinin yanında duracak, niyetinin ciddiyetini kanıtladı sayılır, çayları tazeleyelim. Yine de Gül, dara düşersen ararsın tamam mı diyor kardeşine, ne zaman olursa olsun iste, yollarım. İşte ortada, geçmişteki tatsız anılarına rağmen abla, kardeşlik bağının sevgi bağından daha zayıf olmadığını göstermekte gecikmedi. Bunca güven verici kanıttan sonra Gülce'nin sevdiklerine teşekkür etmesini, yetmez, minnetle sarılmasını umuyoruz ama o hiç de oralı değil gibi, aksine kaşları çatık, öfkeli bakışlarını pencereden çok yakın gibi görünen anıtkabirin duvarlarına dikmiş, yanağının içini kemiriyor.

Ne oldu? Huuu, sana sesleniyoruz duymuyor musun? İrkiliyor Gülce, affedersiniz dalmışım, ardından alaycı bir gülüş, mevzu değişti ama ben hâlâ ateşli, koyu devrimcileri düşünüyorum, şu eski oda arkadaşım, kardeşi, kuzenimiz mesela, o kadar koyu devrimciler ki, zavallı bir köylüye kızınız orospu diye mektup yazmakla uğraşıyorlar, akılları sıra kızı bataklıktan kurtaracaklar, haha, devrim adına ne büyük bir hizmet ama… Öyle böyle bir çıkış değil bu, ayrıntılar bilinmese bile o

zavallı köylüyle orospu kızının kim olduğu açık, masadakilerin suratı allak bullak, en çok da Gül'ün. Gülce'nin çıkışı onu nasıl etkilediyse gözleri doluyor, sarılıyor kardeşine, canım benim, sonra diğerlerine dönüyor, hadi salona geçelim, size bir şey anlatacağım.

İTİRAF

Hatırlıyor musun Erdem, hani biz öğrenciyken gözaltına alınmıştık ya İzmir'de, şu dergi yüzünden, babam geldiydi sonra, hatırladın mı, dahiliye stajındaydık da hocalara filan bas bas bağırıp rezil etmişti beni, ha, evet, hatırlıyordu Erdem öyle bir şeyler ama Nihal daha net hatırlıyordu, hatta babası Gül'e bir tokat atmıştı da kız adeta kendisi babasından tokat yemiş gibi bir hoş olmuş, acayip etkisinde kalmıştı o sahnenin. Herkesin gözü pür dikkat Gül'de şimdi, belli ki bu anısıyla biraz önce kahvaltı masasında sözü geçen konu arasında bir bağlantı kuracak. Anlatıcıyı karmaşık ayrıntılarla yormayalım, Mehmet hariç hepimizin bildiği gibi, Gülce'nin babasına yollandığı sanılan şu isimsiz mektubu, aslında kuzeni Gül'e yollamış. Çoksatar kitapları aratmayan kurgu işte budur ablacığım, yıllardır bilinmeyen sır ortaya çıktı!

Kuzenleri Hülya, yazdığı mektupta Gül'e kardeşinin bazı tuhaf davranışlarını, misal geceleri lojmana gelen bir telefonla alelacele odadan çekip gitmesini, sonra da parmağına yüzük takıp sözlüyüm gibilerden yalan atmasını vesaireyi anlatıyor, bence zıvanadan çıkmadan ilgilenilmesi lazım diyormuş. Bunu bir kenara koyalım.

Gelelim Gül'e, o sıralar diğer öğrencilerle birlikte devrimci hareket adına birtakım pratik çalışmalar yürütüp dergi filan çıkarırken gözaltına alınıyor ve bu haber yerel gazete manşetlerine düşüyor, bunu da bir kenara koyalım.

Aksi tesadüf denebilecek bir şekilde, babası bunu duyuyor çünkü gazetedeki bu minik haber Yerkesikli bir öğretmenin gözüne ilişmiş. Onca işin gücün ortasında köylüler gazete

okumaz biliyorsunuz ama öğretmenler okuyor işte, yapacak bir şey yok, o öğretmenin, gazete okuduğu yetmezmiş gibi bir de kibarlığı tutmuş, çarşıda amcayı görünce yazık, yanına gidip bir geçmiş olsun diyeyim demiş iyi mi? Babası duyduğunda Gül ve adı geçen öteki arkadaşları çoktan salıverilmiş hâlbuki ama adam ne bilsin, elindeki tahin helvasıyla çökeleği eve bıraktığı gibi önce Muğla'ya, oradan da doğru İzmir'e. Yolda bazı düşünceler *kafasına yatak yapmış*, biz evladımız doktor çıksın diye güneşin annacında kelp gibi çalışırken bu hergele gitsin anarşiklere karışsın, mahpus damına düşsün, dünyanın haracını boş yere mi yatırıyoruz biz bu devlete, anasını sikerim ben böyle düzenin diyormuş, küfürlere aldırmayalım, adam haklı, nerde bunun öğretmenleri, ne diye çarşıda başımı öne eğdiriyorsun, kız kısmının mahpus damında ne işi var, vazifesini layıkıyla yapan adamın gözü talebesinde olur, baktın mı anlayacaksın, baktın gördün haylaz, defet okuldan…

Gerisini tahmin etmek zor değil, uzatmayalım, İzmir'de karakol, öğrenci işleri derken kızının staj yaptığı yeri bulmuş sonunda, bakmış durum sandığı gibi değil, öyle ya, suçu kabahati olsa devletin hastanesinde iş yaptırmazlar bu hergeleye, gelgelelim öfkesi kalkmış bir kere, yatıştırana aşk olsun. Yumruklar sıkılı, yakası açılmadık küfürler bir yandan, tabii dahiliye servisinin orta yerinde Gül'ün gururu, onuru, itibarı darmadağın olmuş, durumu idare etmek için bir iki diklendiyse de tokadı yiyince... Sen benle uğraşacağına git de İstanbul'daki kızına bak, asıl orospuluk eden kimmiş gör bakalım! Demiş bulunmuş. Sonra isimsiz mektup aldığını filan, daktiloyla yazılmış, söylemiş işte… İtiraflar… Böyle yani, gerçek buymuş.

Suskunluk. Neyse, olur böyle şeyler, hepsi geçmişte kaldı diyor Erdem, unutun gitsin, biz saat üç gibi toplantıda olacağız, sonra da vakitlice yola koyulmamız gerek, onun için hadi hep beraber Bahçeli'de bir tur atalım. Çıkıyorlar.

Yürümek Gülce'ye iyi geliyor, en azından şu perişan ruh hali içindeyken kimseyle konuşmak, göz teması kurmak zo-

runda kalmayacak, ablasıyla Erdemler önde koyu bir sohbet tutturmuşlar, mırıl mırıl sesleri geliyor, arada bir gülüşüyorlar, Gülce evden çıkalı beri ağzını açıp tek bir şey söylemedi, yanında Mehmet, o da alabildiğine suskun, kafası karışık gibi, keşke hiç açmasaydı şu mektup işini, lojman, geceleyin, telefon, oda, çekip gitmek, orospu, söz, yüzük, sözcüklerin çağrıştırdıklarıyla aklından neler geçiyordur acaba, kolundan tutup durdursa, anlatsa bütün her şeyi ama yapamıyor, göz ucuyla şöyle bir bakıyor, bu adam dün evlendi, yanı başında yürüyen kadın onun karısı, yani Gülce, yasal olarak evliler, düşünceleri yön değiştirdi şimdi, eskiden yalnız başına yürürken yaptığı gibi sözlük oyununa dalıyor yine. Bir yazar Gülce'nin zihninden akan sözcüklerin her biriyle bir cümle kursa onun o anda neler hissettiğini ortaya koyabilir mi ki, merak ettik. Yasal, yalan, yalancı, yabancı, yalanlamak, yalnızlık, yanılmak, yanıltmak, yalpalamak, yanaşmak, yara, yaralamak, yaralanmak, yarar, yararlanmak, yargı, yargılamak, yargılanmak, yadırganmak, dilinin ucundaki sözcüklerle attığı adımlar uyumlu, bir sözcük bir adım, sol, sağ, yakalanmak sol, yakınmak sağ, yapma sol, yapmacık sağ, yaftalanmak sol, yasaklamak sağ, yaslanmak, yas, yardım, yataklık, yatmak, yatışmak, yavaş, yay, yaya, yayla, yaylım, yaygara, yaşamak, yaşam, yazgı, yazmak. Erdemlerin zamanı doldu, arabayı almak için geri dönüyorlar.

Gülce geceyi uykusuz geçiriyor, ablası salonda karşılıklı iki kanepeye yatak serdi ve kendi de odasına çekildi diye seviştikleri sanılmasın, ayıp, abla evinde olmaz öyle şeyler. Mehmet çoktan horlamaya başladı ama ikisi de yol yorgunu oldukları halde Gülce yatağında kıpırdanıp duruyor, beyni bedenine karşı hoşgörüsüz bir patron, sabahki şoktan sonra ürettiği düşünceler uykuya izin vermiyor. Gündüzün harala gürelesi arasında duyduğu ilk endişe ablasının anlattıkları yüzünden Mehmet'in yanlış bir yargıya kapılabileceğiydi, artık önemi kalmadı bunun çünkü sonradan, mektup konusunun onu sandığı kadar etkilemediğini fark etti, belli ki dikkatli dinlememiş,

dinlese bile üstünde durmamıştı Mehmet; artık aklını başka şeyler kurcalıyor. Kurcalasın kardeşim, öyle köydekilerin ruhu bile duymaz diyerekten birtakım işler çevirirsen tabii kurcalar, Allah gizli saklı işleri ana babaların kulağına nasıl ince tesadüfler yaratarak ulaştırıyormuş gördünüz, kimse küçücük beyniyle bir şey becerdiğini sanmasın, Allah hiçbir günahı cezasız bırakmaz, öyle biliriz biz, er veya geç ama öyle ama böyle, sevdiği kulunun da acısını dindirir, misal, öğretmen gazeteyi okumasaydı, gidip babaya söylemeseydi, baba gidip evladının kulağını bükmeseydi, değil mi, hiçbiri tesadüf değil bunların, kızı daha büyük belalardan korumuş yaradan, sebep, babanın utancını, acısını gördü. Evet, o da var, yani bu durum Gülce'yi de huzursuz ediyor, dünya ne küçük, üstelik Meltem uyarmıştı, ya duyarlarsa demişti, aksini düşünmesi büyük aptallıkmış ama uykusunu kaçıracak kadar değil, aman be diyor, duyarlarsa duysunlar, sonuçta bir nikâh yani, geneleve düşmedim yahut adam öldürmedim ya.

Uykusuzluğunun asıl nedeni daha çok kendisiyle ilgili, bütün gece öfke, utanç, üzüntü, suçluluk karışımı tuhaf duygularla cebelleşiyor, keşke gerçeği hiç öğrenmeseydi, kendini aldatılmış hissediyor, bir kere ablası ona ihanet etti, ah abla, böyle bir şeyi nasıl yapabildin, babam o kışkırtmayla gelip beni vurabilirdi bile, iyice öfkeliymiş zaten, namus cinayetleri böyle işleniyor, yaşamam bile mucize sayılır! Üstelik bu mektup yüzünden Menekşelere düşman olduğunu bildiği halde yıllarca saklamış gerçeği, yazık, Menekşe'yle kardeşinden haksız yere kuşkulanmış meğer, kuşku yüzünden kendine hayali düşmanlar yaratmış, ortada düşman filan yok. Kuşkulanmam doğaldı ama olayların iç mantığı öyle gerektiriyordu. Eh, olayların iç mantığı öyle gerektiriyordu dersen o zaman Hasan'ın da kuşkulanması doğal bu durumda, Hasan'a ve evdeki diğer arkadaşlara kızmaya hiç hakkın yok, tıpkı senin gibi yanılgıya düştüler diye... Ama ikisi aynı şey mi, benim yanılgıya düşmeme ablam sebep oldu, gerçeği saklamasaydı... İyi ama ablan

nasıl saklamasın, herkesin önünde küfür kıyamet rezil olunca, kuyruğu kurtarmak için babamı senin üstüne saldım canım kardeşim anla beni diyemezdi herhalde, kaldı ki senin bunu bu kadar abartacağını nerden bilsin, unutulur gider sanmıştır. Her ne kadar hayal kırıklığına uğrasa, kızsa da bu olay Gülce'yi ablasına daha çok yaklaştırıyor çünkü onu kusursuz, dürüst, çalışkan, evin doğruluk timsali gibi düşünmüyor artık, sevilen çocuğun da sıkıntılar yaşayabildiğini, yanlışlar yapabildiğini, zora düşünce onun da yalanlar söyleyebildiğini fark etti. Aferin, bayağılıkta uzlaşalım! Sen yalancı, ben düzenbaz sorun yok, oh ne âlâ memleket, yasaklamalı bu kitabı kardeşim, okunmasın, kapatın, gençleri yalana özendiriyor, ahlaksızlığı hoş görmemek lazım, biz öyle biliriz.

Gülce saat ilerledikçe herkesleri, Gülleri, Menekşeleri hatta Hasanları affedebiliyor da ya kuzeni, ona ne demeli, hepsi onun yüzünden aslında, ablasına mektup yazacağına karşısına oturup iki öğüt verse olmaz mıydı? Ama dürüst ol, onu dinler miydin, ne yapsın kız, seni ipsiz sapsız, başıboş görünce yardım etmeye çalışmış. Olur mu canım, önce bir konuşsaydı, araştırsaydı, sorsaydı. Ama unuttun mu, üniversite kantininde hani ilk sevgilinle konuşmuşlar da söylediğin yalanları, yetiştirme yurdu hikâyeni filan... Ne garip bir dünya yarabbi! Oda arkadaşının ablanla ilişkisi senden eskiymiş, kardeşi üniversitede kuzeninle aynı sınıftaymış, üstüne bir de rastgele bir telefon numarası çevirerek tanıdığın ilk sevgilinle arkadaşmış bunlar ve senin hiçbirinden haberin yoktu... Romanlarda bile olmaz bu kadarı, pes...

O günleri düşününce ister istemez ilk sevgilisini hatırlıyor Gülce, tabii utançla çünkü ne demişti, kendini benim yerime koy, sevdiğin kişinin meğer o kişi olmadığını öğrenseydin ne hissederdin hiç düşündün mü, kendini onun yerine ancak şimdi koyabiliyor, ona ne hissettirmiş olabileceğini... Ablasının itirafından sonra kendi ne hissetti, ablayı geç, Mehmet'in şimdiye kadar bütün anlattıkları yalan çıksa kendi ne hisse-

der... Hadi kendini benim yerime koyamıyorsun, anneni babanı da mı düşünmedin, onların kulağına gitse nasıl üzülürler? O ilk sevgilinin sözleriydi bunlar, kulağında çınlıyor şimdi, biri duyup babasına kızın evlenmiş dese, olur mu olur... Adamcağız ne hisseder acaba, kız gitmiş hiç gereği yokken nikâhı basmış, hani istetse, vermeseler filan neyse, sindirmek zor, hele çarşıda başını öne eğecek, hele bir de bazı düşünceler *kafasına yatak yapacak*, kolay mı, ibret-i âlem için...

Evet, bir korku basıyor basmasına ama bu kez hissettiği daha ağır, içi de burkuluyor, belki vicdan dedikleri budur çünkü ilk kez kendini onun yerine koydu, pişman oluyor yaptığına, anlıyor ki sadece yalan değil saklamak da yalan kadar yalandır, kendi kendine söz veriyor, artık yalan yok, bu son olsun. Basit gibi görünen bir itirafın aslında yolunu aydınlatan bir işaret fişeği olacağı kimin aklına gelirdi çünkü içine düştüğü duygusal karmaşa zihnindeki karmaşanın durulmasını sağladı çünkü *empati* denen şeyi belki de ilk kez o gece, bu derece derinden yaşadı, görünen o ki Gülce'nin var oluşu sadece kendi duygularına bağlı değil artık, bundan böyle başkalarına ne hissettirdiği de kendi duyguları kadar önemli bir yer tutacak, kafasında birçok şey yerli yerine oturdu.

Sabaha doğru kristalleşen düşüncelerle aşağı yukarı şöyle bir yargıya varıyor: Kimseye kızmaya gücenmeye hakkı yok, şimdiye kadar bazı haksızlıklara uğramıştı, doğru ama kendi de birçok haksızlık etmişti.

DİŞİ KUŞ

Kim derdi ki Gülce topu topu beş gün ayrı kaldığı Trabzon'daki yaşantısına bambaşka duygularla, neredeyse birkaç yaş büyümüş, olgunlaşmış olarak dönsün ama böyledir bu işler, hep duyarız, bir gün diye başlar anlatı, İngilizcede bu başlangıcın telaffuzu daha ahenklidir, davudi bir ses, anlatısına v harfine derin bir vurguyla, van dey, diye başladığı zaman o bir

günün, adeta tüm geleceği değiştiren etkisiyle özel bir gün olduğu hemen fark edilir. Gülce Ankara'da işte o özel günü yaşadı, bir geceyi uykusuz geçirdi ama değdi, artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak, ailesini ele güne rezil etmeden hele şu Haziranı bir atlatsın, herkesin gözünde evli bir kadın olarak gizlisiz saklısız, dürüst bir yaşam süreceği kesin. Burada bitirelim madem, ortalık tadında bırakılamadığı için son sayfaları bir yığın safsatadan ibaret romanlarla dolu; şimdi bu kadın yanlışlarını fark edip özüne döndü mü döndü, sonunda hep hayalini kurduğu mutlu bir yuvaya da kavuştu, daha ne, bitsin gitsin, anlaşılan gerisi laf-ı güzaf. Bitirivermek anlatıcının da aklına gelmedi değil ama olmaz, iki nedenle: Hem estetik olarak bir oran sorunu var hem de yalancı bahar olabilir bu son, bazen ağaçlar şubat başında çakır çiçektir, sonra bir soğuk bir fırtına, Muğla'da ağaçlar aldandı derler, acaba Gülce ne durumda, bir izleyelim bakalım.

Şimdi yasal kocasıyla birlikte, birkaç parça eşyayı alelacele içeri tıkıp öylece bıraktıkları evlerine doğru yürüyorlar, güneşli bir sabah, hava ılık, önce kahvaltı edecekler, işte bakın pastaneden iki açma aldılar, evde güzel bir de çay demlediler mi tamam. Öyle uykusuzum ki, diyor Mehmet, yatağa bir atacağım kendimi, akşama kadar, hatta yarına kadar, uyandıranı vururum bak haberin olsun, ah hayır, lütfen, perde işini acilen halletmemiz lazım, bana ne, ne demek bana ne, perdesiz olmaz, kahvaltıdan sonra Kemeraltı'na gideceğiz birlikte, tamam tamam şaka yaptım, tabii ki canım perdesiz evde nasıl sevişeceğiz, pis, sarılıyorlar.

Keşke perdeyle iş bitseydi, dükkân sahibi şimdilik hazır perdelere ilave olarak taksitle aldıkları iki halı bir kanepeyi eve yollamak üzere arabaya yükletiyor, taksit açmışken başka ihtiyaç varsa, ah ihtiyaç çok da paramız yetmez, gülüyor adam, büyükler yardımcı olmuyor mu, onların durumları yok be amca, biz de acele edince, n'apalım iş başa düştü, üzülme

evladım, hanım çalışıyormuş işte ne güzel, siz eksiklerinizi alın, taksite ekleriz, peyderpey öder gidersiniz, evet, televizyon da alsak mı acaba, ha Gülce, ne dersin canım, alın alın, sehpası da bizden olsun, o zaman masaya dört de sandalye alalım, yandaki dükkân amcaoğlunun, ondan alın, yuva kuranı Allah görür merak etmeyin. İnşallah amca, hayırlı işler, eyvallah. Eskiden ne kolaymış, sokağın bir başından girip öbür başından çıktın mı evi dayayıp döşermişsin, şimdi mobilyası mefruşatı beyaz eşyası hepsi ayrı ayrı koca koca mağazalarda, perdeler Taç'tan, mobilyalar Bellona'dan, elektrikli aletler Teknosa'dan, bilgisayar Vatan'dan, işin yoksa devasa alışveriş merkezlerinde dolaş dur. Bu satırları yazanın tuzu kuru galiba, halk oraları gezer ama bir şey almaz, misal biz bir kamyonetle gittik geçende, hepsini İtfaiye meydanından topladık geldik, Ankara'da bu, elbet diğer kentlerin de muhakkak vardır böyle yerleri, sorup soruşturacaksın kardeşim, kazık yemek istiyorsan o başka. İyi güzel de canım kardeşim, o aldıklarının garantisi yok ki, diyelim bozuk çıktı, doğru dürüst bir mağazadan almışsan değiştirirsin, zora mı koşuyorlar, tüketici hakları hakem heyetine gidersin, bak nasıl dize geliyorlar, hakkın neyse tastamam geri alırsın. İyi, sen öyle yap arkadaş ama garantili mal alacağım diye kazığı yiyip oturduktan sonra da yok geçinemiyorum, yok param yetmedi, yok devlet maaşıma zam vermedi deme, kredi kartıymış, borçmuş, hacizmiş boş yere sızlanma, keseni bileceksin, haddini de bileceksin abi, öyle gördük biz. İnsanları hizaya sokmada başbakanı geçer bunlar, neyse, biz eve dönelim.

Perdeler takıldı, salona halı serildi, kanepe duvara yaslandı, karşısına da televizyon. Kapıya yakın koydukları masanın arkasına geçip salona şöyle bir de uzaktan bakıyorlar, renklerin birbiriyle uyumu, sadelik, ne şirin bir yer oldu değil mi, Gülce masanın üstüne bir kâğıtla kalem koydu, ihtiyaç listesi için, akıllarına geldikçe yazacaklar ve önceliği olanlar ayın on be-

şinde, sakin ol dişi kuşum, büyüklerimiz ne için var, kalanını da onlar tamamlasın, bizimkileri unut canım, onlar sadece tarla alır, seninkiler de, babanla kaç yıldır küsmüşsünüz, para verecek mi bakalım. Otobüste anlatmıştı Mehmet olanı biteni, Gülce'nin duyunca biraz canı sıkılmış sonra unutmuştu, şimdi yine hatırladı, canım yardımı filan boş ver de ya kız istemeye gitmezse baban, çok korkuyorum bir terslik çıkmasından, korkma diyor Mehmet, annem onu ikna eder, merak etme, yine sarılıyorlar.

Ne düşünüyorum biliyor musun diyor Gülce, romantik bir akşam yemeği için hazırladıkları masada şaraplarını açmış mum ışığında kadeh tokuşturuyorlardı, söyle sevgilim, demek ki o zamanlar *aşkım* modası yokmuş, söyle hayatım, şu isteme işini diyorum, Haziranı beklemesek de sömestr bitmeden hallediversek, huzursuzum ben biliyor musun, nasıl desem, suçluymuşum gibi. Özgür bir kadınsın hayatım sen, evlenmek suç değil ki, biliyorum ama annemler bir duysa, köy yerinde, bir an önce öğrensinler diyorum, nasıl izin alacaksın peki, beş gün nikâh izni için bile nöbet ayarlayacağım diye göbeğin çatladı, ne kadar zordu ama plansızdı o, yıllık iznimi almam zor olmaz ki, haftalık liste yapılmadan söylesem yeter, tamam da niye acele ediyorsun, duyulursa duyulsun köyde, ayıp mı günah mı, ne var anlamıyorum ki. Rahat değilim ben böyle, aman be Gülce, rahat değilim, huzursuzum, suçluyum, soframızı kurduk ne güzel içiyoruz şurada, tadımızı kaçırmasan, ilk gecemizi berbat etmek zorunda mısın, lütfen, hayır tamam özür dilerim niyetim bu değildi ama neden ağlıyorsun şimdi, tamam yarın konuşurum annemle, hallederiz üzülme, tamam üzülmeyeceğim, rahatladım, seni seviyorum. Bu kez sarılmanın ötesine geçiyorlar artık, gece tahmin edildiği gibi ilerleyecek, tabii canım, ilerlesin, vizeyi aldılar sonuçta, gerçi dini nikâhları kıyılsa daha makbuldü ama kendileri bilir, kapı gibi evlilik cüzdanları var, bundan sonrası bizi ilgilendirmez.

Önümüzdeki hafta sonu, evet Cumartesi, dur jeton atayım. Muğla'ya gidildiğinde Gülce ablasının da orada bulunmasını istiyor, destek için, oğlan tarafında bir aksilik yok, Mehmet önce annesiyle, olmadı ablasıyla, eniştesiyle uzun telefon görüşmelerinden sonra işleri ayarladı, gönüllü gönülsüz artık bir şekilde Cumartesi kız evine varacak ve kısmetse yüzükleri takacaklar. Biz iki kardeş Cumadan annemlerle konuşup hazırlık yapsak abla, izin alamaz mısın bir günlüğüne, canım izin sorun değil de sen emin misin, biraz acele karar vermedin mi, biliyorsun benim nişanımda neler çektiydik, yani yarın öbür gün ayrılık filan, o bir şey değil, yok kendini oğlana verdin vermedin bir sürü kavga gürültü çıkıyor biliyorsun. Endişelenmekte haklı ablası ama o nişanlandığında daha fakültenin ikinci sınıfındaydı ve evlilik için nişanlısıyla daha önlerinde koskoca dört yıl vardı, aileler yüz göz olmuştu ister istemez, bunlarınki kavga gürültü çıkacak kadar uzamayacak, döner dönmez resmi nikâh, tabii yeni yapılıyormuş gibi açıklayacaklar, ah Gül bunu bilse ne derdi acaba. Evet, eminim abla, acele verilmiş bir karar değil, evet o da emin, seviyoruz birbirimizi.

Perşembe akşamı Trabzon'dan Aydın'a, Ankara'dan Muğla'ya otobüslere biniliyor, ertesi gün herkes evinde Cumartesi için nişan hazırlıklarıyla uğraşacak, Mehmet'inkileri boş verelim, parmaklarından çıkarıp ilk günkü kutusuna yerleştirdikleri yüzükleri annesine verdikten sonra pastaneden de bir kutu çikolata aldı mı tamam, bitti sayılır. Üç yıldır yaptığı gibi akşama yine ablasında mı kalır yoksa oğlu yuva kurmayı düşünecek kadar akıllandı, hayatına çekidüzen verdi diye umutlanıp bir nebze yumuşamış olan babasıyla sonunda bir araya gelir mi bilmiyoruz artık. Kız kardeşlerin durumu çok daha acıklı, misafir buyur edilecek bir ev düzenlerinin olmadığı biliniyor, divan örtüleri elden geçecek, kilimler silinecek, kahve fincanları aranıp bulunacak, olmazsa yeni fincan takımı alınacak, cezve de lazım, su bardakları unutulmasın, kahvenin yanında

şu kararmış şeyle mi vereceğiz suyu. Maşrapanın nesi varmış kör olasıca, fodulluğundan utanır bir defa evlat dediğin, hayır öyle demek istemedim herkese ayrı bardak lazım da ondan, biz sizi eller gibi dört başı mamur evlerde yaşatamadık kızım, kaynanan yaşatsın, babanız olacak köpek insana benzese ben de bilirdim iyiyi güzeli, ak günümü zindan etti inleyesice, hem kime veriyoruz bu kızı in midir cin midir bir tahkikat lazım diyor mu bak umursuz şebek! Bundan da açıkça anlaşılacağı gibi bütün işler paranoyak anneyi incitmeden becerilecek, olumsuz düşünceleri tetiklenmeye görsün, abla araya giriyor, ne tahkikatı anne okuldan arkadaşıymış işte, dört yıldır tanıdığı bildiği bir çocuk, sen öyle bilirsin, çama ağan keçinin çama ağan oğlağı olur, iyi madem diyor baba, kızım Gülce sen şunların adresini ver bana, gidip araştırayım. Kız adresi verse bile nasıl araştıracaksın baba, mahallesindeki kahvede sorar soruştururum elbet vardır bir konu komşusu, bu kez Gülce araya giriyor, yapma baba mesela onlar da bizi soruşturacak olsa herkesle küs annem, anne diyen dillerin şişsin emi teneşir paklayasıca, küssem küsüm, kahpelik etmedim ya alnım açık benim, öyle demedim anne hani küs oldukları biri çıksa da babama kötüdür bunlar dese, tabii baba diyor abla, geldiklerinde halleri tavırları gösterir zaten, siz anlarsınız, iyi madem bir gelsinler bakalım, şükür kriz aşıldı.

İki küçük sorun dışında kazasız belasız atlatılıyor nişan, bizimkiler aileyi beğeniyor, hepsi ağır oturaklı maşallah, dili dualı güleç yüzlü bir kaynana, yerli yersiz konuşmayan ciddi bir baba, çocuklarına iyi terbiye vermiş olduğu belli, oğlanın ensesinde atkuyruğu var ama duruşu akıllı uslu, cevşeni boynunda aksakallı dedeyi de getirmeleri isabetli olmuş, hiç ağzını açmasa da bağdaş kurup oturuşu herkese güven verdi, konu uzatılmadan tatlıya bağlandı.

Gelelim sorunlara, belki de sanıldığı kadar küçük değillerdir; nişandan sonra hep beraber gezmeye çıkılıyor, gezme de-

nince gözlerde mahalle veya şehir turu canlanmasın, bağ bahçe dolaşılacak, Gülcelerin yazın göçtüğü yayla evine filan yani, işte, zaten huzur orada kaçıyor. Hazır yaylaya kadar gelmişken diyor baba, hava kuru, hadi kızım seninle kuyudaki dinamo borusunu yukarı çekiverelim, dolap kurduydum ama ipi çürütmüş güneş, evvelsi gün tuttum elimde kaldı, Mehmet'i dürtüyor Gülce, babama sen yardım etsene, hoşuna gider, Mehmet omuz silkiyor, beceremem, becerirsin hadi lütfen, tamam, ben geleyim mi baba hem öğrenmiş olurum, tabii oğlum dur önce urganı bulayım. Sonra Gülce'nin babasıyla müstakbel damat kuyunun başına gidiyorlar. Döndüklerinde Mehmet gayet neşeli, gözlerinde verilen görevi başarıyla yerine getiren çocuklara özgü bir mutluluk ama babanın suratı asık, bakışları boz bulanık, kaşlarını çatmış, belli ki yine kafasına yatak yapan bir şeyler var, Gülce şıp diye anlıyor, artık alıştık ya, biz de anlıyoruz, ne oldu baba, yok bir şey, canın sıkılmış gibi, sen gel bir şu urganı çiviye asıver, tırmık çapa kürek gibi aletleri koydukları sundurmaya gidiyorlar, kızım bu oğlan acık kafadan noksan bakara, Gülce'nin gözleri pörtlüyor, nasıl, öyle ama nasıl, önümde ardımda hava çığırdı kızım akıl baliğ adamın yapacağı şey mi bismillah yeni tanıdığı bir büyüğün, dalmıştır baba, dalmasın, olmaz öyle şey, eğlenecek başka birini bulamamış mı ama baba, sus! Babası sus dedi mi çözüm yolu kapanır, Gülce biliyor, kahretsin!

Evin önüne döndüklerinde bakıyor ki annesi dünürleriyle bir koyu sohbet tutturmuş, daha doğrusu o konuşuyor diğerleri dinliyor, ne zorluklarla alındı bu tarlalar, şu ortadaki payam ağacı var ya, önce oraya kadardı burası, sonra, yetmiş sekizde öte yakayı aldık, kuyusu derindir, koca on dönüme yeter suyu. Pamuk yetişir mi diye soruyor dünür, yok tütüncülük ederiz biz, bir yanına buğday, suladın mı mısır da çok güzel olur, dam boyu, çalışırsan her şey yetişir, bir sene, ha, anlamadım bir şey mi dedin amca sen, dünür hemen atılıyor, yok dinliyorum ben seni, ihtiyar Lezgice tuvalet nerde diye sordu da İhsan götürür

bir ağaç dibine, malum yaşlılık, ne diyorduk, çalışınca, evet, Allah sağlık sıhhat versin dünürüm çalışın, buraların pek güzel maşallah havası suyu, nazarlardan saklasın güzel Allah'ım, ömür versin cümlemize, dermansız dert vermesin yoksa hepsi boş. Mehmet'in annesi o dualı diliyle güzel sözler söyleyip tatlı tatlı tebessüm etse de bizimkiler bulutlandı çünkü dedeyle baba kendi aralarında onların anlamadığı bir dilde konuşuyorlar, Gülce Mehmet'e işaret ediyor, kessinler şunu ama derdini anlatmayı beceremedi, ablasına bakıyor, eğer sürdürürlerse annesinin kuşkuculuğu tetiklenir. Abla araya girdi, affedersin İhsan Amca şaşırdık biraz, göçmensiniz herhalde, dede Türkçeyi anlayamıyor mu yoksa, iki adam nicedir Lezgice konuştuklarını ancak o zaman fark ediyor, evet evladım, Dağıstan göçmeniyiz, dede anlamaz olur mu Türkçeyi, atalarımız bu topraklara göçeli yüz yıldan fazla olmuş, yine de fırsat buldukça Lezgice konuşalım ki unutulmasın diyoruz, dilimiz kökümüzdür.

Akşama doğru dünürler uğurlandı, saat beş, kardeşler de bu gece yolcu, baba evinde fazladan bir gün bile kalmak istemiyorlar, mesai bahane, Gül daha sonra binecek ama Gülce saat yediye bilet almış, Mehmet'le Aydın'da buluşup Trabzon'a devam edecekler, lakin sokak kapısının kapanmasıyla otobüs saati arasındaki bu bir buçuk saatlik zaman aralığı kavga çıkarmak için alabildiğine uzun; ne Mehmet'in züppeliği kalıyor ne ailenin çiğliği, derken dananın kuyruğu kopuyor. Yıllar var ki böyle büyük bir kavgaya tutuşmamışlardı, daha açık söyleyelim, yetmiş sekiz yazından beri; en sonuncusu Gülce'nin Anadolu Lisesi'ni kazandığını öğrendiği gündü, babası okula yollamayacaktı onu, Gül kardeşini korumaya kalkınca ikisini birden saçlarından sürükleyerek kuyunun başına götürmüş, tehdit etmişti, birbirinize bağlar atarım sizi kuyuya, karşı gelecek misiniz bir daha, okul mokul yok, seni de alacağım, o gece kuyuya zehir döktü Gülce, içme suyu oradan çekiliyordu, ertesi gün öğrendiler, işte o, son büyük kavgaydı.

Gülce yarından tezi yok ben pişman oldum demeli ve nişanı atmalıymış, ne bu oğlandan güvey olurmuş ne de bu aileden dünür, iki kere iki dört, Gülce susuyor, biliyor ki faydasız ama ablası, ille koruyacak kardeşini yine, başına bir dert açmasa bari, dalgınlığına gelemez mi anne, siz de genç oldunuz. Hadi diyelim ki oğlan toymuş, ya büyüklerinin yaptığı, onlarınki hele, yenilir yutulur değilmiş, annesi konuşurken ne demeye sözü kesiliyormuş canım ne demeye kendi aralarında ecnebice muhabbet ediyorlarmış. Türkçe bilmese amenna diyor baba, ben ne bileyim küfür mü ediyor dedikodu mu, sen sordun ne dedi, kökümüzdür, kökünü bip, tu Allah belanı versin, senin öğretmenliğini bip, gittin dünür evini mi buldun bip, bip bip kendi evinde nece konuşursan konuş bip, devam etmeyelim isterseniz, baba çok küfürbaz, belli bir mantık silsilesi gütmediği için annenin sözlerini de aktaramıyoruz ama şu var ki Gülce pek ağır cevaplar verdi. Öyle mi, susmamış mıydı o, bilirsiniz kışkırtıcı sözler duyunca dayanamaz insan, belki ondan belki de kasten ama çok ileri gitti çok. Sen hep dersin ya baba boklunun sidikliden şikâyet etmeye hakkı yok dedi, siz kendinize bakın dedi, ben olsam sizden kız filan almam yine iyi insanlarmış ki, yüzük taktılar dedi, hiç de ayrılmam, oğullarını seviyorlarmış, beni de sizden daha çok sevecekleri kesin, gider gitmez nikâhı da basacağım, dedi, çocuk değilim ben siz kendinizi ne zannediyorsunuz! Dedi ve bu son cümlenin ardından tokadı da yedi babasından, hatırladınız mı, başlarda bir yerde söylemiştik. Gerçi canı yanmadı Gülce'nin ama kendini iyice küçülmüş hissetti, çocuk gibi, o küçülürken öfkesi büyüyordu, bir türlü boşaltamadığı bu duyguyla nasıl baş etmesi gerektiğini bilemedi, çantasını koluna taktığı gibi kapıyı çarptı çıktı.

Şimdi ne demeli, anlatıcı bakın nasıl çarpıttı olayları yine, kışkırtıcı sözler duyunca insan dayanamazmış, apaçık yönlendirme bu, kanmayalım, hani *empati* denen şeyi öğrenmişti kadın, kendini babasının yerine koysun da kim kimi kışkırtmış bir düşünsün bakalım, yazık, güya bu okumuş etmiş, ba-

bası cahil bir köylü, sana ne yapmak düşerdi yavrum, ananın babanın gururu mu incinmiş, tamam atayım nişanı de bekle, yatışsınlar, sonra araya bir büyüğü sokar yumuşatmaya bakarsın, hatalarını anlamışlar, özür diliyorlar filan gibilerinden haber ulaştırırsın, asıl *empati* budur kardeşim, biz öyle öğrendik, öyle ana babaya diklenmekle sorun çözülmez, anlayışlı olacaksın biraz, Arap eli öpmekle dudak kararmaz demişler, icap ettiğinde alttan almayı da bileceksin. Tabii araya sokacak büyükler de sıraya girmişti, öyle dışarıdan gazel okumak kolay, dedik ya, herkeslerle küs bunlar.

Yetmiş sekiz yazından beri iki tarafın da suskunluğuyla güçbelâ ayakta kalan köprü sonunda yıkılmıştı işte. Gülce, Aydın'da Mehmet'le buluşup otobüste yan yana otursalar da kendini yalnız hissediyordu, şimdi gerçekten anasız babasız, bir başınaydı, yol boyunca gözyaşları içinde çelişkili düşüncelere daldı, her şeye rağmen daha sakin bir tutum sergileyebilir miydi acaba ama olgunluk, hoşgörü, anlayış yaşlılardan gençlere doğru akmaz mıydı, niye hep onlar babalarının önünde susmak, annelerini kuşkulandırmayacak şekilde davranmak zorundaydılar yoksa isyan sadece belli bazı gençlerin hakkıydı da affetmek sadece o gençlerin ana babalarına mı özgüydü, işte şu yanı başında oturan Mehmet mesela, her türlü isyan bayrağını çektiği halde sonunda affedilmemiş miydi, zaman almıştı ama bu, hemen bağra basılmamıştı yani, olsun, üç yıl, on dört yıldan daha kısadır, iyi de o ana-babasının canına kastetmemişti ki sadece okul arkadaşını bıçaklamıştı, sadece mi, saçmalamıyor muydu, hayır saçmalamıyordu, ikisi aynı şey değil, hem erkek o, gençler arasında kanlı bıçaklı şiddetli tartışmalar her zaman olabilir, kadınların şiddetli tartışmaya hakkı yok mu, yok, zaten on iki yaşında bir kız çocuğuydu o zamanlar, çocukların kızı erkeği olmaz, bal gibi olur, erkeksen isyanla büyüdüğünde gangster olur şiddet gösterirsin kızsan geneleve düşer şiddet görürsün, sen geneleve düşmedin, şansın yaver gitti de ondan, şansın yaver gitmedi, o isyanın karşılığında

okumayı hak ettin de ondan, hakikaten ablanın dediği kadar var, hemen her olayı o lanet yetmiş sekiz yazına sen kendin bağlıyorsun, ablan için, senin için, kazandığın az şey miydi, o da bir nevi şans sayılır, baban yine de okutmayabilirdi, hayır okutmak zorundaydı, aksi halde ya ölecek ya öldürecekti bundan korktu, okudun geneleve düşmedin de eline ne geçti mutlu mu oldun, şimdi ne ilgisi var sana bu kıyaslamaları yaptıran isyan daha birkaç saat önce yaşandı, şimdi mutlu değil misin, katil köpek de demiş miydi tokat atarken babası yoksa beyni mi uyduruyor, mutluluk buysa, şu hale bak, yirmi beş yaşında hâlâ bir küçük çocuktu ve otobüslerde gözyaşı döküyordu. Hayatım, irkiliyor, Mehmet'in sesiyle karmaşık düşünceleri ansızın kesildi, şaşkınlıkla bir yola bir ona bakıyor, korna sesiyle irkilmiş dalgın bir yaya gibi. Hayatım yazık gözlerine, kâğıt mendille yüzünü siliyor Mehmet, bir de öpücük, geçti gitti evimize dönüyoruz, tamam mı, unut artık, hayatımıza yeni bir sayfa açıyoruz, inan bana her şey çok güzel olacak.

HUZUR ARAYIŞLARI

İlk birkaç hafta her şeyin çok güzel olması için olağanüstü bir çaba harcadı Gülce.

İlk iş, annesiyle babasına evlendiklerini bildiren soğuk, kısa bir mektup yazdı, ablasına telefon etti, hastanede herkese duyurmak için evlilik haberini özellikle meraklı kişilere vermeye özen gösterdi, duyulsun ki hakkında ileri geri konuşanlar yaptıklarından utansın. Öyledir bu işler, insanlar niye düğünlerin meşakkatine katlanıyor, bir erkekle bir kadının ilişkilerini toplumun onayladığı biçimde yaşadıkları kanıtlanmalıdır, yardımlaşmak, altın piyasasını canlandırmak, yeni evlilere mali destek olmak gibi ulvi amaçlara hizmet ediyor görünse de düğün ya da nikâh davetiyesi asmanın esas işlevi budur. Kendini ilan ayrıcalığından yoksun bırakmışsa bu onun sorunu, adını temizlemek zorlaşır, ne yapıp edip herkesin kulağına ulaştıracak kardeşim, insan namusuyla yaşar, biz öyle biliriz.

Topluma karşı ilk görev yerine getirildikten sonra eve konuk çağırma faslı başladı, iş arkadaşları yeni evli çifti ziyaret etmek istiyor, komşular da, geri çevirmek olmaz, Meltem'le nişanlısı, derken buzları eritmeye karar veren eski ev arkadaşları, çevrede onları evde görmek için bir heves bir heyecan rüzgârı esiyor, nedense bu evliliğin insanlar üzerinde hayranlık uyandırıcı bir etkisi var. Her şeye rağmen olumlu bir sonuçla noktalanmışsa ortada büyük bir aşk var demektir, elbette ilgi çeker, yakından izlenmeli, biz de ikisinin hakkındaki pek çok şeyi öğrendik artık, iki yarımdan bütün elde edilir mi yoksa iki yarım her zaman için iki ayrı yarım olarak mı kalır gerçekten merak ediyoruz. Kimse anlatıcının sözcüklere yansıyan umutsuzluğundan etkilenmesin, herhalde nesnel davranmak gibi takıntısı var, hâlbuki gençlere fırsat tanımak lazım, tamam, kadının toplum olarak hiç de hoş görmeyeceğimiz büyük yanlışları olmadı değil ama her işte bir hayır vardır, biz öyle öğrendik.

İkinci sömestr başlayınca Gülce yeniden hafta sonu nöbetlerine döndü, bütün misafirlerini hafta arası, akşam saatlerine denk gelecek şekilde çağırıyor. Sabahları Mehmet'ten önce kalkıyor, elini yüzünü yıkar yıkamaz sıcak ekmek almak için fırına koşuyor, sonra marketten bir gazete, onun için güzel bir kahvaltının neleri içerdiğini öğrendi, dumanı tüten iki dilim ekmeğe tereyağıyla vişne reçeli sürüyor, koyun peyniri, yeşil zeytin, yumurtayı kayısı kıvamında haşlamalı, çay demlenince yatak odasına, kocasını öpücüklerle uyandırmaya gidiyor, huzurlu evliliğin ilk kuralı bu, Mehmet bir ara şaka yollu anlatmıştı. Kahvaltılarını ediyorlar, Mehmet ikinci çayıyla gazete okurken Gülce salonu toparlıyor, evi havalandırmak için pencereleri açıyor, mutfağa döndüğünde kahvaltılıkları kaldırıp bulaşıkları da yıkıyor ki akşama iş kalmasın yoksa gelen konuklara ikramlık bir şeyler hazırlamaya zamanı yetmez. Akşamları dersten sonra üniversitede oyalanmıyor, yapacak bir sürü işi var, Mehmet'i devrimci arkadaşlarıyla memleketi kurtarsınlar diye kantinde bırakıp yola koyuluyor. Eve gitmeden

yol üstündeki bakkala uğruyor, akşam yemeği için eksik bir şeyler varsa almalı, sigara sonra, unutmamalı, gecenin bir yarısı sigaraları bitip de Mehmet dışarı çıkmaya üşendiği, suratını astığı an yeni paketi halının üstüne atacak, bu hoş bir sürpriz, onu bazen kuruyemiş, bira, bazen tatlı sürpriziyle karşıladığı da oluyor. Perşembe akşamları Mehmet televizyon seyrederken Gülce mutfakta Cuma, Cumartesi için birkaç çeşit yemek pişirmekle uğraşıyor, çok değil, azar azar, kendisi nöbetteyken idare edecek kadar çünkü Mehmet aynı yemeği ikinci kez ısıtıp yemekten hoşlanmıyormuş. Aferin, iyi aile terbiyesi almamış bile olsa gayretli bir kadın, kocasının alışkanlıklarına kulak vermesi hoşumuza gitti, evlilikler böyle yürür, biz öyle yetiştik.

Gülce evi neredeyse iki aydır kendi çekip çeviriyor. Bunun iki nedeni var: İlki bütçe; henüz ortak bir bütçe oluşturamadılar, Mehmet eskiden nasıl yaşıyorduysa şimdi de öyle yaşıyor, tıraş losyonu ve jilet dışında eve kendiliğinden herhangi bir şey alıp getirdiği yok, Gülce'yi sinirlendiren bir şey bu, kendi kendine eskiden ailesinden gelen paranın azlığından yakınırdı, şimdi yakınmıyor diyor, ne de olsa ekmek elden su gölden, neye harcıyor ki, bazı şeyleri üstlense bütçelerini birleştirebilecekler, Gülce onun eline para verip çocuk gibi git şunları şunları al demek istemiyor, böylece alışveriş sorumluluğu kendi üstüne kaldı, bu arada Mehmet nikâhın kıyıldığını annesine söyledi ama birlikte yaşadıklarını sakladı, haberleri olsa harçlığını keserlermiş, gelin hanım çalışıyor ya, öyle demişti, yıllar sonra bile hatırladıkça çıldıracak gibi oluyor Gülce. İkinci neden, ev işleri; Gülce çivi çakmak, ampul değiştirmek gibi teknik işler dışında Mehmet'ten herhangi bir talepte bulunmuyor, yemekti bulaşıktı temizlikti ütüydü zaten kadın olduğu için farkına varmadan kabullendiği işler, sonra üstünde durmuyor da, babaevindeyken yapmıyor muydu, lojmanda, eski evde de yapıyordu, bir eksik bir fazla ne fark eder. Ama akşam birileri gelecekse böylesi günlerde Mehmet'in kantinde kalıp onunla bununla gevezelik etmesine bozuluyor, ne de olsa ağır-

layacak oldukları sadece kendi misafirleri değil, kapıyı neredeyse onlarla aynı anda, hatta daha da geç çaldığı zaman suratını asıyor, misafirleri uğurladıktan sonra hem erken gelip kendisine yardım etmedi hem de bütün gece gamsız gamsız bir köşede oturdu diye sitem ediyor. Bir dakika, şimdi de masadan tabakları toplayıp mutfağa götürmek yerine oturmayı tercih etti diye Mehmet'i anlayışsızlıkla suçluyor, belki duyanınız vardır, Mehmet de onu çocuğunun okul çıkışı dosdoğru eve gelmesini isteyen anneler gibi olmakla, olağan bir aile ortamında büyümediği için her kadının doğallıkla yaptığı işleri yük olarak görmekle, ondan ayak işlerine bakmasını istemekle, dahası toplumsal rolleri fazla ciddiye almakla suçluyor. Sen bunca hazırlığı niye yapıyorsun ki hayatım, bir demlik çay yeter, yaa, öyle mi, demek toplumsal rolleri fazla ciddiye almamalı, niye o zaman geçende herkesin önünde havuçlu kek yapmadın mı hayatım diye sordun, sordum çünkü yaptığını sanıyordum hayatım, hayatım deme bana, sen bu hayatın içinde değilsin, evet, ne demiş şair, ya içindesindir hayatın ya da dışında bırakılacaksın. Gülce tiz bir kahkaha atıyor, o çember canım ve senin evde turist gibi davranmanla hiç ilgisi yok, Mehmet'te küçümser bir dudak bükme, ukalalığa başlama biliyoruz çember olduğunu ve söylediğim şeyin bana turist muamelesi yapmanla çok ilgisi var, Gülce uzatmıyor, konu kapandı çünkü sürdürürse dırdırcılıkla suçlanacak ve bunu istemiyor. Kanepeyi açıp çarşafı seriyor, geç oldu, yatalım mı?

Mehmet salonun ışığını söndürdükten sonra kolları iki yanına sarkık öylece ayakta duran Gülce'nin yanına geliyor, uzaktan, onu kucaklamadan dudağına eğiliyor, tek kelime etmeden kazağını başından çıkarıyor, kotunun fermuarını açıp kalçalarından aşağı indiriyor. Her şey sanki alışkanlıkla, olması gerektiği gibi olupbitti, Mehmet sırtüstü yatağa serildi, derin derin soluk alıp veriyor şimdi, bitkin, birazdan uyuyakalacak, Gülce doğrulup oturuyor, sokak lambasının perdeden sızan ışığıyla külotunu bulup ayağına geçiriyor. İçinde bir boşluk

var, kendini kötü, çirkin, yanlış bir şey yapmış gibi tedirgin hissediyor. Yalansız dolansız bir hayata, kimseden saklısı gizlisi kalmamış bir ilişkiye, yıllardır bunca gözünde büyüttüğü mutlu bir yuvaya, korkusuz, özgür, onaylanmış, yasal sevişmelere kavuşmamış mıydı, hayal edilen evliliğin kafasındaki karşılığı tam da bu değil miydi, başarmıştı işte, eğer öyleyse sonuçtan hoşnut olması gerekir, o halde niye bu kadar huzursuz, altüst bir ruh hali içinde kendi de bilmiyor. Bilmesini beklemiyoruz zaten, bilmez ama biz biliyoruz, kadın dediğin kendi kendine acı çektirmekten zevk alan bir yaratıktır, inanmazsanız Freud'a bakın, kadının üç temel özelliği vardır kardeşim, pasiflik, narsisizm, mazoşizm. Gülce'nin aklı karışıyor, acaba Sinan'la evlenmiş olsaydı yine böyle mi… İşte tam isabet, adam şimdi buna taciz tecavüz mü etti, hayır, gayet nazik davrandı, bu da tatmin olmadı, olay budur, tatmin olsa eski kırığını unuturdu ama adamın suçu yok,burada, yatak muhabbetine başka birinin hayalini soktuysa sorumluluk kadınındır, mutsuz olur, mutsuz eder, biz öyle biliriz. İrkiliyor, tehlikeli bir soru bu, hemen zihninden uzaklaştırması gerek, hem Sinan yıllar önce tam sevişecekleri sırada ilk mi diye sorup kendini suçlu hissetmesine sebep olmamış mıydı, Mehmet sormadı, doğallıkla gelişti her şey, sonradan ürkmüş üzülmüş hayal kırıklığına uğramış bir hali de yoktu. Belki de Mehmet'in bu aldırışsızlığına bozuluyor, bozulmasının bu konuyla ilgisi yok, her zaman, hiçbir şeye aldırmayan biri o. Yavan da üstelik; ama ne yapabilir, yorganı üstüne çekip yana kıvrılıyor.

YANILGILAR

Birkaç hafta sonra karşılıklı suçlamalar sabahtan başlar oldu.

Gülce, salonu toplarken Mehmet'in de kahvaltılıkları buzdolabına kaldırmasını istiyor, sen bir iş yaparken benim boş durmama dayanamıyorsun hayatım, farkında mısın diyor Mehmet, buna çok sinir oluyormuş ve kaldıracağı varsa da sırf

bu yüzden kaldırmıyormuş. Evet, farkındayım canım çünkü bu ev bana değil ikimize ait, ikimize aitse niye kuralları hep sen koyuyorsun, hangi kuralları, ne bileyim temizlik, yemek, uyku zamanı filan her türlü kural işte, pekâlâ birlikte koyalım mesela ben ayda bir temizlik yapalım cumartesi günleri uyuyalım pazarları da yemek yiyelim diyorum, senin önerin nedir söyle de ortaklaşa bir kural koyalım. Saçmalama böyle ironiler yapınca sinirlendiğimi biliyorsun, saçmalayan sensin, hem dikkatini çekerim ben senin sinirine göre hareket etmek zorunda değilim, ben senin kurallarına göre hareket etmek zorundayım ama öyle mi! Biraz önce de anlatmaya çalıştım ama anlamıyorsun benim değil ortak yaşamın kuralları bunlar, eski evde de vardı, evet hayatım vardı ama ne oldu çuvalladınız değil mi, eski evdeki en büyük yanılgı buydu, ortak yaşam diye bir şey yoktur, sen de bunu anlamıyorsun. Gülce'nin ağzı açık kalıyor, öyle mi dersin, eski evde ortak yaşam yok muydu yoksa sen o yaşamın dışında mıydın? Mehmet, alaycı bir gülüşle vurucu darbeyi indiriyor: İyice bir düşün bakalım sen eski evin içinde miydin?

Eski ev diyerek sanki tarih öncesi bir dönemden söz ediyorlar, Gülce, topu topu üç ay geçmiş olmasına rağmen Mehmet o evde nasıldı hatırlayamıyor, alışverişe gider miydi, masayı toplar bulaşık yıkar mıydı, neşeli miydi, güler eğlenir miydi, tartışmalara katılır mıydı, ya masraflara, orada da turist gibi miydi yoksa yakınlık kurabilmiş miydi herkesle? Ya kendisi? O ne kadar kaynaşmıştı, evdekilerle Meltem'le olduğu kadar yakın mıydı, tanıyor muydu onları, acaba onlar onu ne kadar tanıyorlardı, mesela kızlar, Zişan, Aysel, kendisi hakkında neler düşünüyorlardı acaba, komün yaşamı, devrimcilik filan gerçekten ilgilendiriyor muydu onları, İbrahim, nikâh şahidiydi, acaba Mehmet'in kendisiyle mutlu bir evlilik sürdüreceğine gerçekten inanmış mıydı, Mesut'un gözünde kendisinin biraz olsun bir değeri var mıydı acaba, siyaset tartışırlarken Hasan'ın aklından neler geçiyordu kim bilir, Gülce'yi dinliyor muydu,

düşünceleri onun için önemli miydi? Yoksa ingastan mı yaşanıyordu her şey? Belki sandığının aksine Mehmet'in dediği gibi kendi de o evin dışındaydı, baştan beri aralarına almamışlardı belki de, öyle ya, aksi takdirde niye ondan bu kadar kolay kuşkulansınlar ki. Hepsi birden kuşkulanmamıştı ama herhalde değil mi, geçende ziyarete geldiklerinde nasıl da samimiydiler, İbrahim bile, bir tek Hasan kaçırıyordu bakışlarını ondan, bir tek o mahcuptu.

Gülce mutfak masasını siliyor, birkaç kez, sonra daldığını fark ederek hızlıca bezi yıkayıp kuruması için fırının kapağına asıyor. Şu an eski evdeki arkadaşlarıyla ilgili hiçbir şeyden emin değil, bölük pörçük hatırladıkları da yeni gözlemleri de birer yanılgıdan ibaret olabilir... Acaba algıladığı her şeyin bir yanılgıdan ibaret olması mümkün mü? Elbette mümkün, neden olmasın... Hatta Mehmet'in aşkı bile, büyük bir yanılgı olabilir bu...

Hangisi daha büyük bir yanılgıydı acaba, Mehmet'in aşkı mı Mehmet'e olan aşkı mı? Keşke aklına böyle korkunç bir soru gelmeseydi, kendini en zayıf anında ağa takılan bir av hayvanıymış gibi hissediyor birden. Öyle ya, Mehmet sürpriz bir hediye paketi gibi ansızın gelip konmuştu hayatına, o da zayıflığının verdiği şaşkınlıktan olsa gerek, içinden ne çıkacağını bilmeden, düşüncesizce açıvermişti. Mutfak sandalyesine çöküyor. Çok zayıf davranmıştı çok, aceleye gelmişti bu yüzden her şey oysa kocaman bir şaka oyuncağıyla oynamak yerine o sıralar sözüm ona devrimci olan ev arkadaşlarının yaşattığı hayal kırıklığını sindirmesi, hastanenin dedikodu, iftira, kötü niyet dolu tutucu dünyasını kabullenmesi gerekiyordu; bir de gerçekten yitirdiğinin tam da o sıralar farkına vardığı Sinan'ın yasını tutması, Sinan'ın, evet, Mehmet'in yalancı bir parlaklıkla çıkagelmesi engel olmuştu tüm bunlara, ah, ne büyük aptallık, Sinan için kurduğu hayalleri Mehmet'le gerçekleştireceğini sanmıştı işte, her şey bu kadar basitti. Gözlerinden yaşlar boşanıyor.

Hayatım niye ağlıyorsun şimdi anlamıyorum ki, kollarını arkadan dolayıp yeni tıraş ettiği yanağını Gülce'ninkine yapıştırıyor Mehmet, tamam ev işlerinde yardım ederim sana merak etme, sorun o değil, yani ben onun için ağlamıyorum, ya ne için ağlıyorsun peki, Gülce ne diyeceğini bilemiyor, gözlerinin şimdi şurada, bu sabah ansızın açıldığını nasıl söylesin, boş ver diyor, hadi çıkmamız lazım yoksa ilk dersi kaçıracağız.

Evlilik nasıl gidiyor bakalım, bir zamanlar kolundaki çürüğe imalı yakıştırmalarda bulunan asistanın sorusu bu, abartılı bir gülümsemeyle yanıtlıyor Gülce, çok iyi oysa ona kötü davranmak, suratına öfkeyle haykırmak isterdi: Her gece komünist arkadaşları çağırıp grup seks yapıyoruz, gülümsemesi öfkesinden daha kötü geliyor kendine, bu insanlara gülümsemek zorunda değil ki niye yapıyor bunu? Asistan kışkırtıcı bir şekilde konuşmaya devam ediyor, korunmayı ihmal etme, sakın kürtaj için karşıma gelme bak, tabii bir an önce doğurmak istiyorsan başka, Doktor Bey benlik bir iş yoksa çıkabilir miyim, adını söylememesi koyduğu mesafeyi anlatır belki. İşe gelirken Meltem'i görmüş, onun da nöbetçi olduğunu öğrenmişti, hazır acil bir ameliyat yokken yanına gidecek; biraz gevezelik edip rahatlamak istiyor.

Her şey yolunda mı, Meltem onu solgun buluyor, sanki bir iki kilo vermiş, zayıflamış mı, olabilir diyor Gülce, hem ev hem okul hem hastane yoruluyorum. Arkadaşını ikna etti ama her şey hiç de yolunda değil. O sabahtan sonra sanki bilinmeyen bir güç, Gülce'ye kendisini ve yaşadığı dünyayı daha net görmesini sağlayan yeni bir çift göz takmıştı. Çevresine, algılarını o zamana kadar tümden bozuk göstermiş olan o puslu, bulanık gözlerle bakmıyordu artık, birdenbire fark etti ki yanlışlık onu yanlışa bağlayan duyguda değil yanlışın kendisinde. Çalınmış çocukluğunu, yitik ilk gençliğini, özgüven eksikliğini, terk edilmişliğini, kirlenen onurunu telafi etmek üzere evlendiğini anladı ama şimdi kocası olan adamı yeterince sevebilecek gücü yok. Ha Sinan'la ha Mehmet'le, sonuç değişmiyor, *üç*

aşamalı aşk acısı böylece son buldu, artık biliyor, kocası kim olursa olsun o yine aynı duyguyla boğuşacaktı, kendi ağına takılmışlık diye tarif edebileceği garip bir duyguydu bu.

Meltem'le ofise gidip birer sigara yakıyorlar, Gülce bütün bunları anlattı anlatacak, ikide bir sigarasını küllüğe vuruyor, alabildiğine gergin, konuşsa açılır ama karar veremiyor, susuyor, Meltem onu anlayamayacak kadar dengeli biri çünkü. Hiçbir şey anlatmasa da ağlasa Gülce, arkadaşı onu kollarına alsa, avutsa, saçlarını okşasa, ister boşan ister sürdür ben her zaman arkandayım gibilerinden bir şeyler söylese, şu an tek istediği, ihtiyaç duyduğu bu, Meltem onun annesi olsun, teyzesi, ablası, anneannesi olsun mesela, bunu istiyor. Karı koca arasına girilmez diye nicedir karışmıyorduk ama kadın boşanma lafını ağzına aldığına göre artık zamanı geldi, insan niçin evlenir, beni seviyor mu ben onu sevmiyor muyum filan, şimdinin soruları değil bunlar, doğru veya yanlış mademki bir defa bu yola çıkıldı, sürdüreceksin evladım, hem adamın içkisi yok kumarı yok karı kız davası yok, dövüyor mu sövüyor mu, hayır, daha ne, Allah yazmış evlenmişsin, kaderine razı olacaksın, boyacı küpü gibi bir anda silkeleyip atmak olmaz, biz öyle biliriz.

İPLER GERİLİYOR

Gülce o günlerde üst üste yaşadığı birkaç öfke atağından sonra yatıştı, Mehmet'in suçu günahı yok ki, dedi kendi kendine, o benim gibi hayatındaki yolunda gitmeyen şeyleri düzeltmek için evlilikten medet ummadı, bütün istediği sevmek ve sevilmekti, ilk günden itibaren ne desem boyun eğdi ama ben ona erkeklerin bana yaptığını yaptım, Cem'in, Sinan'ın, sevgi yanılsaması yarattım ben Mehmet'te, hatta daha kötüsü, onlar benimle evlenmediler, umut vermediler hiç olmazsa oysa ben mutluluk vaat ettim.

İşte bu suçluluk duygusu yüzünden nerdeyse bir aydır mutluymuş gibi görünüyor Gülce, şimdi Nisanın sonlarına geldik, kendisinden beklenen kadınlık görevlerini olabildiğince ek-

siksiz yerine getirirken artık kocasından herhangi bir talepte bulunmuyor. Sabahları rolünün gerektirdiği şekilde erkenden kalkıp kahvaltıyı hazırlıyor, sessizce evi topluyor, sonra üniversite kantininde yine rolünün gerektirdiği şekilde neşe saçmayı sürdürüyor ve akşamları yemekten sonra Mehmet salondaki kanepeye uzanmış televizyon seyrederken o odada, Mehmet'in tek kişilik yatağında kitap okuyor, yatma zamanı salona dönüyor, kanepeyi açıyorlar, Mehmet istiyorsa sevişiyorlar.

Hafta sonları işyerinde yeni evli saygın bir kadın olmanın verdiği dinginlikle çalışıyor, nasıl gidiyor diye soranlara ıvır zıvır bir iki olaydan bahsediyor, geçen gün kitaba dalıp yemeğin dibini tutturmuş da Allah'tan Mehmet gelmeden başka bir tencereye aktarmayı akıl etmiş, keki iyi kabartmak veya tentürdiyot lekesini çıkarmak için bir püf noktası öğrenmiş filan, bunun gibi önemsiz şeyler. Ne var ki, düşünceler başka dil başkaysa insan yalan olur, Gülce de yalan oldu. Olsun, hayatın gerçeklerini kabullenmiş kadınları severiz, mutluluk dedikleri safsataya kafanı takmayacaksın işte, yüzyıllardır süregelen kurulu düzene bir ayak uydurdun mu gerisi kolay, insan alışır. Bu kabulleniş durağan bir ruh haliyle böylece devam edip gitseydi biz de alıştığını düşünecek ve kadının yakasını bırakacaktık ama böyle gitmedi, sahte huzuru sabun köpüğü gibi şişti şişti sonra beklenmedik bir anda puf diye sönüverdi.

Epeydir evde ilk haftalardaki gibi misafir trafiği yoktu, Mehmet bir akşam Hasan ve İbrahim'le çıkagelince çocuksu bir sevince kapıldı Gülce, çoktandır dünyada olup bitenlerden habersiz kendi kabuğundaydı, onları şaşırtıcı bir canlılıkla içeri buyur etti, hızlı adımlarla mutfağa gitti, çayın altını yaktı, dolapta ne varsa çıkarıp salondaki masaya getirdi. Eee, Zişan, keşke o da gelseydi, bir koşu çağırayım mı evdekileri de? Yok dedi İbrahim, Mesut'la ikisi Kayseri'ye gitmişler, babaları ağır hastaymış, Aysel de ders çalışıyormuş, yarın sınavı varmış. Hasan'a dönüyor, ya sizin evdekiler? Onları boş ver diyor Hasan, biz bize laflayalım işte. Çayları dolduruyorlar.

Önce şaka yollu dokundurmalarla Mehmet'in evlilik kararını eleştiriyorlar, özgürlüğü elinin tersiyle itmiş, davaya ihanet etmiş filan, bir önceki gelişlerinde de aynı cümlelerle takılmışlardı, hatırlıyor Gülce ama yanında Zişan varken İbrahim bu kadar fütursuz değildi, şimdi Mehmet geri döndürülemez bir zarara uğramış gibi, evlenmekle zavallı duruma düşmüş gibi davranıyor. Senden umudu kestik oğlum biz, gece bir kapının ardında bekleyenin varsa devrim adına hareket edemezsin, ayak bağı olur, senin yok mu, var ama aynı şey değil, yaşamın niteliği değişti mi kişiliğin de değişir, bundan kaçış yok. Gülüşüyorlar. Yaşamın niteliğinin değişmesi, ne iddialı bir söz, acaba yaşamın niteliğinin değişmesi mi kişiliği değiştirir yoksa kişiliğin değişmesi mi yaşamın niteliğini değiştirir? Gülce'ye ironik geliyor bu, daha birkaç ay önce bu insanlarla silahlı mücadeleyi tartışıyordu, şimdi ağzını açsa aman ha diyecek, lütfen, sizden gelecek devrimi ben almayayım, eksik olsun, evliliğin yaşamın niteliğini değiştirdiği doğru ama bu değişiklik, buyurun örnek, Mehmet'in lehine benim aleyhime gerçekleşti ve siz nedense tersiymiş gibi göstermeye çalışıyorsunuz! Ama şu an aklından geçenleri söylese özel hayatlarını ortaya dökmek zorunda kalacak, Mehmet'le büyük bir kavgaya sebep olabilir bu, üstelik sonunda dudak bükmeler, aşağılamalar, hor görmelerle karşılaşıp canını sıkacak, ne gereği var... Ayak bağı muamelesi görürken susup oturmak da ağrına gidiyor, sonunda ağzını öznesi daha belirsiz, daha ortaya söylenen sözler için açıyor: Devrim adına hareket etmenin türlü çeşitli yolları var ama toplumdışı olmakla devrimciliği birbirine karıştırmamak lazım arkadaşlar, her isyan devrimcilik demek değildir.

Doğru söze ne denir, Mehmet vurdumduymazlıkta ustalaşmış ama İbrahim'in bıyıkları titriyor, bir şey mi ima ettin sen bize, yoo, sözüm meclisten dışarı, yarası olan gocunsun, oh be intikam almak da tatlı bir şeymiş, göz ucuyla Mehmet'e bakıp devam ediyor: Geçenlerde arkadaşınız ortak yaşam diye bir

şey yoktur dedi de, ona göre eski evdeki en büyük yanılgı buymuş. Hayatım, konuyu çarpıtma, ben onu ne anlamda söyledim, biliyorsun! Hata ettiğini düşünüyor Gülce, özel hayatlarını dışa vuracak duygusal çıkışlardan kaçınacaktı hani ama öyle bir öfkeye kapılıyor ki Mehmet'in sahte devrimciliğini yüzüne vurma isteğine engel olamıyor, biliyorum, devrime bakışın bu işte senin, anarşizmle komünizmi birbirine karıştırıyorsun, bunu niye söylüyorum, arkadaşların öğrensin de bana ayak bağıymışım gibi davranmaktan vazgeçsinler diye! Alaycı bir yüz ifadesiyle gülüyor Mehmet, sen benim devrimciliğimi sorgulayacak son kişisin canım, tamam mı, neyse arkadaşlar kusura bakmayın, birer bira içer miyiz, Gülce bira içmek istiyorsan parana kıy da git kendin satın al dememek için kendini zor tutuyor, bunun yerine mutfaktan bir kâse kuruyemişle biraları getirmek üzere kalkıyor. Döndüğünde Mehmet'i masadaki öteberiyi çay tepsisinin içine toplarken buluyor, İbrahim kolunu Hasan'ın omzuna atmış, Hasan, Kürt sorunu ile ilgili yeni bir şeyler anlatıyor, belli ki karı koca arasında geçenlerden uzak durmaya karar vermişler. Cumhurbaşkanının Kürtçe televizyon isteğine deyepesi sehepesi teretesi hepsi karşı çıkmış arkadaş, onu geçtim, kimse nevrozda Cizre'de Şırnak'ta ölen sivilleri konuşmuyor, bir halk ki bayramı bile çok görülmüş televizyon bir şeydir?

SON UYGAR TARTIŞMA

Hayatım, görüyorsun değil mi nasıl sadece kendi penceresinden bakıyor Hasan, algıda seçicilik, bu memlekette grizu faciasında ölen yüz küsur kişinin de konuşulduğu yok ki, iş güvenliği sendika bilmem ne hak getire... Gülce önce anlayamıyor, Mehmet'in arkadaşlarını yolcu eder etmez neredeyse bir saat önce kapanmış bir konuyu açması garibine gidiyor ama hemen ardından bunun bir uzlaşma, devrimci duyarlılığını kanıtlama çabası olduğunu fark edip belirgin bir bıkkınlıkla başını sallıyor ama sanki içinden bir şey dürttü, onun hep de

bira içtiği zamanlarda sökün eden minik devrimci gösterisini baltalamazsa çatlayacak. Kadınlar böyledir, zeytin dalı uzattın mı iterler seni, eğer adam suratını assaydı eli ayağına dolaşır, kendini nasıl affettireceğini şaşırırdı bu kadın. Belki ama şimdi adamın canını sıkmaya hazırlanıyor. Algıda seçicilik değil canım, bence doğru olanı yapıyor Hasan, inanamıyorum gerçekten öyle mi düşünüyorsun, devrimci kimliğe uygun buldun yani öyle mi, masadaki tepsiyi mutfağa götürürken söylüyor bunu Mehmet. Gülce kanepeye geçti oturdu, aylardır tek bir işin ucundan tutmayan kocasının salonla mutfak arasında mekik dokuduğunu görmek bedeninde belli belirsiz bir hazza yol açıyor, haftalar sonra ilk kez bu gece kendi isteğiyle sevişebilir bile, devrimci kimliği sorgulamak benim ne haddime diyor, üstüne bastıra bastıra da ekliyor, hayatım ama kendi kimliğine gayet uygun, bir amacı var, sizin gibi havanda su dövmediği kesin, artık benim de bir amacım var, bundan böyle kendi haklarım için çalışacağım!

Demek Hasan'ı haklı buluyorsun, Mehmet salona döndü, şimdi bir elinde sigarası diğerinde bira, kanepeye bağdaş kurdu, Gülce masadan küllüğü getiriyor, hazırlıklar tamam, Allah Allah, ne zamandan beri dehaşkapeceden soğudun da pekeke sempatizanı oldun hayatım? Bir anlığına ne öfke, ne nefret, sadece saf, koyu bir tiksinti hissediyor Gülce, böyle bir yargıda ancak bunca yıldır konuştuklarının tek cümlesini bile anlamamış biri bulunabilir, bir kere ben hiçbir zaman silahlı bir örgüt sempatizanı olmadım! hayatım. Biliyorum şaka yaptım, devrimci düşünceyi diyelim, Mehmet elini uzatıp Gülce'nin omzuna koyuyor, Gülce de o eli bir eşya gibi kaldırıp kanepenin arkalığına. Devam etse mi etmese mi emin olamıyor, yine de konuşuyor, bütün duyup okuduklarımdan tek bir şey öğrendim, *devrimin gücü ona katılan insan sayısına bağlıdır*, bunu kavradığımdan beri, soğumak mı denir bilmiyorum ama umutsuzum, hayatım, gülüyor Mehmet, hem de kahkahayla, kahkahası sinir bozucu, belki de sarhoş oldu, diyor ki demek umutsuzsun ve de

pekeke sempatizanı oldun, lütfen keser misin şunu, tamam, dedim ya şaka yaptım ama Kürtlere yakınlık duymanın Hasan'la bir ilgisi var mı merak ediyorum, bu şaka değil. Hah şöyle, aferin koçum, sen benim devrimciliğimi sorgulayacak son kişisin demekle ne kastettiğin şimdi anlaşıldı, kadının bir zamanlar Hasan'a adeta vurgun olduğu gözünden kaçtı sanılmasın, komün filan hikâyeydi, eğer hafif bir kadınla evlenme zaafı gösterdiysen diz çökmeyi öğreteceksin kardeşim, biz öyle öğrendik, yönetmesini bilen için bunu yapmak kolaydır.

Gülce'nin suçüstü yakalanmış gibi eli ayağı titriyor, bir zamanlar Hasan'a yakınlık duyduğu doğruydu ama aşktan çok bir dost eli arayışından kaynaklanmıştı bu yakınlık, Sinan'ı unutmaya çalışıyordu, yalnızdı, kimsesizdi, sonra kaybolup gitmişti ilgisi, normale dönmüştü, hem kimsenin fark etmediğini sanıyordu, demek Mehmet...

Mehmet anlamlı anlamlı sırıtıyor, evet, bir soru sordum, cevap vermeyecek misin? Tamam, omzunu dikleştiriyor Gülce, bir de sigara yakıyor, diyor ki tabii ki ilgisi var çünkü yakından tanıdığım ilk Kürt Hasan'dı, yaşadığım ülkedeki pek çok şeyden haberim bile yoktu onu tanımadan önce, sormak istediğin buysa. Hayır, Kürt sorunuyla özel olarak ilgilenmeni soruyorum. Yıllarca ayrı tutulmuşlar, dilleri yok sayılmış, dertlerini anlayabiliyorum ne var ki bunda? Nasıl anlayabildin diye soruyorum işte, nasıl mı anlayabildim, evet nasıl bu kadar ilgini çekti yani, söylesem gülersin, gülmeyeceğim söz. Annem beni hep ablamdan ayrı tuttu tamam mı, sebebini bilmiyorum, bu bir, ikincisi hemşirelik hep diğer mesleklerden ayrı tutulur, daha aşağıda yani, bir de kadınların aşağıda tutulması var, sana garip gelebilir ama ben Hasan'la arkadaşlarını dinledikten sonra Kürtlerin neler hissettiğini böyle anlayabildim, karşılıksız sevenlere özgü bir güceniklikle söylüyor bunları çünkü Hasan'ın da kendisini anlayabilmesini isterdi ama sanmıyor çünkü Kürt kadınlarının hali ortada ve ondan hiçbir zaman bununla ilgili bir söz duymadı.

Mehmet dikkatle ama hor görerek bakıyor, mantıksız bulmuş olmalı, şaşırmış gibi bir hali var, gülmeyeceğine söz vermişti ama belli ki kendini tutamıyor, gülerek bırravo! diyor, bilimin tarihin sosyolojinin yardımı olmadan çözmüşsün meseleyi, yalnız çifte standart uyguladığının farkında mısın acaba? Ne gibi? Mesela biz de göçmeniz, biz de azınlığız, ayrı tutuluyoruz, bizim de dilimiz yok sayılıyor ama sen nedense Kürtlere gösterdiğin anlayışı bize göstermiyorsun, babamla dedemin sizin orda Lezgice konuşmasını haksız buldun mesela. Yapma lütfen, Kürt ya da Lezgi ne fark eder, haksız değil uygunsuz buldum! Aynı şey. Hiç de aynı şey değil, annemle babam açısından uygunsuz buldum, sizinkiler Türkçe bildikleri halde onların anlamadığı bir dilde konuştular, bizimkilerin rahatsız olması normal değil mi yani! Saatten haberin yok herhalde bağırma, rahatsız olmaları normal çünkü baştan arıza çıkarmayı kafalarına koymuşlar bir kere, yok babamlar Lezgice konuşmuşmuş da yok ben şarkı söylemişmişim de, o gün otobüste sen kendin itiraf ettin, onlar zaten nişanı bozmak için bahane arıyorlardı. Meğer Mehmet nasıl da içten pazarlıklıymış, sabırla gününü beklemiş, Gülce ilk kez bu gece farkına varıyor, içinden yükselen öfkeyi kontrol etmeli. O gün sinirle öyle demiş olabilirim ama senin yaptığın da yanlıştı, kabul et. Mehmet ayağa kalkıyor, Gülce'nin üzerine eğilirken vazgeçip mutfağa yollanıyor, şangır şungur gürültüyle doldurduğu bir bardak birayla salona dönüyor, bak şimdi sana son kez söylüyorum diyor, benim şarkı mırıldanmamı, senin baban, yanlış bulduğu için değil despot ve psikopat olduğu için kaldıramadı, yaptığım hiç de yanlış filan değildi, bu kadar basit tamam mı, yanlış diyorsan sen de babanın kızısın! Hadi bakalım kızım, geçmiş olsun, sivrilttiğin kazıklar bir yerlerine battı mı sonunda, evlat dediğin eloğluna ana babasını kesmez, kol kırılır yen içinde kalır, biz öyle öğrendik. Hemen kadının üstüne gitmeyelim rica ederiz, kocasıyla dertleşemeyecekse evlenmenin ne

anlamı var? Sesi titreyerek, ileri gidiyorsun diyor Gülce ama madem başladık, bu gece her bir şeyi açıkça tartışalım bitsin, babam psikopat olduğu için kızmadı senin şarkı söylemene, eski kuşak, yaşlı insanlar onlar, mesela hayal et, ben ilk kez sizin eve geliyorum, annenle yeni tanışmışım, mutfakta şarkı söylüyorum, hoş karşılar mı? Kendince Mehmet'in inadını kıracak bir yol bulduğuna inanıyordu, sanki haksızlığını kanıtlaması neyi değiştirecekse, belki de onun ağzından babası hakkında ağır sözler duymaya katlanamadığından ya da evlilikteki kötüye gidişten ona da bir pay verme isteğinden, ilişkimiz bitti çünkü sen de gayret sarf etmedin diyebilmek için; ne var ki umduğunu bulamıyor. Kafasını iki yana sallıyor Mehmet, yanlış örnek üzerinden gidiyorsun çünkü eski kuşak da olsa kayınpederle damat arasında gelin kaynana hiyerarşisi yoktur. Demek öyle, bu mu yani, benimki hoş karşılanmayabilir çünkü gelinim! Eh, ne yapalım, kadınsın, hayatın gerçeği bu, nasıl ki gece yarısı bir kadın erkekler gibi sokakta dolaşamaz, bu da öyle bir şey, açıkçası baban benim kız çocuğu gibi ona itaat etmemi bekledi hayatım, olay bu kadar basit. Gülce düşünüyor, gerçekten davranışının hatalı olmadığına mı inanıyor Mehmet, inatla yoksa inatla kendini haklı çıkarmaya mı çalışıyor; hangisi daha kötü acaba, hatalı olduğunu bile bile inatla kendini savunması mı yoksa inatla hatalı olmadığına inanması mı?

Mademki eh ne yapalım kadınsın diyorsun, pekâlâ, o halde bir kitaptan bir tanım okuyacağım sana, bakalım ne diyeceksin, dur, bulup getireyim bekle, hızlıca odaya gidip elinde bir kitapla dönüyor Gülce, hırsla sayfalarını karıştırıp altı çizili satırları buluyor: *Fiziksel ya da kültürel özellikleri yüzünden toplumda diğerlerinden ayrılan ve onlardan ayrı, eşit olmayan davranışlarla karşılaşan gruplara azınlık grupları denir.* Anladın mı, bu tanıma göre kadınlar en büyük azınlık grubu canım! Şaşkınlık dolu bir ifadeyle kaşlarını çatıyor Mehmet, saçmala-

ma nerden çıkardın şimdi azınlık grubu filan, ayrıca neye sinirlendiğini anlamıyorum, derdin ne, ne istiyorsun? Derdim ne mi, yazık sana, anlamıyorsun değil mi, yaşasın proletarya, tek yol sosyalizm, kahrolsun faşizm, ezilenlerin hakkı filan ama iş kadına gelince eşitsizlik rahatsız etmiyor, niye çünkü hayatın gerçeği bu, diğerleri hayatın gerçeği değil mi, devrimci kimliğin bu kadar işte senin! Ezilmişlerin arasında kadın yoksa devrim de yok, tamam mı, tek kanatlı bir kuş nasıl uçamazsa devrim de öyle, gerçekleşemez, sadece hayal! Vay be, bu ne şiddet bu celal diyesimiz geldi, sakin ol şampiyon, öfkeyle kalkan zararla oturur, biz öyle biliriz. Vay be, diyor Mehmet de; kadının adı yok durumları ha, dur bakayım nedir o kitap, sertçe çekip kapağına bakıyor, Cinsel Politika, tam da tahmin ettiğim gibi, şu amblem, mor tişört filan, vay vay vay, rastgele sayfalarını karıştırıyor, şimdi daha da abartılı bir şaşkınlıkla, bak sen şu işe diyor, demek pâranı bu feminist kitaplara harcıyorsun, beynini bunlarla doldurmak için bir de üste para mı veriyorsun yani... İçinde yıldız falı yorumları varmışçasına değersiz gördüğü kitabı kanepeye fırlatırken kahkaha atıyor, kusura bakma ama sen normal değilsin hayatım. Kocanın söylediği şu son cümleyi tekrar edelim çünkü birazdan lazım olacak: Kusura bakma ama sen normal değilsin hayatım. Evet, bu cümle.

Şu bilinçaltının ne tuhaf bir işleyişi var, şimdi en başa dönüyoruz, günümüze, hatırlayalım, hani Gülce birkaç gün önce epey yüklü bir para karşılığında kitaplar almış, kocasına bir arkadaşım hediye etti diye yalan söylemişti ya, sonra da bütün gece uyuyamamıştı, işte o gecenin sabahında Gülce durup dururken Mehmet'le aralarında geçen bu tartışmayı hatırladı iyi mi, tam yirmi yıl sonra. Bu anı zihninde bir ışık yaktı, huzursuzluğunu nasıl da mantığa bürümüştü, yok gizli gizli para harcayarak kendini geliştirme düşüncesi gözüne ahlaksızca görünmüş de yok yaptığı adil de değil doğru da değilmiş de,

hepsi hikâyeydi bunların; kocasına yalan söylemesinin nedeni kötü olan mali durumları değildi. Yalan söylemişti çünkü korkuyordu, hâlâ beğenilerinin, tercihlerinin hor görülmesinden korkuyordu, paranı bu kitaplara mı harcadın, kusura bakma ama sen normal değilsin hayatım, işte bunu duymaktan korkuyordu! Bu fark edişin sarsıcılığından az daha bayılıp düşeyazdı Gülce, yazık, yıllardır sürdürdüğü psikolojik tedavilerle davranışlarında yer etmiş bütün gizli korkularını keşfedip kişiliğini tümden değiştirdiğini sanıyordu, yalanmış hâlbuki, doğruluk, adalet gibi değerlerin ardına gizlenip kendi kendini ne güzel de kandırmıştı dün gece! Böyledir bu işler, insan bazı şeyleri değiştirmek için en çok kendisiyle savaşır, durum bu kadar acıklıdır işte, gerçek bu. İyi güzel de aklımıza takıldı, bu koca, o koca mı, eğer öyleyse yuvalarını kurtarmışlar demektir, acıklı olan nedir anlayamadık, eh, asıl gerçek şu ki geçen yirmi yıla rağmen kadın hâlâ olgunlaşamamış, ben kendimi olduğum gibi göstermekten korkuyorsam bu işte bir yanlışlık vardır, şapkamı önüme koyar ben neyim, kimim diye bir düşünürüm, öyle yetiştik biz, ya olduğun gibi görün ya göründüğün gibi ol demişler. Herkesin ezberden tekrarlayıp durduğu bu moda klişeyi başarmak kolay olsaydı dünyada ne yoksulluk ne açlık ne savaş kalırdı, insanların büyük çoğunluğu merhametli, yardımsever, barışçıl olduklarına inanır, insan ne olduğunu bilen bir varlık mı ki olduğu gibi görünsün. Sonracığıma, kaldı ki insan sabit bir varlık da değil ki, ben oldum, şimdi sıra olduğum gibi görünmeye geldi diyemiyorsun, olmak ölümle biten bir süreç. Neyse yirmi yıl önceye gidiyoruz tekrardan, merak edenlere açıklayalım, evet, Gülce elbette ne olduğuna bir bakacak, zaten o tartışmalı geceden sonra aksi mümkün değil, ben neyim, kimim diye soracak kendine; ancak yanıtlar bazı sonuçlara neden olacak, akılları karıştıran o koca, bu koca mı sorusuna gelince, nasılsa ortaya çıkacak bu, şimdi kaldığımız yerden o geceye devam edelim.

Mehmet sıradan bir tartışmada normal değilsin deseydi belki de Gülce pek üstünde durmazdı bunun, normal olmamak ne de olsa anlık bir gerginlik, yorgunluk, sinirlilik anlamına gelebilirdi ama Mehmet o akşam arkadaşlarının önünde küçük düştüğüne inandığı andan itibaren değişmişti, *pasif-agresif* bir tutumla ne söylerse söylesin sanki bir türlü hıncını alamıyordu, bu yüzden o anda normal olmamak onun ağzında bir hakarete dönüşüyor. Aynı hıncı Gülce de hissediyor, hakareti sineye çekmeyecek, elindeki dolu küllüğü hışımla kanepeye vuruyor: Kusura bakma ama sen de ne yazık ki bir faşistsin, hayatım, Fa-şist!

İzmaritler dört bir yana saçıldı. Saçılsın, umurunda değil, başka zaman olsa umursardı, kitabın üzerindeki külleri silkeleyip koltuğunun altına sıkıştırıyor, geceyi odadaki tek kişilik yatakta geçirecek, kanepeyi Mehmet süpürsün, yatağa oturup çoraplarını çıkarırken düşünüyor bunu, işte tam o anda Mehmet kapıyı açıyor, yüzünde korkutucu bir ifade var, kaba bir tavırla yaklaşıp Gülce'yi omuzlarından bastırarak yatağa itiyor, ittirme anında kendi kafasını duvara çarptı, tak diye çıkan ses Gülce'yi garip bir şekilde güldürüyor ama Mehmet'in yüz ifadesinde bir değişiklik yok, bir eliyle kadının yakasını avuçlayıp burkuyor, diğeriyle geceliğinin altını sıyırıyor. Canımı yakıyorsun diyor Gülce, onun kendisine zorla sahip olacağını önce anlamamıştı, yakarım tabii faşistim ben, doğru dürüst soyunmadan, kısacık bir sürede saldırgan, hırpalayıcı hareketlerle işini bitiriyor Mehmet, sonra çıkıp gidiyor, su sesinden anlaşıldığı kadarıyla banyoya; belki de mutfaktır, odanın duvarı ikisiyle de bitişik.

Gülce yatak örtüsü olarak kullandıkları battaniyenin altına girmeyi güç bela başardı, titriyor şimdi, salondaki ayak seslerini, elektrik süpürgesinin uğultusunu duyabiliyor, tahminine göre Mehmet gerisin geri odaya gelecek, pijaması buradaki portatif gardıropta, Gülce pijamayı salona fırlatıp kapıyı kilitleyebilir aslında ama yapmıyor, bunun yerine battaniyeyi iyice çekip kalçasının altına sıkıştırıyor. Mehmet gelmedi, üstünü çıkarmadan kanepeye uzanmış kalmıştır belki, eski evdeki gibi.

Gülce artık Mehmet'le evli kalamaz. Ertesi sabahtan itibaren birbirlerinin yüzüne bakmaktan kaçınıp banyoya, mutfağa, odaya saklambaç oynar gibi birbirlerini kollayarak girdiklerini fark edince kesinleşti bu. Son şey yüzünden değil, zaten uzun zamandır aklının bir köşesinde vardı, üstelik akşamki tartışmanın sonlarına doğru ondan iyice nefret etmişti, şimdi ayrılmak istediğine emin oldu. Mehmet'in bu son yaptığıyla Gülce geçerli bir ayrılık fırsatı yakaladı aslında. Ne olacak peki şimdi? Meltem'e iyi ki söylememiş geçende, söyleseydi, evlilik konusunda acele karar verdiğimi anladım deseydi Meltem onu suçlardı, şimdi işin rengi değişti, ırzına geçtiğini anlatıp böyle sürdürmeye asla razı olmam diyebilir, ondan iyi bir avukat bulmaya yardım etmesini isteyebilir. Ama hastanedekilere nasıl açıklayacak, herkesin diline pelesenk olmaktan bıkmadı mı, boşanırken kendini yeni dedikodulardan koruması lazım. Annesi babası var bir de, nikâhı haber verdiği mektubu aldıklarında ne yapmışlardı acaba, ablası da bir şey söylemiyor ki, birbirlerini suçlamışlardır kesin, sonra babası benim o misil evladım yok demiş kestirip atmıştır, onlara ne diyecek, ablasıyla konuşsa, tabii ya, önce onu aramalı, o uygun bir dille anlatır, desin ki düşünmüş taşınmış, mademki siz istemiyorsunuz, ayrılmaya karar vermiş. Niye bu açıklamaları yapmak zorunda ki, sebep ne olursa olsun sonuçta bir şekilde ayrılmaya karar verdi işte, özgür iradesi yok mu?

Var mı? Bu ilişkiye başlarken kendi özgür iradesiyle mi karar vermişti, bırak iradeyi filan, bir karar vermiş miydi sanki, sadece uymuştu, tıpkı Sinan'ın ayrılma kararına uyduğu gibi, ona sadece göz yummak düşmüştü, Cem'in kendinden habersiz gidip bir başkasıyla evlenmesine göz yumduğu gibi, pis, nasıl köpek gibi peşinden koşturtmuştu o ülkücü bozuntusu da. Cem'i bir zamanlar sevmiş olduğu gerçeğine katlanamıyor şimdi, kendine şaşıyor, ilk ilişki için seçebileceği en son erkekti o ama seçti mi ki, göğsüne bıçak saplanmış gibi acı verici bir

şekilde farkına varıyor, bu yaşına kadar hayatında hiçbir zaman hiçbir şeyi seçmedi Gülce, tamam, bazılarını seçme şansı yoktu, nüfus bilgilerini, annesini, babasını, doğduğu yeri, cinsiyetini, dinini, uyruğunu seçemez insan, bunlara bağlı olarak okulunu, mesleğini seçme hakkı da verilmemişti; ama geri kalanı kendi sorumluluğuydu, kararlarını kendi özgür iradesiyle verebilirdi. Peki, o ne yapmıştı, rastgele telefon numaraları çevirerek birini bulmuş, sonra saçma sapan yalanları yüzünden onu kaybetmiş, derken karşısına ilk çıkan kişiyle birlikte olmuş, bu hafif, hoppa davranışı yüzünden onu da kaybetmiş, ardından yine karşısına ilk çıkan kişi yani Sinan onu seçti diye havalara uçup olmadık düşlere kapılmış, onu da kaybedince tutmuş karşısına ilk çıkanla evcilik oynar gibi evlenivermişti. Ne Sinan, ne Trabzon, ne üniversitedeki kıytırık bölüm, ne çalıştığı hastane, ne lojmandaki oda arkadaşları, ne eski ev arkadaşları, ne Mehmet; hiçbiri kendi seçimi değildi. Kararlarını hiçbir şekilde kendi özgür iradesiyle vermemiş, yaşam sorumluluğunu üzerine almamıştı demek ki. Eh, o halde kendin ettin kendin buldun güzelim, geçmişler olsun, şimdi artık ağlayıp zırlamak yerine otur da yediğin haltları hazmet bakalım, affedersin ama eşek gibi taşıyacaksın bu yükü, faturayı kalkıp da gül gibi kocana ödetme sakın, onu üzmeye hakkın yok, o sana n'aptı ki, bütün kusurlarını görmezden geldi, seni şefkatle bağrına bastı. Ne şefkat ama. Geçenlerde gösterdi ne kadar şefkatli olduğunu. Acaba Mehmet'i bu konuda böyle ağır biçimde suçlamakta haklı mı, sen de sonuna kadar kışkırttın onu, sabrını taşırdın. Gün geçtikçe Mehmet'in son yaptığını daha az korkunç daha çok kabul edilebilir buluyor Gülce, bir anlık öfkenin tezahürüymüş, affedilebilirmiş gibi, hem o kadar kötü de değildi, yaralanmadı, kan revan içinde kalmadı mesela, saçı başı bile dağılmadı. Ama Mehmet yeniden böyle bir şeye kalkışırsa dayanabilir mi, hayır, Allah korusun, şu cümle durup dururken kurulmuş olmasa gerek, iki kişi arasında başlar faşizm, bunu sineye çekmeyecek çünkü eğer affederse yine kalkışır. Gerçi affetmese de kalkışabi-

lir. Delice korkuyor bundan, her gece yatağa yaklaştığında aynı korkuyu duyuyor, ertesi günden itibaren bu odayı kullanmak zorunda kaldı aksi gibi, sanki aralarında sessiz bir kura çekmişlerdi de Gülce'nin şansına bu oda düşmüştü, Mehmet giysilerini taşıdı, salona yerleşti, artık birlikte vakit geçirmiyorlar. Gülce bundan çok rahatsız değil aslında, yani odayı kullanmaktan, o son gecenin izlerini taşıyan yatak Mehmet'e ait olsa da battaniye kendisinin, lojmandan getirmişti, salona bir türlü ısınamamıştı zaten, nasıl ısınsın, eşyayı bile kendi seçmemişti, perdelerin rengine, kanepenin modeline, televizyonun markasına, hepsine Mehmet karar vermiş ve Gülce'ye sadece taksitleri ödemesi kalmıştı! Yine acı verici bir şekilde farkına varıyor ki Mehmet'in ilk günden itibaren Gülce ne dese boyun eğdiği yalan, kendi kendini inandırdığı kocaman bir yalan, aptal, demek ki yersiz empati insanı güçsüzleştiriyor, boyun eğen meğer kendisiymiş. Onun bütün istediği sevmek ve sevilmek de değil, öyle düşünmesi de kocaman bir yalan, patronlar gibi yönetmek istiyor adam, nasıldı kaç aydır, patronlar gibi bütün kararları veriyor sonra da evde yan gelip yatıyordu, sevmek sevilmek istese evde bir işin ucundan tutup hiç olmazsa bir gün olsun eve bir paket sigara, bir kutu kuru çayla gelmez miydi... Şimdi Mehmet'in de aslında onu sevmediğini düşünüyor. Biliyor ki taş gibi sert bir babaya (onu gördü) baş kaldırmış, kanlı bıçaklı kavgalara karışmış, okuldan evden kovulmuş, aşırı uysal tavırlarından nefret ettiği ablasına (bunları dinledi) sığınmış, anneyi (onu da gördü) iki erkek arasında çaresiz bırakmış, sebebini kavrayamadığı bir başarısızlık duygusuyla kendini bir kadının kollarına atmış bir adam Mehmet, Gülce'yle sırf bu yüzden evlendi. Tabii ya, Gülce'nin suçluluk duygusuyla ona atfettiği gibi hayatındaki bazı eksiklikleri telafi etmek için evlilikten medet ummadığı da yalan. Şimdi kesin olan şu ki bu yanlış karardan ikisi de eşit derecede sorumlu. Ona böyle söyleyecek, bu onu boşanmaya ikna edebilir, bir gün konuşacaklar, finalleri bekliyor Gülce, bitsin, konuşacak. Günün birinde gerçekleştireceği bu konuşmayı

hayal etmeye başladı başlayalı sanki zamanın geçişi daha bir yavaşladı, eve her gelişinde tuhaf bir geç kalmışlık duygusuyla gözünde o sahneyi canlandırıyor, evet işte şurada, salondaki masada konuşacaklar, Gülce duvar tarafındaki sandalyeyi seçmeli, söyleyeceklerini unutursa gözünü pencereye diker, bu ona zaman kazandırır. Ayrılırken birbirimizi suçlamayalım diyecek, yani, belki de başka bir zamanda başka bir yerde karşılaşıp başka koşullarda bir araya gelseydik tüm bunları yaşamak zorunda kalmazdık, biliyor musun bir yandan aslında birbirimize çok benziyoruz ama diğer yandan yetiştiğimiz çevrenin ürünüyüz biz, farklıyız, anlatabiliyor muyum, bu yüzden... Ya da sözü dolandırmadan dosdoğru ben ayrılmak istiyorum dese, evet bu daha mantıklı, duruma göre devam eder. Ayrılma konusunda anlaşabilirlerse boşanmayla ilgili detaylara geçerler, kanunlar, nöbette bir ara kulağına çalınmıştı, asistanlardan birinin yeğeni mi kuzeni mi neydi anlaşmalı boşanacakmış da bir yıldan az evli kalmama şartı aranıyormuş, aksi halde taraflardan biri dava açıp mağduriyetini dile getirmeliymiş, ille mağdur aranacaksa bunun kim olduğu belli diye düşünüyor Gülce, örneğin maddi açıdan, aldıkları eşyanın dördüncü taksitini yeni yatırdı, daha iki taksit var. Taksiti filan dert ettiği yok gerçi, hele bir boşansın da, zaten kanepeyi ikinci el eşya alan bir yere verip kurtulacak, sandalyeleri Mehmet'e verir, masayla kullanırsın der, nasılsa bana lazım olmayacak. Ev eşyasını ayırdıklarını gözünün önüne getirince her şey olup bitmiş gibi rahatlamış hissediyor kendini, Mehmet'in, giysilerini, mutfaktaki ona ait birkaç bardağı, banyo aynasının önünden tıraş losyonunu, jiletlerini, havlusunu toplayıp karton kutulara yerleştirdiğini hayal ediyor örneğin, kendisi kollarını kavuşturup son kez o kazulet kanepede otururken olacak tüm bunlar. Sonra? Sonrası özgürlük, Alekos'un sözlerini hatırlıyor, *özgürlüğe sahip çıkın, özgürlüğe sahip çıkmak hak olmaktan çok bir görevdir;* görevini tamamladıktan sonra kuş kadar hafiflemiş bir halde sigarasını yakacak, bitti, işte hepsi bu.

Mehmet'le konuştu Gülce ama bunaltıcı diyalogları tekrar etmeyelim, finallerden sonra bir gün Meltem'le buluşuyorlar, Uzun Sokak'taki bir kafeteryada oturup uzun uzun dertleşiyorlar, Gülce, kötü günler geçirdiğini ama şimdi taş gibi katıldığını, kızgın güneşin de dondurucu soğuğun da artık onu etkilemeyeceğini söylüyor. İnanabiliyor musun davacı taraf kendisi olursa ancak o zaman kabul edermiş boşanmayı, tek sorun buymuş gibi, bir de yüzükleri istedi benden, annesi onun aldığını sanıyormuş da sorarsa vermek zorundaymış, boş ver dedim, boşanmayı kabul etti ya yüzük umurumda değil, çok para istemeyen bir avukat bulabilirsem. Meltem verdiği kararı destekliyor onun, sanki daha iyisini mi bulacaksın diyenler olur şimdi, aldırma, nereye ulaşacağını bilmese bile insan kendi yolunda yürümeli diyor, hatta kendi yolunu mümkünse kendi açmalı, sen hep kendin açmadın mı zaten. Ona göre düğün dernek işine filan girmeden bitmesi daha hayırlıymış, çok daha yıpratıcı olurmuş o zaman, Levent'in bir arkadaşı varmış, avukat işi kolaymış yani. Başka bir eve mi taşınacaksın yoksa Mehmet mi ayrılacak, bilmiyorum ki diyor Gülce, belki Ankara'ya tayin isteyeceğim, ablam üniversite hastanelerinden birine başvuracak benim adıma, kabul edilirse. Meltem başını sallıyor, en doğrusu, yanlış anlama sakın, ben özlerim başka da hastanedekiler canını sıkmasın diye, muvafakat almak için boşanmayı mazeret olarak gösterebiliyorsun yanılmıyorsam, yaa, öyle mi, belki ablam da biliyordur bunu çünkü tayin konusunu o getirdi aklıma, o ne dedi boşanma kararına, sana demiştim dedi ama karşı çıkmadı, öğüt vermedi Allahtan. Bir şey soracağım, diplomanı alınca iş değiştirecek misin, yani yeni iş, yeni ortam, daha mı iyi olur diyorum, yok, vazgeçtim meslek değiştirmekten diyor Gülce, alıştığım işe devam ederim, üniversiteyi boşuna mı okudun yani, niye boşuna olsun bana bir zararı yok ki, olgunlaşma enstitüsü gibi oldu hatta.

Meltem bir şey daha soruyor; basitliğine rağmen Gülce'nin hem acı acı gülmesine hem de hıçkıra hıçkıra ağlamasına sebep

olan bir soru bu. Peki Ankara'ya gidersen yalnız mı oturacaksın yoksa ablanla birlikte mi kalmayı düşünüyorsun? Gülce bugüne kadar bir bakıma hep yalnızdı aslında ama hep de bundan kaçmıştı. Gözyaşlarını tükettikten sonra diyor ki, biliyor musun, ben eşten çok yanımda hep bir nefes, bir sıcaklık aradığımı fark ettim, çocukların gece yalnız yatamaması gibi bir şey bu ama başka yataklara koşmayacağım artık, ablam bile olsa, yani, nasıl anlatsam, bütün yollarımı gece geçtim, kendimi gece geçtim ama artık sabah oldu. Anlatmak için süslü cümleler kurmasına hiç gerek yoktu, illallah ettim, bir süre kendi başıma kalmak istiyorum dese yeterdi. Günaydın diyor Meltem. Gülüşüyorlar.

Bozacının şahidi şıracı derler, anlatıcı bize kalırsa bu değişim öyküsünde çuvalladı kardeşim, örnek bir kadın değil ki Gülce, dost acı söyler, şu değişime bir bakalım, ne değişti, en başından beri evlilik Allah evlilik, koca Allah koca diye ölüp bayıldı, sonra ne yaptı, birkaç kere tartıştı bir de azıcık tartaklandı diye gitti bir bardak suda fırtına kopardı, yakaladığı tek şansı da elinin tersiyle itti! Ama şunu bir yere yaz ki evladım, yanlış yaptın, boşanmış bir kadının başına pek öyle iyi şeyler gelmez, biz öyle biliriz, eski kocanı mumla ararsın, bizden söylemesi, tabii yeni bir koca bulabilirsen. Koca Allah koca diye tutturmayalım rica ederiz, bulamazsa bulamasın, şart mı, üstelik gerçekle hiç ilgisi olmayan varsayımlar bunlar, kadının yirmi yıl ilerideki bir gününden başlamıştık, sonra bir kez daha balkonda çay içerken gördük onu, yanında, yasal durumlarıyla ilgilenmedik, bilemeyiz ama yine de koca dediğimiz bir adamla, kapıya yaslanan bir de oğlu vardı, unuttunuz galiba. Neyse şimdiye kadar sabrettik, giderayak bari söyleyelim, Gülce bizim ne düşündüğümüzü pek de umursamıyor artık, boşandığı günlerde dünyayı solgun da olsa kendi renkleriyle boyamaya karar verdi, diyor ki zaten en büyük yanlışı yaşamın değerini kendi yalanlarından daha yalan değerlerle ölçmesiymiş, hadi bakalım, şimdi tümüyle değilse bile büyük oranda farkındadır bunun, biz öyle umuyoruz.

SON

Ama ona da hak vermeli, bakireliğin evlilik için saklandığı bir dünya onun suçu değil, babası vicdanlı bir evlat yetiştirdi, kız kardeşleri var, kendini kızın yerine koyuyor, pandoranın kutusunu açmak her ne kadar kışkırtıcıysa da riske atılmaya gerek yok, işler çığırından çıktığı zaman dert olur böyle şeyler, denedik ama olmadı güzelim, hadi bana eyvallah diyerek çekip gidemezsin.

Karanlıkta Körebe, dil ve anlatımda ustalığa doğru emin adımlarla ilerleyen Mürselin Kurt'un kaleminden, bir kadın kahramanın dökülen parçalarını yeniden toplama çabasının hikâyesi. Ege'nin güneş, ter ve tütün kokan yazından gelen Gülce, İstanbul'un zorlu zamanından Trabzon'un yağmurlu sokaklarına kadar uzanan bir yolda kendini ve hayatı anlama çabasını beraberinde sürüklüyor. Yaralı bir geyik gibi, ardı sıra, erkeklerin ve erkekliğin zımparasından geçen ruhunu döküyor. Roman boyunca Gülce'nin yaralarına tuz basan, anlatıcı dışındaki öteki üst sesler ise, Türkiye'de kadın olmanın bir roman kurgusu boyunca bile nasıl zorlu olduğunu ortaya koyuyor.

AYRINTI • TÜRKÇE EDEBİYAT
ISBN: 978-975-539-804-4
9 789755 398044

05972
BRO